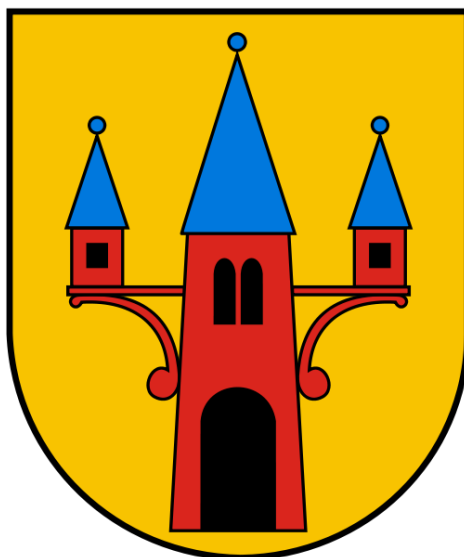

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY NAKŁO NAD NOTECIĄ

OPRACOWAŁ ZESPÓŁ INSTYTUTU GOSPODARKI
PRZESTRZENNEJ I MIESZKALNICTWA:

kierująca pracami zespołu projektowego - mgr inż. Karina Konarzewska

członek Okręgowej Izby Urbanistów z siedzibą w Warszawie wpisana pod numerem WA-348

mgr Wanda Stolarska członek Okręgowej Izby Urbanistów z siedzibą w Warszawie wpisana pod numerem WA-258

mgr inż. architekt Cezary Maliszewski; członek Mazowieckiej Okręgowej Izby Architektów, wpisany pod numerem MA-1938

mgr inż. Krzysztof Pogłód

mgr inż. Marcin Rudnicki

mgr inż. Alicja Zdrodowska członek Okręgowej Izby Urbanistów z siedzibą w Warszawie wpisana pod numerem WA-338

mgr inż. Józefina Sobiegraj

Warszawa 2010

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY NAKŁO NAD NOTECIĄ

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

Przedmiotowe opracowanie jest zmianą studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nakło nad Notecią zatwierdzonego uchwałą Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią nr XXXVI/440/2001 z dnia 30 marca 2001 r. sporządzaną zgodnie z uchwałą Nr XLVI/456/2006 Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią z dnia 31 sierpnia 2006 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nakło nad Notecią oraz zabezpieczenia środków finansowych na sporządzenie zmiany.

1. PODSTAWA FORMALNO-PRAWNA	5
2. CEL I ZADANIA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	5
3. MATERIAŁY WEJŚCIOWE	6
3.1. Przepisy gminne	6
3.2. Opracowania i akty prawne dotyczące miasta i gminy	10
3.3. Opracowania inne	11

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

I. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE WYNIKAJĄCE Z POŁOŻENIA MIASTA I GMINY

1. POŁOŻENIE MIASTA I GMINY W STRUKTURACH PONADLOKALNYCH	12
2. WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z POLITYKI PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO	14
2.1. Kierunki rozwoju komunikacji i rozwoju infrastruktury technicznej	15
2.2. Kierunki ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego i kulturowego	16
3. WNIOSKI WYNIKAJĄCE ZE STRATEGII ROZWOJU MIASTA I GMINY NAKŁO NAD NOTECIĄ	16
4. WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z POLITYKI ORGANÓW UZGADNIAJĄCYCH I OPINIUJĄCYCH STUDIUM	18

II. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE WYNIKAJĄCE Z ANALIZY STANU ISTNIEJĄCEGO

1. DOTYCHCZASOWE PRZEZNACZENIE TERENÓW NA OBSZARZE MIASTA I GMINY	22
1.1. Planowanie na obszarze miasta i gminy	22
1.2. Analiza decyzji o warunkach zabudowy oraz pozwoleń na budowę	29
1.3. Analiza wniosków złożonych do zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nakło nad Notecią	32
2. DOTYCHCZASOWE ZAGOSPODAROWANIE MIASTA I GMINY	33
2.1. Przeznaczenie terenów	33
2.2. Sieć osadnicza	33
2.3. Układ przestrzenny	40
2.4. Przestrzenie publiczne	41
3. UZBROJENIE TERENÓW NA OBSZARZE MIASTA I GMINY	41
3.1. Komunikacja drogowa i transport drogowy	41
3.2. Komunikacja kolejowa	44
3.3. Drogi wodne	45
3.4. Komunikacja rowerowa i szlaki turystyczne	45
3.5. Infrastruktura techniczna	46
3.5.1. Gospodarka wodno-ściekowa	46
3.5.2. Gospodarka odpadami	55
3.5.3. Zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz i ciepło	55
3.5.4. Telekomunikacja	57
4. STAN PRAWNY I UŻYTKOWANIE GRUNTÓW	58
5. STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO, W TYM STAN ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ	61
5.1. Charakterystyka środowiska przyrodniczego	61
5.2. Obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów ochrony przyrody	67
5.3. Zagrożenia środowiska	73
5.4. Rolnicza przestrzeń produkcyjna gminy; zalesienia	76
6. ŚRODOWISKO KULTUROWE, OBSZARY I OBIEKTY CHRONIONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODREBNYCH	78
6.1. Rys historyczny miasta i gminy	78
6.2. Obiekty chronione na podstawie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami	79
7. OBSZARY I OBIEKTY CHRONIONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA WODNEGO	94
8. OBSZARY I TERENY CHRONIONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA GÓRNICZEGO, ZŁOŻA KOPALIN, ZASOBY WÓD PODZIEMNYCH	96

9. OBSZARY WYSTĘPOWANIA NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH	96
10. TERENY ZAMKNIETE.....	97
11. DEMOGRAFIA	98
11.1. Charakterystyka społeczno-gospodarcza gminy	98
11.2. Uwarunkowania demograficzne.....	99
11.3. Jakość życia mieszkańców.....	102
12. ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH	104
12.1. Zadania wynikające z koncepcji polityki przestrzennej zagospodarowania kraju, które odnoszą się także do województwa kujawsko-pomorskiego a w tym gminy Nakło nad Notecią	104
12.2. Zadania wynikające z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-pomorskiego	104
12.3. Zadania wynikające ze Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Nakło nad Notecią	105

1. PODSTAWA FORMALNO - PRAWNA

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, zwane dalej Studium, jest dokumentem planistycznym określającym politykę przestrzenną gminy sporządzanym na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80 poz. 717 z późn. zm.).

Przedmiotowe opracowanie jest zmianą obowiązującego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nakło nad Notecią zatwierdzonego uchwałą Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią nr XXXVI/440/2001 z dnia 30 marca 2001 r.

Niniejsze studium sporządzane jest na podstawie uchwały Nr XLVI/456/2006 Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią z dnia 31 sierpnia 2006 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nakło nad Notecią oraz zabezpieczenia środków finansowych na sporządzenie zmiany. Zmiana obowiązującego studium podyktowana została przede wszystkim wnioskami mieszkańców gminy, zmianami aktualnych przepisów prawa oraz zmianami polityki przestrzennej władz gminy. Zawartość merytoryczna studium została określona w art. 10 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Opracowanie projektu studium powierzone zostało Instytutowi Gospodarki Przestrzennej i Mieszkalnictwa na podstawie umowy Nr GP 730-12/2009 zawartej w dniu 24 lutego 2009 r. pomiędzy Burmistrzem Miasta i Gminy Nakło nad Notecią a Kierownikiem Instytutu Gospodarki Przestrzennej i Mieszkalnictwa w Warszawie.

2. CEL I ZADANIA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Studium nie jest aktem prawa miejscowego, ale jest podstawowym aktem planistycznym określającym politykę przestrzenną oraz kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy. Studium opracowywane jest obligatoryjnie dla obszaru całej gminy. Zgodnie z ustawą z 27 marca 2003 roku studium jest wiążącym dokumentem przy sporządzaniu planów miejscowych.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa studium uwzględnia ustalenia przestrzenne zawarte w planie zagospodarowania przestrzennego województwa, strategii rozwoju województwa, strategii rozwoju gminy oraz zasady określone w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju.

Zasadniczym celem studium jest prowadzenie wewnątrz gminy spójnej polityki przestrzennej, powiązanej z rozwojem gospodarczym i społecznym. Studium nie jest podstawą wydawania decyzji administracyjnych powinno być jednak aktem koordynującym politykę przestrzenną organów gminy.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest podstawą do:

- podejmowania uchwał o przystąpieniu do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- planowania i realizacji zadań własnych gminy związanych z zagospodarowaniem przestrzennym,
- wewnętrznej kontroli uchwał o miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod kątem ich zgodności z polityką zawartą w studium,
- posługiwania się przepisami nadrzędnymi, które mając swój aspekt przestrzenny na obszarze gminy wpływają na ustalenia studium i wiążą organy gminy w postępowaniu administracyjnym,
- podejmowania działań związanych z obejmowaniem ochroną najbardziej cennych i wartościowych obszarów i obiektów w gminie,
- planowanie prac kartograficznych umożliwiających sprawną działalność planistyczną i administracyjną.

Studium jest dokumentem planistycznym, który poprzez określenie rozwoju przestrzennego gminy pozwala na świadome prowadzenie gospodarki gruntami i planowanie inwestycji o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym. Studium określa strategię rozwoju przestrzennego gminy, wskazuje na jej potencjał rozwojowy, możliwości zagospodarowania nowych terenów oraz stopnia przekształceń istniejącego zagospodarowania. W związku z tym studium staje się również ofertą promocyjną dla potencjalnych inwestorów.

3. MATERIAŁY WEJŚCIOWE

Wstępnym etapem prac nad sporządzeniem studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy była analiza następujących materiałów wejściowych:

3.1. Przepisy gminne

1. Uchwała Nr XLVI/456/2006 Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią z dnia 31 sierpnia 2006 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nakło nad Notecią oraz zabezpieczenia środków finansowych na sporządzenie zmiany;
2. Wykaz aktualnie obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Nakło nad Notecią.

TAB.1 OBOWIĄZUJĄCE MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA TERENIE GMINY NAKŁO NAD NOTECIĄ

L.p.	Tytuł planu miejscowego Numer uchwały	Publikacja
1	2	3
1	Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Nakło n. Notecią – obejmująca tereny działki nr 436 położonej we wsi Występ. Uchwała nr XIV/159/95 z dnia 25.08.1995 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Bydgoskiego z dnia 27.11.1995 r. Nr 14 poz. 93
2	Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Nakło nad Notecią obejmująca tereny działek nr 297, nr 298 w Olszewce oraz działki nr 357 we wsi Lubaszcz. Uchwała nr XXIII/267/96 z dnia 27.06.1996 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Bydgoskiego z dnia 30.07.1996 r. Nr 18 poz. 81
3	Zmiana w miejscowym planie miasta Nakło nad Notecią dotycząca ul. Armii Krajowej, Mroteckiej i terenów położonych po północnej stronie ulicy Młyńskiej. Uchwała nr XXIII/266/96 z dnia 27.06.1996 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Bydgoskiego z dnia 30.07.1996 r. Nr 18 poz. 81
4	Zmiana w miejscowym planie miasta Nakło nad Notecią dotycząca ulic Hallera, Wodna, Poznańska, Notecka. Uchwała nr XXIV/275/96 z dnia 26.08.1996 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Bydgoskiego z dnia 27.08.1996 r. Nr 23 poz. 99
5	Zmiana w miejscowym planie miasta Nakło n. Notecią dotycząca terenów w rejonie ulic Armii Krajowej, Wł. Łokietka, Powstańców Wielkopolskich, Piaskowej i Karnowskiej. Uchwała nr XL/432/97 z dnia 14.11.1997 Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Bydgoskiego z dnia 09.01.1998 r. Nr 2 poz. 4
6	Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Nakło n. Notecią obejmująca tereny we wsiach: Ślesin, Trzeciwnica, Bielawy. Uchwała nr XL/433/97 z dnia 14.11.1997 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Bydgoskiego z dnia 14.01.1998 r. Nr 3 poz. 4
7	Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Nakło n. Notecią obejmująca tereny we wsiach: Występ, Bielawy, Rozwarzyn, Ślesin, Paterek, Gorzeń. Uchwała nr XL/461/98 z dnia 29.01.1998 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Bydgoskiego z dnia 27.03.1998 r. Nr 17 poz. 69
8	Zmiana w miejscowym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego miasta Nakło nad Notecią terenów zabudowy mieszkaniowej przy ulicy Wzgórze Wodociągowe. Uchwała nr XLII/463/98 z dnia 29.01.1998 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Bydgoskiego z dnia 16.03.1998 r. Nr 14, poz. 58
9	Zmiana w miejscowym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego miasta Nakło nad Notecią – tereny w rejonie ulic Tuwima, Zanotecie, Karnowska. Uchwała nr XLV/503/98 z dnia 27.04.1998 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Bydgoskiego z dnia 22.06.1998 r. Nr 31, poz. 128

L.p.	Tytuł planu miejscowego Numer uchwały	Publikacja
1	2	3
10	Zmiana w miejscowym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego miasta Nakło nad Notecią trasa N-S i zmiana w miejscowym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego miasta Nakło nad Notecią terenu położonego pomiędzy ul. Gimnazjalną i Pocztową. Uchwała nr XLV/506/98 z dnia 27.04.1998 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Bydgoskiego z dnia 22.06.1998 r. Nr 31, poz. 129
11	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego pomiędzy ulicami: Kcyńską, Wyzwolenia i nowo projektowaną w Paterku. Uchwała nr IV/25/98 z dnia 18.12.1998 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Bydgoskiego z dnia 15.03.1999 r. Nr 16 poz. 81
12	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu terenu położonego we wsiach Bielawy i Lubaszcz wzdłuż drogi krajowej nr 10 Szczecin-Warszawa, po jej stronie południowej. Uchwała nr XV/181/99 z dnia 29.10.1999 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 31.12.1999 r. Nr 100 poz. 1075
13	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu terenu położonego we wsi Paterk pomiędzy ulicami Kcyńską Szubińską i nowo projektowaną. Uchwała nr XV/182/99 z dnia 29.11.1999 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 31.12.1999 r. Nr 100 poz. 1076
14	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu w mieście Nakło nad Notecią położonego po północno-wschodniej stronie ulicy Dąbrowskiego, pomiędzy Placem Szkolnym, linią kolejową a ulicą Strażacką. Uchwała nr XV/183/99 z dnia 29.10.1999 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 31.12.1999 r. Nr 100 poz. 1077
15	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu działek położonych po wschodniej stronie ul. Dębowej w Ślesinie. Uchwała nr XXIV/302/2000 z dnia 08.06.2000r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 27.09.2000 r. Nr 69 poz. 550
16	Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Nakło n. Notecią w miejscowości Trzeciewnica działka nr 541/2. Uchwała nr XXVII/351/2000 z dnia 23.08.2000 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 08.11.2000 Nr 88 poz. 726
17	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego we wsi Trzeciewnica – działka nr 530. Uchwała nr XLIII/504/2001 z dnia 22.11.2001r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 15.05.2002 r. Nr 36 poz. 683
18	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy jednorodzinnej w Potulicach. Uchwała nr XLVIII/536/2002 z dnia 26.03.2002r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 08.06.2002 r. Nr 53 poz. 962
19	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu przeznaczonego pod zabudowę mieszkaniowo-usługowo-rekreacyjną we wsi Gorzeń. Uchwała nr LI/560/2002 z dnia 03.07.2002 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 29.08.2002 r. Nr 100 poz. 2048
20	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentów wsi Potulice obejmujących działki nr 6/8 oraz 24/1 i 24/2. Uchwała LIII/583/2002 z dnia 19.09.2002 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 30.10.2002 r. Nr 122 poz. 2472
21	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów poprzemysłowych przy ulicy Sądowej. Uchwała nr X/95/2003 z dnia 26.06.2003 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 01.10.2003 r. Nr 109, 1529
22	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu sportu i rekreacji oraz terenu zabudowy mieszkaniowej z działalnością gospodarczą w Paterku. Uchwała nr XIII/130/03 z dnia 30.10.2003 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22.01.2004 r. Nr 6 poz. 43
23	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu sportu i usług w Potulicach. Uchwała nr XIII/131/03 z dnia 30.10.2003 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22.01.2004 r. Nr 6 poz. 44

L.p.	Tytuł planu miejscowego Numer uchwały	Publikacja
1	2	3
24	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu dla działalności gospodarczej i terenu zabudowy mieszkaniowej w Ślesinie. Uchwała nr XIII/132/03 z dnia 30.10.2003 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22.01.2004 r. Nr 6 poz. 45
25	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkaniowej z usługami nieuciążliwymi w Ślesinie. Uchwała nr XIII/133/03 z dnia 30.10.2003 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22.01.2004 r. Nr 6 poz. 46
26	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części miasta i gminy Nakło n. Notecią w rejonie ulic Staszica, Armii Krajowej i północnej obwodnicy miasta. Uchwała nr XIII/134/03 z dnia 30.10.2003 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 05.02.2004 r. Nr 8, poz. 83
27	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części miasta i gminy Nakło n. Notecią w rejonie ulic Armii Krajowej, Mroteckiej i północnej obwodnicy miasta. Uchwała nr XIX/178/2004 z dnia 30.03.2004 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 25.06.2004 r. Nr 73 poz. 1269
28	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów położonych we wsi Paterek. Uchwała nr XXIII/219/2004 z dnia 30.08.2004r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 11.10.2004 r. Nr 105 poz. 1795
29	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu przy ul. Wzgórze Wodociągowe i Piaskowa w Nakle nad Notecią. Uchwała nr XXX/276/2005 z dnia 24.02.2005r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 06.04.2005 r. Nr 37, poz. 742
30	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu przy ul. Wzgórze Wodociągowe i Piaskowa w Nakle nad Notecią. Uchwała nr XXX/277/2005 z dnia 24.02.2005r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 06.04.2005 r. Nr 37, poz. 743
31	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu we wsi Gorzeń gmina Nakło nad Notecią. Uchwała nr XXX/278/2005 z dnia 24.02.2005r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 06.04.2005 r. Nr 37, poz. 744
32	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Nakło nad Notecią terenu wsi Chrzastowo. Uchwała nr XXXIII/319/2005 z dnia 09.06.2005r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22.07.2005 r. Nr 87 poz. 1632
33	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu gminy Nakło nad Notecią dzielnicy przemysłowej w Paterku. Uchwała nr XXXIII/320/2005 z dnia 09.06.2005r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 01.08.2005 r. Nr 90 poz. 1665
34	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Nakło nad Notecią fragmentu terenu położonego w rejonie obwodnicy miasta. Uchwała nr XXXV/332/2005 z dnia 27.09.2005r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 16.11.2005 r. Nr 122 poz. 2077
35	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części miasta Nakło nad Notecią w rejonie obwodnicy pomiędzy ulicami Karnowską i Nową oraz po wschodniej stronie ulicy Nowej. Uchwała nr XXXIX/361/2005 z dnia 29.12.2005 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 09.03.2006 r. Nr 30 poz. 469
36	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Nakło nad Notecią – fragmentu terenu położonego w rejonie obwodnicy miasta oraz gminy Nakło nad Notecią fragmentu terenu wsi Bielawy. Uchwała nr XL/375/2006 z dnia 2.02.2006 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 7.04.2006 r. Nr 44 poz. 734
37	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części miasta i gminy Nakło nad Notecią fragmentu terenu w rejonie obwodnicy miasta wsi Trzeciwnica. Uchwała nr XLII/406/2006 z dnia 27.04.2006r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22.08.2006 r. Nr 111 poz. 1671
38	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu terenu wsi Występ położonego pomiędzy ulicami: Świerkową, Rybacką, Sosnową i drogą powiatową Nakło n. Notecią – Bydgoszcz. Uchwała nr XLIII/420/2006 z dnia 30.05.2006r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 24.08.2006 r. Nr 112 poz. 1672
39	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego pomiędzy ulicami Kcyńską, Wyzwolenia i nowo projektowaną w Paterku, gmina Nakło nad Notecią. Uchwała nr IV/22/2006 z dnia 28.12.2006 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 16.02.2007 r. Nr 18 poz. 264

L.p.	Tytuł planu miejscowego Numer uchwały	Publikacja
1	2	3
40	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania terenów położonych we wsi Paterek, gmina Nakło nad Notecią. Uchwała nr IV/23/2006 z dnia 28.12.2006 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 16.02.2007 r. Nr 18 poz. 265
41	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Nakło nad Notecią terenu położonego pomiędzy ulicami: Gimnazjalną i Pocztową. Uchwała nr IV/24/2006 r. z dnia 28.12.2006 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 06.04.2007 r. Nr 43, poz. 1762
42	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części miasta i gminy Nakło nad Notecią fragmentu terenu w rejonie obwodnicy w mieście Nakło nad Notecią oraz wsi Olszewka. Uchwała IV/25/2006 z dnia 28.12.2006 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 16.02.2007 r. Nr 19, poz. 274
43	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w mieście Nakle nad Notecią w rejonie ulic: Hallera, Wodna, Poznańska, Notecka. Uchwała nr XII/110/2007 z dnia 30.08.2007 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 27.12.2007 r. Nr 153, poz. 2737
44	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części miasta Nakło nad Notecią fragmentu położonego pomiędzy ulicami: Poznańską i Notecką, w rejonie rzeki Noteci. Uchwała nr XXI/196/2008 z dnia 18.07.2008r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 18.07.2008 r. Nr 95, poz. 1537
45	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Nakło nad Notecią, terenu położonego pomiędzy ulicami: Gimnazjalną i Pocztową. Uchwała nr XXII/197/2008 z dnia 24.04.2008r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 11.07.2008 r. Nr 94, poz 1513 z dnia 5.08.2008 r. Nr 104, poz. 1665
46	Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego dwóch fragmentów wsi Paterek, w rejonie ulicy Wyzwolenia i ulicy Leśnej, w gminie Nakło nad Notecią – ze zmianą "2008". Uchwała nr XXXI/420/2008 z dnia 30.12.2008r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 24.02.2009 r. Nr 15, poz. 684
47	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu gminy Nakło nad Notecią dzielnicy przemysłowej w Paterku. Uchwała nr XLIII/616/2009 z dnia 29.10.2009r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 06.01.2010 r. Nr 1, poz. 3

TAB. 2 WYKAZ AKTUALNIE SPORZADZANYCH MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA TERENIE GMINY NAKŁO NAD NOTECIĄ.

L.p.	Tytuł planu miejscowego
1	2
1	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego we wsi Potulice.
2	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego we wsi Lubaszcz.
3	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego pomiędzy ulicami: Kcyńską, Wyzwolenia i nowoprojektowaną w Paterku, gmina Nakło nad Notecią.
4	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu terenu przy ulicy Nowej w Nakle nad Notecią – „ogrody”.

3.2. Opracowania i akty prawne dotyczące gminy

1. *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nakło nad Notecią* przyjęte uchwałą Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią Nr XXXVI/440/2001 z dnia 30 marca 2001 r.
2. *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa Kujawsko-Pomorskiego* przyjęty uchwałą Nr XI/135/03 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 czerwca 2003r.;
3. *Raport o stanie miasta i gminy Nakło nad Notecią 2003-2007*; Voter Public Relations, Nakło nad Notecią 2008;
4. *Plan komunikacji społecznej miasta i gminy Nakło nad Notecią*; Voter Public Relations, Nakło nad Notecią 2008;
5. *Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Nakło nad Notecią* przyjęty uchwałą Nr XXVIII/266/2004 Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią z dnia 30 grudnia 2004r.;
6. *Aktualizacja Planu Gospodarki Odpadami stanowiącego „część B” Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Nakło n. Notecią*, Wellington, 2008 Nakło nad Notecią;
7. *Strategia rozwoju miasta i gminy Nakło nad Notecią 2009-2020*; Voter Public Relations, Nakło nad Notecią 2009;
8. *Program rozwoju produktu turystycznego oraz kreacja marki dla gmin nadnoteckich*; red. Tomasz Majka; Polska Agencja Rozwoju Turystyki S.A., Warszawa 2002;
9. *Strategia zrównoważonego rozwoju gminy Nakło nad Notecią*; Nakło nad Notecią;
10. *Lokalny program rewitalizacji powiatu nakielskiego*; INGENIS SPÓŁKA Z O.O., Nakło nad Notecią 2007;
11. *Raport o stanie powiatu nakielskiego*; red. T. Zaborowski, Umbrella Project w Warszawie, 2001;
12. *Strategia zrównoważonego rozwoju powiatu nakielskiego*; red. T. Zaborowski, Umbrella Project w Warszawie, 2001;
13. *Program ochrony środowiska z projektem planu Gospodarki Odpadami* przyjęty uchwałą Nr Nr3/29/08 Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 15 stycznia 2008r.;
14. *Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko - Pomorskiego do 2010 r.* przyjęta uchwałą Nr 439/2000 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 20 czerwca 2000r.;
15. *Decyzja Nr 62 Ministra Infrastruktury z dnia 17 grudnia 2009r. w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów zamkniętych* (Dz. U. MI z dnia 30 grudnia 2009r.);
16. *Granica Polno-Leśna*; Wojewódzkie Biuro Geodezji i terenów Rolnych; Bydgoszcz 1994;
17. *NATURA 2000 standardowy formularz danych dla obszarów specjalnej ochrony (OSO) dla obszarów spełniających kryteria obszarów o znaczeniu wspólnotowym (OZW) i dla specjalnych obszarów ochrony (SOO) dla obszaru PLH300004 Dolina Noteci*;
18. *NATURA 2000 standardowy formularz danych dla obszarów specjalnej ochrony (OSO) dla obszarów spełniających kryteria obszarów o znaczeniu wspólnotowym (OZW) i dla specjalnych obszarów ochrony (SOO) dla obszaru PLB300001 Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego*;
19. *NATURA 2000 standardowy formularz danych dla obszarów specjalnej ochrony (OSO) dla obszarów spełniających kryteria obszarów o znaczeniu wspólnotowym (OZW) i dla specjalnych obszarów ochrony (SOO) dla obszaru PLH40029 Równina Szubińsko-Łabiszyńska*;
20. *Projekt koncepcyjny układu dróg rowerowych w mieście i gminie Nakło nad Notecią*; A. Zalewski, az-plan, Nakło nad Notecią 1994;
21. *Program Gospodarowania Rolniczymi Zasobami Wodnymi*; Kujawsko-Pomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Włocławku, Włocławek 2005;
22. *Rejestr zabytków woj. Kujawsko-Pomorskie gm. Nakło nad Notecią*;
23. *Gminna ewidencja zabytków*;
24. *Rozporządzenie Nr 9/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 14 czerwca 1991 r. w sprawie utworzenia 22 Obszarów Chronionego Krajobrazu* (Dz.U. Woj. Bydgoskiego Nr 17, poz. 127, z późn. zm.);
25. *Rozporządzenia Nr 11 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 9 czerwca 2005 r. w sprawie Obszarów Chronionego Krajobrazu* (Dz.U. Woj. Kujawsko-Pomorskiego Nr 72, poz. 1375);
26. *Studium granic bezpośredniego zagrożenia powodzią dla zlewni Noteci – etap II*, RZGW Poznań;

27. *Studium historyczno-konserwatorskie Nakła*; M. Obremski, Architektom, Bydgoszcz 1989;
28. *Studium Techniczno-ekonomiczne przebudowy drogi krajowej nr 10 Szczecin – Piła – Bydgoszcz – Toruń do parametrów drogi ekspresowej, odcinek Wyrzysk – Toruń*; Transprojekt Gdański spółka z o. o.; Gdańsk 2001;
29. *Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 26 marca 1975r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (Monitor Polski nr 11 poz. 64 z dnia 8 kwietnia 1975r.)*;
30. *Rozporządzenia nr 248/00 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 7.12.2000 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (Dz. Urz. Woj. Kuj. – Pom. z 2001 r. Nr 3, poz. 25)*;
31. *Rozporządzenie nr 274/01 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 2 października 2001 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (Dz.U. Woj. Kujawsko-Pomorskiego, Nr 101, poz. 2373)*;
32. *Rozporządzenie nr 251/00 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 7 grudnia 2000 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (Dz.U. Nr 3, poz. 28)*;
33. *Rozporządzenie Wojewody Kujawsko-Pomorskiego Nr 89/2006 z dn. 12 lipca 2006 r (Dz. U. Nr 102, poz. 1556)*;
34. *Uchwała nr XXXI/661/09 sejmiku województwa kujawsko-pomorskiegoz dnia 23 lutego 2009 r.w sprawie przyjęcia projektu uchwały dotyczącej wyznaczenia aglomeracji Potulice*;
35. *Zarządzenie Nr 196 Ministra Ochrony Środowiska, Zaobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 28 grudnia 1994r. w sprawie uznania za ochronne lasów stanowiących własność Skarbu Państwa, będących w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwa Bydgoszcz*;

3.3. Opracowania inne

1. *Rocznik Statystyczny Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2008*; Urząd Statystyczny w Budgoszczy; 2008r.
2. Wykorzystano również informacje zawarte na stronach internetowych:
  - Urzędu Miasta i Gminy Nakło nad Notecią: www.naklo.pl
  - Starostwa powiatowego w Nakle nad Notecią: www.powiat-nakielski.pl

UWARUNKOWANIA ROZWOJU

I. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE WYNIKAJĄCE Z POŁOŻENIA MIASTA I GMINY

1. POŁOŻENIE MIASTA I GMINY W STRUKTURACH PONADLOKALNYCH

Gmina Nakło nad Notecią położona jest w województwie kujawsko-pomorskim w powiecie nakielskim. W skład powiatu wchodzi cztery gminy miejsko-wiejskie: Kcynia, Mrocza, Nakło nad Notecią, Szubin, oraz jedna gmina wiejska: Sadki. Powierzchnia powiatu to 1120,48 km², z czego 186,97 km² przypada na gminę Nakło nad Notecią (w tym 10,62 km² to miasto). Gmina Nakło nad Notecią sąsiaduje z gminami: Białe Błota, Kcynia, Mrocza, Sadki, Sicienko, Szubin. Siedzibą gminy i jednocześnie ośrodkiem powiatowym jest miasto Nakło nad Notecią. W sumie na terenie gminy znajdują się 33 miejscowości (w tym miasto). Miasto Nakło nad Notecią jest siedzibą władz gminnych oraz powiatowych. Obsługuje rejon sąsiadujących z nim sołectw w zakresie potrzeb administracyjnych, usługowo-handlowych, oświatowych oraz obsługi rolnictwa, a także pobliskie gminy wchodzące w skład powiatu nakielskiego.

Gmina Nakło nad Notecią ma charakter miejsko-wiejski. Na terenie gminy wyznaczonych zostało 20 sołectw oraz jeden ośrodek miejski.

Gmina Nakło nad Notecią zamieszkała jest przez 32049 mieszkańców (dane GUS za rok 2008) z czego w mieście mieszka 19290 mieszkańców, co daje gęstość zaludnienia 171 osoby/km² na terenie gminy i 1816 os./km² na terenie miasta.

TAB. 3 MIEJSCOWOŚCI NA TERENIE GMINY

Lp.	Nazwa sołectwa	Miejscowości wchodzące w skład sołectwa
1	Bielawy	
2	Chrzastowo	
3	Gorzeń	Niedola, Kaźmierowo, Urszulin, Piętacz
4	Gumnowice	
5	Karnowo	Nowakówko
6	Karnówko	
7	Kazin	
8	Małocin	
9	Michalin	Bogacin
10	Minikowo	Anielin
11	Olszewka	Lubaszcz
12	Polichno	
13	Paterek	
14	Potulice	Elżbiecin
15	Rozwarzyn	
16	Suchary	
17	Ślesin	Gabrielin
18	Trzeciewnica	
19	Wieszki	Janowo, Gostusza
20	Występ	
21	Nakło nad Notecią - miasto	

RYC. 1 SOŁECTWA GMINY NAKŁO NAD NOTECIĄ

Ukształtowana na przestrzeni wieków sieć osadnicza gminy została zachowana do czasów obecnych w mało zmienionej formie. Historycznie zachowany układ urbanistyczny posiadają wsie: Minikowo, Ślesin, Trzeciewnica, Olszewka, Karnowo, Karnówko, Suchary, Chrzastowo, Małocin, Lubaszcz, Wieszki, Występ, Paterek, Potulice, Gorzeń, Gumnowice, Kazin oraz Rozwarzyn. Na terenie wsi Polichno, Gabrielin, Bielawy, Michalin i Janowo układy przestrzenne uległy znacznemu uproszczeniu.

Położenie miasta Nakło nad Notecią na skraju Wysoczyzny Krajeńskiej, na prawym brzegu rzeki Noteci miało znaczenie obronne. Obecnie warunki fizjograficzne stanowią przeszkodę dla dalszego rozwoju przestrzennego miasta. Tereny zalewowe Noteci sąsiadujące z miastem od strony południowej w naturalny sposób ograniczają rozwój zabudowy i inwestycji. Ponad doliną, w północnej części miasta wznosi się krawędź Wysoczyzny Krajeńskiej opadającej terasami ku Pradolinie Toruńsko-Eberswaldzkiej. Pagórkowaty teren wpływa na nieregularny układ zabudowy dostosowującej się do ukształtowania terenu. Droga krajowa nr 10 Szczecin – Piła – Bydgoszcz – Toruń – Płońsk ogranicza miasto od strony północnej. Utrudniona komunikacja terenów położonych na północ od obwodnicy miejskiej (w ciągu drogi krajowej nr 10) powoduje, iż jest ona istotną barierą dla rozwoju przestrzennego miasta.

Ograniczenia fizjograficzne przestrzeni inwestycyjnych na terenie miasta rekompensuje bliskie sąsiedztwo wsi Paterek posiadającej rozległe rezerwy terenowe dla inwestycji produkcyjno-usługowych oraz mieszkaniowych. Ponadto miejscowości takie jak Występ, Potulice, Trzeciewnica, Ślesin, Olszewka, Gorzeń zlokalizowane w sąsiedztwie miasta i posiadające dość dużą powierzchnię oraz dogodnie skomunikowanie siecią dróg wojewódzkich, powiatowych, gminnych oraz drogą krajową nr 10. Dzięki powyższym uwarunkowaniom miejscowości te stanowią zaplecza mieszkaniowe zarówno dla Nakła nad Notecią jak i dla pobliskiej Bydgoszczy. Położenie miasta i gminy Nakło nad Notecią w bliskim sąsiedztwie (25km) od Bydgoszczy sprawiło, iż obszar gminy jest atrakcyjnym terenem inwestycyjnym. Powstało tu wiele znaczących podmiotów gospodarczych o charakterze regionalnym. Ponadto w miejscowości Paterek utworzono specjalną strefę ekonomiczną.

Gmina Nakło nad Notecią położona jest w obszarze bezpośredniego oddziaływania miasta Bydgoszcz, przy szlakach komunikacyjnych:

- droga krajowa nr 10 Szczecin – Piła – Bydgoszcz – Toruń – Płońsk ,

- linia kolejowa nr 18 Piła – Bydgoszcz,
- droga wodna (Notec – Kanał Bydgoski). Struktura przestrzenna gminy układa się równoleżnikowo. W strukturze tej można wyróżnić trzy zasadnicze typy użytkowania na wytworzenie których wpłynęły zarówno uwarunkowania fizjograficzne jak i przestrzenne. Charakter tych obszarów powinien zostać zachowany i utrwalony w planowanych kierunkach rozwoju gminy. W strukturze Przestrzennej gminy wyróżniają się:

- północny obszar gminy, położony na północ od drogi krajowej nr 10, stanowiący obszar rolniczej przestrzeni produkcyjnej, z rozwiniętą historycznie siecią osadniczą. Dominuje tu rolniczy charakter użytkowania przestrzeni;
- obszar środkowy, ograniczony od północy drogą krajową nr 10, od południa linią kolejową nr 18, przecięty w układzie południkowym drogą wojewódzką nr 241 Wągrowiec – Sępólno Krajeńskie, obejmujący miasto Nakło nad Notecią oraz wieś Paterek, jako główne pasmo rozwojowe i inwestycyjne w gminie. W rejonie tym znajdują się również wsie położone pomiędzy trasami komunikacyjnymi o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym, co sprzyja rozwojowi inwestycji;
- południowy obszar doliny Noteci i lasów dawnej Puszczy Noteckiej, ograniczony od północy linią kolejową nr 18, od południa granicą administracyjną gminy. Jest to obszar przyrodniczy o znaczeniu międzynarodowym (objęty ochroną jako obszary NATURA 2000, Nadnotecki Obszar Chronionego Krajobrazu), przecięty południkowo osadnictwem zlokalizowanym wzdłuż dróg powiatowych nr 05498 Nakło nad Notecią – Bydgoszcz oraz nr 05492 Nakło nad Notecią – Kcynia. Jest to obszar rozwoju osadnictwa przede wszystkim o charakterze zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.

2. WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z POLITYKI PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO¹

Województwo kujawsko-pomorskie położone jest w północno-środkowej części Polski, zajmuje obszar 17 970 km² (5,7% powierzchni kraju), który zamieszkuje 2,1 mln ludzi (7,6% ogółu ludności w kraju). Warta podkreślenia jest bliskość Warszawy i Poznania, dwóch głównych ośrodków życia gospodarczego o najwyższej innowacyjności i potencjale naukowo-ekonomicznym w kraju.

Sytuacja społeczno-gospodarcza województwa lokuje się w grupie średnio rozwiniętych regionów w Polsce. Korzystniejsze od przeciętnych są tendencje demograficzne. Społeczeństwo jest stosunkowo młode, odznacza się dodatnim przyrostem naturalnym. Niekorzystną jego cechą jest niski poziom wykształcenia.

Struktura zatrudnionych w poszczególnych sektorach gospodarki województwa jest zbliżona do średniej krajowej. Najwięcej zatrudnionych jest w usługach rynkowych (29,3%), przemyśle i budownictwie (28,6%) oraz rolnictwie (26,3%).

W minionych latach kujawsko-pomorski przemysł wartością sprzedanej produkcji przemysłowej lokował się na 8 pozycji w kraju, największymi udziałowcami były przemysły spożywczy i chemiczny. Województwo jest największym w kraju producentem soli konsumpcyjnej i technicznej – 75% krajowej produkcji i wytwarzanych z niej i z lokalni występujących wapieni i margli różnych rodzajów sody - 100%. Z kujawsko-pomorskiego pochodzi około 60% krajowej produkcji włókien syntetycznych, około 25% tworzyw sztucznych, 20% wyrobów chemii gospodarczej, 10% produkcji nawozów azotowych, około 30% papieru i 15% tektury. Znaczącą rolę w strukturze gospodarki przemysłowej regionu odgrywa przemysł elektromaszynowy, konstrukcji maszyn i urządzeń, aparatury elektrycznej, sprzętu i aparatury radiowej, telekomunikacyjnej i kabli. PKB na jednego mieszkańca województwa kształtował się na poziomie średniego poziomu PKB w Polsce.

Na terenie województwa kujawsko-pomorskiego znajdują się obszary o wysokich walorach środowiskowych - 31% powierzchni zajmują obszary chronione (w kraju 32%). Bogate i zróżnicowane dziedzictwo kulturowe kujawsko-pomorskiego, poprzez umiejętne eksponowanie jego indywidualności, stanowi szansę rozwoju gospodarczego oraz jego promocji.

Największy w kraju udział gruntów o wysokiej wartości bonitacyjnej gleb, daje duże możliwości rozwoju funkcji rolniczej oraz przetwórstwa rolnego. Korzystnym uwarunkowaniem jest dobrze ukształtowany system osadniczy, stwarzający potencjalnie dobre warunki dostępu

---

¹ Poniższy tekst składa się z kompilacji autorskiego komentarza z wybranymi fragmentami z Planu zagospodarowania przestrzennego województwa Kujawsko-Pomorskiego z 2003r. zawierających charakterystykę uwarunkowań zewnętrznych na rozwój gminy Nakło nad Notecią.

do usług różnego rzędu. Szansę rozwoju stanowi centralne położenie w kraju i na kontynencie. Przebieg przez województwo tras tranzytowych rangi krajowej i międzynarodowej sprzyja szerokim kontaktom społecznym i gospodarczym z innymi województwami oraz z bliższymi i dalszymi państwami.

Gmina Nakło leży w strefie centralnej województwa, wyróżnionej na podstawie analizy struktury funkcjonalno przestrzennej. Strefa centralna obejmuje tereny w dolinie Wisły i środkowej Noteci wraz z bezpośrednim otoczeniem. Jest obszarem wysokiej aktywności społeczno i gospodarczej, rozwoju procesów urbanistycznych, koncentracji infrastruktury technicznej, obejmuje również znaczący fragment regionalnego systemu ekologicznego.

2.1. Kierunki rozwoju komunikacji i rozwoju infrastruktury technicznej

Drogi

- przebudowa do parametrów klasy technicznej klasy S (droga ekspresowa) drogi krajowej nr 10: Szczecin – Piła – Pawłówek – Przyłubie – Toruń – Lipno – Sierpc – Płońsk (Warszawa), z budową obwodnic oraz obejść miejscowości: Mrozowo, Sadki, Trzeciewnica, Ślesin, Strzelewo, Kamieniec, Kruszyn, Toruń, Obrowo, Czernikowo, Lipno, Karnkowo i Wólka; budowa drugiej jezdni obwodnicy Nakła,
- przebudowa do klasy technicznej G (główna) drogi wojewódzkiej nr 241: Tuchola - Sepólno-Krajeńskie – Więcbork - Nakło nad Notecią – Wągrowiec – Rogoźno, z budową obwodnic miast: Więcbork, Mrocza, Kcynia i przetrasowaniem w Nakle nad Notecią,
- przebudowa w klasie technicznej Z (zbiorcza) drogi wojewódzkiej nr 246: Paterek – Szubin – Łabiszyn – Złotniki Kujawskie – Gniewkowo – Dąbrowa Biskupia.

Przebudowa dróg obliguje do budowy obejść miejscowości i terenów zurbanizowanych wszędzie tam, gdzie nie ma możliwości uzyskania odpowiednich parametrów technicznych.

Drogi wodne

- przebudowa i budowa infrastruktury technicznej na śródlądowej drodze wodnej o znaczeniu międzynarodowym: Berlin – rzeka Odra – rzeka Warta – rzeka Noteć – Kanał Bydgoski – rzeka Wisła – Zalew Wiślany – Kalingrad, co najmniej do IV klasy drogi wodnej.

Linie kolejowe

- modernizacja głównej linii kolejowej, przechodzącej przez miasto Nakło nad Notecią, do prędkości powyżej 120 km/h.

Infrastruktura wodno-kanalizacyjna

- uporządkowanie gospodarki ściekowej w obszarze gmin wiejskich poprzez budowę oczyszczalni i sieci kanalizacyjnej dla miejscowości o zwartej zabudowie,
- realizacja przydomowych oczyszczalni ścieków dla zabudowy rozproszonej.

Gospodarka odpadami

- bieżąca likwidacja „dzikich” wysypisk śmieci,
- likwidacja i rekultywacja składowiska odpadów w miejscowości Rozwarzyn.

Energetyka

- budowa linii 110 kV relacji: Paterek – Nakło (projektowana), Szubin – Paterek (zrealizowana),
- budowa wcięcia w istniejące linie 110 kV relacji Bydgoszcz Osowa Góra – Nakło,
- zagwarantowanie pewności zasilania na obszarach wiejskich, poprzez budowę drugostronnego zasilania elektroenergetycznymi liniami 110 kV stacji Paterek i Szubin (zrealizowana),
- budowa gazociągu wysokiego ciśnienia: Nakło – Mrocza – Sępólno Krajeńskie Dn 250/150 mm.

2.2. Kierunki ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego i kulturowego.

Ochrona zasobów i walorów przyrodniczych i krajobrazowych

- wyznaczenie nowych obszarów chronionego krajobrazu, w tym dolinie Wisły i Noteci, scalenie obszarów chronionych w dolinie Noteci,
- poprawa jakości wód rzeki Noteci oraz dolnych odcinków jej dopływów,

- zachowanie terenów korytarzy ekologicznych – stanowiących łączniki pomiędzy obszarami chronionymi: m.in. całą dolinę Noteci,
- ograniczenie zabudowy, w szczególności mieszkaniowej na terenach zagrożonych powodzią (przez wodę 100-letnią) w dolinach Wisły, Noteci i Drwęcy,
- ustalenie reżimów ochronnych i zasad gospodarowania na terenach Głównych Zbiorników Wód Podziemnych nie posiadających izolacji od powierzchni w rejonie Bydgoszczy, Torunia, Włocławka, Grudziądz, Świecia oraz w dolinie Noteci,
- realizacja obiektów małej retencji wód w zlewni Noteci,
- przeciwdziałanie procesom erozji gleb w strefach przykrawędziowych doliny Noteci,
- zalesienie gruntów o niskiej przydatności rolniczej, wyłączanych z produkcji rolnej, w szczególności na obszarach prawnie chronionych,
- ochrona złóż surowców naturalnych przed nadmierną i nieracjonalną eksploatacją oraz niezwłoczna rekultywacja złóż wyeksploatowanych.

Ochrona i kształtowanie środowiska kulturowego

- rewaloryzacja historycznego układu urbanistycznego Nakła nad Notecią,
- konserwacja zabytkowych obiektów sakralnych oraz zespołów dworsko-parkowych,
- utworzenie nadnoteckiego parku kulturowego.

Zachowanie i pełne wykorzystanie turystycznych walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego

- zagospodarowanie turystyczne zbiorników wodnych oraz naturalnych wód powierzchniowych dla prowadzenia sportów wodnych i rozwoju turystyki kwalifikowanej na rzece Noteci i kanale Bydgoskim.

Rolnicza przestrzeń produkcyjna

- tworzenie warunków do przekształceń struktury agrarnej m.in. w oparciu o grunty będące w zasobie Agencji Nieruchomości Rolnych zwłaszcza w zachodniej części regionu - gminy powiatów: sępoleńskiego i nakielskiego,
- rozwój produkcji rolnej o charakterze podmiejskim, w tym upraw owoców, warzyw zwłaszcza spod osłon w gminach otaczających miasta powyżej 70 tys. mieszkańców, (m.in. gmina Nakło nad Notecią) głównie w oparciu o małe gospodarstwa rolne oraz wykorzystanie znacznych powierzchni trwałych użytków zielonych w dolinie Noteci dla chowu bydła.

3. WNIOSKI WYNIKAJĄCE ZE STRATEGII ROZWOJU MIASTA I GMINY NAKŁO NAD NOTECIĄ²

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy to dokument pełniący rolę w kreowaniu rozwoju społecznego i gospodarczego jednostki terytorialnej. Dokument ten zawiera wytyczne i stanowi podstawę do sporządzenia innych dokumentów planistycznych, do których opracowania zobowiązana jest gmina, jak choćby studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego. Strategia jest pomocna samorządowi w pracy nad ustanawianiem prawa lokalnego, podejmowaniem decyzji związanych z wydatkowaniem środków budżetowych, udzielaniu dotacji jednostkom niepublicznym, powoływaniu instytucji wspierających wykonywanie zadań z zakresu pomocy społecznej, wspierania przedsiębiorczości, walki z bezrobociem, etc. Strategia jest jednym z podstawowych dokumentów, na których opiera się praca samorządu i długoterminowe planowanie rozwoju społecznego i gospodarczego gminy.

Strategia rozwoju Miasta i Gminy Nakło nad Notecią wiąże się ściśle z dokumentem programowym „Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2020”, która została przyjęta Uchwałą nr XLI/586/05 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 12 grudnia 2005 r. Celem nadrzędnym Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2020 jest poprawa konkurencyjności regionu i podniesienie poziomu życia mieszkańców przy respektowaniu zasad zrównoważonego rozwoju. Strategia postuluje działania w trzech priorytetowych obszarach: rozwój nowoczesnej gospodarki, unowocześniania struktury przestrzenno-funkcjonalnej regionu oraz rozwój zasobów ludzkich. Strategicznymi działaniami w sferze bezpośrednio gospodarczej są: kreowanie warunków przedsiębiorczości i

² Poniższy tekst składa się z kompilacji autorskiego komentarza z wybranymi fragmentami Strategii rozwoju miasta i gminy Nakło nad Notecią 2008-2020

upowszechnianie innowacji, wzmacnianie konkurencyjności regionalnej gospodarki rolnej oraz promocja rozwoju turystyki.

Strategia rozwoju miasta i gminy Nakło nad Notecią formułuje misję Nakielskiej Wspólnoty Samorządowej, którą jest stworzenie środowiska przyjaznego dla swoich mieszkańców, w tym podniesienie poziomu życia do przeciętnych standardów Unii Europejskiej, poprzez zapewnienie stałego zrównoważonego rozwoju opartego na silnej bazie gospodarczej i wykorzystaniu walorów przyrodniczych.

Za główne cele służące realizacji powyższej misji uznano:

- aktywizację gospodarczą - rozwój przedsiębiorczości oraz tworzenie nowych miejsc pracy, między innymi poprzez różnicowanie źródeł utrzymania ludności,
  - rozwój infrastruktury technicznej, jako instrumentu poprawy stanu środowiska,
  - poprawę jakości życia mieszkańców oraz poprawę atrakcyjności inwestycyjnej,
  - poprawa stanu wykształcenia i kwalifikacji mieszkańców poprzez rozwój bazy oświatowej i zwiększenie oferty edukacyjnej i sportowej, jako podstawowy sposób osiągnięcia mobilności na rynku pracy, ograniczania bezrobocia i poprawy sytuacji materialnej ludności,
  - wzrost efektywności rolnictwa,
  - rozwój turystyki i rekreacji rozumiany jako szansa wykorzystania zasobów miasta i gminy w zakresie wzrostu dochodów uzyskiwanych z turystyki poprzez zróżnicowanie oferty turystycznej i rekreacyjnej,
  - zwiększenie oferty i działań w zakresie służby zdrowia i opieki społecznej, w tym na rzecz bezpieczeństwa socjalnego poprzez między innymi budowę mieszkań socjalnych.
- Szczegółowe kierunki działań zgodnie ze Strategią, zmierzających do realizacji celu nadrzędnego i celów głównych, powinny obejmować następujące zadania:

W zakresie aktywizacji gospodarczej i tworzenia nowych miejsc pracy:

- Utworzenie na terenie miasta i gminy Centrum Wspierania Przedsiębiorczości i Rolnictwa, które między innymi pełniłoby funkcję tzw. inkubatora przedsiębiorczości,
- Utworzenie na terenie miasta i gminy Nakielskiego Parku Przemysłowego,
- Wspieranie wszelkich przejawów aktywności gospodarczej zgodnej z zasadami ekorozwoju,
- Rozszerzenie oferty i przygotowanie kolejnych terenów inwestycyjnych,
- Kompleksowa promocja gospodarcza miasta i gminy,
- Wspieranie inicjatyw na rzecz poprawy atrakcyjności inwestycyjnej miasta i gminy.

W zakresie rozwoju infrastruktury technicznej:

- Właściwa gospodarka wodno-ściekowa gwarantująca spełnienie standardów ekologicznych polskich i europejskich, w tym dalszy rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, modernizacja oczyszczalni ścieków w Nakle nad Notecią, dalsza modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej z uwzględnieniem najbardziej optymalnego rozwiązania,
- Zapewnienie właściwego stanu technicznego sieci drogowej w mieście i gminie, w tym budowa obwodnicy północ – południe,
- Upowszechnianie ekologicznych systemów grzewczych,
- Zapewnienie właściwych standardów usług telekomunikacyjnych i informatycznych oraz związanych z uruchomieniem systemu TV kablowej i szerokopasmowej sieci informatycznej,
- Partycypacja w kosztach budowy przydomowych oczyszczalni ścieków w odległych od sieci kanalizacyjnej gospodarstwach domowych,
- Budowa i modernizacja urządzeń melioracyjnych na terenie Gminy,
- Zapewnienie rozwoju infrastruktury technicznej dla osób niepełnosprawnych.

W zakresie poprawy poziomu wykształcenia i kwalifikacji mieszkańców:

- Rozwój bazy oświatowej, w tym unowocześnienie pracowni szkolnych,
- Upowszechnienie nauki informatyki oraz języków obcych w szkole podstawowej - minimum dwóch języków obcych (niemiecki i angielski) w sposób ciągły od zerówki,
- Wdrożenie zintegrowanego systemu komputerowej obsługi bibliotek w gminie (szkolnych i publicznych),

- Rozwój bazy sportowo-rekreacyjnej (szkolnej i ogólnodostępnej),
- Powołanie na terenie miasta i gminy „Zielonej Szkoły”,
- Tworzenie bezpiecznych placów zabaw dla dzieci,
- Poprawa dostępności placówek oświatowych, kulturalnych i sportowych dla osób niepełnosprawnych.

W zakresie poprawy efektywności gospodarki rolnej:

- Rozwój doradztwa rolniczego, obejmującego również obsługę rolników w zakresie rozwiązań niezbędnych dla integracji z UE, w zakresie pozyskiwania środków pomocowych oraz związanych ze zmianą kwalifikacji rolników,
- Poprawa warunków prowadzenia gospodarki rolnej (rozwój infrastruktury dla rolnictwa, poprawa wyposażenia gospodarstw, wsparcie dla grup producenckich oraz spółdzielni),
- Wsparcie rozwoju niekonwencjonalnych (nietradycyjnych) kierunków działalności rolniczych łącznie z edukacją ekologiczną,
- Wsparcie rozwoju agroturystyki, ekoturystyki i rekreacji,
- Rozwój przetwórstwa rolno – spożywczego,
- Wspieranie rozwoju bazy serwisowej dla rolnictwa.

W zakresie rozwoju funkcji turystycznej i rekreacyjnej:

- Opracowanie oferty turystycznej miasta i gminy (wykreowanie atrakcji turystycznych i sposobów aktywnego spędzania wolnego czasu, w tym rozwój turystyki specjalistycznej: rowerowej, konnej, spływy kajakowe, wędkarstwo, podglądanie ptaków i zwierząt (birdswatching) itp.);
- Rozwój agroturystyki i rekreacji;
- Rozwój działalności turystycznych i edukacji ekologicznej na bazie lokalnych zasobów;
- Rozwój ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej, w tym dla osób niepełnosprawnych,
- Promocja turystyczna i rekreacyjna miasta i gminy.

4. WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z POLITYKI ORGANÓW UZGADNIAJĄCYCH I OPINIUJĄCYCH STUDIUM

Zgodnie z art. 11 pkt 2) ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym Burmistrz Miasta i Gminy Nakło nad Notecią wystąpił zawiadomienie o przystąpieniu do sporządzania zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nakło nad Notecią do instytucji i organów uzgadniających i opiniujących. Odpowiedzi nadeszły:

1. ZARZĄD WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO

Zarząd Województwa zwrócił się z wnioskiem o uwzględnienie w zmianie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy zadań samorządu wynikających z Planu Zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego (uchwała nr XI/135/03 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 czerwca 2003r. Dz. U. nr 97 poz. 1437 z dnia 18.09.2003r.):

- zadanie nr 9: budowa drogi ekspresowej S-10,
- zadanie nr 21: modernizacja linii kolejowej nr 18,
- zadanie nr 23: modernizacja dróg wodnych,
- zadanie nr 39: opracowanie programu ochrony środowiska wraz z planem Gospodarki odpadami dla obszaru kujawsko-pomorskiego,
- zadanie nr 40: realizacja programu zwiększania lesistości i zadrzewień województwa kujawsko-pomorskiego,
- zadanie nr 46: opracowanie i ustanowienie planów ochrony dla wszystkich rezerwatów przyrody,
- zadanie nr 47: zachowanie korytarzy ekologicznych zapewniających ciągłość między obszarami prawnie chronionymi, w tym w dolinie Wisły i w dolinie Noteci,
- zadanie nr 50: likwidacja składowisk odpadów stwarzających zagrożenie dla środowiska i rekultywacja nieczynnych składowisk odpadów. W programie ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego istniejące składowisko odpadów w Sulnówku przewidziane jest do przekształcenia w oparciu o składowisko w Osnowie w Międzygminny kompleks unieszkodliwiania odpadów Osnowo-Sulnówko,

- zadanie nr 51: likwidacja wszystkich nieczynnych mogiłników niespełniających wymogów ochrony środowiska,
- zadanie nr 82: przebudowa drogi wojewódzkiej nr 246,
- zadanie nr 84: przebudowa drogi wojewódzkiej nr 241,
- zadanie nr 170: budowa linii 110kV relacji GPZ Nakło – GPZ Paterek,
- zadanie nr 177: budowa gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Nakło-Mrocza-Sępólno Krajeńskie.

Należy również uwzględnić uwarunkowania wynikające z położenia na terenie gminy obszarów Natura 2000 PLB300001, PLH300004 i PLH40029.

2. KUJAWSKO-POMORSKI URZĄD WOJEWÓDZKI - WYDZIAŁ BEZPIECZEŃSTWA I ZARZĄDZANIA KRYZYSOWEGO

Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nakło nad Notecią powinna być sporządzona zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717 z późn. zm.), ustawą z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227), ustawą z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2008, Nr. 28, poz. 150 z późn. zm.), Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118, poz. 1233) oraz normami prawnymi i przepisami ustaw odrębnych, mającymi zastosowanie przy wykonywaniu ww. opracowania.

3. KUJAWSKO-POMORSKI URZĄD WOJEWÓDZKI - WYDZIAŁ BEZPIECZEŃSTWA I ZARZĄDZANIA KRYZYSOWEGO

Ze względu na fakt, iż teren gminy zlokalizowany jest w strefach potencjalnych stanów zagrożenia powodziowego, w zmianie studium należy uwzględnić postanowienia zawarte w ustawie z dnia 18 lipca 2001r. Prawo wodne. Kierunki zagospodarowania przestrzennego należy uzgodnić z RZGW w Poznaniu oraz uzyskać opinię Kujawsko-Pomorskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych we Włocławku.

4. REGIONALNY ZARZĄD GOSPODARKI WODNEJ W POZNANIU

1. Ochrona wód musi być realizowana przez maksymalne ograniczenie zrzutów zanieczyszczeń do gruntu i wód powierzchniowych. Planowane rozwiązania przestrzenne w zakresie Gospodarki ściekowej powinny uwzględniać:

- Budowę zbiorczej kanalizacji sanitarnej i deszczowej eliminującej w maksymalny sposób indywidualne sposoby utylizacji ścieków sanitarnych i deszczowych;
- Objęcie wszystkich możliwych obszarów zbiorczą kanalizacją z odprowadzeniem ścieków do oczyszczalni;
- Dopuszczenie na obszarach przewidzianych w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy do objęcia sanitarną kanalizacją zbiorczą, do czasu jej wybudowania, odprowadzanie ścieków do szczelnych szamb tylko jako rozwiązania tymczasowego;
- Dopuszczenie docelowego indywidualnego oczyszczania ścieków w przydomowych oczyszczalniach lub odprowadzanie do szamb, tylko na obszarach, które ze względów ekonomicznych nie zostaną przewidziane do objęcia zbiorczą kanalizacją sanitarną, przy czym lokalizowanie oczyszczalni przydomowych musi być ograniczone do miejsc, na których odprowadzanie ścieków do gruntu nie będzie narażało jakości wód podziemnych lub powierzchniowych;
- Kompleksowe rozwiązanie odprowadzania ścieków opadowych z ciągów komunikacyjnych, placów i parkingów oraz oczyszczanie ich zgodnie z obowiązującymi przepisami;
- Zakaz rolniczego wykorzystania ścieków w strefach ochronnych ujęć wód i zbiorników wód powierzchniowych i podziemnych;
- Dostosowanie, ze względu na ochronę wód podziemnych, lokalizacji nowych obiektów, szczególnie tych uciążliwych dla środowiska, do struktur hydrogeologicznych,
- Rozwiązania zmierzające do przeciwdziałania skutkom suszy poprzez zwiększanie małej retencji wodnej oraz wdrażanie proekologicznych metod retencjonowania wody.

2. proponowane rozwiązania przestrzenne w studium muszą uwzględniać ograniczenia w zagospodarowaniu terenu wynikające z:
- Zinventaryzowanych stref ochronnych ujęć wód powierzchniowych i podziemnych;
  - Występowania nieobwałowanych obszarów pozostających w strefie przepływu wód wielkich i uznawanych jako narażone na niebezpieczeństwo powodzi (wskazanych w studium określającym obszar bezpośredniego zagrożenia powodzią dla rzeki Noteci, oraz wskazanie ich dla pozostałych cieków);

Ustanowionych oficjalnie obszarów chronionych oraz zwyczajowo stanowiących szkielet systemu terenów zielonych i uznanych jako korytarze ekologiczne, obszary klimatyczne i rekreacyjne.

5. GENERALNA DYREKCJA DRÓG KRAJOWYCH I AUTOSTRAD

W zmianie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nakło nad Notecią należy uwzględnić:

- przebieg aktualnej drogi krajowej nr 10 jako docelowy przebieg drogi ekspresowej S-10;
- rezerwy terenowe przebiegu drogi krajowej nr 10 powinny uwzględniać klasę drogi S. Szerokość pasa drogowego oraz rozwiązania techniczne należy przyjąć zgodnie ze studium GDDKiA Studium techniczno-ekonomicznym przebudowy drogi krajowej nr 10 do parametrów drogi ekspresowej;
- zgodnie z przepisami prawa droga klasy S powinna mieć powiązania z drogami klasy G i wyższymi; stosowanie zjazdów na tych drogach jest zabronione. Powiązania komunikacyjne dróg niższych kategorii z drogami z drogami ekspresowymi będzie możliwy jedynie poprzez węzły drogowe zgodnie z STEŚ przebudowy drogi krajowej, dla celów obsługi komunikacyjnej przyległych terenów należy przewidzieć tereny pod przyszłe gminne drogi zbierająco rozprowadzające.

6. NADLEŚNICTWO ŻOŁĘDOWO

W zmianie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nakło nad Notecią należy uwzględnić:

- teren bezpośrednio przylegający do granicy rezerwatu 'Las Minikowski' i 'Hedera helix' min 60m – strefa ciszy wyeliminować z projektowania szlaków komunikacyjnych i zabudowy;
- na granicy działek bezpośrednio przylegających do kompleksów leśnych a przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe należy zaprojektować pasy zieleni o szerokości min 20m;
- infrastrukturę techniczną (kanalizację i elektroenergetykę) należy projektować poza terenami leśnymi.

7. ENEA OPERATOR SP. Z O.O. ODDZIAŁ DYSTRYBUCJI W BYDGOSZCZY

W zmianie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nakło nad Notecią należy uwzględnić potrzeby w zakresie budowy i rozbudowy urządzeń elektroenergetycznych wynikające z opracowanych i pozytywnie zaopiniowanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

8. POLSKIE SIECI ELEKTROENERGETYCZNE – PÓŁNOC S.A.

Zgodnie z planem rozwoju Krajowej Elektroenergetycznej Sieci Przesyłowej przewiduje się budowę elektroenergetycznej linii napowietrznej dwutorowej o napięciu 2 x 400kV relacji Piła – Krzewina – Bydgoszcz Zachód, której trasa przebiegać będzie przez północne tereny gminy Nakło nad Notecią;

Dla planowanej linii 2 x 400 kV wymagany jest pas technologiczny o szerokości 70m (po 35 m od osi linii w obu kierunkach);

W treści studium należy zamieścić wytyczne dotyczące użytkowania terenu w pasie technologicznym planowanej linii 2 x 400kV:

- warunki lokalizacji wszelkich obiektów w pasie technologicznym należy uzgadniać z właścicielem linii elektroenergetycznej,
- w pasie technologicznym nie wolno lokalizować budynków mieszkalnych i innych przeznaczonych na stały pobyt ludzi,
- pod linią nie należy sadzić roślinności wysokiej – zalesienia terenów rolnych w pasie technologicznym linii mogą być prowadzone w uzgodnieniu z właścicielem linii, który określi maksymalną wysokość drzew i krzewów,

- wszelkie zmiany w kwalifikacji terenu w obrębie pasa technologicznego linii i w jego najbliższym sąsiedztwie powinny być zaopiniowane przez właściciela linii,
- dla linii elektroenergetycznej musi być zapewniony dostęp w celu wykonania prac eksploatacyjnych.

9. WÓJT GMINY W SICIENKU

Brak wniosków.

10. WOJEWÓDZKI URZĄD OCHRONY ZABYTKÓW W TORUNIU DELEGATURA W BYDGOSZCZY

W zmianie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nakło nad Notecią należy uwzględnić wytyczne konserwatorskie dotyczące zasad ochrony i opieki nad zabytkami w tym strefy ochrony konserwatorskiej i archeologicznej, zgodnie z materiałami dostępnymi w siedzibie WUOZ w Bydgoszczy.

11. NADLEŚNICTWO SZUBIN

Brak wniosków.

12. POMORSKA SPÓŁKA GAZOWNICTWA SP. Z O.O.

W zmianie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nakło nad Notecią należy uwzględnić następujące informacje:

- aktualnie obowiązuje oznaczenie gaz wysokometanowy E (co oznacza gaz ziemny wysokometanowy, rodzina 2, grupa E wg PN-C-04753-E),
- gaz ziemny na teren gminy doprowadzony jest gazociągiem wysokiego ciśnienia DN 150/80 mm PN 6,3 MPa z kierunku Kcynii do stacji gazowej wysokiego ciśnienia usytuowanej w Paterku, której przepustowość wynosi obecnie $Q=1500 \text{ m}^3/\text{h}$. powyższy gazociąg stanowi źródło zasilania dla miasta i gminy Nakło nad Notecią. Ponadto na terenie w/w stacji zlokalizowana jest także stacja średniego ciśnienia o przepustowości $Q=300 \text{ m}^3/\text{h}$ zasilająca Paterek,
- miasto Nakło nad Notecią zasilane jest gazem ziemnym ze stacji gazowej wysokiego ciśnienia w Paterku poprzez gazociąg średniego ciśnienia DN 200mm stal, który po przekroczeniu rzeki Noteci przechodzi w DN 225 mm PE doprowadzając gaz do stacji gazowej ś/c przy ulicy Wawrzyńca o przepustowości $Q=2000 \text{ m}^3/\text{h}$. Następnie gazociągiem ś/c dn180 mm PE gaz doprowadzany jest do stacji gazowej ś/c przy ulicy Krzywoustego o przepustowości $Q=1600 \text{ m}^3/\text{h}$. Obie stacje gazowe stanowią dwa główne źródła zasilania dla odbiorców na terenie miasta, którzy po redukcji ciśnienia gazu zgazyfikowani są siecią gazową niskiego ciśnienia,
- podział gazociągów z uwagi na maksymalne ciśnienie robocze reguluje Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 lipca 2001r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe (Dz. U. Nr 97, poz. 1055). I tak np. gazociągi niskiego ciśnienia kwalifikuje się do 10kPa włącznie,
- dla istniejących gazociągów wysokiego ciśnienia należy zabezpieczyć odległości podstawowe od innych obiektów zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 14 listopada 1995r. w sprawie warunków, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe (Dz. U. Nr 139, poz. 686),
- rozwój gazyfikacji na terenie gminy w oparciu o opracowaną w 1996r. 'Koncepcję programową gazyfikacji gminy Nakło nad Notecią jest nieaktualny. Zgodnie z obowiązującą 'Koncepcją Gazyfikacji Pomorskiego Operatora Systemu Dystrybuującego Sp. z o.o. na lata 2007-2025, Wydanie I, grudzień 2007 (dnia 6 października 2008r. nastąpiła zmiana nazwy firmy na Pomorska Spółka Gazownictwa sp. z o.o.) przewidywana jest tylko jedna stacja gazowa wysokiego ciśnienia w Paterku, której modernizacja przewiduje zwiększenie przepustowości do $Q=3000 \text{ m}^3/\text{h}$ i jest uwzględniona w planie inwestycyjnym,
- wobec powyższego koncepcja gazociągu wysokiego ciśnienia DN 200 zaznaczonego jako planowany na mapie pn.: 'Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej' jest nieaktualna,
- dalsza gazyfikacja gminy, oprócz miejscowości Nakło nad Notecią i Paterek, na chwilę obecną nie jest uwzględniana w planach rozwoju na lata 2009-2013, ponieważ brak jest zgłoszeń z przedmiotowego obszaru o strategicznych odbiorcach gazu, którzy zapewniłoby efektywność ekonomiczną inwestycji. Sytuacja ta nie wyklucza jednak zmiany planów w przypadku pojawienia się potencjalnych odbiorców i równoczesnym

- zaistnieniu warunków technicznych umożliwiających gazyfikację kolejnych miejscowości,
- gazyfikacja poszczególnych miejscowości na terenie gminy poprzedzona musi być każdorazowo analizą ekonomiczną i jej pozytywnym wynikiem, zgodnie z uwarunkowaniami wynikającymi z ustawy Prawo energetyczne wraz z zarządzeniami wykonawczymi,
  - aktualnie na terenie miasta Nakło nad Notecią oraz miejscowości Paterek realizowane są inwestycje z zakresu zawartych umów przyłączeniowych z włączeniem do istniejących gazociągów,
  - w ramach zapewnienia bezpieczeństwa dystrybucji sieci gazu (kryterium wiodące) i poprawy warunków eksploatacyjnych sieci gazowej wysokiego ciśnienia na obszarze działania Pomorskiej Spółki Gazownictwa planowana jest budowa dystrybucyjnego gazociągu wysokiego ciśnienia DN 200 realancji Nakło – Mrocza – Sepólno Krajeńskie, którego włączenie do istniejącej sieci przewiduje się na terenie gminy Kcynia. Zgodnie z wcześniej powołaną 'Koncepcją Gazyfikacji POSD planuje się, że trasa tego gazociągu będzie przebiegać między innymi przez teren gminy Nakło nad Notecią, w jej północno-zachodniej części. Inwestycja ta ujęta jest w planach rozwoju na lata 2009-2013 w przypadku pozyskania środków z funduszy UE.

II. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE WYNIKAJĄCE Z ANALIZY STANU ISTNIEJĄCEGO

1. DOTYCHCZASOWE PRZEZNACZENIE TERENÓW NA OBSZARZE MIASTA I GMINY

1.1. Planowanie na obszarze miasta i gminy

Obowiązujące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nakło nad Notecią zostało zatwierdzone uchwałą Nr XXXVI/440/2001 Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią z dnia 30 marca 2001 r.

Studium obejmuje miasto i gminę o łącznym obszarze 186,97 km², składającym się z 33 jednostek osadniczych. Dla gminy Nakło nad Notecią wyznaczone zostały następujące kierunki zagospodarowania przestrzennego:

- ochrona środowiska przyrodniczego i kulturowego,
- wykorzystanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej dla rozwoju gospodarczego gminy,
- koncentracja osadnictwa,
- wielofunkcyjny rozwój wyznaczonych jednostek osadniczych,
- wskazanie Strategicznego Obszaru Rozwoju Gminy Nakło nad Notecią jako bazy do rozwoju gospodarczego gminy,
- rozwój infrastruktury technicznej,
- poprawa i rozbudowa układu komunikacyjnego gminy.

Dla czytelności polityki przestrzennej gminy wyodrębniono strefy o określonych priorytetach:

1. strefa intensywnej gospodarki rolnej – strefa priorytetu dla rozwoju rolnictwa, obejmująca północną część gminy, w tym sołectwa Olszewka, Chrzastowo, Małocin, Karnowo, Karnówko, Suchary, Gumnowice, Michalin i jest ograniczona od południa drogą krajową nr 10.
2. strefa krajobrazowo-osadnicza – strefa priorytetów dla rozwoju komunikacji, osadnictwa i ochrony środowiska przyrodniczego, obejmuje obszar położony od drogi krajowej nr 10 do linii kolejowej nr 18.
3. strefa osadnicza miasta Nakło nad Notecią i wsi Paterek – strategiczny Obszar Rozwoju Gminy - strefa priorytetów dla rozwoju ekonomicznego i przestrzennego gminy, obejmuje zainwestowany obszar miasta Nakło nad Notecią i wsi Paterek oraz przestrzeń inwestycyjna miasta, ograniczona drogą krajową nr 10 i przestrzeń inwestycyjna wsi Paterek rozciągająca się wzdłuż trasy kolejowej i drogowej z Nakła nad Notecią do Kcyni

4. strefa przyrodnicza – obejmuje środkową i południową część gminy z wyłączeniem południowej części Nakła nad Notecią i Paterka.
- 4.a. obszar o szczególnym znaczeniu ekologicznym w skali Polski i europy, obejmuje dno Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej określanej jako korytarz ekologiczny o znaczeniu międzynarodowym,
- 4.b. obszar przyrodniczo osadniczy obejmuje teren wzdłuż drogi nr 90325c w obrębie wsi Polichno i Rozważyn oraz wzdłuż drogi nr 1926 w obrębie wsi Występ, Potulice, i Gorzeń.

Mając na uwadze zasady rozwoju gminy oraz jej przestrzenne zróżnicowanie w studium wskazano następujące tereny inwestycyjne:

- tereny mieszkaniowo-usługowe;
- tereny aktywizacji gospodarczo-produkcyjnej;
- tereny zieleni;
- tereny inne;
- potencjalne tereny zabudowy usługowo-przemysłowej;
- potencjalne tereny zabudowy mieszkaniowej;
- perspektywiczne tereny rozwoju zabudowy mieszkaniowej,
- tereny dolesień.

Studium stwierdza iż, nadrzednym kierunkiem rozwoju terenów osadniczych gminy jest podnoszenie ładu przestrzennego w kształtowaniu zagospodarowania gminy, przy zachowaniu walorów przyrodniczych i kulturowych środowiska.

Główne tereny rozwoju gminy Nakło nad Notecią, nazwane Strategicznym Obszarem Rozwoju Gminy, to przestrzeń inwestycyjna zespołu osadniczego miasta Nakła nad Notecią oraz wsi Paterka. Dla tego zespołu osadniczego obszary rozwoju zabudowy mieszkaniowej wyznaczono w północnej części miasta, w rejonie ulic Staszica, Olszewskiej, następnie w północnej części wsi Paterka.

W południowej części gminy pomiędzy linią kolejową i drogą do Kcyni wskazano Gminną Strefę Ekonomiczną stanowiącą rejon aktywizacji gospodarczej gminy. Kierunkowy rozwój przestrzenny wsi Paterka promujący możliwości rozwoju gospodarczego gminy, obejmuje wyznaczone tereny przemysłowo-składowe i usługowe.

Pozostałe znaczące obszary inwestycyjne w gminie to tereny zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowo-usługowej wskazane we wsiach Występ, Potulice, Gorzeń.

Wsie Występ, Potulice i Gorzeń położone są w jednej strefie wieloprzestrzennej wynikającej z ustaleń kierunków polityki przestrzennej. Podobnie wsie leżące wzdłuż drogi krajowej nr 10 zawierają się w jednej wyodrębnionej strefie. Dla wsi Trzeciwnica, Ślesin, Minikowo, Lubaszcz oraz Bielawy ze względu na usytuowanie wzdłuż tras komunikacji drogowej i kolejowej założono wielokierunkowy rozwój przestrzenny. Obszary inwestycyjne tych miejscowości to tereny mieszkaniowe, mieszkaniowo-usługowe i produkcyjne. Znaczny obszar produkcyjny wskazany został we wsi Bielawy w sąsiedztwie drogi krajowej nr 10. pozostała sieć osadnicza gminy Nakło nad Notecią, do której należą wsie w północnej części gminy, ograniczona od południa drogą krajową nr 10 oraz wsie położone na południe od Paterka zachowują istniejące układy przestrzenne z możliwością uzupełnień.

Obecnie na terenie miasta i gminy obowiązują 33 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Wyrazem polityki przestrzennej wyrażonej w obowiązującym studium są obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego wymienione w tab. nr 4.

TAB. 4 OBOWIĄZUJĄCE MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

L.p.	Tytuł planu miejscowego Numer uchwały	Publikacja	Przeznaczenie	Powierzchnia {ha}
1	2	3	4	5
1.	Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Nakło n. Notecią – obejmująca tereny działki nr 436 położonej we wsi Występ. Uchwała nr XIV/159/95 z dnia 25.08.1995 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Bydgoskiego z dnia 27.11..1995 r. Nr 14 poz. 93	MNAD UR	0,07

L.p.	Tytuł planu miejscowego Numer uchwały	Publikacja	Przeznaczenie	Powierzchnia {ha}
1	2	3	4	5
2.	Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Nakło nad Notecią obejmująca tereny działek nr 297, nr 298 w Olszewce oraz działki nr 357 we wsi Lubaszcz. Uchwała nr XXIII/267/96 z dnia 27.06.1996 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Bydgoskiego z dnia 30.07.1996 r. Nr 18 poz. 81	MN, U, KS	1,9
3.	Zmiana w miejscowym planie miasta Nakło nad Notecią dotycząca ul. Armii Krajowej, Mroteckiej i terenów położonych po północnej stronie ulicy Młyńskiej. Uchwała nr XXIII/266/96 z dnia 27.06.1996 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Bydgoskiego z dnia 30.07.1996 r. Nr 18 poz. 81	MNAD U, U, KS	17,2
4	Zmiana w miejscowym planie miasta Nakło nad Notecią dotycząca ulic Hallera, Wodna, Poznańska, Notecka. Uchwała nr XXIV/275/96 z dnia 26.08.1996 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Bydgoskiego z dnia 27.08.1996 r. Nr 23 poz. 99	MN, MW, MNAD U, UH, ZŁ, KD, Z, U, KH, NO, KS, KP	27
5	Zmiana w miejscowym planie miasta Nakło n. Notecią dotycząca terenów w rejonie ulic Armii Krajowej, Wł. Łokietka, Powstańców Wielkopolskich, Piaskowej i Karnowskiej. Uchwała nr XL/432/97 z dnia 14.11.1997 Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Bydgoskiego z dnia 09.01.1998 r. Nr 2 poz. 4	MW, MR, MN, UR, US, KS,	6,3
6	Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Nakło n. Notecią obejmująca tereny we wsiach: Ślesin, Trzeciwnica, Bielawy. Uchwała nr XL/433/97 z dnia 14.11.1997 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Bydgoskiego z dnia 14.01.1998 r. Nr 3 poz. 4	UT, P, S, MN, EE	4,6
7	Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Nakło n. Notecią obejmująca tereny we wsiach: Występ, Bielawy, Rozwarzyn, Ślesin, Paterok, Gorzeń. Uchwała nr XL/461/98 z dnia 29.01.1998 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Bydgoskiego z dnia 27.03.1998 r. Nr 17 poz. 69	MNAD U, UR/P, UO, UK, ZC, U/UR, RP	47,2
8	Zmiana w miejscowym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego miasta Nakło nad Notecią terenów zabudowy mieszkaniowej przy ulicy Wzgórze Wodociągowe. Uchwała nr XLII/463/98 z dnia 29.01.1998 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Bydgoskiego z dnia 16.03.1998 r. Nr 14, poz. 58	MN, U, EE, KD, KX	8,1
9	Zmiana w miejscowym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego miasta Nakło nad Notecią – tereny w rejonie ulic Tuwima, Zanotecie, Karnowska. Uchwała nr XLV/503/98 z dnia 27.04.1998 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Bydgoskiego z dnia 22.06.1998 r. Nr 31, poz. 128	UR	2,3
10	Zmiana w miejscowym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego miasta Nakło nad Notecią trasa N-S i zmiana w miejscowym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego miasta Nakło nad Notecią terenu położonego pomiędzy ul. Gimnazjalną i Pocztową. Uchwała nr XLV/506/98 z dnia 27.04.1998 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Bydgoskiego z dnia 22.06.1998 r. Nr 31, poz. 129	M/G, M/U, M/U/P, M, U, U/M, U/G, K/U/M, G, Kd, Kd/p, KI	11,8
11.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego pomiędzy ulicami: Kcyńską, Wyzwolenia i nowo projektowaną w Paterku. Uchwała nr IV/25/98 z dnia 18.12.1998 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Bydgoskiego z dnia 15.03.1999 r. Nr 16 poz. 81	Mw, Mj, G, U, Us, Zi, Zs, Kd, Kp, T	24,2

L.p.	Tytuł planu miejscowego Numer uchwały	Publikacja	Przeznaczenie	Powierzchnia {ha}
1	2	3	4	5
12.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu terenu położonego we wsiach Bielawy i Lubaszcz wzdłuż drogi krajowej nr 10 Szczecin-Warszawa, po jej stronie południowej. Uchwała nr XV/181/99 z dnia 29.10.1999 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 31.12.1999 r. Nr 100 poz. 1075	P, U, U/M, Z, Zi, Zw, K, Kl, Kd, le	43,4
13	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu terenu położonego we wsi Paterek pomiędzy ulicami Kcyńską Szubińską i nowo projektowaną. Uchwała nr XV/182/99 z dnia 29.11.1999 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 31.12.1999 r. Nr 100 poz. 1076	MN, US, KP, KD.D	11,5
14	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu w mieście Nakło nad Notecią położonego po północno-wschodniej stronie ulicy Dąbrowskiego, pomiędzy Placem Szkolnym, linią kolejową a ulicą Strażacką. Uchwała nr XV/183/99 z dnia 29.10.1999 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 31.12.1999 r. Nr 100 poz. 1077	U/P, U/M, U, Kz, Kl, Kd,p,	2,6
15	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu działek położonych po wschodniej stronie ul. Dębowej w Ślesinie. Uchwała nr XXIV/302/2000 z dnia 08.06.2000r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 27.09.2000 r. Nr 69 poz. 550	MN, K	0,7
16	Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Nakło n. Notecią w miejscowości Trzeciewnica działka nr 541/2. Uchwała nr XXVII/351/2000 z dnia 23.08.2000 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 08.11.2000 Nr 88 poz. 726	M/UH	0,3
17	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego we wsi Trzeciewnica – działka nr 530. Uchwała nr XLIII/504/2001 z dnia 22.11.2001r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 15.05.2002 r. Nr 36 poz. 683	U	8,1
18	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy jednorodzinnej w Potulicach. Uchwała nr XLVIII/536/2002 z dnia 26.03.2002r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 08.06.2002 r. Nr 53 poz. 962	Mj, Mj/U, Kd, Kx, Kl	18,2
19	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu przeznaczanego pod zabudowę mieszkaniowo-usługowo-rekreacyjną we wsi Gorzeń. Uchwała nr LI/560/2002 z dnia 03.07.2002 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 29.08.2002 r. Nr 100 poz. 2048	MN, MNAD MU, Ls, ZN, KS, KD	29,4
20	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentów wsi Potulice obejmujących działki nr 6/8 oraz 24/1 i 24/2. Uchwała LIII/583/2002 z dnia 19.09.2002 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 30.10.2002 r. Nr 122 poz. 2472	UR/P/S, PE, ZC	6,1
21	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów przemysłowych przy ulicy Sadowej. Uchwała nr X/95/2003 z dnia 26.06.2003 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 01.10.2003 r. Nr 109, 1529	MW/U, Mj/U, U/M, M/U/S/P, U/S/P, Kp, Kd, Kx	8,5

L.p.	Tytuł planu miejscowego Numer uchwały	Publikacja	Przeznaczenie	Powierzchnia {ha}
1	2	3	4	5
22	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu sportu i rekreacji oraz terenu zabudowy mieszkaniowej z działalnością gospodarczą w Paterku. Uchwała nr XIII/130/03 z dnia 30.10.2003 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22.01.2004 r. Nr 6 poz. 43	M/P/S/U, Us, Uz, KI	5
23	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu sportu i usług w Potulicach. Uchwała nr XIII/131/03 z dnia 30.10.2003 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22.01.2004 r. Nr 6 poz. 44	M/U, UK, US, UK(Zd), Ik	3,1
24	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu dla działalności gospodarczej i terenu zabudowy mieszkaniowej w Ślesinie. Uchwała nr XIII/132/03 z dnia 30.10.2003 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22.01.2004 r. Nr 6 poz. 45	P/S/U, Mj	0,7
25	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkaniowej z usługami nieuciążliwymi w Ślesinie. Uchwała nr XIII/133/03 z dnia 30.10.2003 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22.01.2004 r. Nr 6 poz. 46	M/U, KD	1,2
26	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części miasta i gminy Nakło n. Notecią w rejonie ulic Staszica, Armii Krajowej i północnej obwodnicy miasta. Uchwała nr XIII/134/03 z dnia 30.10.2003 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 05. 02.2004 r. Nr 8, poz. 83	MN, MNAD U, MNAD MW, MNAD MR, UR, UH/UR/MN, KS/UG, ZP, KL, KD, KE, KP.Z, KS, EE	35,2
27	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części miasta i gminy Nakło n. Notecią w rejonie ulic Armii Krajowej, Mroteckiej i północnej obwodnicy miasta. Uchwała nr XIX/178/2004 z dnia 30.03.2004 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 25.06.2004 r. Nr 73 poz. 1269	MN, MW, MNAD UH, MNAD UH/UR, U, UH/UR, UH/KS, UK, ZPx, EE, K Dx, K Ex, KLx	51,3
28	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów położonych we wsi Paterek. Uchwała nr XXIII/219/2004 z dnia 30.08.2004r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 11.10.2004 r. Nr 105 poz. 1795	MN, MU, US, UU, ZP, ZI, ZC, W, KD.G, KX, KD.L, KD.D, E	75,8
29	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu przy ul. Wzgórze Wodociągowe i Piaskowa w Nakle nad Notecią. Uchwała nr XXX/276/2005 z dnia 24.02.2005r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 06.04.2005 r. Nr 37, poz. 742	MN, U/MN, U, E, KDW, KDD, KDX	9
30	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu przy ul. Wzgórze Wodociągowe i Piaskowa w Nakle nad Notecią. Uchwała nr XXX/277/2005 z dnia 24.02.2005r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 06.04.2005 r. Nr 37, poz. 743	MN, MNAD U, KDW, KDD	3,2
31	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu we wsi Gorzeń gmina Nakło nad Notecią. Uchwała nr XXX/278/2005 z dnia 24.02.2005r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 06.04.2005 r. Nr 37, poz. 744	MN, ZL, KDZ, KDD, KDW	37,7

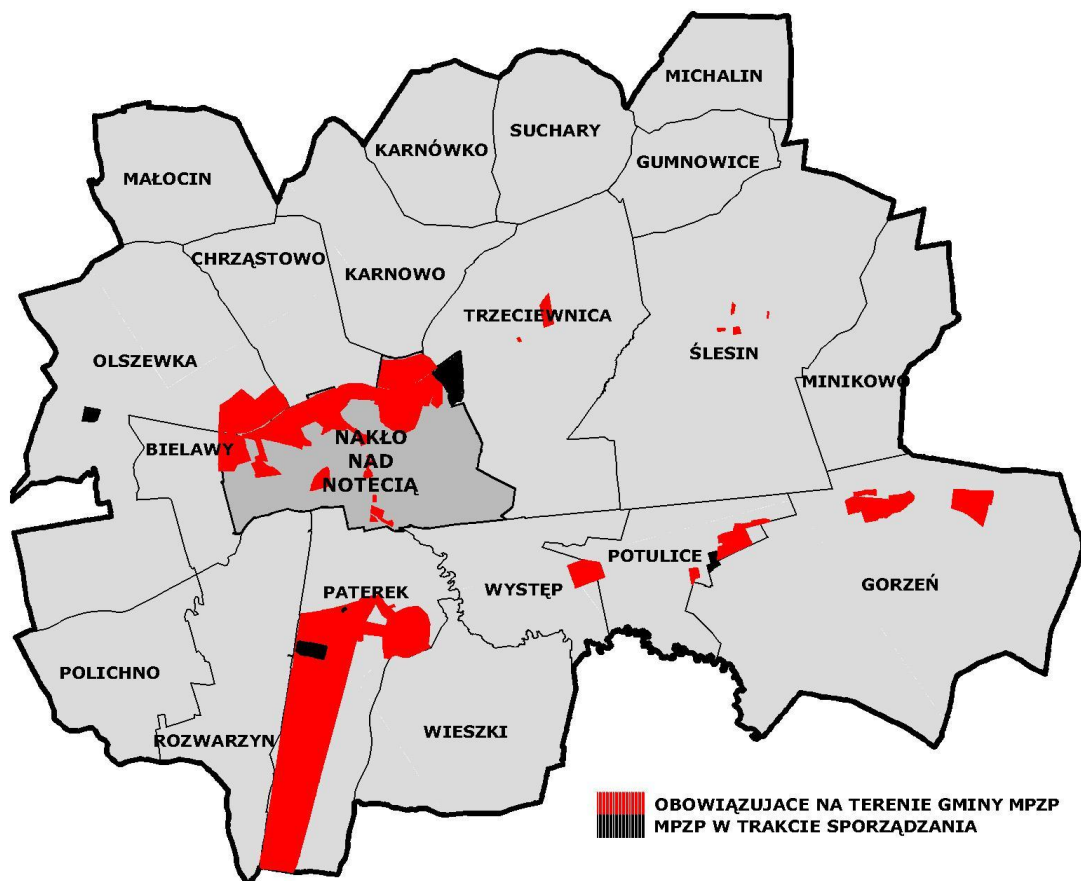
L.p.	Tytuł planu miejscowego Numer uchwały	Publikacja	Przeznaczenie	Powierzchnia {ha}
1	2	3	4	5
32	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Nakło nad Notecią terenu wsi Chrzastowo. Uchwała nr XXXI 11/319/2005 z dnia 09.06.2005r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22.07.2005 r. Nr 87 poz. 1632	MN, MU, UU, KDG, KDD, KDS, KX	16,8
33	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu gminy Nakło nad Notecią dzielnicy przemysłowej w Paterku. Uchwała nr XXXIII/320/2005 z dnia 09.06.2005r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 01.08.2005 r. Nr 90 poz. 1665	US, ZL, PR, P, E, KR, KDL	376,5
34	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Nakło nad Notecią fragmentu terenu położonego w rejonie obwodnicy miasta. Uchwała nr XXXV/332/2005 z dnia 27.09.2005r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 16.11.2005 r. Nr 122 poz. 2077	UU, KD	0,3
35	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części miasta Nakło nad Notecią w rejonie obwodnicy pomiędzy ulicami Karnowską i Nową oraz po wschodniej stronie ulicy Nowej. Uchwała nr XXXIX/361/2005 z dnia 29.12.2005 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 09.03.2006 r. Nr 30 poz. 469	M, MN, MNAD U, U/MN, U/P, UE, ZP, RO, WS, KS/U, KDW, KD/G-D/, KDW-X, E	70,3
36	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Nakło nad Notecią – fragmentu terenu położonego w rejonie obwodnicy miasta oraz gminy Nakło nad Notecią fragmentu terenu wsi Bielawy. Uchwała nr XL/375/2006 z dnia 2.02.2006 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 7.04.2006 r. Nr 44 poz. 734	MN, MU, UU, UT, R, KDD, KX	28,6
37	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części miasta i gminy Nakło nad Notecią fragmentu terenu w rejonie obwodnicy miasta wsi Trzeciewnica. Uchwała nr XLII/406/2006 z dnia 27.04.2006r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22.08.2006 r. Nr 111 poz. 1671	MU, MN, UU, KD, KX	41,6
38	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu terenu wsi Występ położonego pomiędzy ulicami: Świerkową, Rybacką, Sosnową i drogą powiatową Nakło n. Notecią – Bydgoszcz. Uchwała nr XLIII/420/2006 z dnia 30.05.2006r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 24.08.2006 r. Nr 112 poz. 1672	MN, MNAD U MW/MNAD K, MW/C, MW/K, MNAD MW/U/P, ZP, ZP/US, KD, KDW	20,7
39	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego pomiędzy ulicami Kcyńską, Wyzwolenia i nowo projektowaną w Paterku, gmina Nakło nad Notecią. Uchwała nr IV/22/2006 z dnia 28.12.2006 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 16.02.2007 r. Nr 18 poz. 264	Mj, UP, KdW, KxW	2,7
40	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania terenów położonych we wsi Paterki, gmina Nakło nad Notecią. Uchwała nr IV/23/2006 z dnia 28.12.2006 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 16.02.2007 r. Nr 18 poz. 265	MU, E, KDDX	2,4
41	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Nakło nad Notecią terenu położonego pomiędzy ulicami: Gimnazjalną i Pocztową. Uchwała nr IV/24/2006 r. z dnia 28.12.2006 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 06.04.2007 r. Nr 43, poz. 1762	U/M, Kd	1,4

L.p.	Tytuł planu miejscowego Numer uchwały	Publikacja	Przeznaczenie	Powierzchnia {ha}
1	2	3	4	5
42	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części miasta i gminy Nakło nad Notecią fragmentu terenu w rejonie obwodnicy w mieście Nakło nad Notecią oraz wsi Olszewka. Uchwała IV/25/2006 z dnia 28.12.2006 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 16.02.2007 r. Nr 19, poz. 274	MN, MU, UU, KP, KDZ, KDD, KX	64,7
43	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w mieście Nakle nad Notecią w rejonie ulic: Hallera, Wodna, Poznańska, Notecka. Uchwała nr XII/110/2007 z dnia 30.08.2007 r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 27.12.2007 r. Nr 153, poz. 2737	KS	0,5
44	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części miasta Nakło nad Notecią fragmentu położonego pomiędzy ulicami: Poznańską i Notecką, w rejonie rzeki Noteci. Uchwała nr XXI/196/2008 z dnia 18.07.2008r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 18.07.2008 r. Nr 95, poz. 1537	UU, Up, E, KWX	4,7
45	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Nakło nad Notecią, terenu położonego pomiędzy ulicami: Gimnazjalną i Poczтовую. Uchwała nr XXII/197/2008 z dnia 24.04.2008r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 11.07.2008 r. Nr 94, poz. 1513 z dnia 5.08.2008 r. Nr 104, poz. 1665	U/M, U, KD, KDW	0,8
46	Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego dwóch fragmentów wsi Paterok, w rejonie ulicy Wyzwolenia i ulicy Leśnej, w gminie Nakło nad Notecią – ze zmianą "2008". Uchwała nr XXXI/420/2008 z dnia 30.12.2008r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 24.02.2009 r. Nr 15, poz. 684	MN, MNAD U, ZL, ZP/K/W,E, KDW, KD-GL, KD-GD	9,4
47	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu gminy Nakło nad Notecią dzielnicy przemysłowej w Paterku. Uchwała nr XLIII/616/2009 z dnia 29.10.2009r. Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią.	Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 06.01.2010 r. Nr 1, poz. 3	P, T, E	12

TAB. 5 MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO W TRAKCIE SPORZĄDZANIA

L.p.	Tytuł planu miejscowego	Przeznaczenie	Powierzchnia {ha}
1	2	3	4
1	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego we wsi Potulice.	MNAD U, U/MN, KD, KDW	4,2
2	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego we wsi Lubaszcz.	MN, MNAD U, MNAD US, U/MN, U/P, KD-S, KD-Z, KD-L, KD, KDW	6
3	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego pomiędzy ulicami: Kcyńską, Wyzwolenia i nowoprojektowaną w Paterku, gmina Nakło nad Notecią.	MN, E, KDD	0,3
4	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego fragmentu terenu przy ulicy Nowej w Nakle nad Notecią – „ogrody”.	ZD, ZP, U, W, U/ZP, KDW, R/KD-GD, WS, R/ZL, R/ZP	26,4

RYC. PLANY MIEJSCOWE NA TERENIE GMINY NAKŁO NAD NOTECIĄ

Powyższe plany obejmują 1143,07 ha, co stanowi ok. 6% powierzchni gminy.

Z przedstawionego zestawienia wynika, że jedynie 6% powierzchni gminy objęty jest miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Większość obszarów objętych planami położona jest w centralnej części gminy - w północnej części miasta Nakło nad Notecią oraz w miejscowości Paterek.

Po przeanalizowaniu programu funkcjonalnego zawartego w w/w aktach prawa miejscowego można wyszczególnić następujące główne grupy funkcjonalne: zabudowa mieszkaniowa przede wszystkim jednorodzinna, rzadziej wielorodzinna, zabudowa mieszkaniowa z usługami, usług, tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów. Z powyższego zestawienia oraz dalszej analizy wynika, że przeważająca część obowiązujących planów została uchwalona dla terenów związanych z zabudową mieszkaniową i usługami.

Tendencja taka, jak wynika z wykazu planów będących w trakcie sporządzania nadal się utrzymuje.

Ponadto należy zauważyć koncentrację planów miejscowych na terenie miasta i wsi Paterek. Pozostałe plany miejscowe dotyczą terenów sołectw wschodnich (Trzeciewnica, Ślesin, Występ, Potulice, Gorzeń). Na terenie sołectw północnych i zachodnich brak planów miejscowych tak obowiązujących jak i będących w trakcie sporządzania.

Analizy przeznaczeń terenów ustalonych w planach miejscowych oraz ich lokalizacja pozwala stwierdzić, iż plany miejscowe konsumują tereny inwestycyjne wskazane w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. W chwili obecnej większość terenów inwestycyjnych (wskazanych w studium) została już wykorzystana.

1.2. Analiza decyzji o warunkach zabudowy oraz pozwoleń na budowę.

W związku z niewielkim pokryciem terenu miasta i gminy planami miejscowymi ruch budowlany odbywa się w dużej mierze na podstawie pozwoleń na budowę wydanych w oparciu o decyzje o warunkach zabudowy oraz o lokalizacji inwestycji celu publicznego. Zgodnie z zebranymi danymi z lat 2004 - 2008 rozdział czasowy oraz przedmiotowy przedstawiają poniższe tabele.

TAB. 6 ZESTAWIENIE WNIOSKÓW O WYDANIE DECYZJI O WARUNKACH ZABUDOWY Z LAT 2004 - 2008

Rok	PRZEDMIOT DECYZJI						SUMA
	Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna	Zabudowa mieszkaniowo - usługowa	Zabudowa usługowa	Zabudowa produkcyjna	Inne (w tym infrastruktura techniczna, inwestycje związane z gospodarką rolną, brzeudowwy i rozbudowy obiektów istniejących)	
2004	11	-	2	3	2	33	51
2005	26	3	2	8	-	117	156
2006	37	-	7	13	1	113	171
2007	48	1	3	7	1	43	103
2008	50	-	2	11	1	72	136
SUMA	172	4	16	42	5	378	617

TAB. 7 ZESTAWIENIE POZWOLEŃ NA BUDOWĘ WYDANYCH W LATACH 2004 - 2008

Rok	PRZEDMIOT DECYZJI						SUMA
	Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna	Zabudowa mieszkaniowo - usługowa	Zabudowa usługowa	Zabudowa produkcyjna	Inne (w tym infrastruktura techniczna, inwestycje związane z gospodarką rolną, brzeudowwy i rozbudowy obiektów istniejących)	
2004	3	-	1	1	-	4	9
2005	13	2	2	2	-	69	88
2006	19	-	4	3	1	63	90
2007	24	-	2	1	1	18	46
2008	14	-	-	-	1	13	28
SUMA	73	2	9	7	3	167	261

W latach 2004 – 2008 najczęściej pozwoleń na budowę dotyczyło nieruchomości położonych w mieście Nakło nad Notecią. Ruch budowlany na terenie miasta stanowi ponad 50% wszystkich inwestycji w gminie. Stosunkowo intensywny ruch budowlany (głównie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej) można zaobserwować w sołectwach południowych Polichno, Występ, oraz północno-wschodnich Ślesin, Trzeciewnica, Karnowo, Karnówko. Pozostałe inwestycje są bardzo rozproszone, z tendencją do zaniku ruchu budowlanego w rejonach oddalonych od centrum gminy. Należy podkreślić, że w sołectwach najodleglejszych od centrum gminy, takich jak: Gumnowice, Olszewka czy też Wieszki w ostatnich czterech latach odnotowano bardzo niewielką liczbę wydanych pozwoleń na budowę, lub wręcz ich całkowity brak.

W obowiązującym studium w ramach polityki przestrzennej wskazano szereg nowych terenów inwestycyjnych:

- tereny mieszkaniowo-usługowe – ok. 340 ha;
- tereny aktywizacji gospodarczo-produkcyjnej – ok. 410 ha;
- tereny usługowe – ok. 32 ha;
- tereny zieleni – ok. 140 ha;
- tereny inne – ok. 3 ha;
- potencjalne tereny zabudowy usługowo-premysłowej – ok. 4 ha;
- potencjalne tereny zabudowy mieszkaniowej – ok. 85 ha;
- perspektywiczne tereny rozwoju zabudowy mieszkaniowej – ok. 90 ha;
- tereny dolesień – ok. 390 ha;

Strukturę realizacji w/w założeń przedstawia tabela nr 13.

TAB. 8 ZESTAWIENIE REALIZACJI POLITYKI PRZESTRZENNEJ STUDIUM NA PODSTAWIE POZWOLEŃ NA BUDOWĘ Z LAT 2004 – 2008

NAZWA MIEJSCOWOŚCI	ILOŚĆ POZWOLEŃ NA BUDOWĘ NA NOWYCH OBSZARACH FUNKCJONALNYCH						SUMA
	Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna	Zabudowa mieszkaniowa usługowa	Zabudowa usługowa	Zabudowa produkcyjna	Inne (w tym infrastruktura techniczna, inwestycje związane z gospodarką rolną, brzeudowy i rozbudowy obiektów istniejących)	
Bielawy	2	-	-	-	-	1	3
Chrzastowo	-	-	-	-	-	-	-
Gorzeń	1	-	-	-	-	2	3
Gumnowice	-	-	-	-	-	-	-
Karnowo	4	-	-	-	-	3	7
Karnówko	-	-	-	-	-	3	3
Małocin	1	-	-	-	-	2	3
Michalin	-	-	-	-	-	-	-
Minikowo	-	-	-	-	2	1	3
Olszewka	-	-	-	-	-	-	-
Polichno	6	-	-	-	-	1	7
Paterek	1	-	-	-	-	1	2
Potulice	-	-	-	-	-	-	-
Rozwarzyn	-	-	-	-	-	-	-
Suchary	2	-	-	-	-	4	6
Ślesin	1	-	-	-	-	-	1
Trzeciewnica	1	-	-	-	-	2	3
Wieszki	-	-	-	-	-	-	-
Występ	1	-	-	-	-	-	1
Nakło nad Notecią	2	-	-	-	-	-	2
SUMA	22	-	-	-	2	20	44

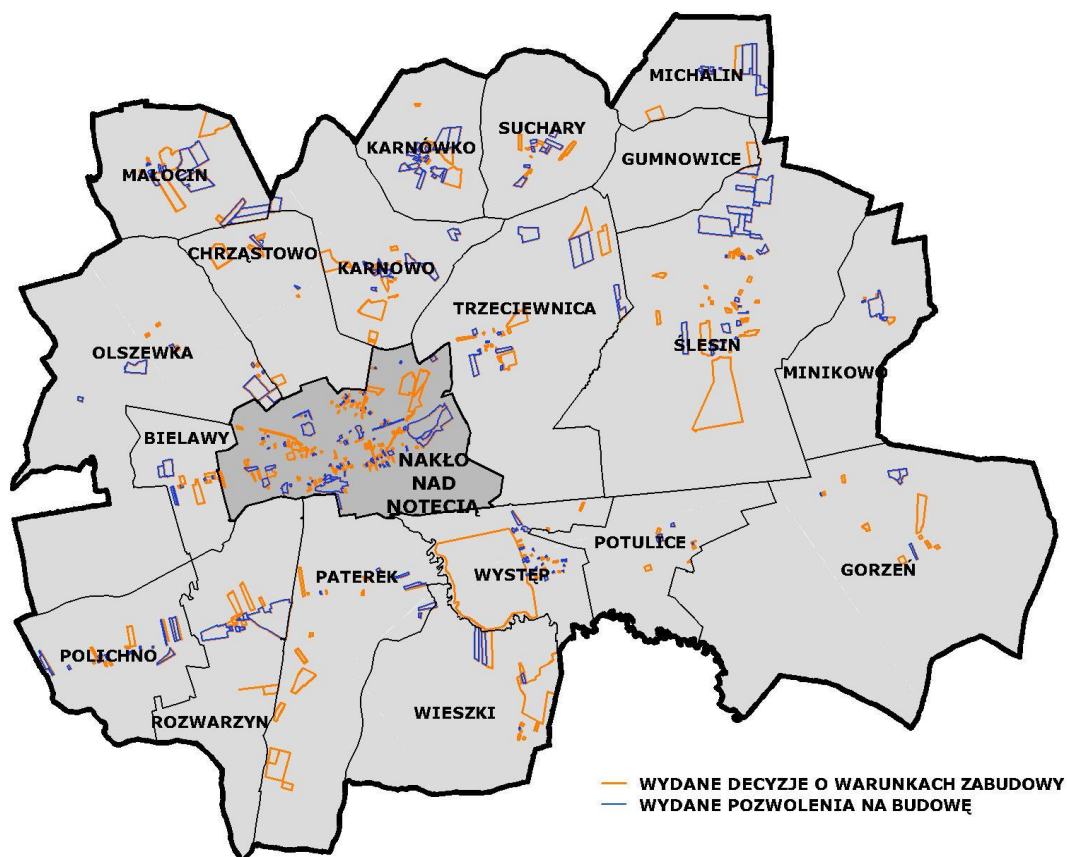
Z powyższego zestawienia wynika, że ruch budowlany na nowych obszarach inwestycyjnych jest umiarkowany i stały w analizowanym okresie czasu

W przeważającej większości nowe tereny inwestycyjne wyznaczone w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nakło nad Notecią zatwierdzonego uchwałą Nr XXXVI/440/2001 Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią z dnia 30 marca 2001 r. zostały skonsumowane poprzez obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, oraz plany miejscowe aktualnie sporządzane.

W sołectwach, na terenie których nie obowiązują plany miejscowe można zaobserwować dość intensywny ruch budowlany realizowany na podstawie decyzji o warunkach zabudowy (np. sołectwa Polichno, Suchary). Na tych terenach funkcja oraz lokalizacja zamierzeń inwestycyjnych była zbliżona do ustaleń poczynionych w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Kolejną tendencją w ruchu budowlanym jaką można zaobserwować na terenie gminy są skupiska inwestycji, realizowanych na podstawie decyzji administracyjnych, na terenach, które w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nie były przewidziane do zabudowy. Taką sytuację można zaobserwować w sołectwach Małocin, Michalin, Ślesin oraz Rozwarzyn.

W związku z powyższym należy stwierdzić, iż studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nakło nad Notecią zatwierdzonego uchwałą Nr XXXVI/440/2001 Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią z dnia 30 marca 2001 r. trafnie wskazało potencjalne obszary rozwojowe gminy. Tereny te w chwili obecnej zostały już w dużej mierze skonsumowane, poprzez obowiązujące i sporządzane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego lub pośrednio poprzez wydane decyzje inwestycyjne. Powyższe analizy wykazują, iż zachodzi potrzeba aktualizacji obowiązującego dokumentu studium i rozważenie poszerzenia zaplecza terenów inwestycyjnych gminy, szczególnie na obszarach, których aktywizacja nastąpiła samoistnie.

1.3. Analiza wniosków złożonych do zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nakło nad Notecią

Zgodnie z art. 11 pkt 1) ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym Burmistrz Miasta i Gminy Nakło nad Notecią ogłosił w prasie miejscowej oraz przez obwieszczenie, a także w sposób zwyczajowo przyjęty w gminie Nakło nad Notecią o podjęciu uchwały o przystąpieniu do sporządzania zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nakło nad Notecią, określając formę, miejsce i termin składania wniosków dotyczących studium. W związku z powyższym ogłoszeniem do Urzędu gminy wpłynęło 51 wniosków od osób fizycznych i prawnych dotyczących zmiany dokumentu studium. Przeważająca większość, bo aż 41 złożonych wniosków dotyczyła zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele zabudowy mieszkaniowej lub zabudowy mieszkaniowej z usługami. Czterech inwestorów wyraziło chęć realizacji na terenie gminy siłowni wiatrowych, trzy ze złożonych wniosków dotyczyły przeznaczenia gruntów pod zalesienia, pozostałe trzy wnioski dotyczyły spraw innych.

2. DOTYCHCZASOWE ZAGOSPODAROWANIE MIASTA I GMINY

2.1. Przeznaczenie terenów

Gmina Nakło nad Notecią zajmuje powierzchnię 186,97 km² (18 697 ha), z czego na miasto przypada 10,62 km² (1 062 ha), a na obszary wiejskie pozostałe 176,35 km² (17 635 ha).

W zagospodarowaniu i użytkowaniu przestrzennym gminy, występuje zasadnicza różnica pomiędzy obszarami wiejskimi, a obszarem miejskim. Najwyższym stopniem urbanizacji odznacza się miasto Nakło nad Notecią oraz wieś Paterek. Pozostałe tereny wiejskie odznaczają się niskim stopniem urbanizacji, a istniejąca tam zabudowa w przewadze tworzy skoncentrowane układy ruralistyczne, rzadziej układy ulicowe lub zabudowę rozproszoną.

Jak wynika z przeprowadzonej inwentaryzacji urbanistycznej oraz analiz, przeważające powierzchnie w gminie Nakło nad Notecią zajmują tereny rolne (w tym: pola uprawne, łąki, pastwiska, nieużytki), które stanowią ponad 70% terytorium gminy. Znacznie już mniejsze powierzchnie zajmują lasy oraz grunty zadrzewione i zakrzaczone (funkcjonujące w ewidencji gruntów pod oznaczeniem Ls i Lz) – około 18%. Wody powierzchniowe stanowią ok. 3% powierzchni terenu gminy Nakło nad Notecią. Tereny zabudowane to ok. 7,5 % obszaru gminy, natomiast pozostałe tereny to inne grunty zurbanizowane oraz tereny komunikacji i infrastruktury technicznej.

2.2. Sieć osadnicza³

Sieć osadnicza gminy składa się z miasta Nakło nad Notecią oraz 32 nazwanych w tym 31 zamieszkałych miejscowości wiejskich podzielonych na 20 sołectw.

Na tle innych gminy województwa kujawsko-pomorskiego, parametry charakteryzujące sieć osadniczą można uznać za korzystne. Ilość miejscowości i sołectw gminy należy do średnich w województwie. Gęstość sieci osadniczej mierzona jako liczba wsi na 100km² jest nieco poniżej średniej wojewódzkiej, natomiast wyższe są przeciętne wskaźniki wielkości miejscowości i sołectw (taka cecha jest charakterystyczna dla gmin podmiejskich).

Rozkład miejscowości na terenie gminy jest zróżnicowany. Największa miejscowość wiejska (Paterek), zaliczana jest również do największych wsi w województwie. Wśród 19 sołectw największe pod względem liczebności mieszkańców jest również sołectwo Paterek (najmniejsze Gumnowice). Za korzystny należy uznać fakt, iż na terenie gminy występuje wiele sołectw średniej wielkości i dużych. Koncentracja ludności w dużych miejscowościach sprzyja rozwojowi społeczno-gospodarczemu i przestrzennemu. Niższe są wówczas koszty realizacji sieci infrastruktury technicznej. Zwiększa się również opłacalność lokalizacji infrastruktury społecznej, ponieważ większy jest popyt na świadczone usługi. Rozwijają się usługi o charakterze rynkowym, a ogólne warunki rozwoju przedsiębiorczości są sprzyjające.

Liczebność ludności wsi w ilości 200 mieszkańców jest uznawana za graniczną wielkość, powyżej której miejscowości nabierają cech ułatwiających rozwój. Potencjał demograficzny jest wówczas wystarczający dla zapewnienia reprodukcji rozszerzonej, a więc szansa że ubytki ludności z powodu zgonów mogą być równoważone urodzeniami. Ponadto jest to liczba mieszkańców uzasadniająca lokowanie pojedynczych usług rynkowych, a także, szczególnie przy skoncentrowanej zabudowie, uzasadniająca inwestycje w zakresie infrastrukturalnym. Miejscowości powyżej 200 mieszkańców można więc uznać za rozwojowe. Na terenie gminy jest to ponad połowa miejscowości (poza Bielawami, Michalinem i Gumnowicami).

Rozkład przestrzenny sieci osadniczej wskazuje na podmiejski charakter największych miejscowości. Są położone w pobliżu Nakła, wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych zapewniających łatwy dostęp zarówno do miasta Nakła nad Notecią jak również do Bydgoszczy, Szubina i Kcyni. Z kolei miejscowości mające charakter rolniczy, położone są w większym oddaleniu od miasta i głównych dróg, zaliczane są do grupy mniejszych miejscowości.

Sieć osadnicza gminy charakteryzuje się dużą złożonością powiązań i zależności funkcjonalnych, wynikających ze zróżnicowania stanu rozwoju usług w poszczególnych

³ Wg Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nakło nad Notecią przyjęte uchwałą Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią Nr XXXVI/440/2001 z dnia 30 marca 2001 r.

miejsowościach. Wyróżnić można 5 poziomów hierarchicznych, wyraźnie różniących się wyposażeniem w obiekty i urządzenia obsługi mieszkańców, a także posiadających różny zasięg oddziaływania w zakresie tej obsługi.

Pierwszy poziom hierarchiczny stanowi miasto Nakło nad Notecią. Położone jest ono centralnie w gminie a układ komunikacyjny umożliwia jego łatwy dostęp ze wszystkich miejscowości. Ponadto gmina jest niewielka obszarowo i posiada regularny kształt ułatwiający kontakt z ośrodkiem gminnym. Miasto jest też ośrodkiem administracji szczebla powiatowego o obszarze obsługi obejmującym 5 gmin, oraz administracji szczebla gminnego, ośrodkiem centralnym w zakresie handlu i usług, służby zdrowia, szkolnictwa ponadpodstawowego, głównym skupieniem miejsc pracy, najważniejszym węzłem komunikacyjnym gminy o korzystnym położeniu tranzytowym.

Drugi poziom hierarchiczny stanowi Ślesin będący ośrodkiem uzupełniającym dla północno-wschodniej części gminy obejmującej sołectwa: Ślesin, Minikowo, Gumnowice i Michalin. W Ślesinie mieszczą się liczne ośrodki usług publicznych takie jak: gimnazjum i szkoła podstawowa, kościół parafialny, przedszkole, biblioteka, wiejski ośrodek kultury i urząd pocztowy.

Trzeci poziom hierarchiczny stanowią miejscowości Paterek i Potulice, które również wyposażone są w bardzo szeroką gamę usług, ale ich działalność skupia się przede wszystkim na obsłudze własnych mieszkańców, a mniejszym stopniu mieszkańców sąsiednich miejscowości. W miejscowościach tych mieszczą się gimnazja i szkoły podstawowe, kościoły parafialne, przedszkola, biblioteki ponadto w Paterku wiejski ośrodek kultury, w Potulicach urząd pocztowy.

Czwarty poziom hierarchiczny stanowią pozostałe miejscowości, w których rozwinęły się usługi. Wyróżniają się tu Występ i Polichno, w których funkcjonują szkoły podstawowe i kościoły. Oprócz w/w należą tu również Karnowo (szkoła podstawowa, świetlica wiejska), Minikowo (przedszkole, punkt biblioteczny, agencja pocztowa), Olszewka (szkoła podstawowa), Trzeciewnica (szkoła podstawowa, biblioteka), Wieszki (szkoła podstawowa).

Na ostatni poziom hierarchiczny składają się pozostałe miejscowości, które bądź w ogóle nie posiadają usług, bądź nie są to usługi z których regularnie korzysta duża część mieszkańców.

Kilka miejscowości w gminie pełni funkcje wyspecjalizowane w skali powiatu a nawet województwa. W Minikowie funkcjonuje Ośrodek Doradztwa Rolniczego, który prowadzi działalność o zasięgu ogólnowojewódzkim. Lubaszcz pełni rolę wyspecjalizowaną w zakresie szkolnictwa ponadpodstawowego (szkoła zawodowa). W Potulicach znajduje się duży zakład karny. Miejscowości takie jak Paterek, Ślesin, Występ i Potulice pełnią funkcje produkcyjne (produkcja rolnicza i przemysłowa). W Ślesinie zlokalizowany jest przystanek kolejowy na linii z Bydgoszczy przez Nakło nad Notecią do Piły, a w Paterku na linii z Kościerzyny przez Nakło do Gniezna (przewozy pasażerskie obecnie nie funkcjonują, jednak przewidywane jest ich wznowienie).

TERENY ZABUDOWANE I ZURBANIZOWANE:

ZABUDOWA MIESZKANIOWA:

Miejscem największej koncentracji zabudowy mieszkaniowej jest miasto Nakło nad Notecią. Występuje tu kilka typów zabudowy, którą zakwalifikowano: do zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej wraz z towarzyszącymi jej usługami (MW), zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wraz z towarzyszącymi jej usługami (MN), zabudowy mieszkaniowej typu kamienicznego (MU) oraz nielicznej zabudowy mieszkaniowej w zabudowie zagrodowej (RM). Rozmieszczenie poszczególnych typów zabudowy mieszkaniowej na terenie miasta jest ściśle związane z historycznym narastaniem tkanki miejskiej.

Najliczniej reprezentowana jest zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna i zabudowa mieszkaniowa typu kamienicznego. Budynki mieszkalne typu kamienicznego z usługami budują najstarszą część miasta (centrum i południe). Są to przede wszystkim dwu-, trzykondygnacyjne kamienice z lokalami usługowymi w parterach budynków, dostępnymi bezpośrednio z ulicy. Kamienice tworzą wewnątrz murów czytelne kwartały zabudowy. W miejscach, gdzie historyczna zabudowa kamieniczna uległa zniszczeniu w okresie wojennym lub powojennym, często uzupełniona została nową zabudową mieszkaniową wielorodzinną lub zabudową wielorodzinną z usługami w postaci bloków mieszkalnych. W okresie powojennym

poza historycznym centrum miasta rozwinęła się zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna o charakterystycznych rozproszonych i luźnych układach budynków mieszkalnych. Są to przeważnie bloki od trzech do pięciu kondygnacji naziemnych. Przestrzenie pomiędzy zabudową odznaczają się niską lub bardzo niską jakością zagospodarowania (zieleń towarzysząca, place zabaw dla dzieci, parkingi, komunikacja itp.).

Na obrzeżach miasta, w jego części północnej, północno-wschodniej i północno-zachodniej rozwinęła się zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna lub zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna z usługami. W większości są to zwarte osiedla domów jednorodzinnych głównie w zabudowie wolnostojącej lub bliźniaczej, rzadko w układach szeregowych. Przeważa zabudowa dwukondygnacyjna, w tym jedna kondygnacja w poddaszu użytkowym. Przeciętna wielkość działki zabudowanej domem jednorodzinny wynosi około 600m², przy czym im nowsze osiedla i bardziej oddalone od centrum miasta tym zabudowa luźniejsza, działki około 1000 m². Zabudowa zagrodowa na terenie miasta to wyłącznie pojedyncze siedliska poza zabudowanymi terenami miejskimi.

Zabudowa mieszkaniowa na terenach wiejskich to głównie zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna w gospodarstwach rolnych. Znacznie mniejszy udział stanowi zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna z usługami. Wyjątek stanowią tu wsie Paterek, Rozarzyn, Występ, Bielawy, Ślesin, Gorzeń oraz Lubaszcz, które stanowią zaplecze mieszkaniowe dla miasta Nakło nad Notecią lub nawet dla Bydgoszczy i na terenie których dominuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna.

W miejscowościach: Olszewka, Małocin, Chrzastowo, Karnowo, Karnówko, Trzeciewnica, Ślesin, Minikowo, Potulice, gdzie w okresie powojennym utworzono Państwowe Gospodarstwa Rolne rozwinęła się również zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna. Do zbiorowego zamieszkania pracowników Państwowych Gospodarstw Rolnych wykorzystywano zabudowania podworskie lub realizowano nową zabudowę blokową, głównie dwu-trzykondygnacyjną. Podobna sytuacja zaistniała na terenie wsi Paterek gdzie powstało osiedle zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej związane ze zlokalizowanymi tu Zakładami Naprawczymi Taboru Kolejowego. Również na wsiach przestrzenie pomiędzy zabudową mieszkaniową wielorodziną odznaczają się bardzo niską jakością.

Reasumując zabudowa mieszkaniowa stanowi około 80% istniejącej zabudowy. Składa się na nią zabudowa mieszkaniowa, która powstała przed 1944 rokiem oraz osiedla mieszkaniowe wybudowane w latach 1945-1975. Po roku 1975 przyrost mieszkań na terenie miasta i gminy był niewielki. Największy przyrost zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej to lata 70 i 80 ubiegłego stulecia. Obecnie zapotrzebowanie na mieszkania w budynkach zamieszkania zbiorowego zmalało. Ostatnie budynki zamieszkania zbiorowego powstały na terenie miasta w latach 90 ubiegłego stulecia i są to w większości mieszkania spółdzielcze. Z analizy decyzji o warunkach zabudowy, pozwoleń na budowę oraz wniosków złożonych do studium w okresie ostatnich czterech lat wynika znikome zainteresowanie tego typu inwestycjami.

W równym tempie natomiast rozwija się zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, przy czym obserwuje się znaczny przyrost zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w północnej części miasta oraz na terenach sołectw położonych w południowej części gminy.

ZABUDOWA USŁUGOWA:

Usługi, zarówno usługi publiczne, w tym usługi administracji lokalnej (gminnej i powiatowej), usługi oświaty, zdrowia, opieki społecznej, bezpieczeństwa publicznego, kultury, usługi sakralne oraz usługi handlu i rzemiosła w przewadze mają swoje siedziby na terenie miasta.

Do najważniejszych obiektów usług publicznych (UP, UA, UZ, UP, UO) zlokalizowanych na terenie miasta Nakło nad Notecią należą:

- Urząd Miasta i Gminy Nakło nad Notecią,
- Starostwo Powiatu Nakielskiego,
- Sąd Rejonowy,
- Prokuratura Rejonowa,
- Komenda Powiatowa Policji,
- Urząd Skarbowy,
- Zakład Ubezpieczeń Społecznych,
- Powiatowy Urząd Pracy,

- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Bydgoszczy Rejon Dróg Nakło nad Notecią,
- Inspekcja Weterynaryjna Powiatowy Inspektorat Weterynarii,
- Kujawsko-Pomorska Izba Rolnicza,
- Kujawsko-Pomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych we Włocławku Oddział Rejonowy Bydgoszcz Biuro Terenowe,
- Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Nakle nad Notecią,
- Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna,
- Nakielski Ośrodek Kultury,
- Muzeum Ziemi Krajeńskiej,
- Zespół Szkół Żeglugi Śródlądowej im. kmdr. Bolesława Romanowskiego,
- Szkoła Podstawowa nr 2 im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego Prymasa Tysiąclecia,
- Szkoła Podstawowa nr 3 im. Konstytucji 3 Maja,
- Szkoła Podstawowa nr 4 im. Armii Krajowej,
- Gimnazjum nr 3 w Nakle nad Notecią,
- Gimnazjum nr 4 w Nakle nad Notecią,
- Przedszkole nr 2 w Nakle nad Notecią,
- Przedszkole nr 3 w Nakle nad Notecią,
- Przedszkole „Słoneczko”,
- Przedszkole w Ślesinie,
- Niepubliczne Przedszkole „Donald”,
- Niepubliczne Przedszkole Katolickie przy Parafii św. Wawrzyńca,
- NZOZ Nowy Szpital w Nakle i Szubinie Sp. zo.o.,
- Przychodnia rodzinna NZOZ „Krajna-Zdrowie MD” sp. z o.o.,
- Niepubliczny zakład opieki zdrowotnej „MEDICUS” sp. z o.o. w Nakle nad Notecią,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „STOMED” w Nakle nad Notecią,
- Dom Pomocy Społecznej.

Na terenie gminy usługi publiczne to: szkoły, przychodnie lekarskie, straż pożarna-punkty alarmowe.

Usługi nieuciążliwe i uciążliwe służące zaspokojeniu podstawowych potrzeb mieszkańców miasta i gminy Nakło nad Notecią (U), najczęściej są zlokalizowane w połączeniu z zabudową mieszkaniową typu kamienicznego lub zabudową jednorodzinną. Rzadziej lokale usługowe (głównie handel i drobne usługi) umieszczane są w zabudowie wielorodzinnej. Na terenie miasta obiekty usługowe najczęściej występują samoistnie (obiekty o dużych powierzchniach) lub jako obiekty towarzyszące zabudowie kamienicznej.

Na terenie miasta zlokalizowanych jest pięć wielkopowierzchniowych obiektów handlowych. Należą do nich: obiekt, zlokalizowany pomiędzy ulicami Dąbrowskiego i Sądową, obiekt przy ulicy Dąbrowskiego, obiekt przy ulicy Gimnazjalnej, obiekt przy ulicy Księdza Piotra Skargi, obiekt zlokalizowany na osiedlu mieszkaniowym Chrobrego w rejonie ulicy Dworcowej oraz obiekt przy ulicy Potulickiej. Na terenie miasta znajdują się również targowisko miejskie: targowisko przy Pl. Zamkowym w Nakle nad Notecią. Na terenie gminy organizowane są również targowiska na terenie poszczególnych miejscowości.

Zarówno na terenie miasta jak i gminy szeroko rozwinięte są usługi sakralne (UK), w szczególności liczne są kościoły rzymskokatolickie w mieście (3) oraz na wsiach: Ślesin, Paterek, Potulice, kaplice: Polichno, Występ, Trzeciewnica, Gorzeń, Minikowo, Olszewka. Ponadto na terenie gminy funkcjonuje klasztor męski Pallotynów we wsi Suchary.

PRODUKCJA I WYTWÓRCZOŚĆ ORAZ EKSPLOATACJA ZŁOŻ KOPALIN:

Z analizy stanu zagospodarowania terenu wynika, że przeważająca ilość zakładów produkcyjnych, wytwórczych, składów, magazynów, hurtowni (P, U/P) znajduje się na terenie miasta Nakło nad Notecią. Zlokalizowane są one w części północno-wschodniej i północno-zachodniej miasta. Do największych zakładów produkcyjnych na terenie miasta należą: cukrownia – Krajowa Spółka Cukrowa SA., młyny – Polskie Młyny S.A., producent sprzętu instalacyjnego - Polam Nakło, ZELAN Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe – produkcja sztucców jednorazowego użytku i galwanizacja, MTB Trzebińscy sp.j. – produkcja rur osłonowych do teletechnicznej kanalizacji kablowej, EKO Nakło s.c. – przedsiębiorstwo oczyszczania miasta, firma transportowa NOWAK, oraz Nakielskie Zakłady Maszyn i Urządzeń Gastronomicznych SPOMASZ - Nakło Sp. z o.o. ponadto na terenie miasta

zlokalizowane są licznie obiekty usługowo-składowo-magazynowe i drobne zakłady produkcyjne.

Na terenie gminy zarówno wielkość jak i ilość podmiotów gospodarczych zaliczanych do przemysłu skoncentrowana jest w miejscowości Paterek. Sołectwo Paterek zostało zaliczone do strategicznego Obszaru Rozwoju Gminy w rejonie którego skoncentrowany jest przemysł i usługi uciążliwe. W Paterku stworzona została Dzielnicza Przemysłowa w Paterku na terenie którego zlokalizowane są między innymi Zakłady Naprawcze Taboru Kolejowego "PATEREK" Spółka Akcyjna, Przedsiębiorstwo Robót Drogowych w Nakle Wytwórnia Mas Bitumicznych w Paterku, PROLAB s.c. – produkcja farmaceutyków, PW ROBAC K. Boniecki – skup, utylizacja i unieszkodliwianie odpadów, Zakład Przetwórstwa Drzewnego w Paterku oraz inne drobne zakłady produkcyjne i obiekty skladowo-magazynowe. Ponadto do większych zakładów produkcyjnych na terenie gminy można zaliczyć Państwowe Przedsiębiorstwo Przemysłu Meblarskiego i Budownictwa Potulice.

Jako specyficzny rodzaj produkcji można zaliczyć intensywną produkcję rolniczą (RU), w szczególności w byłych Państwowych Gospodarstwach Rolnych. Na terenie gminy duże gospodarstwa rolno-hodowlane zlokalizowane są w miejscowościach Olszewka, Chrzastowo, Trzeciewnica, Karnówko, Ślesin, Minikowo, do tej grupy zaliczają się również Gospodarstwo Rybackie Ślesin i Gospodarstwo Rybackie w Gorzeniu.

Na terenie miasta i gminy dość liczne są stacje paliw (UKS), w szczególności wzdłuż dróg krajowych i wojewódzkich.

Na terenie gminy prowadzona jest eksploatacja kruszyw naturalnych na terenie sołectwa Paterek (5 obowiązujących koncesji) oraz na terenie sołectwa Potulice (1 koncesja). Na terenie sołectwa Rozwarzyn prowadzona jest eksploatacja piasku. Na terenie gminy istnieją także niewielkie dzikie wyrobiska (nielegalne), dla których bądź jest prowadzona eksploatacja na niewielką skalę lub też eksploatacja ta została zaniechana. Z reguły są to porzucone doły po wyrobiskach w obrębach gruntów leśnych i nieużytków.

ZABUDOWA USŁUGI TURYSTYKI I REKREACJI ORAZ USŁUG SPORTU:

Ze względu na istniejące uwarunkowania przyrodnicze i krajobrazowe: dolina Noteci i sama rzeka, kanał Bydgoski, położone w części południowej kompleksy leśne (obszary te ze względu na swoje walory objęte są ochroną prawną), gmina posiada potencjał do rozwoju turystyki. Gmina Nakło posiada również wartościowy i atrakcyjny krajobraz kulturowy na który składają się miasto z zabytkową z jego częścią, liczne zabytki techniki takie jak kolej wąskotorowa, tereny cukrowni, droga wodna – Kanał Bydgoski i Noteć wraz z całą infrastrukturą techniczną, wreszcie tereny wiejskie z zachowanymi historycznymi układami urbanistycznymi. Gmina posiada uwarunkowania dla rozwoju turystyki wodnej, przyrodniczo-krajoznawczej, turystyki edukacyjno-poznawczej oraz turystyki aktywnej. Pomimo to ruch turystyczny na terenie gminy rozwija się słabo.

Główne atrakcje turystyczne na terenie gminy⁴:

Nakło nad Notecią

- muzeum Ziemi Krajeńskiej (ul. Pocztowa 14): zwiedzanie ekspozycji, możliwość zapoznania z publikacjami dotyczącymi Nakła i Krajny,
- spichlerze przy ul. Powst. Wilk. (3 szt.), Pocztowej i Dworcowej,
- kościół pw. Św. Wawrzyńca BM (wmurowana tablica Nadskakuły) – obecnie kościół farny - pobudowany w I poł. XIX w. w stylu neorenesansowym w miejscu dawnego nakielskiego grodu,
- kościół pw. Św. Stanisława BM, dawniej ewangelicki, zbudowany w 1887 r. w stylu neogotyckim,
- pochodząca z końca XIX i pocz. XX w. zabudowa Nakła w ciągu ulic Bydgoska, Rynek, Dąbrowskiego,
- chata szypra z końca XVIII w. przy ul. Hallera,
- budynek dawnych koszar pruskich, obecnie siedziba sądu rejonowego,
- dworzec kolejowy z końca XIX w.,
- cukrownia Nakło – XIX-wieczna cukrownia i miejsce, gdzie znaleziono pozostałości człowieka sprzed ok. 5000 lat,
- budynek banku z 1890 r. przy ul. Hallera,

⁴ Według www.naklo.pl

- zespół gimnazjum (obecnie Liceum Ogólnokształcące im. Bolesława Krzywoustego) z II poł. XIX w.,
- przystań Zespołu Szkół Żeglugi Śródlądowej z wypożyczalnią sprzętu wodnego podczas sezonu,
- głaz narzutowy w parku Sobieskiego oraz wieża widokowa (obecnie miejsce antenowe RN),
- cmentarze rzymsko-katolickie (m.in. cmentarz przy parafii pw. św. Wawrzyńca z 1891 r.),
- za cmentarzem: dawna prochownia, obecnie z charakterystyczną figurą Chrystusa,
- pomniki przyrody (dąb szypułkowy vis-a-vis dworca PKP przy ul. Dworcowej, platan klonolistny przy ul. Michała Drzymały na terenie Komunalnego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji dwa dęby szypułkowe przy ul. Krzywoustego),

Trzeciewnica

- browar Krajan (możliwość zwiedzania po uprz. uzg. telef.). Przed obiektem 4 lokomotywy kolejki wąskotorowej i 4 koleby,

Chrzastowo

- dwór, park i folwark z połowy XIX w., który za zasługi wojenne otrzymał naczelną felczer armii pruskiej – Gestenberg,

Ślesin

- drewniany kościół pobudowany przez właścicieli okolicznych dóbr – Potulickich w I połowie XVIII w.,
- dwór z pocz. XVIII w., folwark i park stojące na wzniesieniu, gdzie według legend miał stać średniowieczny obronny zamek. Fundamenty dworku pochodzą z XV w.,
- b. szpital ufundowany przez hr. Anielę Potulicką,
- dworzec kolejowy,
- wjazd od strony Nakła - miejsce bitwy Powstańców Wielkopolskich w styczniu 1919 r.,
- rezerваты przyrody: Łąki Ślesińskie, Skarpy Ślesińskie, Las Minikowski,

Gumnowice

- pozostałości folwarku z XIX w., kompletnie zrujnowany dwór został rozebrany,
- w dworskim parku dąb czerwony i 4 topole czarne,
- figura Chrystusa przy wjeździe od strony Ślesina,
- w lesku naprzeciw figury resztki cmentarza poewangelickiego z ruinami grobowca Schlieperów,

Suchary

- pałac w Sucharach, obecnie klasztor Pallotynów otoczony 6 ha parkiem,
- przy remizie Ochotniczej Straży Pożarnej sikawka konna,

Gorzeń

- prywatne stawy rybne – możliwość odpłatnego wędkowania,
- jazda konna – prywatnie, odpłatnie,

Potulice

- pałac Potulickich (zatracił wiele z pierwotnego wyglądu),
- kaplica grobowa, obecnie kościół katolicki (pobudowana w I poł. XVIII w. przez rodzinę Potulickich),
- miejsce Centralnego Obozu Przesiedleńczego z okresu okupacji i centralnego Obozu Pracy dla Niemców (w miejscu obozu obecnie Zakład karny),
- cmentarz ofiar obozu z wmurowaną tablicą pamiątkową polskich i niemieckich ofiar, w Zespole Szkół izba pamięci poświęcona obozowi,
- dąb szypułkowy,
- miejsce pamięci narodowej w lesie przy szkole,

Występ

- prywatne stawy rybne – możliwość odpłatnego wędkowania,
- śluza Józefinki z 1913 r.,
- dąb bezszypułkowy przy Zespole Szkół,

Paterek

- pomnik Powstańców Wielkopolskich,

- okopy z okresu powstania Wielkopolskiego 1918/19, wykorzystywane też przez Batalion Obrony Narodowej „Nakło” we wrześniu 1939 r.,
- miejsce straceń Polaków w czasie II wojny światowej,

Polichno

- remiza strażacka,
- stodoła gliniana (pod nr 21),
- budynek b. szkoły z 1912 r.,

Lubaszcz

- dwór oraz pozostałości XIX-wiecznego parku a także folwarki dawnych właścicieli – rodziny Ritter,
- pozostałości cmentarza poewangelickiego,
- groby rodziny Ritter,

Olszewka

- dwór, park (3,5 ha z dorodnymi dębami, kasztanowcami i wiązem) i folwark z II połowy XIX w. niemieckich rodzin Erdmanna i Bürschela,
- kaplica dworska pobudowana ok. poł. XIX w. jako kaplica protestancka przez niemieckiego właściciela dóbr – Erdmanna,
- pole golfowe – prywatne,
- szlak historyczno-przyrodniczy Od Dębu do dębu wiodący głównie nasypem kolejki wąskotorowej Olszewka – Lubaszcz,
- stodoła wybudowana z gliny,

Na terenie gminy praktycznie brak bazy noclegowej, wyjątek stanowi zespół hotelarski w Minikowie, zajazd w Ślesinie, jeden hotel na terenie miasta. Ponadto na terenie gminy działa kilka obiektów agroturystycznych oraz kwater i pokoi przeznaczonych do wynajęcia.

Usługi sportu (US) najliczniej występują na terenie miasta. W północnej części miasta znajduje się kompleks sportowy Klubu Sportowego „Czarni” w Nakle nad Notecią. Nad Notecią zlokalizowana jest przystań wodna Zespołu Szkół Żeglugi Śródlądowej. Ponadto na terenie miasta funkcjonują obiekty sportowe i rekreacyjne przyszkolne. Na terenie gminy znajdują się boiska piłkarskie, w większości trawiaste (Olszewka, Trzeciewnica, Potulice, Występ, Polichno). W miejscowości Olszewka zlokalizowane jest pole golfowe.

TERENY ZIELENI URZĄDZONEJ I CMĘTARZE:

Do grupy terenów zieleni urządzonej w mieście i gminie Nakło nad Notecią zaliczono: parki miejskie i zabytkowe parki podworskie (ZP), pracownicze ogrody działkowe (ZD). Jako osobną grupę ze względu na specyfikę funkcji i zagospodarowania potraktowano cmentarze (ZC).

Na terenie miasta istnieją 2 zespoły parków miejskich:

- park im. Jana III Sobieskiego położony jest w północnej części Nakła nad Notecią między ulicami Mickiewicza i Armii Krajowej a ulicą Kazimierza Wielkiego. Właścicielem terenów rekreacyjno - wypoczynkowych jest Gmina Nakło nad Notecią. Park liczy ok. 1,65 ha. Do parku przylega ogrodzony, otwarty basen, amfiteatr, boisko klubu "Czarni Nakło". Wraz z wymienionymi obiektami park posiada powierzchnię ok.5ha,
- park miejski '700-lecia' o powierzchni ok. 1,8 ha. Na terenie gminy zlokalizowanych jest 11 parków podworskich, w miejscowościach:

Chrzastowo, Lubaszcz, Karnówko, Suchary, Ślesin, Gumnowice, Małocin, Minikowo, Olszewka i Olszewka Mała oraz Potulice. Zasadniczo zachowały się tam wyłącznie drzewostany lub ślady pierwotnych założeń. W obecnym stanie w bardzo ograniczonym zakresie nadają się do wykorzystania rekreacyjnego. W nielicznych układach ruralistycznych, w centrach założeń istnieją niewielkie zieleńce mogące pełnić funkcję integracyjne.

Dość liczne i rozległe są obszary ogrodów działkowych, w szczególności na terenie miasta, a największe skupiska działek pracowniczych znajdują się w jego części wschodniej, zachodniej oraz północnej. Na terenie gminy ogrody działkowe to zazwyczaj pozostałości przy zabudowie wielorodzinnej towarzyszącej Państwowym Gospodarstwom Rolnym

Na terenie miasta i gminy znajdują się 23 cmentarze w tym jeden cmentarz wojenny – cmentarz ofiar obozu w Potulicach. Na terenie miasta znajdują się trzy cmentarze, dwa historyczne (ewangelicki i żydowski) oraz czynny cmentarz rzymsko-katolicki. Na terenie gminy cmentarze znajdują się w miejscowościach: Lubaszcz, Chrzastowo, Karnowo, Karnówko, Suchary, Trzeciewnica, Ślesin, Polichno, Rozwarzyn, Paterek, Występ, Potulice, Gorzeń.

Pozostałe zagospodarowanie terenów tj.: układy komunikacyjne, obiekty infrastruktury technicznej zostaną omówione w rozdziale uzbrojenie terenów na obszarze miasta i gminy.

2.3. Układ przestrzenny

Układy przestrzenne (lub też założenia urbanistyczne) miasta Nakło nad Notecią i miejscowości gminnych zasadniczo się od siebie różnią, dlatego należy omówić je osobno.

Na dzisiejszy układ przestrzenny miasta wpłynęły przede wszystkim jego geneza lokacyjna oraz rozwój przemysłu w XIX w.

W obecnym mieście wyróżnić można obszar starego miasta w rejonie ulicy Hallera, powstałego w okresie średniowiecza, z niewielkimi parcelami i dominującym placem Zamkowym. Ślady osadnictwa na terenach dzisiejszego miasta Nakło nad Notecią datowane są na VII w n.e. Pierwszy gród pomorski w Nakle powstał na wyspie w rozlewiskach Noteci (obecnie teren na zachód od pl. Zamkowego). Położenie grodu odpowiadało zarówno ówczesnym warunkom strategicznym jak i nawiązywało do jedynej na tym odcinku przeprawy brodowej przez rzekę. Położenie grodu przy przeprawie na Noteci sprzyjało również rozwojowi osadnictwa towarzyszącego. W północno-wschodniej części wyspy rozwinęło się podgrodzie. Inne mniejsze skupiska osadnicze powstały w znacznym rozproszeniu z uwagi na podmokłe tereny, głównie na północnym brzegu rzeki.

Następną jednostką czytelną w strukturze miasta jest obszar miasta lokacyjnego z centrum, które stanowi Rynek oraz czytelnymi kwartałami zabudowy w jego części centralnej i zachodniej (do torów kolejowych). W XIII w. nastąpiła lokacja miejska w oparciu o prawa magdeburskie. Przywilej lokacyjny nadał kierunek przestrzennemu rozwojowi miasta w kierunku północnym od istniejącej osady. Osadnictwo w tym rejonie rozwinęło się jednak dopiero w wieku XV. Wówczas w okolicy dzisiejszego Rynku, w miejscu w którym krzyżowały się szlaki komunikacyjne wschód-zachód i północ-południe utworzono centrum miejskie z podłużnym placem. Przy rynku zlokalizowana została zabudowa śródrynkowa co dało podstawę do powstania bloku zabudowy pomiędzy dzisiejszymi ulicami Hallera, Dąbrowskiego i Podgórną. Intensywny rozwój miasta trwał do połowy XVII w., zabudowana została północna część miasta a funkcję przedmieść zaczęły pełnić tereny na północnym wschodzie, w rejonie dzisiejszych ulic Kościelnej i Sądowej. Rozwój miasta przerwała seria klęsk wojennych i naturalnych.

Kolejną jednostką miejską są dzielnice przemysłowe związane z rozwojem kolei, cukrowni i młynów, które powstały w części wschodniej i zachodniej miasta. Obecny układ przestrzenny miasta został utrwalony w drugiej połowie XIX w. i na początku wieku XX. Wówczas rozwinęła się zabudowa dzisiejszego centrum miasta (najstarsze zachowane budynki w mieście pochodzą właśnie z końca XVIII i początku XIX w.) oraz powstały osiedla przedmieść Bydgoskiego i Łobżenickiego. W pierwszej połowie XIX w. powstała linia kolejowa z Bydgoszczy do Krzyża oraz szosa z Berlina do Królewca (przez Nakło i Bydgoszcz) co wpłynęło na dzisiejszy układ przestrzenny miasta. W tym okresie powstało również większość miejskich obiektów użyteczności publicznej. W drugiej połowie XIX w. zlokalizowano nowe cmentarze katolicki oraz ewangelicki sytuując je poza torami kolejowymi. Przebieg linii kolejowej oraz powstanie cukrowni (1881r.) zaważyły na powstaniu w mieście dzielnic przemysłowych (w części wschodniej) i rozwoju zabudowy w rejonie północnym i wschodnim. W tym okresie rozwinęły się funkcje przemysłowe na terenie miasta, powstały charakterystyczne dla miasta spichrze i magazyny.

Poza linią kolejową na początku w XXw. powstały osiedla mieszkaniowe jedno i wielorodzinne. Współczesny rozwój miasta skierował się na północny-zachód od centrum (wzdłuż drogi do Wyrzyska), na północ (przy drodze do Mroczy) i na przedłużeniu ulicy Długiej.

Istotną rolę w przestrzeni miasta odgrywają tereny zieleni urządzonej: parki im. Jana III Sobieskiego położony w północnej części miasta między ulicami Mickiewicza i Armii Krajowej a Osiedlem Kazimierza Wielkiego i park '700-lecia', trzy cmentarze, dwa historyczne (ewangelicki i żydowski) oraz czynny cmentarz rzymsko-katolicki oraz zespoły ogrodów działkowych w części wschodniej, zachodniej oraz północnej miasta.

Duży przyrost tkanki miejskiej nastąpił po 1945 roku, kiedy to zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i wielorodzinna wykroczyła intensywnie na północ od linii kolejowej. Obecnie w znacznym oddaleniu od ścisłego centrum miasta funkcjonuje kilka niezależnych i oderwanych od siebie osiedli mieszkaniowych (jedno i wielorodzinnych). Niestety ta tendencja nadal się utrzymuje, powodując dalsze chaotyczne rozczłonkowanie miasta zamiast jego skupianie w zwartą strukturę miejską. Niepokojącym zjawiskiem jest również rozwój zabudowy dalej na

północ, poza terenami obwodnicy miejskiej, która zamiast omijać zabudowane tereny miasta rozdziela je i staje się istotną barierą pomiędzy częściami miasta. Innym negatywnym zjawiskiem jest mieszanie różnych typów zabudowy mieszkaniowej, jednorodzinnej z wielorodzinną. Przestrzenie pomiędzy nowymi osiedlami przestają pełnić funkcje rolnicze i stają się nieużytkami co dodatkowo pogarsza wizerunek tak zagospodarowanych przedmieść.

Na terenach wiejskich, zabudowa rozwijała się w różnych systemach ruralistycznych. Dominującą formą są ulicówki, a najwartościowsze wsie zachowały układy placowe: owalnicowe lub zaułkowe. W układach tych zabudowa lokalizuje się wokół owalnego placu, który jest zajęty pod zabudowę ale wyłącznie o funkcjach publicznych: najczęściej jest to kościół i cmentarz lub niezabudowany (istniejąca tam zabudowa została uzupełniona w okresie powojennym). Najwartościowsze układy owalnicowe zachowały się we wsiach: Suchary i Gorzeń. W wielu przypadkach rozwinęły się założenia pałacowo-folwarczne oparte na założeniu dworskim z parkiem i zabudowaniami gospodarczymi oraz zabudową mieszkalną dla służby. Układy pałacowo-folwarczne odznaczają się złym stanem zachowania układów.

Szczególnym przypadkiem jest wieś Paterek na terenie której zlokalizowane są liczne zakłady przemysłowe i produkcyjne. Silna urbanizacja miejscowości nadaje jej charakter przedmieścia miejskiego, mimo iż od terenów miasta odizolowana jest rzeką i podmokłymi terenami w dolinie Noteci.

Największa dewastacja układów ruralistycznych w gminie nastąpiła po roku 1945, kiedy majątki folwarczne zostały przejęte na cele Państwowych Gospodarstw Rolnych. W tym okresie nastąpił niekontrolowany i chaotyczny rozrost zabudowy wokół założeń pałacowych. Powstawały nie tylko nowe zabudowania inwentarskie i gospodarcze ale również niskiej jakości zabudowa mieszkaniowa, szczególnie wielorodzinną. Stan tych miejscowości jeszcze bardziej się pogorszył po transformacji ustrojowej, kiedy upadły Państwowe Gospodarstwa Rolne i nastąpiła masowa i przyspieszona dewastacja pozostałych po nich zabudowań oraz wyludnianie się tych miejscowości.

2.4 Przestrzenie publiczne

Przestrzenie publiczne w rozumieniu przepisów odrębnych to obszary o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia oraz sprzyjające nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na położenie lub cechy funkcjonalno-przestrzenne.

Obecnie na terenie miasta podstawowym obszarem przestrzeni publicznej jest plac publiczny – Rynek. Plac częściowo zagospodarowany jest zielenią urządzoną, obiektami małej architektury i oświetlony. W pierzei zabudowy otaczającej Rynek znajdują się lokale usługowe. Za obszar przestrzeni publicznej można uznać również zespół parków i zieleńców parki im. Jana III Sobieskiego położony w północnej części miasta między ulicami Mickiewicza i Armii Krajowej a Osiedlem Kazimierza Wielkiego i park '700-lecia'. W pozostałej części przestrzenie publiczne ograniczają się wyłącznie do dróg publicznych, lecz w bardzo ograniczonym stopniu (brak bulwarów, pasaży spacerowych, promenad). W zabudowie mieszkaniowej zjawisko przestrzeni publicznych jest bardzo ograniczone. W ścisłym centrum miasta, poza wymienionymi powyżej w zasadzie nie występują. W nowej zabudowie mieszkaniowej wielorodzinnnej, przestrzenie pomiędzy zabudową zazwyczaj nie są urządzone i nie pełnią właściwej sobie funkcji, a sposób lokalizacji budynków wielorodzinnych nie sprzyja tworzeniu się struktur np.: placów czy dziedzińców wewnętrznych sprzyjających integracji mieszkańców. W zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej przestrzenie nie są w ogóle realizowane, zwiększając izolację mieszkańców osiedli.

Historycznie ukształtowane założenia ruralistyczne przewidywały przestrzenie służące integracji ich mieszkańców. W szczególności przestrzenie publiczne były dobrze ukształtowane w założeniach placowych, szczególnie owalnicowych, gdzie środkowy plac wokół którego lokalizowała się zabudowa był pozostawiany jako wolna przestrzeń (zielony plac) lub lokalizowano tu obiekty wspólnej użyteczności jak kościoły, cmentarze, stawy. Wsie o układach pałacowo-folwarcznych nie wykształciły przestrzeni o znaczeniu publicznym ogólnodostępnym.

3. UZBROJENIE TERENÓW NA OBSZARZE MIASTA I GMINY

3.1. Komunikacja drogowa i transport drogowy

Sieć komunikacji drogowej na terenie gminy Nakło nad Notecią jest dobrze rozwinięta. Podstawowy układ drogowy o znaczeniu krajowym i międzynarodowym stanowią droga

krajowa Szczecin - Płońsk i drogi wojewódzkie Rogoźno-Tuchola oraz Paterek-Dąbrowa Biskupia.

- **droga krajowa nr 10 (S10) relacji Szczecin – Płońsk**, przebiega w północnej części gminy przez sołectwa Minikowo, Slesin, Trzeciewnica, miasto Nakło nad Notecią (obwodnica miejska) Chrzastowo, Olszewka. Zarządcą drogi jest Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad w Bydgoszczy. Długość drogi na terenie gminy to ok. 17 km,
- **droga wojewódzka nr 241** - Rogoźno-Tuchola, droga przebiega przez gminę na osi północ-południe an trasie Mrocza – Kcynia. Zarządcą drogi jest Zarząd Dróg Wojewódzkich w Bydgoszczy. Długość drogi na terenie gminy to ok. 13 km,
- **droga wojewódzka nr 246** - Paterek-Dąbrowa Biskupia, droga przebiega przez terytorium gminy łącząc wieś Paterek (skrzyżowanie z DW241) z Szubinem. Zarządcą drogi jest Zarząd Dróg Wojewódzkich w Bydgoszczy. Długość drogi na terenie gminy to ok. 4,5 km.

Droga krajowa i drogi wojewódzkie budują układ krzyżowy w który wplatają się drogi powiatowe i gminne.

TAB. 10 DROGI POWIATOWE NA TERENIE GMINY NAKŁO NAD NOTECIĄ

lp.	numer drogi	nazwa drogi	długość na terenie gminy	odcinek	
				od km	do km
1	1150	Zabartowo - Nakło nad Not.	5,307	16,804	22,111
2	1910	Samsiecznynek - Wojnowo	2,451	2,260	4,711
3	1920	Wyrza - Chrzastowo	4,036	2,500	6,536
4	1921	Paterek - Łankowiczki	6,199	0,000	6,199
5	1922	Kosowo - Ślesin	8,521	1,643	10,164
6	1923	Drażno - Trzeciewnica	5,311	1,860	7,171
7	1554	Samsieczno - Gorzeń	9,588	0,900	10,488
8	1924	Kazin - Ślesin	1,767	0,000	1,767
9	1925	Karnówko - Nakło nad Not.	4,809	0,000	4,809
10	1926	Nakło nad Not.- Bydgoszcz	13,741	0,000	13,741
Razem			61,730		

TAB. 11 DROGI GMINNE NA TERENIE MIASTA I GMINY NAKŁO NAD NOTECIĄ

numer drogi	nazwa drogi lub ulicy	długość [m]	km początku	km końca
90301C	Dębowo – Kosowo	2658	0	2658
90302C	Małocin – Nakło nad Notecią	4843	0	4843
90303C	Droga 1150C – Chrzastowo	2137	0	2137
90304C	Wybudowanie Małocińskie – Olszewka	3374	0	3374
90305C	Kosowo – Karnowo	3782	0	3782
90306C	Drażonek – Karnówko	1415	0	1415
90307C	Drażno – Karnówko	1606	0	1606
90308C	Suchary – Samsiecznynek	1710	0	1710
90309C	Samsiecznynek – Bogacin – Suchary	2150	0	2150
90310C	Bogacin – Michalin	1260	0	1260
90311C	Karnówko - Suchary	3483	0	3483
90312C	Gumnowice - Trzeciewnica	3691	0	3691
90313C	Trzeciewnica – Ślesin Wybudowanie	3780	0	3780
90314C	Olszewka – Chrzastowo	2350	0	2350
90315C	Chrzastowo Wybudowanie – Karnowo	1846	0	1846
90316C	Karnowo - Trzeciewnica	1952	0	1952
90317C	Karnowo – droga nr 10	1785	0	1785
90318C	Droga nr 090313C – Gabrielin – droga nr 10	1530	0	1530
90319C	Droga nr 10 – Ślesin Wybudowanie	1978	0	1978
90320C	Lubaszcz - Olszewka	1935	0	1935
90321C	Trzeciewnica – przejazd kolejowy	735	0	735
90322C	Ślesin – Dębowa Góra	1446	0	1446
90323C	Ślesin – wysypisko śmieci	540	0	540
90324C	Anieliny – Bielawy	2600	0	2600
90325C	Rozwarzyn – Wisławice	2390	0	2390
90326C	Paterek – Osiedle ZNTK	1750	0	1750
90327C	Paterek – droga nr 246	1695	0	1695
90328C	Droga nr 246 – Janowo – Wieszki	2750	0	2750

90329C	Janowo – Chobielin Młyn	983	0	983
90330C	Droga nr 246 Wieszki	923	0	923
90331C	Występ – wieś	1477	0	1477
90332C	Droga nr 1926C – Występ	1620	0	1620
90333C	Potulice - Urszulin	2888	0	2888
90334C	Gorzeń – Piętacz	4030	0	4030
90335C	Kaźmierowo – droga nr 1926C	1648	0	1648
90336C	Gorzeń – droga nr 1926C	1570	0	1570
90337C	Bogacin - Gumnowice	1310	0	1310
90338C	Droga nr 241 – Paterek (wysypisko śmieci)	816	0	816
90801C	Armii Krajowej	429,8	0	429,8
90802C	Adama Asnyka	1221	0	1221
90803C	K.K. Baczyńskiego	111,5	0	111,5
90804C	Józefa Balcerzaka	172,7	0	172,7
90805C	Bartkowskiego	146,5	0	146,5
90806C	Bohaterów	816	0	816
90807C	Władysława Broniewskiego	184	0	184
90808C	Fryderyka Chopina	708,4	0	708,4
90809C	Długa	816	0	816
90810C	Dolna	1046	0	1046
90811C	Drzymały Michała	546,1	0	546,1
90812C	Dworcowa	504	0	504
90813C	Działkowa	841,1	0	841,1
90814C	Gen. Henryka Dąbrowskiego	213	0	213
90815C	Gen. Józefa Hallera	446,4	0	446,4
90816C	Gimnazjalna	260,1	0	260,1
90817C	Hłaski Marka	325	0	325
90818C	Jackowskiego	432,7	0	432,7
90819C	Karłowicza Jana	194	0	194
90820C	Kilińskiego Jana	375,6	0	375,6
90821C	Kochanowskiego Jana	154	0	154
90822C	Kołątaja Hugo	121	0	121
90823C	Kościelna	279	0	279
90824C	Kraszewskiego Ignacego	491	0	491
90825C	Krzywoustego Bolesława	475	0	475
90826C	Ignacego Gepperta	167,6	0	167,6
90827C	ks. Piotra Skargi	406	0	406
90828C	Joachima Lelewela	371	0	371
90829C	Łączna	160	0	160
90830C	Władysława Łokietka	158,2	0	158,2
90831C	1-go Maja	39,4	0	39,4
90832C	Młyńska	832	0	832
90833C	Stanisława Moniuszki	597,2	0	597,2
90834C	Nadskakuły Antoniego	557	0	557
90835C	Zofii Nałkowskiej	102	0	102
90836C	Niecała	280,6	0	280,6
90837C	Cypriana Norwida	129,8	0	129,8
90838C	Notecka	778	0	778
90839C	Nowy Świat	270,7	0	270,7
90840C	Elizy Orzeszkowej	176	0	176
90841C	Ignacego Paderewskiego	193,1	0	193,1
90842C	Parkowa	125	0	125
90843C	Piaskowa	487	0	487
90844C	Plac Marii Konopnickiej	309,4	0	309,4
90845C	Plac Szkolny	1025	0	1025
90846C	Plac Zamkowy	82,1	0	82,1
90847C	Podgórna	169	0	169
90848C	Polna	80,4	0	80,4
90849C	Powstańców Wielkopolskich	79,3	0	79,3
90850C	Półwiejska	589	0	589
90851C	Prusa Bolesława	302,7	0	302,7
90852C	Przecznica	710	0	710
90853C	Mikołaja Reja	281	0	281
90854C	Władysława Reymonta	615	0	615
90855C	Rudki	170	0	170
90856C	Sądowa	420	0	420
90857C	Sienkiewicza Henryka	381	0	381
90858C	Słowackiego Juliusza	151	0	151
90859C	Strażacka	101,6	0	101,6

90860C	Szkolna	659,8	0	659,8
90861C	Karola Szymanowskiego	188	0	188
90862C	Juliana Tuwima	109,9	0	109,9
90863C	Melchiora Wańkowicza	609,6	0	609,6
90864C	Wawrzyńca	139,4	0	139,4
90865C	Wąska	248,4	0	248,4
90866C	Kazimierza Wielkiego	106	0	106
90867C	Wodna	248,7	0	248,7
90868C	Wzgórze Wodociągowe	1423,8	0	1423,8
90869C	Zanotecie	643,2	0	643,2
	Razem	26983,8		

Największy odsetek dróg na terenie gminy Nakło nad Notecią stanowią drogi powiatowe i gminne. Są to drogi o znaczeniu lokalnym, wewnątrzgminnym, lub zapewniają powiązania komunikacyjne z sąsiednimi gminami.

Łączna długość dróg powiatowych wynosi 61,730 km. Zarządcą dróg powiatowych na terenie gminy Nakło nad Notecią jest Zarząd Dróg Powiatowych w Nakle nad Notecią. Pozostałymi drogami gminnymi zarządza Gmina Nakło nad Notecią. Drogi powiatowe są w większości drogami klasy zbiorczej lub lokalnej, choć droga posiada klasę drogi głównej 05498. Drogi gminne należą do dróg lokalnych lub dojazdowych, a ich łączna długość na terenie gminy wynosi 26,983 km z czego tylko część posiada nawierzchnie utwardzone.

Do największych problemów istniejącego układu komunikacji samochodowej należy brak obejścia terenów zabudowanych miejscowości Minikowo, Ślesin, Trzeciewnica, Lubaszcz w ciągu drogi krajowej nr 10. Droga krajowa przebiega przez zabudowane tereny w/w wsi. Również na terenie gminy istnieje obustronny konflikt pomiędzy drogami, szczególnie klasy głównej ruchu przyspieszonego, głównej i w mniejszym stopniu zbiorczej. Drogi przebiegające przez zwartą zabudowę często muszą obsługiwać zjazdy z poszczególnych działek budowlanych, co w znaczny sposób spowalnia ruch tranzytowy. Największy konflikt zabudowy z istniejącą drogą występuje w miejscowościach: Paterek, Występ, Potulice, Gorzeń.

Drugim ważnym problemem istniejącego układu drogowego na terenie gminy Nakło nad Notecią jest niska przepustowość dróg o znaczeniu ponadlokalnym oraz niska lub bardzo niska jakość nawierzchni dróg o znaczeniu lokalnym.

Najważniejszą rozpoczętą inwestycją drogową na terenie gminy Nakło nad Notecią jest przebudowa drogi krajowej nr 10 do parametrów drogi ekspresowej. Zgodnie ze Studium techniczno-ekonomicznym przebudowy drogi krajowej nr 10 do parametrów drogi ekspresowej zrealizowane zostało obejście drogowe miasta Nakło nad Notecią. Następnymi etapami realizacji tej koncepcji ma być budowa obejść drogowych miejscowości Trzeciewnica, Ślesin oraz korekta trasy na terenie miejscowości Minikowo.

Publiczny transport drogowy na terenie gminy zapewnia przede wszystkim komunikacja autobusowa. W mieście przy ul. Mroteckiej istnieje czynny Dworzec Autobusowy Państwowej Komunikacji Samochodowej. Zapewnia on powiązania regionalne np. z: Bydgoszczą, Białymstokiem, Kołobrzegiem, Koszalinem, Łęborkiem, Łebą, Mielnem, Międzyzdrojami, Mrocza, Piłą, Płockiem, Poznaniem, Szczecinem, Stargardem Szczecińskim, Szczecinkiem, Szubinem, Toruniem i Warszawą oraz powiązania lokalne z miejscowościami na terenie gminy. Na terenie gminy funkcjonuje prywatna komunikacja autobusowa obsługująca teren miasta oraz okoliczne wsie, a także gminy sąsiednie (Sadki, Mrocza, Szubin i Kcynia) oraz zapewniająca komunikację z Bydgoszczą.

3.2. Komunikacja kolejowa

Przez obszar gminy przebiegają następujące linie kolejowe:

- między regionalną linią kolejową nr 18 - łączącą stację Kutno ze stacją Piła Główna. Linia normalnotorowa, pasażersko-towarowa, zelektryfikowana.
- regionalna linia kolejowa nr 281 – łącząca Chojnice z Oleśnicą. Jest to linia normalnotorowa, pasażersko-towarowa, drugorzędna. Linia jest częściowo zelektryfikowana. Obecnie (od 23.06.2000r.) na odcinku z Gniezna do Chojnic ruch pasażerski został wstrzymany, jednak w ostatnim czasie rozważane jest wznowienie ruchu pociągów na odcinku Gniezno - Nakło jako jeden z wariantów połączenia kolejowego z Bydgoszczy do Kcyni;
- linia kolei wąskotorowej Nakło nad Notecią – Kasprowo – Wierzchucin Królewski – Kasprowo – Koronowo – linia towarowa, przewóz towarów został wstrzymany.

3.3. Drogi wodne

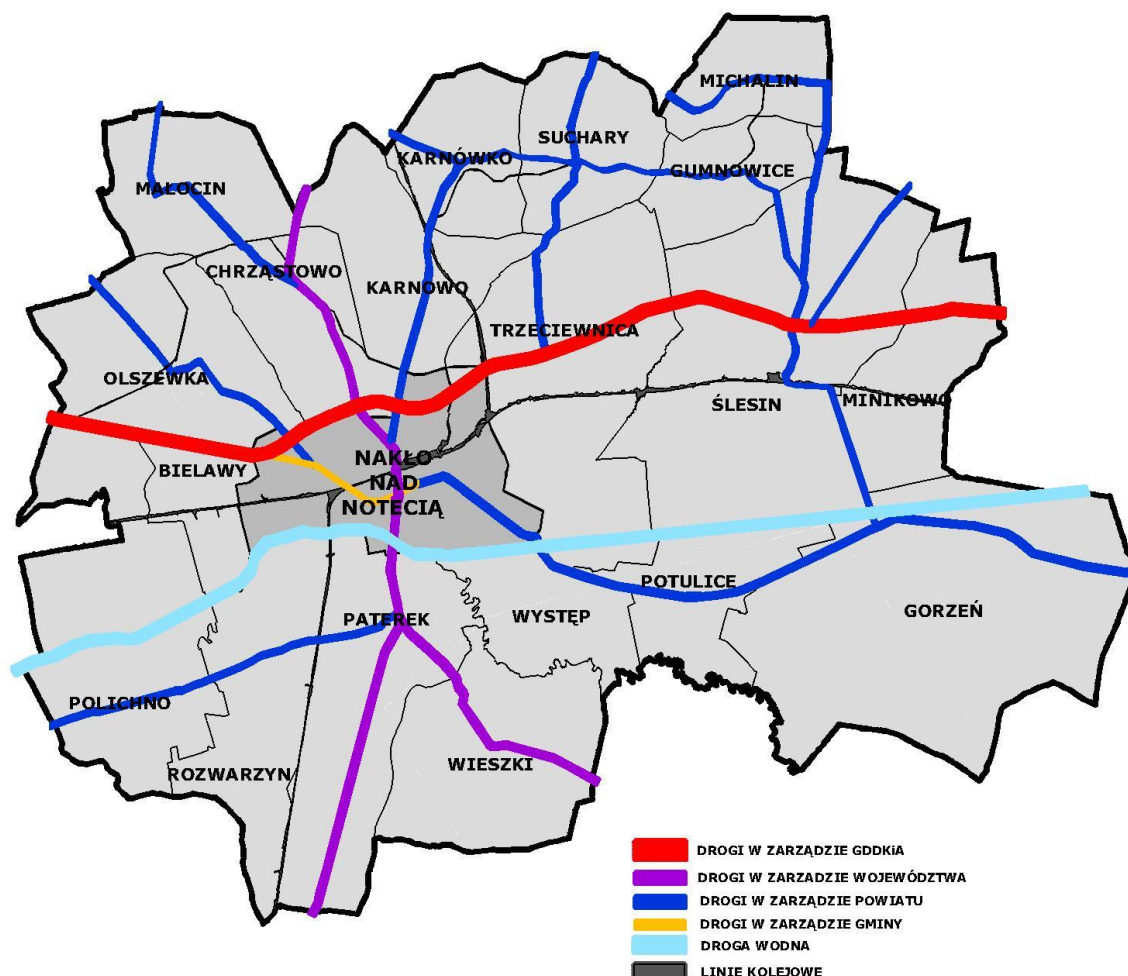
Rzeka Noteć wraz z Kanałem Bydgoskim (wybudowany w latach 1772-1775) stanowią element drogi wodnej Warta – Odra. Kanał Bydgoski sklasyfikowany jest w II klasie żeglugowej natomiast odcinek Noteci Dolnej zaliczony jest do klasy Ib. Noteć wraz z Kanałem Bydgoskim stanowią fragmentem międzynarodowej drogi wodnej E-70 (Antwerpia – Kłajpeda). Obecnie Noteć wraz z Kanałem Bydgoskim to droga wodna o znaczeniu krajowym z możliwością pełnienia po przebudowie, obsługi transportowej w ruchu międzynarodowym.

3.4. Komunikacja rowerowa i szlaki turystyczne

Dla obszaru miasta i gminy została opracowana koncepcja rozwoju dróg rowerowych, wyznaczająca główne kierunki powiązań oraz obsługi obszarów zurbanizowanych. Obecnie ustalenia w/w koncepcji nadal oczekują na realizację.

Na terenie gminy została wyznaczona przyrodnicza ścieżka dydaktyczna okolic Nakła nad Notecią: Występ – Potulice, Chobielin Młyn. Ścieżka obejmuje liczne pomniki przyrody, lasy leśnictwa Potulice i leśnictwa Wieszki, zespół pałacowo – parkowy w Potulicach, Cmentarz Ofiar Obozu Hitlerowskiego w Potulicach, łąki nadnoteckie, rzekę Noteć oraz dworek i młyn wodny w Chobielinie Młyn. Trasę ścieżki, mającą kształt pętli o długości około 15 km można przemierzyć pieszo lub rowerem. Ścieżka rozpoczyna się i kończy przy Zespole Szkół w Występie. Na trasie ścieżki wyznaczono 13 przystanków opatrzonych tablicami informacyjnymi. Zadaniem projektu jest terenowa edukacja środowiskowa i popularyzacja zagadnień przyrodniczych.

RYC. 4 UKŁAD KOMUNIKACYJNY GMINY NAKŁO NAD NOTECIĄ

3.5. Infrastruktura techniczna

3.5.1. Gospodarka wodno-ściekowa

Ujęcia wody

Występowanie wód podziemnych na terenie gminy Nakło nad Notecią związane jest z geomorfologią terenu. Na terenie pradoliny Noteci i tarasów pradolinnych w południowej części gminy poziomy wodonośne zalegają płycej, a ich występowanie narażone są jest na zanieczyszczenia z uwagi na słabą izolację naturalną. Wody podziemne pozbawione są warstw izolacyjnych i z reguły przykryte są utworami o dobrej przepuszczalności. Tylko lokalnie mogą występować warstwy o mniejszej przepuszczalności, a więc zarazem lepiej izolujące pokłady wód podziemnych. Lokalny charakter izolacyjny występuje w rejonie Potulic, Wieszek oraz na południe od Paterka.

Poziomy wodonośne w obrębie wysoczyzny morenowej (północny obszar gminy) zalegają głębiej w seriach piasków i żwirów interglacjalnych. Poziomy te są również dobrze izolowane od powierzchni terenu pokładami glin. Największe znaczenie użytkowe oraz największe zasoby na terenie gminy ma czwartorzędowy poziom wodonośny. Wody czwartorzędowe są podstawowym źródłem zaopatrzenia w wodę zarówno odbiorców indywidualnych jak i zbiorowych. Wody te stanowią bazę dla większości ujęć komunalnych. Poziomy wodonośne systemu czwartorzędowego ujmowane są najczęściej na głębokości od 50 do około 100 m.

Na terenie gminy Nakło nad Notecią udokumentowano w utworach wodonośnych występowanie jednego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych o znaczących zasobach w skali powiatu, województwa i kraju. Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 138 - „Zbiornik Pradolina Toruń-Eberswalde (Notec)” - zbiornik czwartorzędowy o charakterze porowym. Średnia głębokość ujęcia 40 m, a zasoby dyspozycyjne 400 tys. m³/dobę. Wody zbiornika obejmują swym zasięgiem centralną i południową część gminy. Ze względu na porowy typ ośrodków warstw zalegających nad zbiornikiem wody podziemne w obrębie GZWP wymagające najwyższej ochrony (ONO).

Ponadto, w północno-wschodniej części obszaru znajduje się fragment Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 132 (Byszewo) ujmujący wody czwartorzędowe wysokiej ochrony (OWO), zbiornik o ogólnej powierzchni 87 km². Średnia głębokość ujęcia wynosi 60 m, a szacunkowe zasoby dyspozycyjne to 12,5 tys.m³/dobę.

Na terenie gminy Nakło nad Notecią eksploatowanych jest 9 komunalnych ujęć wody wraz ze stacjami uzdatniania. Studnie wiercone w obrębie ujęć ujmują wodę z utworów czwartorzędowych.

Ujęcia komunalne to:

Ujęcia i Stacja Uzdatniania w Bielawach.

Ujęcie komunalne Bielawy składa się z dwóch części ujęcia Bielawy I oraz ujęcia Bielawy II. Ujęcie składa się łącznie z 8 otworów studziennych: 5 otworów w ujęciu Bielawy I (4b, 6b, 7a, 8b, 9b) oraz 3 otworów w ujęciu Bielawy II (1, 2 i 3). Ujmowane są wody czwartorzędowe. Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne dla ujęcia Bielawy I wynoszą 400,0 m³/h, natomiast dla ujęcia Bielawy II 585 m³/h. Ujęcie eksploatowane jest przez KPWiK Sp. z o.o. w Nakle. Ujęcie zasila poprzez sieć wodociągową mieszkańców miasta Nakła nad Notecią oraz wsi Bielawy, Olszewka i Chrzastowo (część) – łącznie ok. 20589 osób. Woda poddawana jest procesowi uzdatniania w nowoczesnej stacji uzdatniania wody w Bielawach wybudowanej w 2005 r. Dla ujęcia ustanowiono strefy ochronne: strefa ochrony bezpośredniej - składające się z 4 części o łącznej powierzchni 2,0 ha (1,88 ha dla części Bielawy I oraz dla części Bielawy II dla studni 1 i 2 wydzielone kwadraty o bokach 21 m a dla studni 3 prostokąt o bokach 16 x 21 m; strefa ochrony pośredniej - obejmujące obszar o powierzchni 0,61 km².

Ujęcie i Stacja Uzdatniania w Trzeciewnicy

W skład ujęcia komunalnego wchodzi dwie studnie wiercone, ujmujące wodę z zasobów czwartorzędowych. Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne dla ujęcia wynoszą 70 m³/h. Z ujęcia zaopatrywane są miejscowości Trzeciewnica i Gabrieli (około 837 osób). Eksploatatorem ujęcia jest KPWiK Sp. z o.o. w Szubinie. W obowiązującym pozwoleniu wodnoprawnym studnie posiadają wydzieloną strefę ochrony bezpośredniej zgodnie z istniejącym wygrodem.

Ujęcie i Stacja Uzdatniania w Gorzeniu

Ujęcie składa się z dwóch czynnych otworów studziennych 1 i 2 ujmujących wodę z czwartorzędowych poziomów wodonośnych. Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne dla ujęcia wynoszą 70 m³/h. Ujęcie zasila w wodę mieszkańców miejscowości: Gorzeń i Kaźmierowo

(około 304 osoby). Eksploatatorem ujęcia jest KPWiK Sp. z o.o. w Szubinie. W obowiązującym pozwoleniu wodnoprawnym studnie posiadają wydzieloną strefę ochrony bezpośredniej zgodnie z istniejącym wygradzeniem.

Ujęcie i Stacja Uzdatniania w Występie

Ujęcie składa się z dwóch czynnych otworów studziennych 1 i 2 ujmujących wodę z czwartorzędowych poziomów wodonośnych. Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne dla ujęcia wynoszą 60 m³/h. Ujęcie zasila w wodę mieszkańców miejscowości Występ (około 1493 osoby). Eksploatatorem ujęcia jest KPWiK Sp. z o.o. w Szubinie. W obowiązującym pozwoleniu wodnoprawnym studnie posiadają wydzieloną strefę ochrony bezpośredniej zgodnie z istniejącym wygradzeniem.

Ujęcie i Stacja Uzdatniania w Ślesinie

Ujęcie składa się z dwóch czynnych otworów studziennych 1 i 2 ujmujących wodę z czwartorzędowych poziomów wodonośnych. Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne dla ujęcia wynoszą 73 m³/h. Ujęcie zasila w wodę mieszkańców miejscowości: Ślesin, Minikowo, Kazin i Gumnowice (około 2378 osoby). Eksploatatorem ujęcia jest KPWiK Sp. z o.o. w Szubinie.

Ujęcie i Stacja Uzdatniania w Polichnie

Ujęcie składa się z dwóch czynnych otworów studziennych 1 i 2 ujmujących wodę z czwartorzędowych poziomów wodonośnych. Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne dla ujęcia wynoszą 41 m³/h. Ujęcie zasila w wodę mieszkańców miejscowości: Polichno, Paterek i Wieszki (około 1743 osoby). Eksploatatorem ujęcia jest KPWiK Sp. z o.o. w Szubinie.

Ujęcie i Stacja Uzdatniania w Sucharach

Ujęcie składa się z dwóch czynnych otworów studziennych 1 i 2 ujmujących wodę z czwartorzędowych poziomów wodonośnych. Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne dla ujęcia wynoszą 39 m³/h. Ujęcie zasila w wodę mieszkańców miejscowości Suchary (około 310 osoby). Eksploatatorem ujęcia jest KPWiK Sp. z o.o. w Szubinie.

Ujęcie i Stacja Uzdatniania w Karnowie

Ujęcie składa się z dwóch czynnych otworów studziennych 1 i 2 ujmujących wodę z czwartorzędowych poziomów wodonośnych. Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne dla ujęcia wynoszą 46 m³/h. Ujęcie zasila w wodę mieszkańców miejscowości Karnowo i Karnówko (około 691 osoby). Eksploatatorem ujęcia jest KPWiK Sp. z o.o. w Szubinie.

Ujęcie i Stacja Uzdatniania w Potulicach

Ujęcie składa się z trzech czynnych otworów studziennych 1A, 3A i 4 ujmujących wodę z czwartorzędowych poziomów wodonośnych. Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne dla ujęcia wynoszą 115 m³/h. Ujęcie zasila w wodę mieszkańców miejscowości Potulice (około 1425 osoby). Eksploatatorem ujęcia jest KPWiK Sp. z o.o. w Szubinie.

TAB. 12 GMINNE KOMUNALNE UJĘCIA WODY

lp.	lokalizacja	zarządca	głębokość studni wydajność studni	wielkość poboru wody	strefy ochronne
1	ujęcie w Bielawach: Bielawy I; Bielawy II.	Komunalne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Nakle nad Notecią Sp. z o.o.	Bielawy I: Nr 4b 83 m Q=120 m ³ /h Nr 6b 47 m Q=124 m ³ /h Nr 7a 55 m Q=104 m ³ /h Nr 8b 68 m Q=130 m ³ /h Nr 9b 94 m Q=150 m ³ /h Bielawy II: Nr 1 64 m Q=135 m ³ /h Nr 2 70 m Q=140 m ³ /h Nr 3 70 m	zatwierdzone wielkości poboru Q _{maxh} =325 m ³ /h Q _{maxd} =5460 m ³ /d Q _{śrd} = 3900 m ³ /d Q _{śr} rok=1423500 m ³ /rok	strefa ochrony bezpośredniej strefy ochrony pośredniej – zewnętrzna i wewnętrzna

			Q=172 m ³ /h		
2	ujęcie w Trzeciewnicy	Komunalne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Szubinie Sp. z o.o.	Nr 1 76,5 m Q= 50 m ³ /h (studnia zlikwidowana) Nr 2 69 m Q=70 m ³ /h	zatwierdzone wielkości poboru Q _{maxh} =30 m ³ /h Q _{maxd} =337 m ³ /d Q _{śrd} =252 m ³ /d Q _{śr rok} =90000 m ³ /rok	strefa ochrony bezpośredniej
3	ujęcie w Gorzeniu	Komunalne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Szubinie Sp. z o.o.	Nr 1 93,5 m Q=70 m ³ /h Nr 2 93 m Q=70 m ³ /h	zatwierdzone wielkości poboru: Q _{maxh} =55 m ³ /h Q _{maxd} =774 m ³ /d Q _{śrd} = 603 m ³ /d Q _ś roczne=220000 m ³ /rok	strefa ochrony bezpośredniej
4	ujęcie w Występie	Komunalne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Szubinie Sp. z o.o.	Nr 1 59 m Q=35 m ³ /h Nr 2 70 m Q=60 m ³ /h	zatwierdzone wielkości poboru: Q _{maxh} =40 m ³ /h Q _{maxd} =774 m ³ /d Q _{śrd} = 3612 m ³ /d Q _ś roczne=220000 m ³ /rok	strefa ochrony bezpośredniej
5	ujęcie w Ślesinie	Komunalne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Szubinie Sp. z o.o.	Nr 1 77 m Nr 2 68 m	zatwierdzone wielkości poboru: Q _{maxh} =65 m ³ /h Q _{maxd} =840 m ³ /d Q _{śrd} = 678 m ³ /d	strefa ochrony bezpośredniej
6	ujęcie w Polichnie	Komunalne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Szubinie Sp. z o.o.	Nr 1 36,45 m Nr 2 35 m	zatwierdzone wielkości poboru: Q _{maxh} =35 m ³ /h Q _{maxd} =386 m ³ /d Q _{śrd} = 292 m ³ /d	strefa ochrony bezpośredniej
7	ujęcie w Sucharach	Komunalne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Szubinie Sp. z o.o.	Nr 1 77 m Nr 2 66 m	zatwierdzone wielkości poboru: Q _{maxh} =65 m ³ /h Q _{maxd} =259 m ³ /d Q _{śrd} = 192 m ³ /d	strefa ochrony bezpośredniej
8	ujęcie w Karnowie	Komunalne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Szubinie Sp. z o.o.	Nr 1 68 m Nr 2 63 m	zatwierdzone wielkości poboru: Q _{maxh} =19 m ³ /h Q _{maxd} =270 m ³ /d Q _{śrd} =228 m ³ /d	strefa ochrony bezpośredniej
9	ujęcie w Potulicach	Komunalne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Szubinie Sp. z o.o.	Nr 1A 83,5 m Nr 3A 95,5 m Nr 4 84 m	zatwierdzone wielkości poboru: Q _{maxh} =115 m ³ /h Q _{maxd} =1795 m ³ /d Q _{śrd} =1378 m ³ /d	strefa ochrony bezpośredniej

Poza ujęciami własnymi eksploatowanymi przez Komunalne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. Nakło oraz Komunalne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. Szubin na terenie gminy mieszkańcy zaopatrywani są w wodę z ujęć zakładowych leżących na terenie gminy lub poza jej granicami oraz z ujęć komunalnych położonych na terenie poza granicami gminy Nakło nad Notecią. Część tej wody jest zakupywana przez Komunalne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. Szubin. Mieszkańcy w miejscowościach Lubaszcz zaopatrywani są w wodę z ujęcia Śmielin, leżącego na terenie gminy Sadki a eksploatowanego przez Komunalne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. Szubin. Mieszkańcy miejscowości Małocin oraz części miejscowości Chrząstowo zaopatrywani są w wodę z ujęcia położonego w miejscowości Modrakowo (należącego do Zakładu Robót Publicznych Mrocza) poprzez sieć wodociagową eksploatowaną przez Komunalne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. Szubin. Mieszkańcy miejscowości Michalin zaopatrywani są w wodę z ujęcia w Teresinie (należącego do Gospodarstwa Rolnego Ziemiopłody w Teresinie) poprzez wodociągi eksploatowane przez Komunalne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. Szubin. Do ujęć wód podziemnych zakładowych eksploatowanych na potrzeby komunalne należy także ujęcie Zakładu Naprawczego Taboru Kolejowego „Paterek” zlokalizowane w miejscowości Paterek. Ujęcie to zaopatruje w wodę do celów socjalno-

bytowych zakład oraz część mieszkańców Osiedla Jana III Sobieskiego w Paterku. Woda w obrębie ujęcia dostarczana jest siecią wodociągową, która na osiedlu mieszkaniowym eksploatowana jest przez Spółdzielnię Mieszkaniową (SM „Westalka”).

Z analizy danych GUS dotyczących zużycia wody na terenie gminy na przestrzeni ostatnich 5 lat wynika spadek zapotrzebowania na wodę. W szczególności tendencja ta dotyczy obszaru miejskiego, do czego mogły przyczynić się głównie czynniki ekonomiczne, a co z tym związane większa świadomość społeczna oszczędności wody. Na terenie wiejskim spadek jest nieznaczny.

Na terenie gminy Nakło n. Notecią zlokalizowane są ujęcia wód głębinowych podziemnych wykorzystywanych do celów gospodarczych i rolniczych.

TAB. 13 ROLNICZE I PRZEMYSŁOWE UJĘCIA WODY

Ip.	lokalizacja	zarządca	głębokość studni wydajność studni	wielkość poboru wody	strefy ochronne
1	ujęcie zakładowe w Paterku	Zakłady Naprawcze Taboru Kolejowego „Paterek” S.A.	Nr 1 50 m Q=84 m ³ /h Nr 2 54 m Q=71 m ³ /h	zatwierdzone wielkości poboru: Q _{maxh} =44,4m ³ /h, Q _{śrd} =500 m ³ /d, Q _{maxd} =647 m ³ /d, Q _{śroczne} =182500 m ³ /rok,	strefa ochrony bezpośredniej
2	ujęcie w Nakle n. Notecią	Pracownicze Ogrody Działkowe „JEDNOŚĆ” w Nakle	Nr 2 38,5 m Q=36 m ³ /h	Q _{maxh} =34,7m ³ /h, Q _{śrd} =231m ³ /d, Q _{maxd} =346,5 m ³ /d	strefa ochrony bezpośredniej
3	ujęcie w Nakle n. Notecią	Rodzinne Ogrody Działkowe „KATARYNKA” w Nakle	Nr 1 64 m Q=60 m ³ /h	Q _{maxh} =28m ³ /h, Q _{śrd} =150 m ³ /d, Q _{maxd} =300 m ³ /d, Q _{śroczne} =22500 m ³ /rok,	strefa ochrony bezpośredniej
4	ujęcie w Trzeciewnicy	KRAJAN Browary Kujawsko-Pomorskie Sp. z o.o.	Nr 3 85 m Q=48 m ³ /h Nr 2A 81 m Q=45 m ³ /h	Q _{maxh} =24 m ³ /h Q _{maxd} =235 m ³ /d Q _{śrd} =157,2 m ³ /d Q _{śroczne} =75000 m ³ /rok, Q _{maxroczne} = 100000 m ³ /rok,	strefa ochrony bezpośredniej
5	ujęcie w Trzeciewnicy	Zespół Ogrodów Działkowych w Trzeciewnicy	Nr 1 73,0 m Q=15,4 m ³ /h	Q _{maxh} =15,4 m ³ /h Q _{maxd} =93 m ³ /d Q _{śrd} = 46,25 m ³ /d Q _{śr roczn} = 4628 m ³ /rok	strefa ochrony bezpośredniej
6	ujęcie w Olszewce	Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w Olszewce	Nr 1 59 m Q=48 m ³ /h Nr 2 52 m Q=36 m ³ /h	Q _{maxh} =5,00 m ³ /h Q _{maxd} =40,09 m ³ /d Q _{śrd} = 33,14m ³ /d Q _{maxroczn} = 14363 m ³ /rok	strefa ochrony bezpośredniej
7	ujecie w Paterku	GDDKiA w Bydgoszczy - Baza Materiałowa w Paterku	Nr 1 22,7 m Q=4,3 m ³ /h	Q _{śrh} =0,5 m ³ /h Q _{maxd} =5,0 m ³ /d Q _{śrd} =3,9 m ³ /d Q _{max roczn} = 1162 m ³ /rok	strefa ochrony bezpośredniej

Na cele gospodarcze wykorzystywana jest również woda czerpana z ujęć powierzchniowych. Oprócz stawów hodowlanych, których funkcjonowanie bazuje na poborze wody powierzchniowej, wodę do celów przemysłowych wykorzystuje Cukrownia Nakło S.A. Cukrownia Nakło pobiera wodę z własnego ujęcia na cele technologiczne. Woda powierzchniowa pobierana jest za pomocą ujęcia zlokalizowanego na prawym brzegu Strugi Śleski w km 1+890. Ujmowana woda piętrzona jest do wysokości 57 m n.p.m. przy pomocy zastawki zlokalizowanej w odległości 1 m poniżej ujęcia.

Woda do celów przeciwpożarowych pobierana jest z hydrantów zlokalizowanych na sieci wodociągowej na terenie miasta i gminy. Na terenie działalności KPWiK Sp. z o.o. Nakło m. Notecią zlokalizowane są następujące ilości hydrantów p.poż.:

- Nakło n. Notecią – 167 szt.
- Olszewka - 16 szt.

- Chrząstowo – 9 szt.

Brak informacji na temat ilości hydrantów znajdujących się na sieci wodociągowej eksploatowanej przez Komunalne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. Szubin ze względu na brak ich ewidencji.

Wodociągi

Woda uzdatniana dla zaopatrywania potrzeb bytowych mieszkańców miasta i gminy Nakło nad Notecią dostarczana jest siecią wodociągową eksploatowaną przez podmioty komunalne:

- Komunalne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Nakle z siedzibą w Nakle nad Notecią przy ul. Michała Drzymały;
- Komunalne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Szubinie z siedzibą w Szubinie przy ul. Powstańców Wlkp. 76. Na koniec 2008 r. w eksploatacji Komunalnego Przedsiębiorstwa Wodociągów i

Kanalizacji Sp. z o.o. w Nakle n. Notecią znajdowało się łącznie 45,8 km sieci wodociągowej, z czego 39,4 km w obrębie miasta, natomiast 6,4 km na terenach wiejskich. W obrębie tej sieci ok. 30% stanowi sieć wykonana z rur azbestowych (23,64 km w granicach miasta oraz 3,84 km na terenach wiejskich). Woda dostarczana była do 1706 budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Długość i liczba przyłączy eksploatowanych przez KPWiK Sp. z o.o. Nakło na koniec 2008 roku kształtowała się następująco: połączenia do sieci wodociągowej budynków mieszkalnych i zamieszkania zbiorowego – miasto (24,6km, 1613sztuk), gmina (1,8km, 93 sztuki).

Na koniec 2008 r. w eksploatacji KPWiK Sp. z o.o. w Szubinie znajdowało się łącznie 110,3 km sieci wodociągowej, całość tej sieci obejmowała tereny wiejskie gminy. Woda dostarczana była do 1668 budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Długość i liczba przyłączy eksploatowanych przez Komunalne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. Szubin na koniec 2008 roku kształtowała się następująco: połączenia do sieci wodociągowej budynków mieszkalnych i zamieszkania zbiorowego – gmin (33,0km, 1668sztuk).

Całkowita długość sieci wodociągowej na koniec 2008 roku wynosiła 156,1 km. Na obszarze miejskim długość czynnej sieci rozdzielczej wynosiła 39,4 km, natomiast na obszarze wiejskim 116,7 km. Razem na koniec 2008 r. do sieci wodociągowej podłączonych było 3374 budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Z tego na obszarze miejskim 1613, natomiast na obszarze wiejskim 1761.

W powyższgo wynika, iż stopień zwodociągowania wynosi:

- 90,2 % dla obszarów wiejskich;
- 98,5 % dla terenu miasta Nakła nad Notecią. Stopień zwodociągowania w gminie Nakło nad Notecią jest zadowalający. Nie mniej

jednak sieć wymaga dalszej rozbudowy (zwłaszcza na nowych osiedlach mieszkaniowych) a także modernizacji odcinków azbestowych. Zarówno sieć wodociągowa jak i stacje uzdatniania wody wymagają również modernizacji i ciągłej konserwacji w celu zachowania dobrej jakości wody do spożycia.

Regulacja stosunków wodnych

Na terenie gminy funkcjonuje sieć melioracji podstawowych eksploatowanych przez Kujawsko-Pomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych we Włocławku z oddziałem terenowym w Nakle nad Notecią. W ramach eksploatacji rowów melioracyjnych szczegółowych działa Gminna Spółka Wodna. System melioracji jest bardzo istotny w utrzymaniu dogodnych warunków rolnych. Dlatego też niezbędne są systematyczne działania w zakresie konserwacji i odmulania melioracji szczegółowych. W gminie melioracjami szczegółowymi objęty jest obszar 3625ha użytków rolnych. Grunty zdrenowane zajmują powierzchnie 2328ha. Na obszarze gminy znajdują się obiekty przystosowane do nawodnień deszczowych o powierzchni 301ha (Minikowo, Trzeciewnica, Nakło i Bielawy) i nawodnień podsiąkowych o powierzchni ok. 300ha. Powierzchnia łączna rowów melioracyjnych wynosi 1379ha. Zbiorniki retencyjne zlokalizowane są we wsiach Występ, Ślesin, Karnówko, Suchary, Trzeciewnica. Większość istniejących urządzeń wymaga modernizacji.

Ponadto teren gminy podlega pod Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu, z uwagi na położenie w zlewni rzeki Noteci. Na głównych ciekach (Noteci i Kanale Bydgoskim) eksploatowanych przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej Poznań znajdują się obiekty

hydrotechniczne. Są one eksploatowane przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej Poznań. Do obiektów tych należą:

- Jaz Józefinki na Kanale Bydgoskim w km 36+980 cieku;
- Śluza nr 7 Józefinki na Kanale Bydgoskim w km 37+200 cieku;
- Śluza nr 8 Nakło Wsch. na Kanale Bydgoskim w km 38+900 cieku;
- Śluza nr 9 Nakło Zach. na Noteci Dolnej w km 42+700 cieku;
- Jaz Płn. Nakło Zach. na Noteci Dolnej w km 42+700 cieku;
- Jaz Płd. Nakło Zach. na Noteci Dolnej w km 42+700 cieku;

Ponadto na terenie gminy znajdują się inne obiekty hydrotechniczne służące m.in. do piętrzenia wody na cele gospodarcze (pobór wody dla Cukrowni Nakło) oraz na potrzeby obiektów hodowli ryb (Gospodarstwo Rybackie Ślesin – stawy rybne Nakło-Chobielin).

W zakresie gospodarowania wodami Program Gospodarowania Rolniczymi Zasobami Wodnymi zakłada Stworzenie warunków trwałego bezpieczeństwa powodziowego poprzez następujące działania: odbudowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych, prace na rzekach i kanałach, realizacja małej retencji wodnej, oraz upowszechnienie proekologicznych metod retencjonowania wody, modernizacja istniejących obiektów hydrotechnicznych i przeprowadzenia w pełnym zakresie corocznych zabiegów konserwacyjnych.

Kanalizacja i oczyszczanie ścieków

Na terenie Miasta i Gminy Nakło nad Notecią funkcjonuje system zbiorowego odprowadzania ścieków komunalnych poprzez systemy kanalizacji eksploatowane przez dwa podmioty komunalne:

- Komunalne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Nakle z siedzibą w Nakle nad Notecią przy ul. Michała Drzymały 1;
- Komunalne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Szubinie z siedzibą w Szubinie przy ul. Powstańców Wlkp. 76.

Na koniec 2008 r. w eksploatacji Komunalnego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Nakle n. Notecią znajdowało się łącznie 57,4 km sieci kanalizacyjnej grawitacyjnej, z czego 29,5 km w obrębie miasta, natomiast 27,9 km na terenach wiejskich. Eksploatowanych było również ok. 16 km sieci kanalizacyjnej tłocznej oraz 11 przepompowni sieciowych. Sieć kanalizacyjna eksploatowana przez Komunalne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Nakle jest to sieć znajdująca się na terenie miasta oraz sieć na terenach wiejskich, z której ścieki oczyszczane są w oczyszczalni ścieków komunalnych zlokalizowanej w obrębie gruntów miejscowości Lubaszcz. Charakterystyka oczyszczalni znajduje się w dalszej części rozdziału. W zlewni sieci kanalizacyjnej tej oczyszczalni znajduje się obecnie oprócz miasta Nakło nad Notecią 8 miejscowości z terenów wiejskich gminy. Są to miejscowości: Paterek, Lubaszcz, Olszewka, Chrzastowo, Trzeciwnica, Ślesin, Minikowo oraz Kazin. Do sieci kanalizacyjnej eksploatowanej przez KPWiK Sp. z o.o. Nakło podłączone są również przedsiębiorstwa i zakłady przemysłowe znajdujące się na terenie eksploatowanym przez przedsiębiorstwo. Większość z tych podmiotów odprowadza do kanalizacji ścieki bytowo-gospodarcze powstające na terenach działalności lub ścieki pochodzące z produkcji lub przetwórstwa nie zawierające substancji szkodliwych dla środowiska. Dla dwóch podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na terenie gminy wydano odrębne pozwolenia wodnoprawne na wprowadzanie ścieków do urządzeń kanalizacyjnych ze względu na zawartość substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego. Do zakładów tych należą:

- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe „ZELAN” ZPChr Antoni Zieliński znajdujące się przy ul. Staszica 21 w Nakle nad Notecią;
- Zakłady Naprawcze Taboru Kolejowego „PATEREK” S.A. zlokalizowane w Paterku

Na koniec 2008 r. w eksploatacji Komunalnego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Szubinie na terenach wiejskich gminy Nakło nad Notecią znajdowało się łącznie 6,6 km sieci kanalizacyjnej grawitacyjnej, ok. 5,2 km kanalizacji tłocznej oraz 4 przepompownie sieciowe. Sieć kanalizacyjna eksploatowana przez KPWiK Sp. z o.o. w Szubinie jest to sieć znajdująca się na terenach wiejskich, z której ścieki oczyszczane są w oczyszczalni ścieków komunalnych zlokalizowanej w miejscowości Potulice.

Charakterystyka oczyszczalni znajduje się w dalszej części rozdziału. W zlewni sieci kanalizacyjnej tej oczyszczalni znajdują się obecnie 2 miejscowości z terenów wiejskich gminy Nakło nad Notecią. Są to miejscowości: Potulice i Występ.

Całkowita długość sieci kanalizacji bytowej na koniec 2008 roku wynosiła 64 km. Na obszarze miejskim długość sieci zbiorczej wynosiła 29,5 km, natomiast na obszarze wiejskim 34,5 km. Razem do sieci kanalizacyjnej podłączonych było 1204 budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Z tego na obszarze miejskim 867, natomiast na obszarze wiejskim 337.

Sieć kanalizacyjna na terenie gminy tworzy zlewnie kanalizacyjne dwóch oczyszczalni: Bielawy (oczyszczalnia położona na gruntach m. Lubaszcz) oraz Potulice. Systemy sieci kanalizacyjnej na obszarze miasta i gminy Nakło nad Notecią to systemy grawitacyjno-tłoczny. Na terenie gminy oprócz 64 km sieci grawitacyjnej znajduje się ok. 21,2 km sieci kanalizacyjnej tłocznej (przesyłowej). Łącznie w systemie eksploatowanych jest 15 przepompowni sieciowych. W związku z powyższym można stwierdzić⁵, iż odsetek liczby ludności podłączonej do kanalizacji w stosunku do ogólnej liczby ludności) terenu miasta i gminy Nakło nad Notecią wynosi:

- 38,3 % dla obszarów wiejskich;
- 89,3 % dla terenu miasta Nakła nad Notecią.

Ogólnie wskaźnik ten dla gminy wynosi 69,2 %.

Dla miasta i gminy Nakło nad Notecią wyznaczono dwa obszary aglomeracji kanalizacyjnych: Aglomerację Nakło nad Notecią oraz Aglomerację Potulice. Aglomeracja Nakło nad Notecią.

Aglomeracja Nakło nad Notecią została wyznaczona rozporządzeniem Wojewody Kujawsko-Pomorskiego Nr 89/2006 z dn. 12 lipca 2006 r. w sprawie wyznaczenia Aglomeracji Nakło nad Notecią. Zgodnie z rozporządzeniem wyznaczono aglomerację Nakło nad Notecią o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) 45 920 z oczyszczalnią ścieków zlokalizowaną w miejscowości Nakło nad Notecią. Wyznaczona aglomeracja obejmuje obszar: miasta Nakło nad Notecią oraz miejscowości z terenu wiejskiego gminy Nakło nad Notecią: Lubaszcz, Olszewka, Bielawy, Małocin, Chrzastowo, Józefowo, Polichno, Rozwarzyn, Paterek, Karnowo, Karnówko, Suchary, Trzeciewnica, Gabrielin, Ślesin, Kazin, Minikowo i Wieszki; miejscowości z gminy Sadki: Sadki, Liszkówko, Radzicz, Dębionek, Kraczkki, Mrozowo, Jadwiżyn, Bnin, Samostrzel, Łodzia, Anieliny, Broniewo, Śmielin i Dębowo.

Aglomeracja Nakło nad Notecią wyznaczona została przez Wojewodę na podstawie przedłożonego przez gminę Projektu Planu Aglomeracji. Plan Aglomeracji sporządzony w 2005 roku przedstawiał docelowy zakres obsługi siecią kanalizacyjną na określonym obszarze (w granicach wyznaczonej aglomeracji) gdzie zachodzi potrzeba, konieczność i jest ekonomiczne uzasadnienie budowy zbiorczego systemu kanalizacyjnego. W planie tym określono: łączną liczbę mieszkańców aglomeracji na 36 319 osób, łączną długość istniejących sieci (według stanu na koniec 2004 r) na 70,2 km, w tym 57,4 km na terenie gminy Nakło nad Notecią, planowaną do realizacji długością sieci kanalizacyjnej na 121 km, w tym 95 km na terenie gminy Nakło nad Notecią. Według ww. założeń docelowo na terenie gminy Nakło nad Notecią w granicach aglomeracji powstanie ok. 155 km sieci kanalizacyjnej.

Wyznaczona Aglomeracja Nakło nad Notecią objęta została Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych, sporządzonym przez Ministra Środowiska i zatwierdzonym przez Radę Ministrów oraz jego Aktualizacją z 2005 r. Aglomeracja Nakło nad Notecią znalazła się w aglomeracjach powyżej 15000 RLM.

W ramach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych planowana jest także modernizacja oczyszczalni ścieków Bielawy do 2012 roku. Modernizacja ta obejmować będzie przedsięwzięcia w zakresie modernizacji systemu przeróbki i zagospodarowania osadu. Określony termin realizacji inwestycji z zakresu gospodarki osadowej na oczyszczalni to 2009-2012 r. System kanalizacji zbiorczej w obrębie aglomeracji Nakło nad Notecią wymaga dalszej rozbudowy zgodnie z Planem Aglomeracji, oraz rozbudowy na terenach nieuzbrojonych przewidzianych planami zagospodarowania przestrzennego pod zabudowę mieszkaniową lub inwestycyjną. Docelowo siecią kanalizacyjną powinny zostać objęte wszystkie miejscowości gminy przewidziane w Planie Aglomeracji. Terminem realizacji zbiorczej sieci kanalizacyjnej w ramach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych jest rok 2015.

Aglomeracja Potulice

Aglomeracja Potulice jako obszar obsługiwany przez zbiorczą sieć kanalizacyjną prowadzącą ścieki do oczyszczalni komunalnej w miejscowości Potulice, wyznaczona została na podstawie wytycznych i planów zagospodarowania na obszarach gminy Nakło nad Notecią oraz gminy Szubin (do końca 2008r. aglomeracja nie była oficjalnie ustanowiona). Aglomeracja znalazła się w pierwotnym projekcie Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych zatwierdzonym przez Radę Ministrów w 2004 r. oraz jego aktualizacji z 2005 r. jako aglomeracja powyżej 2000 RLM. Aglomeracja Potulice nie została jednak wyznaczona rozporządzeniem Wojewody Kujawsko-Pomorskiego. W trakcie corocznych sprawozdań z realizacji zamierzeń Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych gmina zgłasza do wojewody propozycję wyznaczenia aglomeracji Potulice. Aglomeracja obejmuje obszar północno-wschodni gminy Szubin z miejscowościami Zamość, Żurczyn, Olek i Tur oraz obszar południowo-wschodni gminy Nakło nad Notecią z miejscowościami Potulice, Gorzeń i Występ. Ścieki z tych terenów odprowadzane będą do oczyszczalni ścieków komunalnych w Potulicach. Z terenu gminy Nakło nad Notecią aglomeracja Potulice obejmuje dwie miejscowości na terenie których istnieje już system kanalizacji zbiorczej. Są to Potulice i Występ. Docelowo siecią kanalizacyjną ma zostać objęta miejscowość Gorzeń. Plan Aglomeracji sporządzony w 2005 roku przedstawiał docelowy zakres obsługi siecią kanalizacyjną na określonym obszarze (w granicach wyznaczonej aglomeracji) gdzie zachodzi potrzeba, konieczność i jest ekonomiczne uzasadnienie budowy zbiorczego systemu kanalizacyjnego. W planie tym określono: łączną liczbę mieszkańców aglomeracji na 7 571 osób, planowaną do realizacji długością sieci kanalizacyjnej (wg stanu na koniec 2004 r.) na 16,2 km, w tym ok. 4,2 km na terenie gminy Nakło nad Notecią. System kanalizacji zbiorczej w obrębie aglomeracji Potulice wymaga dalszej rozbudowy zgodnie z Planem Aglomeracji, oraz rozbudowy na terenach niezbrojonych przewidzianych planami zagospodarowania przestrzennego pod zabudowę mieszkaniową lub inwestycyjną. Docelowo siecią kanalizacyjną powinny zostać objęte wszystkie miejscowości gminy przewidziane w Planie Aglomeracji. Na terenie gminy Nakło nad Notecią na koniec 2008 roku istniała kanalizacja w obrębie wsi Potulice i Występ. Docelowo planowana do wybudowania jest kanalizacja w miejscowości Gorzeń. Terminem realizacji zbiorczej sieci kanalizacyjnej w ramach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych jest rok 2015.

Indywidualny odbiór ścieków

Zgodnie z art. 42 ust.4 ustawy Prawo Wodne z dnia 18 lipca 2001 r. (Dz. U. Nr 115 poz. 1229 z późn zm.) w miejscach, gdzie budowa systemów kanalizacyjnych nie przyniosłaby korzyści dla środowiska lub powodowałaby nadmierne koszty, należy stosować systemy indywidualne lub inne rozwiązania zapewniające ochronę środowiska.

Z indywidualnych systemów odbioru ścieków takich jak zbiorniki bezodpływowe oraz przydomowe oczyszczalnie ścieków korzysta⁶: na terenie miasta ok. 11% podmiotów, na terenie gminy ok. 62% podmiotów.

Kanalizacja deszczowa

Na terenie miasta Nakło nad Notecią ścieki wód opadowych i roztopowych są odprowadzane z powierzchni utwardzonych: do zbiorczej sieci kanalizacyjnej lub do kanalizacji ogólnospławnej, czyli ścieki deszczowe zbierane są w sieć kanalizacyjną razem ze ściekami sanitarnymi i odprowadzane do oczyszczalni. Szacuje się długość kanalizacji ogólnospławnej na ok. 22,8 km. System ten wymaga pełnego rozdziału. Ponadto część wód opadowych i roztopowych na terenach osiedli mieszkaniowych o zabudowie jednorodzinnej jest odprowadzana przez właścicieli nieruchomości powierzchniowo do gruntu. Zbiorcza kanalizacja deszczowa występuje także w Patereku i swym zasięgiem obejmuje część mieszkaniową (m.in. ul. Wyzwolenia, os. Jana III Sobieskiego) i przemysłową (ul. Przemysłowa). W pozostałych miejscowościach gminy brak jest systemu zbiorczej kanalizacji deszczowej, ale istnieją przydrożne rowy odwadniające drogi utwardzone. Właścicielem i eksploatatorem części sieci kanalizacji deszczowej jest Komunalne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. Nakło.

Oczyszczanie ścieków

Na terenie gminy Nakło nad Notecią zlokalizowane są dwie komunalne, zbiorcze oczyszczalnie ścieków. Są to:

- oczyszczalnia ścieków Bielawy;
- oczyszczalnia ścieków w Potulicach.

Są to dwa odrębne obiekty obsługujące oddzielne aglomeracje kanalizacyjne. Obiekt oczyszczalni ścieków w Nakle eksploatowany jest przez Komunalne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Nakle nad Notecią. Obiekt oczyszczalni ścieków w Potulicach eksploatowany jest przez Komunalne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Szubinie.

Komunalna Oczyszczalnia Ścieków Bielawy jest to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczno-chemiczna z podwyższonym usuwaniem biogenów. Odprowadzanie oczyszczonych ścieków komunalnych z mechaniczno-biologiczno-chemicznej oczyszczalni ścieków odbywa się poprzez otwarty rów melioracji szczegółowej do rzeki Noteć.

Oczyszczalnia ścieków Bielawy według informacji zawartej w sprawozdaniu OS-5 za 2008 r. obsługuje około 25 129 osób objętych systemem kanalizacji, przy czym są to:

- 19 433 mieszkańców miasta Nakło nad Notecią;
- 3 699 mieszkańców gminy Nakło nad Notecią;
- 1 997 mieszkańców gminy Sadki. Równoważna liczba mieszkańców (RLM)

określona dla obiektu oczyszczalni

szacowana jest na 45 920. Definicję 1 RLM określa art. 43 ust. 2 Ustawy Prawo wodne jako ładunek substancji organicznych biologicznie rozkładalnych wyrażony jako wskaźnik pięciodobowego biochemicznego zapotrzebowania na tlen w ilości 60 g tlenu na dobę.

Komunalna Oczyszczalnia Ścieków w Potulicach zlokalizowana jest w granicach gruntów miejscowości Potulice – w zachodniej części miejscowości. Oczyszczalnia Potulice jest to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczno-chemiczna z podwyższonym usuwaniem biogenów. Odprowadzanie oczyszczonych ścieków komunalnych z mechaniczno-biologicznochemicznej oczyszczalni ścieków odbywa się poprzez zakryty rów melioracji R11 I odprowadzalnik E do starorzecza rzeki Noteć.

Oczyszczalnia ścieków w Potulicach według informacji zawartej w sprawozdaniu OS--5 za 2008 r. obsługuje około 4 040 osób objętych systemem kanalizacji, przy czym są to:

- 3 700 mieszkańców gminy Nakło nad Notecią;
- 340 mieszkańców gminy Szubin. Równoważna liczba mieszkańców (RLM)

określona dla obiektu oczyszczalni

szacowana jest na 7 775. Definicję 1 RLM określa art. 43 ust. 2 Ustawy Prawo wodne jako ładunek substancji organicznych biologicznie rozkładalnych wyrażony jako wskaźnik pięciodobowego biochemicznego zapotrzebowania na tlen w ilości 60 g tlenu na dobę.

Na terenie miasta i gminy Nakło nad Notecią funkcjonują zakłady przemysłowe, które odprowadzają ścieki do zbiorczej sieci kanalizacyjnej po ich uprzednim podczyszczeniu. Zakłady te odprowadzają ścieki na podstawie odrębnych umów z eksploatatorem sieci kanalizacyjnej a także na podstawie decyzji pozwoleń wodnoprawnych na wprowadzanie ścieków przemysłowych zawierających substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego do kanalizacji. Do zakładów tych należą:

- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe „ZELAN” ZPChr Antoni Zieliński znajdujące się w Nakle nad Notecią. Przedsiębiorstwo posiada zakładową oczyszczalnię ścieków, z której podczyszczone ścieki odprowadzane są do kanalizacji miejskiej i do oczyszczalni Bielawy,
- Zakłady Naprawcze Taboru Kolejowego „PATEREK” S.A. zlokalizowane w Paterku. Przedsiębiorstwo posiada zakładową oczyszczalnię ścieków, z której podczyszczone ścieki odprowadzane są do kanalizacji miejskiej i do oczyszczalni Bielawy,
- „CUKROWNIA NAKŁO” S.A. w Nakle nad Notecią posiadająca zakładową oczyszczalnię ścieków. Zakład prowadzi zamknięty obieg ścieków, w razie potrzeby odprowadzanie ścieków może odbywać się do Śleski.

3.5.2. Gospodarka odpadami

Obecnie gmina Nakło nad Notecią realizuje gospodarkę odpadami komunalnymi w oparciu o Międzygminne Składowisko Odpadów Komunalnych w Rozwarzynie, które z racji przyjmowania ok. 20 Mg odpadów na dobę, jest instalacją posiadającą tzw. pozwolenie zintegrowane. Składowisko odpadów komunalnych położone jest na terenie byłego wyrobiska piasków w miejscowości Rozwarzyn w odległości około 2,5 km na południe od zwartej zabudowy wsi. Od strony wschodniej przylega do trasy kolejowej Nakło n. Notecią – Wągrowiec. Właścicielem składowiska oraz użytkownikiem wieczystym gruntu pod składowiskiem odpadów jest Związek Gmin Kcynia, Nakło nad Notecią, Szubin. Przedmiotowe składowisko jest obiektem typu: składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne. (IN). Jest to składowisko podpowierzchniowo-napowierzchniowe. Jego podstawowe parametry:

- 1 kwatera;
- wydajność zakładu - >20 Mg/d
- powierzchnia całkowita składowiska – 11,4 ha;
- powierzchnia wykorzystana (wykorzystywana lub składowana) składowiska – 1,2 ha;
- w tym powierzchnia składowania - Kwatera I – 1,2 ha; Na terenie składowiska odpadów komunalnych w Rozwarzynie prowadzona jest

działalność w zakresie składowania odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne oraz przeprowadzana jest segregacja odpadów z przyjętych na składowisko niesegregowanych odpadów komunalnych. Obecnie składowisko odpadów w Rozwarzynie przeznaczone jest do zamknięcia.

Z uwagi na zbliżający się termin zakończenia eksploatacji na tej kwaterze istnieje potrzeba znalezienia alternatywnego miejsca na deponowanie odpadów komunalnych z terenu gminy Nakło nad Notecią. „Program Ochrony Środowiska z Planem Gospodarki Odpadami Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2010”; uchwalony przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego w dniu 3 lipca 2008 r. zakłada budowę Międzygminnego Kompleksu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w oparciu o składowisko odpadów w Wawrzynkach. Dokument ten zakłada, że odpady z gminy Nakło nad Notecią po zamknięciu składowiska w Rozwarzynie winny być deponowane na składowisku w Wawrzynkach gm. Żnin (powiat żniński) w ramach budowy Międzygminnego Kompleksu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych.

Zgodnie z założeniami zawartymi w planach wyższego rzędu istniejący system gospodarki odpadami na terenie gminy Nakło nad Notecią powinien zostać, co najmniej rozbudowany. W późniejszym czasie należy gminną gospodarkę odpadową dostosować do możliwości odzysku i unieszkodliwiania w oparciu o Regionalny Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych „Pałuki” w Wawrzynkach. Należy również rozpatrzyć wdrożenie nowych elementów systemu gospodarki odpadami, które mogłyby znacząco wpłynąć na polepszenie się sytuacji gminy w tym zakresie.

Na terenie gminy istnieje również składowisko odpadów niebezpiecznych w postaci przeterminowanych środków ochrony roślin (herbicydów, pestycydów, fungicydów itd.), mogilnik położony w miejscowości Małocin, zgodnie z „Programem ochrony środowiska z planem Gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2003-2006 z perspektywą na lata 2007-2010 uchwalony przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego uchwałą Nr XV/180/2003 z dnia 17 listopada 2003 r., miał zostać zlikwidowany do końca 2006 roku. Prace likwidacyjne zostały zakończone 23 czerwca 2010r..

3.5.3. Zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz i ciepło

Teren gminy Nakło nad Notecią obsługiwany jest przez Enea operator Sp. z o.o. Oddział dystrybucji w Bydgoszczy, sieciami wysokiego napięcia zarządzają Polskie Sieci Elektroenergetyczne – Północ S.A.

Wszystkie miejscowości w obrębie gminy Nakło nad Notecią są w pełni zelektryfikowane. Energia elektryczna dostarczana do gospodarstw domowych siecią średniego napięcia 15kV dosyłana jest na teren gminy poprzez linie przesyłowe wysokiego napięcia 110 kV (2 linie, relacji Bydgoszcz – Nakło – Wyrzysk, Sępólno – Runowo – Paterek - Szubin).

Główny Punkt Zasilania (GPZ) wyposażony jest w transformator 110kV/15kV znajduje się w Mieście Nakło nad Notecią przy ulicy Działkowej, drugi Główny Punkt Zasilania

zlokalizowany jest w miejscowości Paterek, w rejonie Zakładów Naprawczych Taboru Kolejowego.

Stacje transformatorowe 15/04 kVA zlokalizowane w mieście Nakło nad Notecią zasilane są siecią kablową w układzie pierścieniowym. Na terenie gminy zlokalizowanych jest 171 stacji o łącznej mocy okoo 60 MVA

Poszczególne jednostki osadnicze na obszarze gminy zasilane są siecią napowietrzną średniego napięcia (SN) (15 kV), w przeważającej większości z GPZ Nakło nad Notecią. Sieć ta współpracuje z sieciami SN sąsiednich gmin.

W każdej miejscowości gminy zlokalizowane są stacje transformatorowe 15/0,4 kV typu słupowego lub wieżowego, zasilane z linii napowietrznych o napięciu 15kV.

Mimo, że w obecnym prawodawstwie polskim nie ma przepisów ani norm regulujących odległości zabudowy od napowietrznych linii elektroenergetycznych, a odległości te należy regulować badając pole oddziaływania linii, to zalecane byłoby zachowanie pasów technologicznych i ochronnych od napowietrznych urządzeń i sieci elektroenergetycznych zwłaszcza najwyższych napięć.

Zgodnie z planem rozwoju Krajowej Elektroenergetycznej Sieci Przesyłowej przewiduje się budowę elektroenergetycznej linii napowietrznej dwutorowej o napięciu 2 x 400kV relacji Piła – Krzewina – Bydgoszcz Zachód, której trasa przebiegać będzie przez północne tereny gminy Nakło nad Notecią. Dla planowanej linii 2 x 400 kV wymagany jest pas technologiczny o szerokości 70m (po 35 m od osi linii w obu kierunkach). W powyższym pasie technologicznym należy: lokalizację wszelkich obiektów uzgadniać z właścicielem linii elektroenergetycznej; nie wolno lokalizować budynków mieszkalnych i innych przeznaczonych na stały pobyt ludzi; pod linią nie należy sadzić roślinności wysokiej – zalesienia terenów rolnych w pasie technologicznym linii mogą być prowadzone w uzgodnieniu z właścicielem linii, który określi maksymalną wysokość drzew i krzewów; wszelkie zmiany w kwalifikacji terenu w obrębie pasa technologicznego linii i w jego najbliższym sąsiedztwie powinny być zaopiniowane przez właściciela linii; ponadto dla linii elektroenergetycznej musi być zapewniony dostęp w celu wykonania prac eksploatacyjnych.

Zaopatrzenie w gaz przewodowy

Na terenie gminy Nakło nad Notecią część ludności korzysta z gazu zaopatrywanego ze zbiorczej sieci przesyłowej. Gaz ziemny na teren gminy doprowadzony jest gazociągiem wysokiego ciśnienia DN 150/80 mm PN 6,3 MPa z kierunku Kcynii do stacji gazowej wysokiego ciśnienia usytuowanej w Paterku, której przepustowość wynosi obecnie $Q=1500 \text{ m}^3/\text{h}$. powyższy gazociąg stanowi źródło zasilania dla miasta i gminy Nakło nad Notecią. Ponadto na terenie w/w stacji zlokalizowana jest także stacja średniego ciśnienia o przepustowości $Q=300 \text{ m}^3/\text{h}$ zasilającą Paterek. Miasto Nakło nad Notecią zasilane jest gazem ziemnym ze stacji gazowej wysokiego ciśnienia w Paterku poprzez gazociąg średniego ciśnienia DN 200mm stal, który po przekroczeniu rzeki Noteci przechodzi w DN 225 mm PE doprowadzając gaz do stacji gazowej ś/c przy ulicy Wawrzyńca o przepustowości $Q=2000 \text{ m}^3/\text{h}$. Następnie gazociągiem ś/c dn180 mm PE gaz doprowadzany jest do stacji gazowej ś/c przy ulicy Krzywoustego o przepustowości $Q=1600 \text{ m}^3/\text{h}$. Obie stacje gazowe stanowią dwa główne źródła zasilania dla odbiorców na terenie miasta, którzy po redukcji ciśnienia gazu zgazyfikowani są siecią gazową niskiego ciśnienia.

Plany rozbudowy sieci przewidują modernizację stacji gazowej wysokiego ciśnienia w Paterku i zwiększenie jej przepustowości do $Q=3000 \text{ m}^3/\text{h}$. Planowana jest również budowa dystrybucyjnego gazociągu wysokiego ciśnienia DN 200 relacji Nakło – Mrocza – Sepólno Krajenskie, którego włączenie do istniejącej sieci przewiduje się na terenie gminy Kcynia. Trasa tego gazociągu będzie przebiegać przez teren gminy Nakło nad Notecią, w jej północno-zachodniej części.

Łączna długość sieci gazowej na terenie gminy wynosi 46,1 km. Na koniec 2007 roku do sieci gazowej podłączonych było 1327 budynków mieszkalnych, w których znajdowało się

5806 gospodarstw domowych korzystających z gazu. Ze zbiorczej sieci gazowej korzystało łącznie na terenie gminy 17097 mieszkańców, z czego 15706 mieszkańców miasta Nakło nad Notecią i 1391 mieszkańców z terenów wiejskich.

Zaopatrzenie w ciepło

Głównym producentem i dystrybutorem ciepła na terenie gminy Nakło nad Notecią jest Komunalne Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Bydgoszczy z oddziałem terenowym w Nakle nad Notecią. Przedsiębiorstwo produkuje i dostarcza ciepło siecią dystrybucyjną z ciepłowni w Nakle nad Notecią przy ul. Rudki 9-13. W ciepłowni zamontowane są 2 kotły WR – 2,5 i 1 kocioł WRp - 12 o łącznej wydajności $Q = 23,63$ MW. Ciepłownia produkuje czynnik grzewczy 150/70 °C na potrzeby c.o. i c.w.u. Ciepłownia zasila osiedla mieszkaniowe Chrobrego, Łokietka, Śródmiejskie, Centralne. Osiedla zasilane są ciepłociągami Dn 300mm, Dn 200mm i Dn 150mm.

Na terenie gminy czynne są lokalne źródła ciepła :

- w Paterku, użytkowana przez ZNTK, wyposażona w kotły WR – 10 – szt.1 oraz WR – 5 – szt.1. Moc ciepłowni - 17,45 MW,
- w Potulicach – eksploatowana przez Spółdzielnię Mieszkaniową Chrobry przy ul. Parkowej 4, wydajność 0,814 MW. Ciepło na potrzeby c.o. i c.w.u. dla osiedla mieszkaniowego i suszarni drewna, (Zakład Karny w Potulicach posiada swoją kotłownię)
- w Chrzastowie - $Q = 0,52$ MW.

Ponadto na terenie miasta i gminy działają lokalne kotłownie.

- przy ul. Kilińskiego 2a,
- przy ul. Dąbrowskiego 17/23,
- przy ul. Dąbrowskiego 12/14,
- przy ul. Dąbrowskiego 20,
- kotłownia zakładowa Nakielskich Zakładów Maszyn i Urządzeń Gastronomicznych 'Spomasz',
- kotłownia zakładowa Cukrowni Nakło,
- kotłownia zakładowa Zakładów Sprzętu Instalacyjnego 'Polam',
- kotłownia zakładowa Zakładów Młynarskich.

Na pozostałych terenach gminy ciepło pozyskiwane jest w domowych instalacjach grzewczych. W większości z nich źródło ciepła stanowią piece węglowo-miałowe.

Alternatywne źródła energii - energia odnawialna

Na terenie gminy funkcjonują dwie Małe Elektrownie Wodne: MEW na Noteci Stopień Nakło Zachód 42+700 o łącznej mocy zainstalowanej 421 KW oraz MEW na Kanale Bydgoskim Stopień Józefinki 36+980.

Brak informacji na temat zlokalizowania na terenie gminy innych alternatywnych źródeł energii służących do pozyskiwania energii elektrycznej np.: elektrowni wiatrowych czy instalacji biogazu.

Na terenie gminy istnieją jednak następujące uwarunkowania do realizacji alternatywnych źródeł energii: energia wiatrowa, energia promieniowania słonecznego, energia spadku wody, biomasy.

3.5.4. Telekomunikacja

Na terenie gminy funkcjonują następujące centrale telefoniczne:

- w Nakle nad Notecią – PC w systemie krzyżowym o pojemności 5280NN,
- w Nakle nad Notecią – DGT – w systemie cyfrowym o pojemności 800 NN,
- w Paterku – DGT końcowa w systemie cyfrowym o pojemności 500 NN,
- w Potulicach – DGT w systemie elektronicznym o pojemności 330NN,
- w Ślesinie - UOL w systemie elektronicznym o pojemności 480NN.

Przez teren gminy przebiegają linie: światłowodowa Bydgoszcz-Nakło nad Notecią-Sadki, linia światłowodowa Nakło nad Notecią-Mrocza, linia TKM kablowa Nakło nad Notecią-Paterk.

Teren gminy obsługiwany jest również przez operatorów telefonii cyfrowej. Na terenie gmin Nakło nad Notecią występuje kilka stacji bazowych telefonii komórkowych:

- stacja bazowa telefonii komórkowej GSM (nr BT 43841) w Potulicach przy ul. Bydgoskiej 1,
- stacja bazowa telefonii komórkowej GSM (nr BT 43824) w Michalinie na dz. Nr ewid.27,

- stacja bazowa telefonii komórkowej GSM (nr BT 44863) w Nakle nad Notecią przy ul. Sądowej,
- stacja bazowa telefonii komórkowej GSM S w Nakle nad Notecią przy ul. Nowej 41a. Stacja emituje w systemie GSM 900,
- stacja bazowa telefonii komórkowej GSM w Nakle nad Notecią przy ul. Sądowej 14,
- stacja bazowa telefonii komórkowej GSM w Nakle nad Notecią przy ul. Przecznicza 4,
- stacja bazowa telefonii komórkowej GSM w Nakle nad Notecią przy ul. Młyńskiej 15,
- stacja bazowa telefonii komórkowej GSM sieci ORANGE w Nakle nad Notecią przy ul. Rudki 1 (na kominie Cukrowni Nakło),
- Stacja Linii Radiowych EXATEL S.A.. Stacja radiolinii zlokalizowana w Nakle nad Notecią przy ul. Nowej 41a (na terenie Rejonu Energetycznego w Nakle).

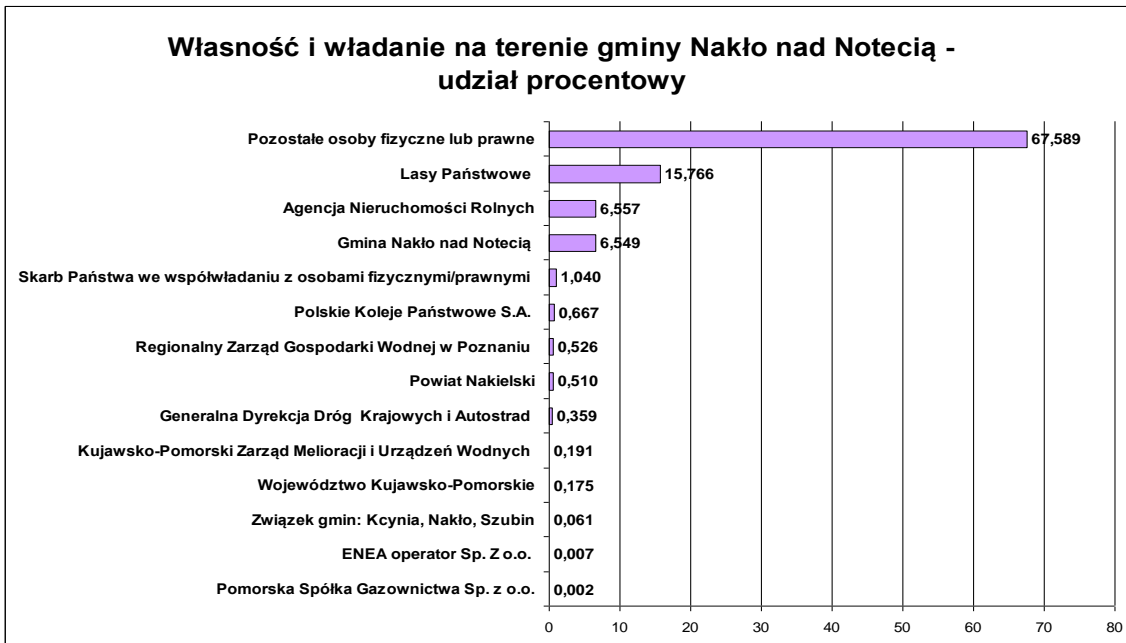
4. STAN PRAWNY I UŻYTKOWANIE GRUNTÓW

W ogólnej powierzchni gminy Nakło nad Notecią największy udział gruntów przypada na osoby fizycznych lub prawne. Grunty te stanowią ponad dwie trzecie powierzchni gminy. Pozostałe grunty na terenie gminy należą do:

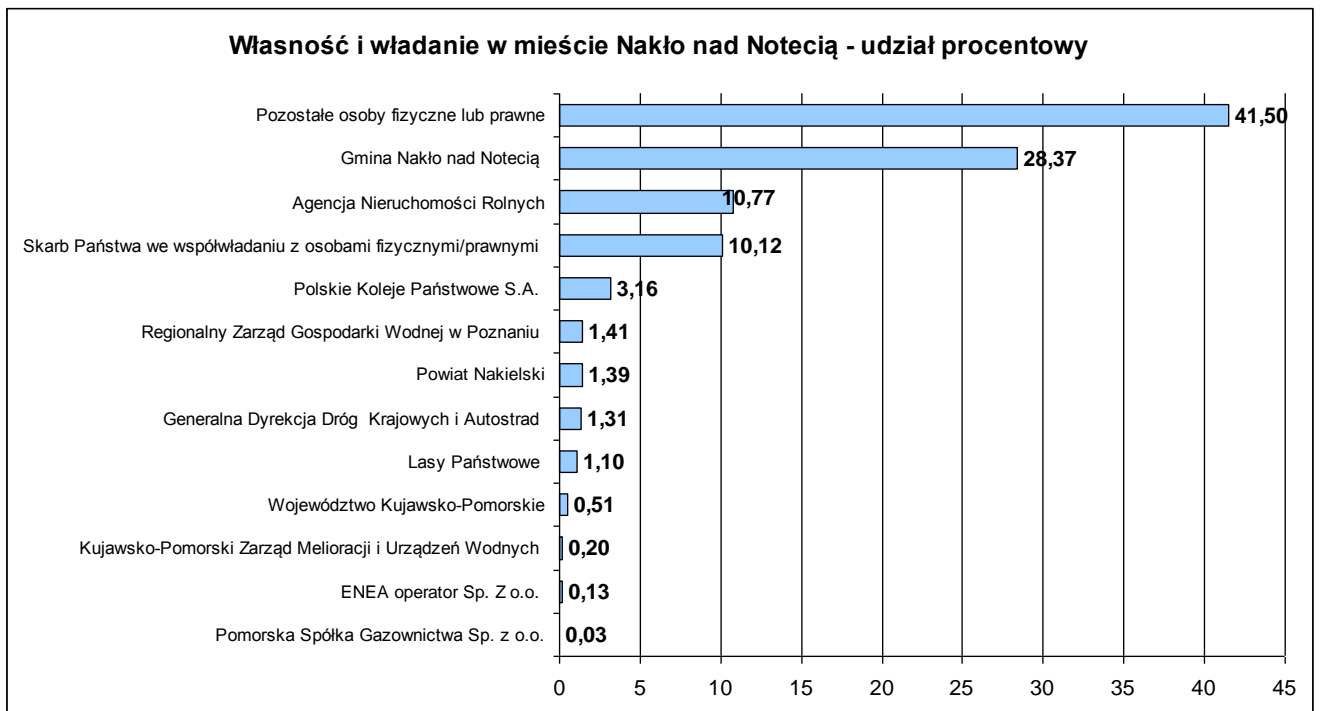
- Lasów Państwowych - 2947,5349 ha,
- Agencji Nieruchomości Rolnych - 1225,7567 ha,
- Gminy Nakło nad Notecią - 1224,3218 ha,
- Skarbu Państwa we współwładaniu z osobami fizycznymi lub prawnymi - 194,4107 ha.
- Polskich Kolei Państwowych S.A. - 124,7704 ha,
- Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu - 98,4018 ha,
- Powiatu Nakielskiego - 95,3682 ha,
- Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad - 67,1768 ha,
- Kujawsko – Pomorskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych - 35,7498 ha,
- Województwa Kujawsko – Pomorskiego - 32,7829 ha,
- Związku gmin Kcynia, Nakło, Szubin - 11,3631 ha,
- ENEA operator Sp. z o.o. - 1,3778 ha,
- Pomorskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o. - 0,3121 ha.

W całej gminie około 16% jej powierzchni stanowią grunty Lasów Państwowych, największy ich udział występuje w sołectwach Gorzeń, Trzeciewnica i Rozwarzyn. Grunty należące do Agencji Nieruchomości Rolnych to niecałe 7% ogólnej powierzchni gminy. Obszary te dominują w sołectwach Chrząstowo, Polichno i Wieszki. Tereny będące we władaniu gminy Nakło nad Notecią to również ok. 7% całkowitej powierzchni gminy i największy ich udział przypada na miasto Nakło nad Notecią. Grunty Skarbu Państwa we współwładaniu z osobami fizycznymi lub prawnymi to zaledwie ponad procent powierzchni całej gminy. Pozostałe grunty stanowią mniej niż jeden procent ogólnej powierzchni gminy. Najmniejszy udział gruntów w całym stanie władania i użytkowania mają spółki ENEA operator Sp. z o.o. i Pomorska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o.

Związek gmin: Kcynia, Nakło, Szubin swoje grunty posiada jedynie w sołectwie Rozwarzyn (składowisko odpadów). W sołectwie Trzeciewnica największy swój udział gruntów mają Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu i Kujawsko – Pomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych. W przypadku Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad w zarządzie organu znajdują się grunty pod droga nr 10.

W mieście Nakło nad Notecią grunty należące do osób fizycznych lub prawnych to ok. 41,5% powierzchni miasta. Ponad jedną czwartą w mieście stanowią grunty będące własnością gminy, zaś po 10% ogólnej powierzchni miasta należy do Agencji Nieruchomości Rolnych i Skarbu Państwa będącego we współdziałaniu z osobami fizycznymi lub prawnymi. Również w mieście największy udział mają tereny PKP S.A. w porównaniu do pozostałych sołectw. Niewielka ilość gruntów Pomorskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o. znajduje się jedynie w Nakle nad Notecią. Najmniejszy udział gruntów przypada na spółkę ENEA operator Sp. z o.o., której największa ilość gruntów znajduje się właśnie w mieście, a nie wielka część w sołectwie Potulice.

TAB. 14 STAN PRAWNY I UŻYTKOWANIE GRUNTÓW NA TERENIE GMINY

ANALIZA STANU WŁADANIA I WŁASNOŚCI W GMINIE NAKŁO NAD NOTECIĄ														
Miejscowości (obręby)	Województwo Kujawsko-Pomorskie [ha]	Powiat Nakielski [ha]	Gmina Nakło nad Notecią [ha]	Związek gmin: Kcynia, Nakło, Szubin [ha]	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad [ha]	Polskie Koleje Państwowe S.A. [ha]	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu [ha]	Kujawsko-Pomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych [ha]	Agencja Nieruchomości Rolnych [ha]	Lasy Państwowe [ha]	ENEA operator Sp. z o.o. [ha]	Pomorska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. [ha]	Skarb Państwa we współwładaniu z osobami fizycznymi/prawnymi [ha]	Pozostałe osoby fizyczne lub prawne [ha]
Bielawy	-	-	2,1284	-	-	4,9557	10,4347	7,3272	-	-	-	-	-	305,375
Chrzastowo	5,2794	1,038	0,4627	-	4,1355	3,2645	-	-	415,6091	-	-	-	0,6189	199,502
Gozeń	-	12,2205	123,2884	-	-	-	15,6369	-	7,6243	1731,4786	-	-	2,382	475,909
Gumnowice	-	2,3615	4,8297	-	-	2,2585	-	-	-	-	-	-	-	427,705
Karnowo	0,7955	3,9029	92,4263	-	-	7,2808	-	-	-	0,361	-	-	-	652,153
Karnówko	-	3,4349	76,754	-	-	5,2817	-	-	2,409	10,7033	-	-	-	430,009
Lubaszcz	-	0,3894	32,8573	-	-	2,6479	11,7363	1,0466	13,2024	82,5063	-	-	-	612,916
Małocin	-	3,8474	25,9374	-	-	0,8014	-	2,229	42,4398	6,6161	-	-	-	556,072
Michalin	-	4,9191	12,526	-	-	1,4303	-	-	0,2851	-	-	-	-	415,687
Minikowo	-	4,1385	0,5975	-	8,7573	4,9364	-	0,7812	8,391	83,2796	-	-	0,3225	569,090
Nakło nad Notecią	5,4297	14,756	301,7301	-	13,889	33,6544	14,9913	2,137	114,5562	11,6736	1,3477	0,3121	107,6453	441,512
Olszewka	-	6,3541	18,6743	-	8,6766	4,6516	-	-	-	-	-	-	-	970,043
Paterek	15,2113	1,7623	165,3039	-	3,6107	14,5132	0,3289	-	27,8875	139,5719	-	-	61,6371	737,369
Polichno	-	3,3445	51,7194	-	-	-	-	-	209,1772	146,7034	-	-	7,8771	239,947
Potulice	-	4,4367	41,6389	-	-	-	5,1319	-	1,5058	43,5537	0,0301	-	10,2564	462,647
Rozwarzyn	-	3,4881	39,9247	11,3631	-	1,9186	-	1,4318	85,0935	206,1109	-	-	2,1135	526,696
Suchary	-	7,3855	73,0098	-	-	1,6469	-	-	1,8447	0,271	-	-	-	513,488
Ślesin	-	11,3467	40,6048	-	16,6711	15,18	14,7397	3,2974	3,2461	34,3313	-	-	0,1873	1989,219
Trzciewnica	-	3,5913	35,1089	-	11,4366	20,3485	25,4021	17,4996	42,6409	9,5471	-	-	1,3706	1264,749
Wieszki	6,067	2,6508	14,1755	-	-	-	-	-	205,1934	424,5445	-	-	-	373,589
Występ	-	-	70,6238	-	-	-	-	-	44,6507	16,2826	-	-	-	472,280
RAZEM	32,7829	95,3682	1224,3218	11,3631	67,1768	124,7704	98,4018	35,7498	1225,7567	2947,5349	1,3778	0,3121	194,4107	12635,9563

Powierzchnia ogólna gminy Nakło nad Notecią wynosi: 18695 ha

5. STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO, W TYM STAN ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

5.1. Charakterystyka środowiska przyrodniczego POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE

Obszar gminy Nakło nad Notecią leży na skraju makroregionu Pradolina Toruńsko-Eberswaldzka (315.3), w obrębie mezoregionów Dolina Środkowej Noteci (315.34) i Kotlina Toruńska (315.35). Północna część gminy ukształtowana została w wyniku procesów akumulacji glacialnej. Jest to obszar wysoczyzny morenowej o wysokościach bezwzględnych 100 - 110 m n.p.m. Maksymalna wysokość wynosi 122,6 m n.p.m. i występuje w okolicy Gumnowic. Wysoczyzna morenowa poprzecinana jest obniżeniami o charakterze wytopiskowym (okolice Olszewki, Karnówka, Trzeciewnicy, Michalina). Obszar gminy położony na południe od wysoczyzny ukształtowany został w wyniku erozyjno-akumulacyjnej działalności wód roztopowych w czasie stadialnym pomorskiego ostatniego zlodowacenia. Procesy te spowodowały powstanie dwóch odmiennych typów krajobrazu. Jeden z nich tworzą erozyjno-akumulacyjne terasy pradolinne (równiny terasowe) o wysokości bezwzględnej 68-70 m n.p.m. (rejon Paterek-Rozwarzyn i Występ-Potulice-Kaźmierowo). Są to obszary płaskie z niewysokimi pagórkami pochodzenia eolitycznego. Wymienione poziomy terasowe rozdziela dolina Noteci a od wysoczyzny oddziela tzw. dolina Kanału Bydgoskiego. Najniżej położonymi na obszarze gminy są tereny pradolinne, które tutaj tworzą dwie jednostki: Pradolinę Noteci oraz Dolinę kanału Bydgoskiego. Są to tereny płaskie o znacznej szerokości (2-3,5 km) i wysokości bezwzględnej 54-56 m n.p.m.

BUDOWA GEOLOGICZNA

Północny teren gdzie dominuje ukształtowanie terenu w formie wysoczyzny morenowej zbudowany jest z osadów czwartorzędowych o dużej miąższości od 80 do 140 m. Występuje w nich kilka serii gliny morenowej, rozdzielonej warstwami piasków, żwirów a czasami mułków i ilów. Utwory trzeciorzędowe na tym terenie występują na głębokościach 80-130 m, a skały jurajskie na głębokości 120-150 m. W obniżeniach pomiędzy wzgórzami morenowymi występują niewielkiej miąższości osady organiczno-mineralne, przeważnie zamułki, rzadziej torfy przewarstwione namułkami. W części północnej wysoczyzny, w pasie od Michalina do Małocina występują piaski gliniaste luźne, czasami żwiry i głązy akumulacji lodowcowej. Obszar gminy położony na południe od wysoczyzny, a więc obszary pradolinny Noteci i Kanału Bydgoskiego oraz równin terasowych są terenami odmiennymi pod względem zarówno ukształtowania terenu jak i geomorfologii. Dolina Noteci i Dolina Kanału Bydgoskiego zbudowane są z piasków różnej frakcji (z przewagą piasków drobno- i średnioziarnistych) o miąższości średnio kilkunastu metrów. Na ich powierzchni zalegają osady organiczne (torfy) i organiczno-mineralne. W rejonie Nakła na powierzchni w większym udziale pojawiają się piaski, lokalnie z domieszką materiału organicznego. Poziomy terasowe (terasy pradolinne) oddzielone od wysoczyzny morenowej doliną Noteci i Kanału Bydgoskiego, stanowią południową część gminy. Zbudowane są one z osadów piaszczysto-żwirowych, czasami mułków o miąższości 8-12 m. Lokalnie na powierzchni występuje glina morenowa w postaci „płatów” i „wysp”, które uległy całkowitej erozji (np. okolice Potulic, Piętacza, Wieszek, Paterka i Rozwarzyna). Osady piaszczystożwirowe zalegają najczęściej na mułkach, ilach typu zastoiskowego, rzadziej na glinie morenowej ze starszych zlodowaceń.

Na terenie gminy Nakło nad Notecią występują złoża surowców naturalnych. Na obszarze tym rozpoznane jest występowanie następujących surowców: surowce ilaste plejstoceny, torfy, piaski i żwiry. Surowce ilaste występują w obszarach wysoczyzny morenowej. Istniejące niewielkie odkrywki nie są eksploatowane. Torfy występują w dolinie rzeki Noteci, ale ze względu na ekologiczny charakter tego terenu również nie są eksploatowane. Ze względów gospodarczych wykorzystywane są na terenie gminy złoża piasków i żwirów. Występują one głównie w południowej części gminy w rejonie Paterka, Rozwarzyna, Gorzenia i Występu. Surowiec wydobywany jest na potrzeby przemysłu budowlanego rynku lokalnego.

Na terenie gminy obowiązują następujące koncesje na wydobywanie kopalin:

- dla złoża Paterek IX/1, decyzja 10/W/2006; WWR-7512-14/04/06 z dnia 2006-01-24 wydana przez Starostę Powiatowego - pow. Nakło n. Notecią;

- dla złoża Paterek IX/2, decyzja 13/W/2007 [WWŚ.7512-8/07] z dnia 2007-11-21 wydana przez Starostę Powiatowego - pow. Nakło n. Notecią;
- dla złoża Paterek VI/III, decyzja nr 143/W/05 [WSiR-III/7412/10 z dnia 2005-05-06 wydana przez Wojewodę Kujawsko-Pomorskiego;
- dla złoża Paterek VII, decyzja nr 7/W/04 [WWR-7512-8/03/04] z dnia 2004-10-15 wydana przez Starostę Powiatowego - pow. Nakło n. Notecią;
- dla złoża Paterek VIII, decyzja nr 9/W/04/05 [WWR-7512-9/04/0 z dnia 2005-02-08 wydana przez Starostę Powiatowego - pow. Nakło n. Notecią;
- dla złoża Potulice I, decyzja nr 135/W/03 [WSiR-III/7412/11 z dnia 2003-03-20 wydana przez Wojewodę Kujawsko-Pomorskiego.

Oprócz eksploatowanych obecnie obszarów wydobywania, na terenie gminy znajdują się również obszary gdzie eksploatacja surowców została zakończona lub zaniechana. Obszary te zostały jednak w sposób stały zniekształcone prowadzonym wydobywaniem. Do takich obszarów należy złoża w Nakle nad Notecią. Było to złoża zlokalizowane w północno-zachodniej części miasta. Złoża zajmowało obszar terenu górniczego o powierzchni 16 100 m², w tym obszaru górniczego 9 000 m². Eksploatacja złoża według została zaniechana. Na terenie gminy istnieją także niewielkie dzikie wyrobiska (nielegalne), dla których bądź jest prowadzona eksploatacja na niewielką skalę lub też eksploatacja ta została zaniechana. Z reguły są to porzucone doły po wyrobiskach w obrębach gruntów leśnych i nieużytków. Tereny te nie są objęte jakąkolwiek rekultywacją. Zewidencjonowanie takich obszarów wymagałoby pracy w terenie.

GLEBY

Typologiczne zróżnicowanie gleb jest uwarunkowane takimi czynnikami jak budowa geologiczna, ukształtowanie terenu, warunki wodne i szata roślinna. Gmina Nakło nad Notecią charakteryzuje się dość dużym zróżnicowaniem warunków glebowych, co jest wynikiem urozmaiconej geomorfologii terenu. Na terenie gminy Nakło nad Notecią występują gleby bielcowe, brunatne właściwe i wylugowane, a także gleby murszowe. W obrębie teras rzecznych występują gleby bagienne, reprezentowane przez gleby mułowo-torfowe, torfowe oraz murszowe. Najliczniejsze w gminie są gleby bielcowe i brunatne. Gleby bagienne tworzą cała pradolinę Noteci a także występują w obrębie bocznych dolinek. Gleby wysokich klas bonitacyjnych występują prawie wyłącznie w północnej części gminy. Są to gleby klas II i III reprezentowane przez kompleksy glebowo-rolnicze 1,2 i 3 (z dominacją kompleksu 2-go). Gleby wysokich klas bonitacyjnych należą do gleb brunatnych właściwych. Gleby o przeciętnej przydatności zlokalizowane są przeważnie na północy (w pasie Małocin-Karnówko-Suchary-Michalin) oraz na południe (rejon Olszewki do Trzeciewnicy Wybudowanie). Występują tu gleby klas IVa, IVb i V. Najśłabsze gleby zalegają w południowej części gminy. Warstwę glebową tworzą tu przeważnie gleby klas bonitacyjnych VI VI (kompleksów rolniczych 6 i 7). W rejonie tym występuje duży odsetek gleb zdegradowanych i nieużytków. W obrębie doliny Noteci i Kanału Bydgoskiego dominują gleby organiczne i organiczno-mineralne zaliczane do 3-go i 2-go kompleksu użytków zielonych.

TAB.15 KLASY BONITACJI GLEB NA TERENIE GMINY

klasa bonitacji	I	II	IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	VI	VIR	zakwaszenie
dla gruntów ornych	-	1,4	29	29,5	14,2	7,8	10	6,7	1,3	b.d.
klasa bonitacji	I	II	III		IV		V	VI	VIZ	zakwaszenie
dla użytków zielonych	-	0,03	22,89		43,29		19,7	5,07	9,01	b.d.

WODY POWIERZCHNIOWE

Obszar gminy Nakło nad Notecią położony jest w Dorzeczu Odry, w zlewni rzeki Noteci (ciek III rzędu, dopływ Warty). Według ewidencji gruntów na obszarze gminy wody stojące i płynące zajmują 273 ha, co stanowi ok. 1,5 % powierzchni gminy. Kolejne 2,4% obszaru gminy stanowią grunty pod stawami oraz grunty pod rowami w obrębie gruntów rolnych. Jedynymi zbiornikami wodnymi na terenie gminy są stawy i małe oczka wodne. Jeden z tych zbiorników zarejestrowany jest w „Katalogu jezior województwa bydgoskiego”.

Jest to zbiornik na zachód od wsi Chrzastowo (pomiedzy miejscowościami Chrzastowo i Karnowo) o powierzchni 1,9 ha.

Zbiornikami powstałymi antropogenicznie są stawy rybne, w tym także „Staw Kardynalski” znajdujący się okolicy miejscowości Gorzeń. Staw Kardynalski oraz Stawy Górne tworzą kompleks stawów o łącznej powierzchni 183,54 ha z czego powierzchnia stawów – lustra wody wynosi 145,51 ha. W obszarze obiektu znajdują się tarliska, przesadki, magazyny oraz stawy towarowe. Prowadzony jest tam chów i hodowla karpia. Największe skupisko stawów hodowlanych występuje w okolicy miejscowości Występ, w okolicy połączenia Noteci z Kanałem Bydgoskim. Łączna powierzchnia stawów wynosi 280 ha, w tym 235,5 ha powierzchnia lustra wody. Na obiekcie znajdują się wszystkie kategorie stawów. Ponadto produkuje się materiał zarybieniowy szczupaka, sandacza i karasia. Zespoły stawów znajdują się na gruntach należących do fundacji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego im. Anieli hr. Potulickiej.

Na terenie gminy występują również małe stawy hodowlane należące do prywatnych właścicieli gruntów na których zostały stworzone (np. w m. Ślesin, Suchary, Trzeciewnica, Karnówko).

Sieć hydrograficzną gminy stanowi głównie rzeka Noteć, przepływająca przez teren gminy i miasta z południowego-wschodu na zachód. Drugim najważniejszym ciekim pod względem hydrograficznej sieci na terenie gminy jest Kanał Bydgoski.

Rzeka Noteć wpływa na teren gminy Nakło nad Notecią w okolicy miejscowości Chobielin Młyn. Wcześniej jej kręte koryto stanowi granicę gminy. Od miejscowości Chobielin Młyn do miasta Nakło nad Notecią rzeka płynie w kierunku północno-zachodnim w stopniowo rozszerzającej się dolinie. Przed wpłynięciem w granice miasta wody rzeki łączą się z wodami Kanału Bydgoskiego. Następnie rzeka Noteć płynie w kierunku zachodnim gminy w szerokiej dolinie, która stanowi dno Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej. Na terenie gminy Noteć dzieli się na dwie części:

- Noteć Dolna od km 38+900 do km 60+850 (tj. 21,95 km), która stanowi drogę wodną kl. Ib od połączenia z Kanałem Bydgoskim do zachodniej granicy gminy;
- Stara Noteć Rynarzewska od km 187+200 do km 215+600 (tj. 28,4 km), która jest starorzeczem o charakterze nieżeglownym, ale cennym pod względem walorów przyrodniczo-krajobrazowych.

Kanał Bydgoski jest ciekim zbudowanym w XVIII wieku, łączącym dorzecze Wisły z dorzeczem Odry. Jego długość całkowita wynosi 24,5 km, z czego 15,7 km zlokalizowane jest w zlewni Noteci. Kanał Bydgoski jest dwustopniowy, jego szczytowe stanowisko zasilane wodami Kanału Górnonoteckiego zamykają śluzy: Osowa Góra i Józefinki. Na terenie gminy Nakło nad Notecią znajduje się końcowy zachodni fragment Kanału Bydgoskiego – od km 20+500 do km 38+900 (tj. 10,4 km). Kanał Bydgoski od czasu jego powstania do dziś stanowi jedną z ważniejszych dróg żeglownych (dróg wodnych) na terenie kraju. Stanowi on drogę wodną kl. II, która w dalszym biegu łączy się z Dolną Notecią. Obecne wykorzystanie kanału jako drogi wodnej jest niewielkie, cieszy się jednak rosnącą popularnością jako szlak żeglowny – sportowo-turystyczny.

Uzupełnienie sieci hydrograficznej stanowią niewielkie dopływy Noteci: Śleska, Kolczatka, Młynarka. Przez fragment północnej części gminy, w okolicach miejscowości Małocin płynie rzeczka Rokitka (dopływ Noteci).

Ciek Śleska jest niewielkim dopływem rzeki Noteci. Wpływa do niej w granicach miasta Nakło nad Notecią. Śleska ma swój początek w gminie Sicienko na południe od miejscowości Goncarzewo. Na teren gminy Nakło nad Notecią wpływa w okolicy wsi Kazin. Przez teren wysoczyzny płynie w wyraźnej dolinie. Ciek Śleska zbiera wody ze wschodniej części gminy.

Ciek Kolczatka to niewielki ciek na terenie gminy, stanowiący prawy dopływ Noteci w granicach miasta Nakło nad Notecią. Ciek bierze swój początek w obniżeniu na wysoczyźnie morenowej. Następnie wpływa w granice miasta Nakło nad Notecią, gdzie wśród zabudowy miejskiej jest częściowo zakryty.

Ciek Młynarka jest to również niewielki ciek zasilający wody Noteci w granicach miasta Nakło nad Notecią. Nazwa ciek to zwyczajowa nazwa rowu melioracyjnego RN-9.

Rzeka Rokitka to ciek stanowiący prawy dopływ Noteci (w granicach gminy Sadki). Tereny źródłiskowe ciek znajdują się w rejonie Zabartowa (Gm. Więcbork). Ciek po przepłynięciu następnie przez gminę Mrocza wpływa na teren gminy Nakło nad Notecią. Na terenie tej gminy znajduje się niewielki odcinek ciek w okolicy miejscowości Małocin, na

północy gminy. Około trzykilometrowy odcinek tego ciek płynie tu we wciętej w wysoczyźnie morenowej dolinie. Zlewnia Rokitki na terenie gminy Nakło nad Notecią obejmuje grunty miejscowości Michalin, Suchary, Karnówko i Małocin.

Stan wód powierzchniowych znajdujących się na terenie gminy Nakło nad Notecią jest badany przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy w ramach regionalnego monitoringu środowiska. Z przeprowadzonych badań wód rzeki Noteć wynika, że w ostatnich latach wody Noteci uległy nieznacznej poprawie. Wody ulegają nieznacznemu oczyszczeniu. Nadal jednak stan jakości wód Noteci nie jest zadowalający (IV klasa czystości).

Analizując formy korzystania z wód powierzchniowych w gminie Nakło nad Notecią, można stwierdzić, iż zmiany w układzie hydrograficznym oraz duże zanieczyszczenie wód powierzchniowych spowodowane głównie jest przez: punktowe źródła przeobrażeń. Do zanieczyszczeń punktowych, stwarzających bardzo poważne zagrożenie dla czystości wód powierzchniowych należą przede wszystkim: bezpośrednie (nielegalne) zrzuty surowych ścieków bytowo – gospodarczych do cieków wodnych (na nieskanalizowanych obszarach) oraz nielegalne podłączanie się do kanalizacji deszczowej oraz odprowadzanie ścieków oczyszczonych z komunalnej oczyszczalni ścieków; odprowadzanie ścieków i innych wód (zanieczyszczenia wnoszone z dopływami).

WODY PODZIEMNE

Występowanie wód podziemnych na terenie gminy Nakło nad Notecią związane jest z geomorfologią terenu. Na terenie pradoliny Noteci i tarasów pradolinnych w południowej części gminy poziomy wodonośne zalegają płycej, i narażone są na zanieczyszczenia z uwagi na słabą izolację naturalną. Wody podziemne pozbawione są warstw izolacyjnych i z reguły przykryte są utworami o dobrej przepuszczalności. Tylko lokalnie mogą występować warstwy o mniejszej przepuszczalności, a więc zarazem lepiej izolujące pokłady wód podziemnych. Lokalny charakter izolacyjny występuje w rejonie Potulic, Wieszek oraz na południe od Paterka. Poziomy wodonośne w obrębie wysoczyzny morenowej (północny obszar gminy) zalegają głębiej w seriach piasków i żwirów interglacjalnych. Poziomy te są również dobrze izolowane od powierzchni terenu pokładami glin. Największe znaczenie użytkowe oraz największe zasoby na terenie gminy ma czwartorzędowy poziom wodonośny. Wody czwartorzędowe są podstawowym źródłem zaopatrzenia w wodę zarówno odbiorców indywidualnych jak i zbiorowych. Wody te stanowią bazę dla większości ujęć komunalnych. Poziomy wodonośne systemu czwartorzędowego ujmowane są najczęściej na głębokości od 50 do około 100 m.

Na terenie gminy Nakło nad Notecią udokumentowano w utworach wodonośnych występowanie jednego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych o znaczących zasobach w skali powiatu, województwa i kraju. Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 138 - „Zbiornik Pradolina Toruń-Eberswalde (Noteć)” to zbiornik czwartorzędowy o charakterze porowym. Średnia głębokość ujęcia 40 m, a zasoby dyspozycyjne 400 tys. m³/dobę. Całkowita powierzchnia zbiornika GZWP nr 138 wynosi 2100 km². Wody zbiornika obejmują swym zasięgiem centralną i południową część gminy. Ze względu na porowy typ ośrodków warstw zalegających nad zbiornikiem wody podziemne w obrębie GZWP wymagające najwyższej ochrony (ONO).

Monitoring wód podziemnych jest systemem kontrolnym oceny dynamiki antropogenicznych przemian wód podziemnych. Polega na prowadzeniu w wybranych, charakterystycznych punktach (punktach obserwacyjnych, otworach, źródłach) powtarzalnych pomiarów stanu głębokości zalegania zwierciadła wód podziemnych i badań ich jakości oraz interpretacji wyników w aspekcie ochrony środowiska wodnego i wymagań dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. System monitoringu wód podziemnych realizowany jest w trzech rodzajach sieci: krajowej, regionalnej i lokalnej. Na terenie gminy Nakło nad Notecią nie zlokalizowano punktów pomiarowych monitoringu sieci krajowej. Badania wód podziemnych w sieci regionalnej obejmują przede wszystkim Główny Zbiornik Wód Podziemnych, które ze względu na swoje położenie i zasoby stanowią podstawowe źródła zaopatrzenia w wodę. Badania w sieci regionalnej prowadzone są przez Inspekcję Ochrony Środowiska (WIOŚ Bydgoszcz). W ramach monitoringu regionalnego na obszarze gminy Nakło nad Notecią badano wody podziemne GZWP 138 w dwóch punktach pomiarowych: Paterka i Nakło n/Notecią. W ostatnich latach wody w obu punktach odpowiadały II klasie jakości.

Wody podziemne znajdujące się na obszarze gminy Nakło n/Notecią narażone są na różnego rodzaju czynniki degradujące, wpływające na ich jakość i zasobność. Do czynników mogących być źródłem przeobrażeń wód podziemnych na terenie gminy zaliczamy:

- ujęcia wód podziemnych;
- obszary „dzikich” wysypisk śmieci;
- stacje paliw;
- składy nawozów sztucznych;
- gnojownie przy gospodarstwach rolnych;
- parki maszyn rolniczych dużych gospodarstw rolnych;
- obszary zamieszkałe bez odpowiedniej infrastruktury kanalizacyjnej.
- nieszczelne zbiorniki na nieczystości ciekłe (szamba).

KLIMAT

Zgodnie z podziałem Romera (1962) na regiony klimatyczne Polski, obszar gminy znajduje się w regionie klimatu Krainy Wielkich Dolin. Zróżnicowanie przestrzenne rocznych sum opadów i rozkładu temperatur ma na obszarze regionu wyraźny charakter równoleżnikowy. Gmina leży w zachodniej, cieplejszej części środkowej dzielnicy klimatycznej z najmniejszymi rocznymi sumami opadów. Średnia roczna temperatura wynosi 7,5°C, najcieplejszym miesiącem jest lipiec – średnia temperatura 17,7°C, najzimniejszym – luty z temperaturą -3,2°C. Lata i zimy trwają ok. 90 dni, okres wegetacyjny ok. 220 dni. Dni z całodzienną temperaturą ujemną jest ok. 40, natomiast ze średnią temperaturą 25°C – 28 dni. Pokrywa śnieżna zalega ok. 60 dni w roku. Dominują wiatry zachodnie. Charakterystyczne dla regionu są częste zmiany pogody oraz najniższe w Polsce sumy opadów (ok. 500 mm na rok). Efektem tego jest stepowanie krajobrazu.

FAUNA

Zgodnie z regionalizacją geograficzną (Kondracki 1988) obszar opracowania znajduje się w granicach Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej. Część wschodnia należy do Kotliny Toruńskiej a część zachodnia do Doliny Środkowej Noteci.

Do najcenniejszych przyrodniczo obszarów a tym samym do najbogatszych siedlisk zwierzęcych w granicach gminy należą Dolina Noteci oraz kompleksy leśne. Nadnoteckie łąki, lasy łęgowe i tereny zabagnione są cennymi siedliskami zwierząt.

W okolicach Nakła na początku XX w. występowała bogata populacja *Coenagrion ornatum* łątki. Występuje co najmniej 18 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 8 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie łęgowym obszar zasiedla około 10% populacji krajowej (C6) podróżniczka (PCK); co najmniej 1% populacji krajowej (C6) następujących gatunków ptaków: bielik (PCK) i kania czarna (PCK); w stosunkowo wysokiej liczebności (C7) występują kania ruda i błotniak stawowy. W okresie wędrówek występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrówkowego (C2) łabędzia czarnodziobego; stosunkowo duże koncentracje (C7) osiąga siewka złota. Licznie występują ptaki, zarówno gniazdujące jak i przelatujące, między innymi można spotkać: *Botaurus stellaris* (bąk), *Ixobrychus minutus* (bączek), *Ciconia ciconia* (bocian biały), *Cygnus bewickii* (*Cygnus columbianus bewickii*) (łabędź czarnodzioby), *Anser albifrons* (gęś białoczelna), *Milvus migrans* (kania czarna), *Milvus milvus* (kania ruda), *Haliaeetus albicilla* (bielik), *Circus aeruginosus* (błotniak stawowy), *Circus pygargus* (błotniak łąkowy), *Aquila pomarina* (orlik krzykliwy), *Porzana porzana* (kropiatka), *Porzana parva* (zielonka), *Crex crex* (derkacz), *Grus grus* (żuraw), *Philomachus pugnax* (batalion), *Gallinago media* (dubelt), *Chlidonias niger* (rybitwa czarna), *Alcedo atthis* (zimirodek), *Dryocopus martius* (dzięcioł czarny), *Anthus campestris* (świergotek polny), *Luscinia svecica* (podróżniczek), *Sylvia nisoria* (jarzębatka), *Lanius collurio* (gąsiorek) średnioliczny, *Emberiza hortulana* (ortolan), *Anser fabalis* (gęś zbożowa), *Anas penelope* (świstun), *Anas crecca* (cyraneczka), *Anas querquedula* (cyranka), *Anas clypeata* (płaskonos), *Limosa limosa* (rycyk), *Numenius arquata* (kulik wielki), *Tringa totanus* (krwawodziób), *Riparia riparia* (brzegówka), *Saxicola rubetra* (pokląskwa), *Locustella luscinioides* (brzęczka), *Acrocephalus arundinaceus* (trzciniak), *Certhia brachydactyla* (pełzacz ogrodowy), *Remiz pendulinus* (remiz), *Lanius excubitor* (srokosz), *Serinus serinus* (kulczyk), *Carpodacus erythrinus* (dziwonio). Wśród ssaków jaki można zaobserwować na terenie gminy należy wymienić: *Castor fiber* (bóbr europejski), *Lutra lutra* (wydra) i *Alces alces* (łoś). Z płazów warto wymienić kumaka nizinnego. Cenne gatunki ryb są reprezentowane przez *Aspius aspius* (boleń), *Misgurnus fossilis* (piskorz), *Cottus gobio* (głowacz białopłetwy).

FLORA

Charakter zbiorowisk roślinnych i ich rozmieszczenie na terenie gminy nawiązuje do cech środowiska naturalnego i typów krajobrazu. Obszary wysoczyzny morenowej w północnej części gminy zajmują głównie grunty orne, natomiast teren dna doliny Noteci i Kanału Bydgoskiego zdominowały łąki i pastwiska a także nieużytki w postaci zarośli i zakrzewień. Krajobraz równin terasowych na południu gminy, zbudowanych z piasków, zajmują kompleksy leśne. Niewielkie powierzchnie zalesione oraz zadrzewienia występują również w krajobrazie zboczowym (w krawędziowej strefie cieków wodnych w obrębie wysoczyzny) głównie w skutek trudności uprawy.

Zwarte kompleksy leśne na terenie gminy występują w jej południowej i południowo-wschodniej części gminy. Są to kompleksy borów mieszanych o przewadze nasadzeń sosnowych. Poza sosną w drzewostanie występują: świerk, dąb, brzoza i buk. W północnej części gminy lasy i zadrzewienia występują w niewielkich skupiskach (np. w okolicach Lubaszca, „Las Minikowski”). Są to przeważnie lasy grądowe, z przewagą dębu. W drzewostanie występują również klon, lipa, grab i buk. W strefie wysoczyznowej występują również z reguły młode nasadzenia sosnowe (np. w okolicach Suchar, Karnówka). Według ewidencji gruntów (stan na koniec 2008 r.) ogólnie grunty leśne na terenie gminy zajmują ok. 18,4% ogólnej powierzchni gminy. Większość kompleksów leśnych na terenie gminy stanowi własność Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych (administrowane przez wydzielone nadleśnictwa). Pozostałe lasy i grunty leśne należą do różnych podmiotów (lasy należące do gruntów komunalnych, osób fizycznych i innych podmiotów). Lasy Państwowe gminy Nakło nad Notecią wchodzi w skład nadleśnictw Szubin, Bydgoszcz i Żółdowo podległych pod RDLP w Toruniu.

Według kategorii użytkowania lasy gminy Nakło nad Notecią należą do gospodarczych, ochronnych i rezerwatów przyrody. Powierzchniowo dominują lasy gospodarcze. Lasy ochronne na terenie gminy to: lasy glebochronne – 4467ha, lasy wodochronne – 1357 ha, lasy cenne pod względem przyrodniczym – 227ha, lasy na stałych powierzchniach badawczych i doświadczalnych – 235ha, drzewostany nasienne – 14ha. Na terenie gminy lasy ochronne występują w rejonie Lubaszca (las glebochronne). Drzewostany uszkodzone na skutek działalności przemysłu występują w rejonie Potulic i Występu i Strzeliwa. Lasy w granicach miast i w odległości 10km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tyś. mieszkańców występują w rejonie Gorzenia i Ślesina.

Duże znaczenie przyrodnicze na terenie gminy Nakło nad Notecią mają obszary śródpolnych zadrzewień i zakrzewień, których udział w ogólnej powierzchni gminy wynosi 1,13%. Rola zalesień w krajobrazie przyrodniczym odgrywa szczególną wagę w północnej części gminy, zdominowanej użytkowaniem rolniczym. Powszechnie uważa się, iż zadrzewienia śródpolne to: grupy drzew i krzewów rosnących na polach uprawnych, łąkach i pastwiskach. Zalicza się do nich również drzewa rosnące przy stojących i płynących wodach, parki, a także niewielkie zalesione powierzchnie (remizy) o areale nawet kilku ha. Zadrzewienia śródpolne mogą być także wytworem zaplanowanego działania jakim jest zadrzewianie. Przez zadrzewianie rozumie się zakładanie zadrzewień tj. obsadzanie drzewami i krzewami nieużytków, dróg, miedz, zagród, cieków wodnych, rowów, skarp, itp. terenów położonych poza lasem. Zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne mają bardzo duże znaczenie dla środowiska przyrodniczego obszaru rolniczego, gdyż stanowią jedyną wysoką zieleń wśród pól i łąk, regulują stosunki wodne na polach i łąkach oraz odgrywają duże znaczenie wiatrochronne dla niezalesionych terenów uprawowych. Poprawiają one estetykę badanego obszaru i korzystnie wpływają na plonowanie rolniczych upraw. Istniejące zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne występują głównie wzdłuż cieków wodnych, rowów odwadniających, na stokach, skarpach i miedzach oraz przy drogach.

Naturalne zespoły roślinne stanowią również łąki i pastwiska, które na analizowanym obszarze zajmują łącznie ok. 19 % ogólnej geodezyjnej powierzchni gminy. Łąki trwałe występują na powierzchni 3117 hektarów, natomiast pastwiska trwałe zajmują 434 ha terenu gminy. Łąki stanowią specyficzną i charakterystyczną część gminy Nakło nad Notecią. Są one nieodłącznym krajobrazem w obrębie Doliny Noteci i Kanału Bydgoskiego. Najcenniejsza część tego obszaru w gminie objęta została ochroną przyrody w formie rezerwatu „Łąki Ślesińskie”. W obszarach łąk występują cenne przyrodniczo gatunki roślinne. Najcenniejsze pod względem przyrodniczym fragmenty doliny Noteci występują w okolicach Lubaszca oraz między Występem a Nakłem. Wskutek intensywnej melioracji na terenach

łąk w dolinie Noteci następuje systematyczne osuszanie terenu co z kolei powoduje murszenie gleb.

STRUKTURY EKOLOGICZNE I POWIĄZANIA PRZYRODNICZE OBSZARU Z OTOCZENIEM

Na obszarze gminy Nakło nad Notecią można wyróżnić trzy typy krajobrazów: obszary pól i łąk w północnej części gminy – tereny na których występują gleby wysokiej jakości, w większości użytkowane rolniczo; obszar doliny Noteci oraz Kanał Bydgoski – obszary cenne przyrodniczo przecinające gminę równoleżnikowo i rozszerzające się w kierunku wschodnim, zaliczyć tu można rzekę kanał oraz rozległe obszary stawów hodowlanych, obszar stanowiący ostoję awifauny; południowa część gminy – tereny intensywnie użytkowane jako tereny przemysłowe i towarzyszące im kompleksy leśne – tereny silnie przeobrażone przyrodniczo.

Ogólnie na terenie gminy ekosystemy pól uprawnych i użytkowanych łąk stanowią (ponad 70% powierzchni gminy). Lasy stanowią ok.18% powierzchni gminy. Charakter i rodzaj ekosystemów jest ściśle związany z rzeźbą i litologią.

Najcenniejszy przyrodniczo obszar na terenie gminy – dolina rzeki Noteci wraz z Kanałem Bydgoskim tworzy korytarz ekologiczny o znaczeniu lokalnym i międzynarodowym. W wewnętrznych powiązaniach przyrodniczych na terenie gminy największą rolę odgrywają systemy hydrosferyczne – zarówno sieć wód powierzchniowych jak i kompleksy wód podziemnych. Najważniejszą rolę łącznikową pełni system rzeki Noteci oraz Kanał Bydgoski, które wraz ze stawami i systemem rowów melioracyjnych tworzy całość przyrodniczą. Taka struktura wraz z systemem terenów podmokłych pełni funkcję korytarza ekologicznego o znaczeniu regionalnym. Układ ten odgrywa dużą rolę jako łącznik ważnych ogniw systemu obszarów chronionych na terenie gminy: rezerwat „Łąki Ślesieńskie”, rezerwat „Hedera”, rezerwat „Skarpy Ślesieńskie”, rezerwat „Las Minikowski”, Nadnotecki Obszar Chronionego Krajobrazu. System ten jest niezwykle cenny w układzie korytarzy ekologicznych o znaczeniu europejskim, jest on szczególnie istotny z punktu widzenia awifauny migrującej. W związku z tym obszary te zostały objęte ochroną jako obszary NATURA 2000 (Dolina Środkowej Noteci PLB 300004, Dolina Środkowej Noteci I Kanału Bydgoskiego PLB 300001, Równina Szubińsko-Łabiszyńska PLH40029).

5.2 Obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów ochrony przyrody

Gmina Nakło nad Notecią charakteryzuje się wysokimi walorami środowiska przyrodniczego (przede wszystkim dolina Noteci), w związku z tym wiele z obszarów gminy objętych zostało ochroną na mocy ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r.

OBSZARY NATURA 2000

Sieć obszarów Natura 2000 obejmuje: obszary specjalnej ochrony ptaków oraz specjalne obszary ochrony siedlisk. Obszary specjalnej ochrony ptaków to obszary wyznaczone zgodnie z przepisami prawa Unii Europejskiej do ochrony populacji dziko występujących ptaków jednego lub wielu gatunków, w którego granicach ptaki mają korzystne warunki bytowania w ciągu całego życia, w dowolnym okresie albo stadium rozwoju. Z kolei specjalne obszary ochrony siedlisk są wyznaczane w celu trwałej ochrony siedlisk przyrodniczych lub populacji zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt lub w celu odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych lub właściwego stanu ochrony tych gatunków.

Na terenie gminy Nakło nad Notecią znajdują się trzy obszary NATURY 2000. Wszystkie obszary obejmują ochroną tereny w dolinie rzeki Noteci jej najbliższym sąsiedztwie.

DOLINA ŚRODKOWEJ NOTECI (PLB 300004)

Obszar obejmuje fragment doliny Noteci między miejscowością Wieleń a Bydgoszczą. Obszar jest w dużej części zajęty przez torfowiska niskie, z fragmentami zalewowych łąk i trzcinowisk, z enklawami zakrzewień i zadrzewień. Na zboczach doliny znajdują się płaty muraw kserotermicznych. W okolicach Goraja, Pianówki i Góry oraz Ślesina występują kompleksy buczyn i dąbrów, w tym m. in. siedlisk przyrodniczych:

ciepłolubnej dąbrowy i mieszanych lasów zboczowych. Teren przecinają kanały i rowy odwadniające. Liczne są starorzecza i wypełnione wodą doły potorfowe. Miejscami występują rozległe płyty łągów. Łąki są intensywnie użytkowane. Obszar obejmuje bogatą mozaikę siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG (15 rodzajów), z priorytetowymi lasami łągowymi i dobrze zachowanymi kompleksami łąkowymi, choć łącznie zajmują one poniżej 20% powierzchni obszaru. Notowano tu też 8 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. W okolicach Nakła na początku XX w. występowała bogata populacja *Coenagrion ornatum*. Rekomenduje się jego restytucję na tym terenie. Obszar częściowo pokrywa się z ważną ostoją ptasią o randze europejskiej E-33. Ostoja jest też ważnym korytarzem ekologicznym o randze międzynarodowej. Obszar w większości położony jest na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Dolina Noteci (13100 ha; 1989); obejmuje 4 rezerваты przyrody: Czaplinię Kuźnicki (5,45 ha; 1988), Łąki Ślesińskie (42 ha; 1975), Kruszyn (1997 r, 73 ha), Skarpy Ślesińskie (1999, 14 ha).

Ogólna powierzchnia obszaru wynosi 50531,99 ha. Brak danych dotyczących powierzchni jaką obszar zajmuje na terenie gminy Nakło nad Notecią. Porównując jednak mapy dokumentacyjne do poszczególnych obszarów można stwierdzić, że SOO PLH300004 Dolina Noteci częściowo przecina się z OSO PLB300001 „Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego”.

DOLINA ŚRODKOWEJ NOTECI I KANAŁU BYDGOSKIEGO (PLB 300001)

Obszar obejmuje pradolinę rzeczną o zmiennej szerokości od 2 do 8 km, która ma tu przebieg równoleżnikowy. Od północy obszar graniczy z wysoczyzną Pojezierza Krajeńskiego – maksymalne deniwelacje pomiędzy dnem doliny a skrajem wysoczyzny dochodzą tu do 140 m. Od południa pradolina jest ograniczona piaszczystym Tarasem Szamocińskim, zajęтым w znacznej mierze przez lasy, stykającym się z krawędzią Pojezierza Chodzieskiego. Znaczne części pradoliny zostały zmeliorowane i prowadzona jest na nich gospodarka łąkowa. W kilku miejscach pradoliny założono stawy rybne, na których prowadzona jest intensywna hodowla ryb - stawy Antoniny, Smogulec, Ostrówek, Występ i Ślesin. Zachodnia część pradoliny, objęta przez obszar, jest obecnie doliną Noteci. Część wschodnia jest doliną żeglownego Kanału Bydgoskiego, wybudowanego w końcu XVIII w., łączącego dorzecza Odry i Wisły. W obrębie obszaru znajdują się 2 ostoje ptaków o randze europejskiej: E37 (Stawy Ostrówek i Smogulec) i E38 (Stawy Ślesin i Występ). Występuje co najmniej 18 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 8 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie łągowym obszar zasiedla około 10% populacji krajowej (C6) podróżniczka (PCK); co najmniej 1% populacji krajowej (C6) następujących gatunków ptaków: bielik (PCK) i kania czarna (PCK); w stosunkowo wysokiej liczebności (C7) występują kania ruda i błotniak stawowy. W okresie wędrówek występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrówkowego (C2) łabędzia czarnodziobego; stosunkowo duże koncentracje (C7) osiąga siewka złota. Występują następujące formy ochrony: Rezerwat Przyrody: Borek (0,5 ha), Łąki Ślesińskie (42,4 ha) Kruszyn (72,8 ha) Obszar Chronionego Krajobrazu: Dolina Noteci (68840,0 ha).

RÓWNIINA SZUBIŃSKO-ŁABISZYŃSKA (PLH040029)

Równina Szubińsko-Łabiszyńska obejmuje dno doliny ukształtowanej przez rzekę Noteć. Wypełniają ją organiczne gleby podlegające ochronie - torfy niskie i mursze. Zagospodarowana jest jako układ łąkowy mający swoją kontynuację w postaci kompleksu łąk Nadnoteckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Łąki te położone są w regionie pozostającym pod znacznym wpływem obszarów silnie zurbanizowanych, z Bydgoszczą na czele. Roślinność łąkowa kształtuje się między innymi na siedliskach łąk trzęślicowych. W runi łąkowej notowane jest występowanie staroduba łąkowego *Ostericum palustre*. Na niewielkich wyniosłościach rozwijają się grądy, w tym objęty ochroną rezerwatową drzewostan z lipą szerokolistną *Tilia platyphyllos*. Na miejscach wyżej położonych zachowały się stanowiska roślinności kserotermicznej. Wartością tego obszaru jest jego charakter określany przez ciągły kompleks łąk towarzyszący rzece na długości około 23 km. W obszarze stwierdzono występowanie 5 typów siedlisk przyrodniczych, zajmujących zaledwie ok. 10 % powierzchni obszaru. Występuje tu też starodub łąkowy, choć jego populacja jest niewielka. W obszarze notowany jest też gatunek płaza – kumaka nizinnego.

REZERWATY PRZYRODY

Rezerwaty przyrody to obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze a także siedliska roślin, zwierząt i grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi. Na terenie gminy Nakło nad Notecią znajdują się cztery rezerwaty przyrody, które pokrótce scharakteryzowano poniżej.

REZERWAT „ŁAKI ŚLESIŃSKIE”

Rezerwat florystyczny, ekosystemowy, o powierzchni 42,43 ha utworzony w 1975 roku. Rezerwat został zatwierdzony zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 26 marca 1975r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (Monitor Polski nr 11 poz. 64 z dnia 8 kwietnia 1975r.). Rezerwat znajduje się w gminie Nakło, ok. 14 km od miasta, w obrębie Nadleśnictwie Szubin. Obszar rezerwatu znajduje się w obrębie doliny Noteci i powołany został w celu ochrony cennych gatunków roślin. Ochronie podlegają wilgotne lasy o charakterze olsu porzeczkowego *Ribeso nigri-Alnetum*, brzeziny bagiennej *Betula Pubescens-Thelypteris Palustris* i zarośla wierzbowe *Salicetum Pentandro-Cinereae* z licznym udziałem brzozy niskiej *Wetula humilis*. Licznie występujący arcydzięgiel litwor odmiana nadbrzeżna *Angelica archangelica ssp. Litoralis*.

REZERWAT „HEDERA”

Rezerwat florystyczny, biocenotyczny o powierzchni 16,94 ha obejmujący obszar lasu i łąk. Rezerwat utworzony został na podstawie rozporządzenia nr 248/00 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 7.12.2000 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (Dz. Urz. Woj. Kuj. – Pom. z 2001 r. Nr 3, poz. 25). Celem ochrony jest trwałe zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych powierzchni leśnej o charakterystycznym typie siedliskowym – las grądowy z licznym udziałem kwitnących i owocujących okazów bluszczu pospolitego (*Hedera helix*). Bluszcz porasta dno lasu o charakterze grądu zboczowego lub pnie się na drzewach, np. dębach, lipach. Większość starych okazów ma zdrewniałe pędy o średnicach dochodzących nawet do 4-5 cm, niektóre pędy boczne odstają od pni na odległość przekraczającą 30 cm. Na uwagę zasługują zmienne kształty blaszki liściowej bluszczu, od typowych do prawie owalnych. Większość osobników kwitnie i owocuje.

REZERWAT „SKARPY ŚLESIŃSKIE”

Rezerwat florystyczny, fizjocentryczny o powierzchni 13,82 ha. Rezerwat utworzony rozporządzeniem nr 251/00 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 7 grudnia 2000 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (Dz.U. Nr 3, poz. 28). Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych reliktovej flory stepowej i liczny stanowisk chronionych i rzadkich gatunków roślin. Ciekawe zbiorowiska roślinne porastają strome skarpy doliny Noteci. W rezerwacie chronione są murawy kserotermiczne z udziałem tzw. gatunków stepowych, wykształcone na siedmiu zboczach. Do najciekawszych przedstawicieli flory stepowej należą ostnica Jana *Stipa Joannie*, miłek wiosenny *Adonis vernalis*, wężymord stepowy *Skorzonera purpura*, sasanka łąkowa *Pulsatilla pretensis*, aster gawędka i zawilec wielkokwiatowy *Anemone silvestris*. Ze względu na stopniowo postępujący proces zarastania, obok zbiorowisk zbudowanych wyłącznie z roślin zielnych pojawiają się murawy zaroślowe zbudowane z topoli osiki, wiązu pospolitego oraz głogów i tarniny. Ochrona gatunków stepowych będzie wymagała kontroli procesu zarastania i systematycznych trzebieży krzewów.

REZERWAT „LAS MINIKOWSKI”

Rezerwat leśny, biocenotyczny o powierzchni 47,63 ha w obrębie Nadleśnictwa łośdowo. Rezerwat utworzony rozporządzeniem nr 274/01 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 2 października 2001 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (Dz.U. Woj. Kujawsko-Pomorskiego, Nr 101, poz. 2373) Rezerwat utworzony został w celu zachowania żywnych lasów liściastych porastających zbocza Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej, z udziałem pomnikowych okazów dębów i lip. Jest to jeden z nielicznych kompleksów leśnych o cechach naturalnych (zróżnicowanej strukturze gatunkowej, wiekowej i przestrzennej drzewostanu) na omawianym terenie. Na uwagę zasługuje niezwykle urozmaicona rzeźba terenu z licznymi jarami i wzniesieniami.

OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU

Obszary te obejmują tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o różnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspakajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych. W granicach gminy Nakło nad Notecią znajduje się fragment obszaru chronionego krajobrazu pod nazwą Nadnotecki Obszar Chronionego Krajobrazu. W granice OChK włączony jest zachodni fragment gminy, w okolicach miejscowości Lubaszcz.

NADNOTECKI OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU

Obszar ten został objęty ochroną prawną na mocy rozporządzenia Nr 9/91 Wojewody Bydgoskiego z dnia 14 czerwca 1991 r. w sprawie utworzenia 22 Obszarów Krajobrazu Chronionego w województwie bydgoskim (Dz. Urz. Woj. Bydg. Nr 17, poz. 127, z późn. zm.) oraz Rozporządzenia nr 11 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 9 czerwca 2005 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. Nr 72, poz. 1375). Nadnotecki Obszar Chronionego Krajobrazu zajmuje łączną powierzchnię 2 500 ha w obszarach gmin Sadki i Nakło nad Notecią. Jest to obszar, na którym występuje dwa rodzaje ekosystemu: leśny i łądowy. Obszar położony jest na granicy Pojezierza Krajeńskiego i Doliny Środkowej Noteci. Różnice wysokości względnych dochodzą do 140m, potęgując wysokie walory krajobrazowe tego terenu. Obszar chronionego krajobrazu w gminie Nakło jest niewielki (ok. 170 ha) i obejmuje odcinek krawędziowy doliny Noteci od miejscowości Lubaszcz do zachodniej granicy gminy. Jest to niezwykle malowniczy, przepiękny układ „spadających” w dolinę zboczy, porozcinanych wąwozami erozyjnymi. Większość zboczy i wąwozów porastają lasy o charakterze grądu zboczowego i dąbrowy, bądź boru mieszanego. Ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów w obrębie obszaru chronionego krajobrazu określone w załączniku do rozporządzenia nr 11 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 9 czerwca 2005 r. to:

- ochrona roślin metodami biologicznymi, w przypadku stwierdzonego obniżenia poziomu wód gruntowych niekorzystnego dla racjonalnej gospodarki rolnej zaleca się melioracje nawadniające,
- prowadzenie racjonalnej gospodarki łowieckiej, m.in. poprzez dostosowanie liczebności populacji zwierząt łownych związanych z ekosystemami otwartymi do warunków środowiskowych,
- prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej, polegającej na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk występujących na pograniczu Pojezierza Krajeńskiego i Doliny Środkowej Noteci.

UŻYTKI EKOLOGICZNE

Użytki ekologiczne to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich i chronionych gatunków, ich ostoje, miejsca rozrodu lub sezonowego bytowania.

Na obszarze gminy Nakło nad Notecią znajdują się 8 użytków ekologicznych.

TAB. 16 UŻYTKI EKOLOGICZNE NA TERENIE GMINY

lp.	użytek ekologiczny	powierzchnia ha	lokalizacja	opis
1.	Bagno	7,33	Gorzeń dz.nr 91, 132 LP	Położone w pobliżu miejscowości Łochowice.
2.	Bagno	7,66	Gorzeń dz.nr 132, 177 LP	Bagno wraz z pastwiskiem zakrzaczonym olszą, wierzbą, lipą w pobliżu miejscowości Żurczyn.
3.	Ugór	0,31	Potulice dz.nr 143 LP	Ugór częściowo zadrzewiony w pobliżu miejscowości Potulice.
4.	Bagno	15,45	Gorzeń dz.nr 219 LP	Bagno wraz z zadrzewioną samosiewem olszowym łąką w pobliżu miejscowości Brzózki.

5.	Łąka, Bagno	22,92	Rozwarzyn dz.nr 272/1 i 272/2 LP	Łąka (IV i V kl), bagno, zakrzewienia.
6.	Łąka	6,69	Polichno dz.nr 237/1 LP	Łąka V kl.
7.	Łąka, Bagno	1,34	Polichno dz.nr 273/2 LP	Łąka (V kl) i bagno
8.	Łąka, Bagno	4,19	Polichno dz.nr 274/1 LP	Łąka (IV kl) i bagno

POMNIKI PRZYRODY

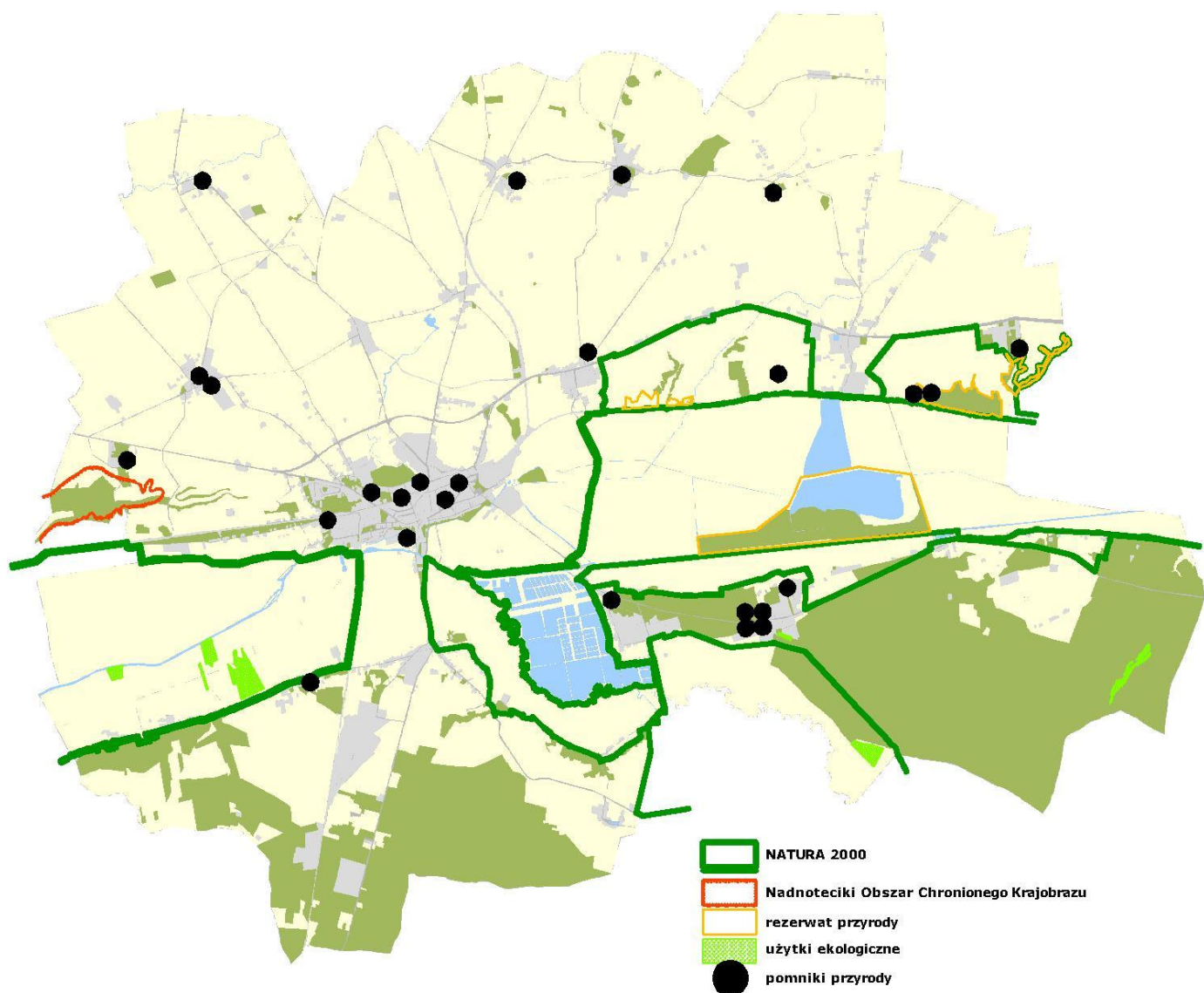
Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie. Na terenie gminy Nakło nad Notecią występują 25 obiektów zakwalifikowanych jako pomniki przyrody, w tym 4 pomniki o charakterze nieożywionym (głazy narzutowe).

TAB.17 POMNIKI PRZYRODY NA TERENIE GMINY

Lp.	Pomnik przyrody	Lokalizacja	Opis	Nr rej. Woj.
1.	Dąb czerwony, Topole czarne -4szt.	Gumnowice, dz.nr 47/1	Dąb o obwodzie 440 cm, topole o obwodach od 390 do 450 cm, rosnące w parku dworskim w m. Gumnowice.	1068
2.	Dęby bezszypułkowe -2 szt.	Karnówko dz.nr 85	Dęby o obwodach: 396 i 305 cm rosnące w parku dworskim w m. Karnówko.	433
3	Dęby szypułkowe – 6 szt., Jesion wyniosły	Lubaszcz, dz.nr 14/11	Dęby o obwodach od 290 do 410 cm, jesion o obwodzie 300 cm. rosnące w parku dworskim w miejscowości Lubaszcz.	1069, 1258
4.	Dąb szypułkowy	Małocin dz.nr 99/5	Dąb o obwodzie 420 cm rosnący przy gospodarstwie rolnym w m. Małocin.	434
5.	Lipy drobnolistne -2 szt.; Dęby bezszypułkowe – 2 szt.	Minikowo dz.nr 656/4	Lipy o obwodach po 310 cm, dęby o obwodach: 451 i 420 cm, rosnące w parku dworskim w miejscowości Minikowo.	435, 1070
6.	Platan klonolistny	Nakło, dz.nr 2566/1	Platan o obwodzie 293 cm, rosnący przy ulicy Michała Drzymały w m. Nakło.	1071
7.	Dęby szypułkowe – 2 szt.	Nakło, dz.nr 1812	Dęby o obwodach 362 i 296 cm, rosnące przy ulicy Bolesława Krzywoustego w m.Nakło.	436
8.	Dąb szypułkowy	Nakło, dz.nr 443	Dąb o obwodzie 362 cm, rosnący na terenie osiedla mieszkaniowego „Chrobry”, przy stacji kolejowej w m.Nakło.	437
9.	Cis pospolity	Nakło, dz.nr 2168/14	Cis o obwodzie 80 cm, rosnący przy ul. Gimnazjalnej w m.Nakło.	438
10.	Platan klonolistny	Nakło dz.nr 1861	Platan o obwodzie 300 cm, rosnący przy ul. Księdza Piotra Skargi w m.Nakło	1072
11.	Głaz narzutowy	Nakło dz.nr 2109	Głaz o obwodzie 580 cm, znajdujący się w parku miejskim w m.Nakło.	439
12.	Wiąz szypułkowy, dęby szypułkowe – 2 szt., Kasztanowce zwyczajne – 2 szt.	Olszewka dz.nr 155/1	Wiąz o obwodzie 390 cm, dęby o obwodach 440 i 340 cm, kasztanowce o obwodach 375 i 345 cm, rosnące w parku dworskim w m.Olszewka.	1073
13.	Klon zwyczajny, Dąb czerwony, Buki zwyczajne – 2 szt., Dęby szypułkowe – 2 szt., Robinia drobnolistna.	Potulice dz.nr 13	Klon o obwodzie 390 cm, Dąb czerwony o obwodzie 320 cm, buki o obwodach: 360 i 350 cm, dęby szypułkowe o obwodach: 490 i 400 cm, robinia o obwodzie 285 cm., rosnące w parku dworskim w Potulicach.	440, 1074
14.	Głaz narzutowy	Rozwarzyn, dz.nr 120/8	Głaz o obwodzie 1200 cm, znajdujący się w m.Rozwarzyn	441
15.	Buki zwyczajne odmiany czerwonej – 2 szt., Jesiony wyniosłe – 3 szt.	Suchary, dz.nr 129	Buki o obwodach: 260 i 245 cm, esion o obwodach: 280, 260, 250 cm, rosnące w parku dworskim w m.Suchary	832

16.	Głaz narzutowy	Ślesin, dz.nr 145	Głaz narzutowy o obwodzie 535 cm, znajdujący się na polu w m. Ślesin.	1371
17.	Dęby szypułkowe – 3 szt.	Ślesin, dz.nr 105/1	Dęby szypułkowe o obwodach: 450, 350, 300 cm, rosnące w rezerwacie przyrody „Las Minikowski” na skarpie toru kolejowego w m.Ślesin.	442
18.	Dąb bezszypułkowy	Trzeciewnica dz.nr 97	Dąb bezszypułkowy o obwodzie 300 cm, rosnący w m. Trzeciewnica.	1259
19.	Dąb bezszypułkowy	Występ, dz.nr 229/1	Dąb o obwodzie 380 cm, rosnący przy szkole w m. Występ	443
20.	Głaz narzutowy	Minikowo, dz.nr 477 LP	Głaz narzutowy o obwodzie 1100 cm, znajdujący się w rezerwacie przyrody „Las Manikowski” w m. Minikowo	1075
21.	Dąb szypułkowy	Potulice, dz.nr 144/2LP	Dąb o nazwie „Dąb Władysława Szafera” o obwodzie 720 cm, rosnący na skraju lasu w m. Potulice.	444
22.	Dęby bezszypułkowe – 15 szt.	Potulice, dz.nr 144/1 i 144/2 LP	Dęby o obwodach od 290 do 445 cm, rosnące w m.Potulice	445
23.	Dęby bezszypułkowe – 17 szt.	Potulice, dz.nr 144/1 LP	Deby o obwodach od 300 do 380 cm, rosnące w m. Potulice	446
24.	Dęby szypułkowe – 7 szt.	Nakło, dz.nr 2304/7	Dęby o obwodach: 150,150, 160, 180, 180, 180, 310 cm, rosnące przy ul. Hallera w m. Nakło nad Notecią.	1439
25.	Dąb bezszypułkowy, Lipa drobnolistna	Olszewka, dz.nr 132/1	Dąb o obwodzie 320 cm, lipa o obwodzie 320 cm, rosnące na terenie Szkoły Podstawowej w Olszewce	-

RYC. 5 UKŁAD TERENÓW CHRONIONYCH GMINY NAKŁO NAD NOTECIĄ

5.3 Zagrożenia środowiska

Na terenie gminy Nakło nad Notecią degradacja powierzchni ziemi spowodowana jest głównie użytkowaniem rolniczym (ogólna powierzchnia użytków rolnych gminy ok. 70% wszystkich użytków). Przepowierzchniowa warstwa skorupy ziemskiej i pokrywa glebowa poddawana jest intensywnym zabiegom agrotechnicznym. Niewłaściwe prowadzenie tego typu prac może doprowadzić do degradacji gleb. Jednym z zagrożeń związanych z niewłaściwymi pracami rolnymi jest występowanie zjawiska erozji gleb, która jest efektem procesu spłukiwania. Do uruchomienia tego procesu dochodzi każdorazowo po przekroczeniu określonego dla danego obszaru progu krytycznego, który zależy od wielu czynników np. morfometrii stoku, rodzaju podłoża, szaty roślinnej, intensywności opadów i ich ilości, sposobu zagospodarowania terenu itd. W celu przeciwdziałania erozji gleb należy tak prowadzić prace agrotechniczne aby minimalizowały one proces spłukiwania. Denudacja terenu prowadzi do złagodzenia jego form – wyrównywania nierówności. Wynikiem denudacyjnego niszczenia jest łagodzenie zboczy i zasypywanie obniżzeń, co wpływa na obniżenie walorów zróżnicowanego krajobrazu gminy. Proces ten zachodzi powoli i tylko na stromych i wysokich zboczach przybiera niebezpieczne rozmiary. Tereny takie nie nadają się ani pod uprawę, ani też nie są korzystne pod zabudowę; zwłaszcza większych obiektów. Dlatego też strefy krawędziowe o dużych spadkach wymagają ochrony ze względu na potencjalne zjawiska osuwiskowe. Niedopuszczalne są lokalizacje inwestycji zakłócających

równowagę statystyczną krawędzi erozyjnych. Do przeobrażeń powierzchni ziemi prowadzi również eksploatacja surowców mineralnych.

Niewłaściwe prowadzone zabiegi rolnicze powodują również degradacje gleb. Działania antropogeniczne powodują również przechodzenie związków biogenych i innych zanieczyszczeń bezpośrednio do gleby, wód podziemnych i powierzchniowych. Do zwiększenia degradacji przyczyniają się także: rzeźba terenu oraz warunki atmosferyczne. Oznacza to istnienie możliwości zanieczyszczenia wód podziemnych i powierzchniowych przez działania rolnicze. Niezależnie od naturalnej odporności własnej, gleby podlegają degradacji fizycznej, głównie erozji wodnej (powierzchniowej i wąwozowej), która zależy od nachylenia zboczy, obecności i stanu pokrywy roślinnej, litologii, stosunków wodnych, użytkowania rolniczego gruntu i sposobu jego uprawy. Najbardziej narażone są zbocza dolin cieków wodnych oraz zbocza pagórków morenowych. Proces fizycznego niszczenia gleb związany jest również z eksploatacją kruszyw. Gmina wykazuje duże zagrożenie niszczenia gleb spowodowane przez czynniki atmosferyczne – wiatr, opady oraz wody powierzchniowe. Przyczyny tego stanu rzeczy należy postrzegać w: małej lesistości obszaru gminy (likwidacja naturalnych pokryw leśnych, likwidacja zadrzewień śródpolnych, likwidacja zadrzewień w wąwozach, parowach itp.); źle wykonanej melioracji (przesuszenie wierzchnich warstw gleby); rolniczym użytkowaniem terenów o dużych spadkach; stosowaniem niewłaściwych zabiegów agrotechnicznych.

Wody podziemne znajdujące się na obszarze gminy Nakło nad Notecią narażone są na różnego rodzaju czynniki degradujące, wpływające na ich jakość i zasobność. Do czynników mogących być źródłem przeobrażeń wód podziemnych na terenie gminy zaliczamy: ujęcia wód podziemnych, obszary „dzikich” wysypisk śmieci, stacje paliw, składy nawozów sztucznych, gnojownie przy gospodarstwach rolnych, parki maszyn rolniczych dużych gospodarstw rolnych, obszary zamieszkałe bez odpowiedniej infrastruktury kanalizacyjnej, nieszczelne zbiorniki na nieczystości ciekłe (szamba). Analizując formy korzystania z wód powierzchniowych w gminie Nakło nad Notecią, można stwierdzić, iż zmiany w układzie hydrograficznym oraz duże zanieczyszczenie wód powierzchniowych spowodowane głównie jest przez: punktowe źródła przeobrażeń. Do zanieczyszczeń punktowych, stwarzających bardzo poważne zagrożenie dla czystości wód powierzchniowych należą przede wszystkim: bezpośrednie (nielegalne) zrzuty surowych ścieków bytowo – gospodarczych do cieków wodnych (na nieskanalizowanych obszarach) oraz nielegalne podłączanie się do kanalizacji deszczowej, odprowadzanie ścieków oczyszczonych z komunalnej oczyszczalni ścieków, odprowadzanie ścieków i innych wód (zanieczyszczenia wnoszone z dopływami). Pomimo tego, że ścieki oczyszczone z oczyszczalni spełniają warunki pozwolenia wodnoprawnego, wnoszą one do środowiska zredukowane ładunki zanieczyszczeń. Ich wpływ na środowisko wodne jest zapewne mniejszy niż ścieków surowych, jednak przy dużej ilości funkcjonujących oczyszczalni następuje kumulacja ładunków zanieczyszczeń, które ze względu na różne czynniki środowiskowe i morfologiczne niejednokrotnie nie mogą się zredukować w warunkach naturalnych. Dodatkowym punktowym źródłem zanieczyszczeń są ścieki z obszarów przemysłowych i oczyszczalni ścieków przemysłowych. Na terenie gminy brak takich źródeł zanieczyszczeń, jednak ich duża ilość w zlewni rzeki Noteci powoduje znaczne zanieczyszczenie wód na odcinku powyżej Nakła. Część zanieczyszczeń trafiających do wód powierzchniowych stanowią także zanieczyszczenia obszarowe. Źródłem tych zanieczyszczeń są przede wszystkim: rolnictwo, co wynika głównie z faktu stosowania nawozów sztucznych i naturalnych a także środków ochrony roślin (obecnie w ilościach malejących), zmiany sieci hydrograficznej spowodowane melioracyjną przebudową koryt niewielkich cieków, osuszenie podmokłych terenów jako efekt melioracji.

Na jakość powietrza atmosferycznego na terenie gminy Nakło nad Notecią wpływa przede wszystkim emisja zanieczyszczeń ze źródeł powierzchniowych: ze źródeł przemysłowych, energetycznych, technologicznych oraz kotłowni lokalnych osiedli mieszkaniowych i obiektów użyteczności publicznej, znajdujących się zarówno na terenie gminy a także pochodzących z terenów sąsiednich. Ponadto znaczącym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest emisja niska z domów jednorodzinnych i zagród wiejskich. Udział w emisji zanieczyszczeń ma również emisja ze źródeł liniowych – źródeł komunikacyjnych (transport). Do największych źródeł przemysłowych zanieczyszczeń powietrza na terenie gminy Nakło nad Notecią należą: Cukrownia Nakło S.A. w Nakle nad Notecią, PPH „ZELAN” ZPChr Antoni Zieliński w Nakle nad Notecią, Ciepłownia w Nakle nad

Notecią – Ciepłownia KPEC przy ul. Rudki, ZNTK Paterk w Paterku. Poważnym rodzajem zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego jest emisja niska. Emisję niską stanowią zanieczyszczenia powstałe wskutek ogrzewania budynków mieszkalnych i obiektów inwentarskich w pojedynczych gospodarstwach domowych. Niska emisja przyczynia się do wzrostu w atmosferze stężeń pyłów i zanieczyszczeń gazowych oraz często innych substancji szkodliwych dla zdrowia ludzi. Na terenie miasta Nakło nad Notecią emisję niską wskazano jako główne źródło ponadnormatywnych zanieczyszczeń powietrza głównie pyłu zawieszonego. Emisja zanieczyszczeń ze środków transportu oddziałuje głównie przy trasach komunikacyjnych i w rejonie miast i miejscowości. Powoduje wzrost stężeń zanieczyszczeń gazowych i pyłowych w powietrzu poprzez spalanie paliw, ścieranie opon, hamulców i nawierzchni dróg. Do podstawowych zanieczyszczeń gazowych emitowanych przez środki transportu zaliczyć należy tlenki azotu, tlenek węgla, węglowodory i dwutlenek węgla oraz zanieczyszczenia pyłowe zawierające ołów, kadm, nikiel i miedź. Na terenie gminy Nakło nad Notecią ten rodzaj emisji stanowi mniejsze zagrożenie dla jakości powietrza atmosferycznego niż emisja niska. Mimo to redukcja zanieczyszczeń ze źródeł liniowych, jakimi są drogi komunikacyjne, stanowi działania wspomagające w Programie ochrony powietrza powiatu nakielskiego.

Klimat akustyczny terenów gminy, kształtowany jest przez stacjonarne i ruchome źródła hałasu (hałas komunikacyjny). Do źródeł stacjonarnych zaliczyć należy przede wszystkim obiekty i instalacje przemysłowe oraz place budowy. Duży udział w kształtowaniu ogólnego klimatu akustycznego ma również hałas pochodzący z miejsc publicznych takich jak centra handlowe, deptaki, skwery oraz inne miejsca zbiorowego nagromadzenia ludności. Hałas przemysłowy ma charakter lokalny i jest zawsze związany z prowadzoną działalnością gospodarczą. Na terenie miasta i gminy przemysł zlokalizowany jest w zwartych strefach odsuniętych od zabudowy mieszkaniowej (np. strefa przemysłowa w Paterku), dlatego też jego oddziaływanie akustyczne nie stanowi uciążliwości dla mieszkańców gminy. Według „Informacji o stanie środowiska województwa Kujawsko-Pomorskiego w 2007 r.” (podanej do wiadomości przez WIOŚ Bydgoszcz) w roku tym wykonane na terenie miasta Nakło pomiary hałasu komunikacyjnego wykazały przekroczenia dopuszczalnego poziomu dźwięku na czterech z pięciu monitorowanych stanowisk pomiarowych.

W środowisku przyrodniczym istnieją pola elektromagnetyczne naturalne, których występowanie nie jest związane z działalnością człowieka oraz pola będące efektem tej działalności (sztuczne, antropogeniczne). Obiektami promieniowania niejonizującego na terenie gminy Nakło nad Notecią są: linie elektroenergetyczne napowietrzne wysokiego napięcia, stacje bazowe telefonii komórkowej i radiolinia. Stacje bazowe są podstawowym elementem struktury sieci komórkowej. Stanowią one w istocie urządzenie nadawczo – odbiorcze. Pola elektromagnetyczne emitowane przez stacje GSM występują na wysokości zainstalowanych urządzeń i nie wywołują wpływu na środowisko i zdrowie mieszkańców w obrębie oddziaływania stacji bazowej. Na terenie gminy Nakło w 2006 roku prowadzone były badania pól elektromagnetycznych w środowisku. Badania realizowane były w punkcie pomiarowym w mieście Nakło nad Notecią (Rynek). W wyniku przeprowadzonych pomiarów nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych.

Ponadto do obiektów mogących potencjalnie spowodować nadzwyczajne zagrożenia środowiska na terenie gminy należy zaliczyć:

- gazociąg wysokiego ciśnienia,
- składowisko odpadów w Rozwarzynie,
- funkcjonowanie zakładów „Cukrowni Nakło”,
- funkcjonowanie zakładów PPH „ZELAN” ZPChr A.Zieliński,
- funkcjonowanie zakładów w Dzielnicy Przemysłowej w Paterku na terenie którego zlokalizowane są między innymi Zakłady Naprawcze Taboru Kolejowego "PATEREK" S. A.,
- stacje bazowe telefonii komórkowej,
- radiolonia,
- oczyszczalnia ścieków Bielawy i oczyszczalnia w Potulicach,
- Komunalne Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Bydgoszczy z oddziałem terenowym w Nakle nad Notecią,
- ciepłownia w Paterku, Potulicach i w Chrząstowie,
- lokalne kotłownie,

- transport drogowy i kolejowy substancji niebezpiecznych,
- magazynowanie i stosowanie w instalacjach technologicznych substancji niebezpiecznych,
- magazynowanie i dystrybucja produktów ropopochodnych (na stacjach benzynowych),
- niewłaściwe postępowanie z odpadami zawierającymi substancje niebezpieczne.

Na całym obszarze gminy występują także mniejsze lokalne najczęściej punktowe źródła zanieczyszczeń: gorzelnie, młyny, tartaki, piekarnie, masarnie, fermy hodowlane, warsztaty samochodowe, czynne cementarze, bazy samochodowe, zakłady produkcyjne i przetwórnictwo rolno-spożywcze, inne zakłady produkcyjne.

5.4 Rolnicza przestrzeń produkcyjna gminy; zalesienia

Głównymi elementami środowiska przyrodniczego decydującymi o możliwości rozwoju rolnictwa, wielkości produkcji rolniczej i jej kierunkach są gleby, agroklimat, warunki wodne oraz rzeźba terenu.

W północnej części gminy dominuje rzeźba niskofalista z większymi obszarami równinnymi. W części krawędziowej obejmującej północne zbocza pradoliny Noteci na powierzchni ok. 1200 ha użytków rolnych zagrożonych jest erozją wąwozową III stopnia. W strefie lokalnego odpływu fluwioglacjalnego wzdłuż doliny Rokitki (sołectwa Michalin, Karnówko, Suchary, Małocin), obejmującego 9% powierzchni użytków rolnych gminy zagrożonych jest erozją eoliczną. Gleby w tym rejonie gminy są wytworzone z glin w różnym stopniu spiaszczonych, płytko wylugowanych z węglanów. Są to gleby brunatne właściwe, płowe i brunatne właściwe wylugowane. Dominuje kompleks pszenno-dobry i żytni bardzo dobry. Użytki zielone spotyka się w dolinach polodowcowych i obniżeniach terenu. Są to przeważnie użytki średniej wartości rolniczej. Warunki klimatyczne w północnej części gminy są korzystne, sprzyjają produkcji roślinnej, średnia roczna temperatura wynosi ok. 7,5 °C, długość okresu wegetacyjnego to 205-215 dni a średnia suma opadów wynosi ok. 471 mm. Gleby są przeważnie właściwie uwilgocone, średnio zasobne w próchnicę z odczynem kwaśnym lub obojętnym, wysoką kulturą.

Część południowa (pradolina) gminy położona jest na tarasach rzecznych (piaski rzeczne o różnym składzie mechanicznym na utworach organicznych). Dominuje rzeźba płaskorówninna oraz lekko falista i pagórkowata. W strukturze użytków przeważają łąki i pastwiska średniej i niskiej wartości rolniczej, wytworzone na glebach organicznych. Grunty orne występują głównie w wyższych partiach tarasów współczesnych i w sąsiedztwie użytków zielonych na starych tarasach oraz na śródleśnych enklawach. Dominują gleby kompleksu żytniego słabego, żytniego bardzo słabego, zbożowo-pastewnego słabego. Odczyn gleb jest obojętny (zwłaszcza na terenach o wysokim poziomie wód gruntowych). Stopień kultury jest słaby. Warunki klimatyczne są mniej korzystne niż na północy gminy, wcześniej występują przymrozki oraz spadki temperatur, co skraca wegetację roślin wrażliwych na niskie temperatury. Występuje tu duży potencjał dla produkcji wartościowego siana.

W rejonie sołectwa Wieszki występuje mozaika utworów glebowych. W większości są to piaski gliniaste lub słabogliniaste. Przeważają gleby kompleksu żytniego dobrego oraz żytniego bardzo dobrego. Zróżnicowanie glebowe oraz duży udział użytków zielonych wpłynęły na wielokierunkowość produkcji rolnej w tym rejonie. Produkcję rolną utrudnia krawędziowa część wysoczyzny, gdzie część użytków zagrożona jest erozją glebową III stopnia.

Gleby na terenie gminy są przeważnie wolne od większych ilości zanieczyszczeń. Zmiany spowodowane działalnością rolniczą, szczególnie wadliwie przeprowadzone melioracje niekorzystnie wpłynęły na gleby organiczne (obniżenie poziomu wód gruntowych zainicjowało procesy murszonienia). Pewne zagrożenia dla gleb stanowią też fermy zwierzęce (Trzeciwnica, Ślesin, Olszewka i Potulice).

Udział gleb wysokiej jakości (I-III) na terenie gminy to ok. 60% wszystkich użytków rolnych gminy. Ich największa koncentracja występuje w sołectwach Chrząstowo, Karnowo, Olszewka, Małocin. Najsłabsze grunty występują w sołectwach Gorzeń, Występ, Wieszki, Potulice i Paterek. Obszary leśne w większych kompleksach koncentrują się w sołectwach Gorzeń, Wieszki, Paterek, Rozwarzyn, Polichno, Potulice. Obszary północnej i środkowej

części gminy są korzystniejsze dla pełnienia funkcji rolniczych w stosunku do części południowej.

W gminie melioracjami szczegółowymi objęty jest obszar 3625ha użytków rolnych. Grunty zdrenowane zajmują powierzchnie 2328ha. Na obszarze gminy znajdują się obiekty przystosowane do nawodnień deszczowych o powierzchni 301ha (Minikowo, Trzeciewnica, Nakło i Bielawy) i nawodnień podsiąkowych o powierzchni ok. 300ha. Powierzchnia łączna rowów melioracyjnych wynosi 1379ha. Zbiorniki retencyjne zlokalizowane są we wsiach Występ, Ślesin, Karnówko, Suchary, Trzeciewca. Większość istniejących urządzeń wymaga modernizacji.

Gmina Nakło nad Notecią posiada jeden z największych udziałów powierzchni rolnych w całym województwie. Duży udział użytków zielonych predestynuje gminę do rozwoju hodowli zwierząt trawożernych. W użytkach zielonych gminy obserwuje się przesunięcie w kierunku łąk, w związku ze spadkiem opłacalności produkcji. W użytkach rolnych na terenie gminy dominują łąki, następnie grunty orne i sady. Najwięcej gruntów ornych występuje w sołectwach Chrzastowo, Olszewka, Małocin, i Karnowo, najmniej w Gorzeniu, Występie. Użytki zielone najliczniej występują w miejscowościach Potulice, Lubaszcz, Trzeciewnica i Bielawy. Najmniejsza ich koncentracja występuje w Gumnowicach, Chrzastowie i Olszewce.

O jakości gruntów rolnych świadczy również tzw. szachownica gruntów w gospodarstwach rolnych, na którą składa się średnia powierzchnia gospodarstwa, liczba działek w gospodarstwie oraz rozłóg (odległość pomiędzy gospodarstwem a najdalej położona działka). Średnia wielkość indywidualnego gospodarstwa rolnego na terenie gminy wynosi 11,8 ha. Dość dużym problemem w strukturze agrarnej gminy jest duże rozdrobnienie gospodarstw i działek rolnych. Przyczyn tej sytuacji należy upatrywać w bliskim sąsiedztwie Bydgoszczy i innych terenów zurbanizowanych. Duża część gospodarstw rolnych jest wykorzystywana jako zaplecze socjalne dla właścicieli pracujących w miastach. W takim wypadku produkcja rolna przeznaczana jest na samozaopatrzenie. Gmina charakteryzuje się również dużym rozwojem funkcji pozarolniczych i dość dobrym przygotowaniem do wielofunkcyjnego rozwoju wsi.

W układzie przestrzennym w ogólnej ilości gospodarstw rolnych dominują gospodarstwa małe, do 5ha powierzchni użytków rolnych (wsie Występ, Bielawy, Paterek, miasto). Gospodarstwa duże (15-50ha) koncentrują się w Karnówku, Małocinie, Sucharach, i Rozwarzynie. Gospodarstwa największe (powyżej 50 ha) znajdują się w Rozwarzynie i Karnówku. Możliwości powiększania gospodarstw istnieją w sytuacji wykupu lub dzierżawy gruntów należących do Agencji Nieruchomości Rolnych.

Produkcja rolna prowadzona jest na gruntach ornych i użytkach zielonych najwyższej jakości. Uprawy rolne dominują, więc w północnej części gminy. W produkcji dominują zboża (pszenica, jęczmień, żyto, mieszanki zbożowe) oraz rośliny przemysłowe i pastewne. Znacząca jest produkcja łąkarska. Produkcja sadownicza występuje w Olszewce, Karnówku, Trzeciewnicy, Ślesinie i Sucharach. Produkcja zwierzęca jest dość istotna na terenie gminy, co wiąże się z dużym udziałem wysokiej jakości użytków zielonych. Chów trzody chlewnej prowadzony jest głównie w indywidualnych gospodarstwach rolnych. W gminie występuje duże nasilenie chowu drobiu. Dość niskie jest napszczenie. Produkcja rybacka koncentruje się w Występie i Ślesinie (duże zespoły stawów), Karnówku, Sucharach i Trzeciewnicy.

Lasy i grunty leśne zajmują ok. 18% powierzchni gminy. Stan własności gruntów leśnych kształtuje się następująco: grunty leśne należące do osób fizycznych i prawnych to ok. 9% wszystkich terenów leśnych, pozostałe tereny leśne znajdują się w zarządzie Lasów Państwowych. Lasy Państwowe na terenie gminy administrowane są przez trzy nadleśnictwa: część zachodnia nadleśnictwo Szubin, część południowo-wschodnia nadleśnictwo Bydgoszcz, część północno-wschodnia nadleśnictwa Żołędowo.

Najbardziej zwarty kompleks lasów występuje w południowo-wschodniej części gminy. W tej części gminy (Wieszki, Paterek, Gorzeń) występuje przewaga siedlisk borowych, w stosunku do części południowo-zachodniej gminy. Drzewostan sosnowy jest dominujący w całej gminie, w tym w części południowo-zachodniej stanowi on 70% a w południowo-wschodniej 85,5% ogólnego drzewostanu. Struktura drzewostanu jest podobna na całym obszarze gminy. Korzystny układ drzewostanów liściastych w strukturze drzewostanów występuje w obrębie leśnym Samostrzel gdzie przeważają dęby, jesion, brzoza. Lasy gospodarcze stanowią ok. 72% ogółu powierzchni drzewostanów. Lasy ochronne na terenie gminy to: lasy glebochronne – 4467ha, lasy wodochronne – 1357 ha, lasy cenne pod względem przyrodniczym – 227ha, lasy na stałych powierzchniach

badawczych i doświadczalnych – 235ha, drzewostany nasienne – 14ha. Na terenie gminy lasy ochronne występują w rejonie Lubaszcz (lasy glebochronne). Drzewostany uszkodzone na skutek działalności przemysłu występują w rejonie Potulic i Występu i Strzelewa. Lasy w granicach miast i w odległości 10km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców występują w rejonie Gorzenia i Ślesina.

Gospodarka leśna odbywa się w oparciu o podział na gospodarstwa: specjalne, zrębowe i zrębowo-przerębowe. Nadleśnictwo Szubin pozyskuje corocznie 75000m³ drewna na potrzeby przemysłu drzewnego i drobnych odbiorców. Użytkowanie uboczne stanowi pozyskiwanie choinek świerkowych (ok. 2000 szt. rocznie). Nadleśnictwa udostępniają również lasy dla potrzeb rekreacji, sportu i edukacji, umożliwia zbiór runa leśnego. Lasy przydatne dla turystyki występują w rejonie Paterka i Wieszek.

Dla zabezpieczenia potrzeb zwierzyny utrzymywane są poletka łowieckie. Na terenie gminy działa 5 kół łowieckich. W lasach przedmiotem polowań jest sarna i dzik, jeleń, w rejonie zespołów stawów bażanty i kaczki.

Nadleśnictwa prowadzą działalność ochronną lasów walcząc z licznymi szkodnikami leśnymi (owady i grzyby) oraz podnosząc odporność biologiczną monokultur sosnowych.

Zgodnie z Krajowym Programem Zwiększania Lesistości gmina Nakło nad Notecią znajduje się w II klasie pilności zalesień z tytułu ochrony gleb zdegradowanych i istniejących zbiorników wodnych.

6. ŚRODOWISKO KULTUROWE, OBSZARY I OBIEKTY CHRONIONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

6.1 Rys historyczny miasta i gminy

PRZEKSZTAŁCENIA POLITYCZNO-SPOŁECZNE I GOSPODARCZE

Najstarsze ślady osadnictwa na terenie gminy pochodzą VIIw. n.e. pierwsza pisana wzmianka dotycząca Nakła pochodzi z 1091r. W kronice Galla Anonima Nakło wzmiankowane jest jako wielki gród warowny. Dogodne położenie w rozlewiskach rzeki Noteci i jej odnóg oraz na granicy obszarów plemiennych sprzyjało wczesnośredniowiecznemu osadnictwu. Do końca XI w. gród nakielski stanowił bazę wypadową książąt pomorskich na granicząca przez Noteć Wielkopolskę. Dogodne warunki przeprawowe spowodowały, iż w okresach pokoju okolica grodu nakielskiego stanowiła miejsce przeprawy szlaku lądowego z Wielkopolski na Pomorze Gdańskie. Szlak lądowy o kierunku północ-południe, który zaważył na późniejszym rozwoju gminy w pełni wykształcił się po zdobyciu Pomorza przez Bolesława Krzywoustego (1109-1113r.). Wówczas szlak przebiegający na trasie Gniezno-Wągrowiec-Kcynia-Nakło-Mrocza-Więcbork-Sępólno-Chojnice-Gdańsk nazwano *Via Mercatores* a okolice Nakła nazywane były Czarną Tamą.

Pierwszy gród pomorski powstał w Nakle na wyspie w rozlewiskach Noteci (obecny teren Pl. Zamkowego). Czworoboczny gród usytuowany był w najwyższej i najsuchszej części wyspy. Położenie grodu odpowiadało zarówno warunkom strategicznym jak i nawiązywało do jedynej na tym odcinku przeprawy przez rzekę. Położenie grodu przy przeprawie na Noteci sprzyjało również rozwojowi osadnictwa towarzyszącego. W północno-wschodniej części wyspy powstało podgrodzie. Inne mniejsze skupiska osadnicze powstały w dużym rozproszeniu z uwagi na warunki terenowe.

Sytuacja grodu uległa zmianie po jego odzyskaniu przez Bolesława Krzywoustego w 1109r. Odtąd gród miał mniejsze znaczenie a istotnym elementem struktury przestrzennej i gospodarczej stał się targ powstały na podgrodziu. Nakło zaczęło pełnić funkcję obsługi handlu tranzytowego na trasie Wielkopolska-Pomorze.

Od XIIw. Nakło pełniło ważną rolę administracyjną, gród od 1113r. stał się siedzibą kasztelanii nakielskiej.

W 1299r. miasto otrzymało prawa lokacyjne w oparciu o prawo magdeburskie. Przywilej lokacyjny obejmował istniejącą osadę oraz przewidywał jej rozwój w kierunku północnym. W kolejnym okresie miasto napotykało trudności w rozwoju do których zaliczały się nawiedzające ten region niszczycielskie napady krzyżaków (1328, 1329r. miasto zostało spalone). Dopiero w drugiej połowie XIVw. Kazimierz Wielki odbudował miasto jako murowany zamek kasztelański. Okres rozkwitu regionu przypada na początek XVw. Nakło stało się ważnym centrum administracyjnym regionu. Znajdowała się tu siedziba kasztelana,

od XIVw. także starostwo, odbywały się sądy ziemskie i grodzkie. Intensywny rozwój miasta i okolic trwał do połowy XVIIw. i został przerwany przez wojny szwedzkie (miasto zostało ponownie spalone). Próby odobudowy miasta przerwały zarazy (1702-1722). Powolny rozwój miasta przerwał wielki pożar w 1726r.

Nakło jest wielokulturowe. Od XV w. znajdują się tu osiedla żydowskie. Jeszcze przed pierwszym zaborem na tereny miasta i okolic zaczynają napływać natomiast osadnicy niemieccy. Liczebność powyższych grup narodowościowych na terenie Nakła była zbliżona. W 1772r. Nakło znalazło się w zaborze pruskim. Od początku XX w. nastąpił wzmożony napływ osadników niemieckich i stopniowa emigracja mieszkańców żydowskich, aż do całkowitego zaniku gminy żydowskiej w okresie międzywojennym.

XIX w. i początek XX w. to okres silnego rozwoju gminy. W latach 70-tych XVIII wieku zaczęto tu budować Kanał Bydgoski, a II poł. XIX w. kolej z Berlina do Bydgoszczy, a także pierwsze zakłady przemysłowe (cukrownia, rzeźnia). Ciągłość rządów pruskich przerwał krótki epilog wolnościowy, kiedy to Krajna weszła w skład utworzonego przez Napoleona Wielkiego Księstwa Warszawskiego (1807 r.). W 1851r. powstała kolej żelazna z Bydgoszczy do Krzyża i dworzec kolejowy. W następnych latach powstała szosa z Nakła do Mroczy i Więcborka. Zrealizowano wiele inwestycji komunalnych i usług publicznych. W tym okresie powstały też duże obiekty przemysłowe jak cukrownia (1881r.), powstały dzielnice przemysłowe miasta. W tym okresie rozwinęły się funkcje przemysłowe na terenie miasta, powstały charakterystyczne dla miasta spichrze i magazyny.

Podczas II wojny światowej na terenie gminy we wsi Potulice założono tu niemiecki obóz przesiedleńczy i obóz pracy Lebrechtsdorf. W latach 1945-1950 w Potulicach znajdował się Centralny Obóz Pracy dla Niemców. W czasie okupacji hitlerowskiej rejonie dawnej żwirowni w Paterku i na polach w Polichnie miały miejsce liczne egzekucje. Wielu mieszkańców zostało wywiezionych do obozów koncentracyjnych i na przymusowe roboty do Niemiec. Po walkach toczonych od 22 do 26 stycznia 1945 r. miasto zdobyły oddziały 47 armii I Frontu Białoruskiego Armii Czerwonej.

Po II wojnie światowej rozbudowane, zwiększyło zaludnienie prawie dwukrotnie. Do 1975 roku Nakło było w powiecie wyrzyskim, w województwie bydgoskim. W 1990 roku 27 maja przeprowadzono w gminie, pierwsze po II wojnie światowej demokratyczne wybory do Rady Gminy Nakło nad Notecią. Od tej pory datuje się powstanie samorządu terytorialnego III Rzeczypospolitej. Nastawione na prorozwojowe podejście władze samorządowe rozpoczęły działania ukierunkowane na wszechstronny rozwój miasta i terenów wiejskich gminy na płaszczyźnie społecznej, gospodarczej i administracyjnej. Od 1992 roku rozpoczęto proces prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych, w wyniku, którego utworzone zostały podmioty w postaci spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, jednostek i zakładów budżetowych zajmujących się m.in. usługami komunalnymi. Wyprzedzając reformę samorządową państwa w 1998 roku Nakło stało się siedzibą Nakielskiej, Miejskiej Strefy Usług Publicznych, w skład której wchodziły gminy: Mrocza, Nakło i Sadki. W 1999r. gmina stała się siedzibą powiatu nakielskiego.

6.2. Obiekty chronione na podstawie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami

ZASÓB I CHARAKTERYSTYKA STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW

Obszar miasta i gminy Nakło nad Notecią charakteryzują się bogatym środowiskiem kulturowym, reprezentowanym między innymi przez zabytkowe zespoły zabudowy miejskiej, zespoły folwarczno-rezydencjonalne we wsiach Chrzastowo, Gumnowice, Lubaszcz, Minikowo, Olszewka, Potulice, Suchary, Ślesin i Trzeciewnica. Zespoły folwarczne lub ich pozostałości znajdują się w Gabrielinie, Karnówku i Kazinie. Zespoły zabudowy sakralnej ulokowane są w miejscowościach Olszewka, Paterok, Polichno, Potulice, Ślesin, Trzeciewnica oraz trzy kościoły w mieście.

W efekcie archeologicznych badań powierzchniowych wykonanych w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski wyznaczone zostały strefy ochrony archeologicznej. Stanowiska archeologiczne reprezentują różne okresy, w tym epokę kamienia (starsza, środkowa, neolit), epokę brązu (kultura iwieńska, przedłużycka), epokę żelaza (zabytki z okresu halsztackiego kultury wschodniopomorskiej, zabytki z okresu lateńskiego kultury wschodniopomorskiej, zabytki kultury grobów kloszowych, grobów jamowych, zabytki kultury

wenedzkiej z podokresu rzymskiego, wędrowek ludów), z epoki feudalnej (zabytki z okresu średniowiecza i czasów nowożytnych).

KRAJOBRAZ ARCHEOLOGICZNY

Na terenie gminy Nakło nad Notecią badania Archeologicznego Zdjęcia Polski wykazały bogaty zasób zabytków archeologicznych w liczbie 57 stanowisk. Ze względu na wartości naukowe zawarte w reliktach osadniczych i warstwach kulturowych, stanowiących zabytki archeologiczne, znajdujące się na obszarze gminy i ujęte w ewidencji, jaką jest dokumentacja Archeologicznego Zdjęcia Polski konieczne jest ich zachowanie w stanie niezmienionym. Działaniem opiekuńczym dla zabytków archeologicznych jest ich udokumentowanie w trakcie ratowniczych badań archeologicznych na niezbędnej przestrzeni wynikającej z podejmowanych prac ziemnych, po przeprowadzeniu procedury wynikającej z ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

TAB. 18 ZABYTKI ARCHEOLOGICZNE

Ip.	Sołectwo/ miejscowość	Stanowisko archeologiczne	Nr AZP
1.	Chrząstowo	Punkty osadnictwa nowożytnego	2/97
2.	Chrząstowo	Punkty osadnictwa nowożytnego	3/98
3.	Chrząstowo	Punkty osadnictwa nowożytnego	4/99
4.	Chrząstowo	Punkty osadnictwa nowożytnego	5/100
5.	Chrząstowo	Punkty osadnictwa nowożytnego	6/101
6.	Chrząstowo	Punkty osadnictwa późnośredniowiecznego	7/102
7.	Chrząstowo	Punkty osadnictwa późnośredniowiecznego	8/103
8.	Chrząstowo	Punkty osadnictwa późnośredniowiecznego i nowożytnego	9/104
9.	Chrząstowo	Punkty osadnictwa późnośredniowiecznego	10/105
10.	Chrząstowo	Punkty osadnictwa późnośredniowiecznego	11/106
11.	Chrząstowo	Punkty osadnictwa późnośredniowiecznego	12/107
12.	Chrząstowo	Punkty osadnictwa nowożytnego	13/108
13.	Chrząstowo	Punkty osadnictwa nowożytnego	14/109
14.	Chrząstowo	Punkty osadnictwa późnośredniowiecznego	15/110
15.	Chrząstowo	Punkty osadnictwa nowożytnego	16/111
16.	Chrząstowo	Ślady osadnictwa okresu rzymskiego	1/29
17.	Chrząstowo	Punkty osadnictwa nowożytnego	24/30
18.	Chrząstowo	Punkty osadnictwa nowożytnego	25/31
19.	Gorzeń	Ślady osadnictwa nowożytnego	2/58
20.	Gorzeń	Punkty osadnictwa mezolit-neolit, punkty okresu nowożytnego	3/59
21.	Gorzeń	Osada późnośredniowieczna-nowożytna	4/60
22.	Gorzeń	Ślady osadnictwa neolit-epoka brązu, kultury łużyckiej-pomorskiej, osadnictwo wczesno i późnośredniowieczne, nowożytne	5/61
23.	Gorzeń	Ślady osadnictwa mezolit – neolit, ślady osadnictwa wczesnośredniowiecznego i osada nowożytna	6/62
24.	Gorzeń	Punkty osadnictwa pucharów lejkowatych	7/63
25.	Gorzeń	Ślady osadnictwa neolitycznego i nowożytnego	8/64
26.	Gorzeń	Cmentarzysko kultury pomorskiej	1/65
27.	Gorzeń	Punkty osadnictwa okresu rzymskiego i nowożytnego	9/66
28.	Gorzeń	Ślady osadnictwa kultury lateńskiej, okresu rzymskiego i nowożytnego	10/67
29.	Gorzeń	Punkty osadnictwa neolitycznego i nowożytnego	11/68
30.	Gorzeń	Ślady osadnictwa mezolit- neolit i okresu nowożytnego	12/69
31.	Gorzeń	Ślady osadnictwa mezolit-neolit	13/70
32.	Gumnowice	Ślady osadnictwa wczesnośredniowiecznego i nowożytnego	1/126
33.	Gumnowice	Punkty osadnictwa późnośredniowiecznego - nowożytnego	2/127
34.	Gumnowice	Punkty osadnictwa późnośredniowiecznego - nowożytnego	3/128
35.	Gumnowice	Ślady osadnictwa - mezolit	8/129
36.	Gumnowice	Punkty osadnictwa późnośredniowiecznego	4/130
37.	Gumnowice	Punkty osadnictwa nowożytnego	5/131
38.	Gumnowice	Punkty osadnictwa późnośredniowiecznego - nowożytnego	6/132
39.	Gumnowice	Ślady osadnictwa – mezolit i nowożytnego	9/133
40.	Gumnowice	Punkty osadnictwa nowożytnego	10/134
41.	Gumnowice	Punkty osadnictwa nowożytnego	11/135
42.	Gumnowice	Osada późnośredniowiecznego	7/136
43.	Gumnowice	Punkty osadnictwa późnośredniowiecznego	13/137
44.	Gumnowice	Punkty osadnictwa nowożytnego	12/138
45.	Karnowo	Ślady osadnictwa epoki kamienia	1/1
46.	Karnowo	Osadnictwo okresu rzymskiego i nowożytnego	2/2
47.	Karnowo	Ślady osadnictwa nowożytnego	3/9
48.	Karnowo	Punkty osadnictwa nowożytnego	4/30
49.	Karnowo	Punkty osadnictwa kultury przeworskiej i ślady osadnictwa	5/77

		późnośredniowiecznego	
50.	Karnowo	Ślady osadnictwa późnośredniowiecznego i punkty osadnictwa nowożytnego	6/78
51.	Karnowo	Ślady osadnictwa kultury przeworskiej	7/79
52.	Karnowo	Punkty osadnictwa nowożytnego	8/80
53.	Karnowo	Punkty osadnictwa nowożytnego	9/81
54.	Karnowo	Punkty osadnictwa nowożytnego	10/82
55.	Karnowo	Punkty osadnictwa nowożytnego	11/83
56.	Karnowo	Punkty osadnictwa nowożytnego	12/84
57.	Karnowo	Ślady osadnictwa okresu rzymskiego i punkty osadnictwa nowożytnego	13/85
58.	Karnowo	Punkty osadnictwa nowożytnego	14/86
59.	Karnowo	Punkty osadnictwa nowożytnego	15/87
60.	Karnowo	Punkty osadnictwa nowożytnego	16/88
61.	Karnowo	Punkty osadnictwa nowożytnego	17/89
62.	Karnowo	Punkty osadnictwa nowożytnego	18/90
63.	Karnowo	Punkty osadnictwa nowożytnego	19/91
64.	Karnowo	Punkty osadnictwa nowożytnego	20/92
65.	Karnowo	Punkty osadnictwa nowożytnego	21/93
66.	Karnowo	Punkty osadnictwa nowożytnego	22/94
67.	Karnowo	Ślady osadnictwa kultury przeworskiej i punkty osadnictwa nowożytnego	23/95
68.	Karnowo	Punkty osadnictwa nowożytnego	24/96
69.	Karnówko	Punkty osadnictwa późnośredniowiecznego	1/29
70.	Karnówko	Punkty osadnictwa nowożytnego	2/31
71.	Karnówko	Punkty osadnictwa nowożytnego i późnośredniowiecznego	3/32
72.	Karnówko	Ślady osadnictwa okresu rzymskiego i późnośredniowiecznego	4/46
73.	Karnówko	Punkty osadnictwa nowożytnego	5/47
74.	Karnówko	Punkty osadnictwa nowożytnego	6/48
75.	Karnówko	Punkty osadnictwa późnośredniowiecznego	7/49
76.	Karnówko	Punkty osadnictwa nowożytnego	8/50
77.	Karnówko	Punkty osadnictwa nowożytnego	9/51
78.	Karnówko	Punkty osadnictwa nowożytnego	10/52
79.	Karnówko	Ślady osadnictwa późnośredniowiecznego	11/53
80.	Karnówko	Punkty osadnictwa nowożytnego	12/54
81.	Karnówko	Punkty osadnictwa nowożytnego	13/55
82.	Karnówko	Punkty osadnictwa nowożytnego	14/56
83.	Karnówko	Punkty osadnictwa nowożytnego	15/57
84.	Karnówko	Punkty osadnictwa nowożytnego	16/58
85.	Karnówko	Ślady osadnictwa późnośredniowiecznego	17/59
86.	Karnówko	Punkty osadnictwa nowożytnego	18/60
87.	Karnówko	Punkty osadnictwa nowożytnego	19/61
88.	Karnówko	Punkty osadnictwa nowożytnego	20/62
89.	Karnówko	Punkty osadnictwa nowożytnego i ślady osadnictwa późnośredniowiecznego	21/63
90.	Karnówko	Punkty osadnictwa nowożytnego	22/64
91.	Karnówko	Punkty osadnictwa nowożytnego	23/65
92.	Karnówko	Punkty osadnictwa nowożytnego	24/66
93.	Karnówko	Punkty osadnictwa kultury przeworskiej i ślady osadnictwa późnośredniowiecznego	25/67
94.	Karnówko	Punkty osadnictwa nowożytnego	26/68
95.	Lubaszcz	Ślady osadnictwa kultury łużyckiej, okresu rzymskiego i wczesnego średniowiecza	1/64
96.	Lubaszcz	Osada okresu rzymskiego	2/65
97.	Lubaszcz	Ślady osadnictwa okresu nowożytnego	3/66
98.	Lubaszcz	Ślady osadnictwa późnośredniowiecznego i okresu nowożytnego	4/67
99.	Lubaszcz	Ślady osadnictwa późnośredniowiecznego i okresu nowożytnego	5/68
100.	Małocin	Ślady osadnictwa późnośredniowiecznego i okresu nowożytnego	1/1
101.	Małocin	Ślady osadnictwa wczesnośredniowiecznego i okresu nowożytnego	2/2
102.	Małocin	Ślady osadnictwa późnośredniowiecznego i okresu nowożytnego	3/3
103.	Małocin	Punkty osadnictwa nowożytnego	4/4
104.	Małocin	Punkty osadnictwa nowożytnego	5/5
105.	Małocin	Punkty osadnictwa nowożytnego	6/6
106.	Małocin	Punkty osadnictwa późnośredniowiecznego	7/7
107.	Małocin	Punkty osadnictwa nowożytnego	8/8
108.	Małocin	Punkty osadnictwa późnośredniowiecznego	9/9
109.	Małocin	Punkty osadnictwa okresu późnośredniowiecznego	10/10
110.	Małocin	Punkty osadnictwa nowożytnego	11/11
111.	Małocin	Punkty osadnictwa nowożytnego	12/14
112.	Małocin	Punkty osadnictwa późnośredniowiecznego	13/18
113.	Małocin	Punkty osadnictwa nowożytnego	14/19

114.	Małocin	Ślady osadnictwa okresu rzymskiego i punkty osadnictwa nowożytnego	15/20
115.	Małocin	Ślady osadnictwa późnośredniowiecznego	16/21
116.	Małocin	Punkty osadnictwa nowożytnego	17/22
117.	Małocin	Ślady osadnictwa okresu rzymskiego i punkty osadnictwa nowożytnego	18/23
118.	Małocin	Ślady osadnictwa kultury pomorskiej, okresu lateńskiego i punkty osadnictwa późnośredniowiecznego	19/24
119.	Małocin	Punkty osadnictwa nowożytnego i późnośredniowiecznego	20/25
120.	Małocin	Punkty osadnictwa nowożytnego i późnośredniowiecznego	21/26
121.	Małocin	Punkty osadnictwa nowożytnego i późnośredniowiecznego	22/27
122.	Małocin	Punkty osadnictwa nowożytnego i późnośredniowiecznego	23/28
123.	Michalin	Punkty osadnictwa wczesnośredniowiecznego	1/1
124.	Michalin	Punkty osadnictwa wczesnośredniowiecznego - nowożytnego	2/2
125.	Michalin	Ślady osadnictwa okresu halsztackiego/lateńskiego	3/3
126.	Michalin	Punkty osadnictwa okresu nowożytnego	4/4
127.	Michalin	Punkty osadnictwa późnośredniowiecznego - nowożytnego	5/5
128.	Michalin	Punkty osadnictwa nowożytnego	6/6
129.	Michalin	Ślady osadnictwa okresu wpływów rzymskich i nowożytnych	7/7
130.	Michalin	Ślady osadnictwa - mezolit	8/8
131.	Nakło nad Notecią	Osadnictwo późnośredniowieczne	7/3
132.	Nakło nad Notecią	Ślady osadnictwa kultury łużyckiej i osadnictwo późnośredniowieczne	8/4
133.	Nakło nad Notecią	Ślady osadnictwa kultury łużyckiej i osadnictwo późnośredniowieczne	9/5
134.	Nakło nad Notecią	Osadnictwo późnośredniowieczne i nowożytne	10/6
135.	Nakło nad Notecią	Osadnictwo kultury pucharów lejkowatych i punkt osadnictwa nowożytnego	11/7
136.	Nakło nad Notecią	Osadnictwo późnośredniowieczne	12/8
137.	Nakło nad Notecią	Osadnictwo epoki kamienia i okresu rzymskiego	13/9
138..	Nakło nad Notecią	Osadnictwo okresu rzymskiego oraz późnośredniowiecznego i nowożytnego	15/11
139.	Nakło nad Notecią	Osadnictwo kultury łużyckiej	14/10
140.	Nakło nad Notecią	Osadnictwo okresu rzymskiego oraz późnośredniowiecznego i nowożytnego	16/12
141.	Nakło nad Notecią	Punkt osadnictwa epoki kamienia i okresu rzymskiego oraz ślady osadnictwa późnośredniowiecznego.	17/13
142.	Nakło nad Notecią	Grodzisko pierścieniowate wczesnośredniowieczne	1/14
143.	Nakło nad Notecią	Osada przyrodowa wczesnośredniowieczna	2/15
144.	Nakło nad Notecią	Grodzisko stożkowate średniowieczne	3/16
145.	Nakło nad Notecią	Cmentarzysko wczesnośredniowieczne	4/17
146.	Nakło nad Notecią	Skarb- monety	5/18
147.	Nakło nad Notecią	Osadnictwo średniowieczne	6/19
148.	Olszewka	Ślady osadnictwa kultury ceramiki wstęgowej rytej, punkty osadnictwa kultury łużyckiej i ślady osadnictwa wczesnośredniowiecznego	1/29
149.	Olszewka	Osada wczesnośredniowieczna	2/30
150.	Olszewka	Punkty osadnictwa późnośredniowiecznego i nowożytnego	3/31
151.	Olszewka	Punkty osadnictwa późnośredniowiecznego - nowożytnego	4/32
152.	Olszewka	Punkty osadnictwa późnośredniowiecznego - nowożytnego	5/33
153.	Olszewka	Punkty osadnictwa późnośredniowiecznego	6/34
154.	Olszewka	Punkty osadnictwa późnośredniowiecznego - nowożytnego	7/35
155.	Olszewka	Ślady osadnictwa wczesnośredniowiecznego (XI-XII w) i nowożytnego	8/36
156.	Olszewka	Ślady osadnictwa wczesno i późnośredniowiecznego	9/37
157.	Olszewka	Punkty osadnictwa nowożytnego	10/38
158.	Olszewka	Punkty osadnictwa późnośredniowiecznego - nowożytnego	11/39
159.	Olszewka	Ślady osadnictwa okresu rzymskiego i punkty osadnictwa późnośredniowiecznego, osada okresu nowożytnego	12/40
160.	Olszewka	Punkty osadnictwa okresu nowożytnego	13/41
161.	Olszewka	Ślady osadnictwa kultury łużyckiej, ślady osadnictwa wczesnośredniowiecznego i nowożytnego	14/42
162.	Olszewka	Punkty osadnictwa wczesnośredniowiecznego	15/43
163.	Olszewka	Ślady osadnictwa wczesno i późnośredniowiecznego	16/44
164.	Olszewka	Punkty osadnictwa późnośredniowiecznego	17/45
165.	Olszewka	Ślady osadnictwa kultury łużyckiej i osadnictwa późnośredniowiecznego	18/46
166.	Olszewka	Punkty osadnictwa późnośredniowiecznego - nowożytnego	1/47
167.	Olszewka	Ślady osadnictwa nowożytnego	2/48
168.	Olszewka	Ślady osadnictwa okresu rzymskiego	3/49
169.	Olszewka	Ślady osadnictwa późnośredniowiecznego i punkty osadnictwa okresu nowożytnego	4/50
170.	Olszewka	Ślady osadnictwa okresu rzymskiego	5/51
171.	Olszewka	Ślady osadnictwa okresu rzymskiego i wczesnego średniowiecza (XII-XIII w)	6/52
172.	Olszewka	Ślady osadnictwa wczesnośredniowiecznego (XI-XII w)	7/53

173.	Olszewka	Ślady osadnictwa okresu rzymskiego i nowożytnego	8/54
174.	Olszewka	Punktowe osadnictwo okresu nowożytnego	9/55
175.	Olszewka	Punktowe osadnictwo kultury łużyckiej i osadnictwo wczesnośredniowieczne	10/56
176.	Olszewka	Osada kultury pucharów lejkowatych, osada kultury łużyckiej, okresu rzymskiego i nowożytnego	18/57
177.	Olszewka	Osada okresu nowożytnego	19/58
178.	Olszewka	Ślady osadnictwa kultury łużyckiej, okresu nowożytnego i	20/59
179.	Olszewka	Punkty osadnictwa kultury łużyckiej, ślady osadnictwa okresu rzymskiego i osada późnośredniowieczna	21/60
180.	Olszewka	Ślady osadnictwa kultury łużyckiej, okresu rzymskiego i osadnictwo wczesnośredniowieczne (XII-XIII w)	22/61
181.	Olszewka	Ślady osadnictwa kultury pucharów lejkowatych i osadnictwa późnośredniowiecznego	23/62
182.	Olszewka	Punkty osadnictwa wczesnośredniowiecznego i okresu nowożytnego	24/63
183.	Paterek	Osadnictwo wczesnośredniowieczne	1/39
184.	Paterek	Ślady osadnictwa kultury pucharów lejkowatych oraz wczesnego średniowiecza	2/40
185.	Paterek	Ślady osadnictwa późnośredniowiecznego oraz epoki kamienia	3/41
186.	Paterek	Ślady osadnictwa kultury amfor kulistych i osadnictwa późnośredniowiecznego	4/42
187.	Paterek	Ślady osadnictwa kultury łużyckiej	5/43
188.	Paterek	Ślady osadnictwa epoki kamienia i osadnictwa okresu rzymskiego	6/44
189.	Paterek	Ślady osadnictwa kultury łużyckiej	7/45
190.	Paterek	Ślady osadnictwa wczesnośredniowiecznego	8/7
191.	Paterek	Ślady osadnictwa okresu rzymskiego	9/8
192.	Paterek	Ślady osadnictwa epoki kamienia	10/9
193.	Paterek	Ślady osadnictwa kultury pucharów lejkowatych i osadnictwa późnośredniowiecznego	11/10
194.	Paterek	Ślady osadnictwa kultury łużyckiej i osadnictwa późnośredniowiecznego	12/11
195.	Paterek	Ślady osadnictwa wczesno i późnośredniowiecznego	13/12
196.	Paterek	Ślady osadnictwa kultury łużyckiej	14/13
197.	Paterek	Ślady osadnictwa kultury świderskiej	15/14
198.	Potulice	Ślady osadnictwa epoki kamienia –neolit, osadnictwo kultury lateńskiej i okresu rzymskiego	1/46
199.	Potulice	Ślady osadnictwa epoki kamienia –neolit i kultury łużyckiej - pomorskiej	2/47
200.	Potulice	Obozowisko, epoka kamienia, punkty osadnictwa kultury lateńskiej – okres rzymski, osadnictwo wczesnośredniowieczne i nowożytne	3/48
201.	Potulice	Punkty osadnictwa okresu nowożytnego XVIII-XIX w	4/49
202.	Potulice	Punkty osadnicze mezolit – neolit, ślady osadnictwa nowożytnego	5/50
203.	Potulice	Ślady osadnictwa –neolit, ślady osadnictwa nowożytnego	6/51
204.	Potulice	Punkty osadnictwa epoki kamienia, ślady osadnictwa okresu nowożytnego	7/52
205.	Potulice	Ślady osadnictwa nowożytnego	8/53
206.	Potulice	Ślady osadnictwa nowożytnego	9/54
207.	Potulice	Ślady osadnictwa epoki kamienia	10/55
208.	Potulice	Obozowisko, kultura chojnicko – pieńkowska	11/56
209.	Potulice	Obozowisko – mezolit, punkty osadnictwa okresu nowożytnego	12/57
210.	Rozwarzyn	Ślady osadnictwa epoki kamienia, osada przeworska i ślady osadnictwa późnośredniowiecznego	1/22
211.	Rozwarzyn	Ślady osadnictwa pucharów lejkowatych, osada kultury przeworskiej i ślady osadnictwa wczesnośredniowiecznego	2/23
212.	Rozwarzyn	Osada kultury przeworskiej	3/24
213.	Rozwarzyn	Ślady osadnictwa kultury łużyckiej	4/25
214.	Rozwarzyn	Ślady osadnictwa okresu rzymskiego, punkty osadnictwa późnośredniowiecznego i nowożytnego	5/1
215.	Rozwarzyn	Ślady osadnictwa epoki kamienia, osadnictwa wczesno i późnośredniowiecznego oraz nowożytnego	6/2
216.	Rozwarzyn	Ślady osadnictwa pucharów lejkowatych, kultury łużyckiej i późnośredniowiecznego	7/3
217.	Rozwarzyn	Ślady osadnictwa kultury łużyckiej i osadnictwa późnośredniowiecznego	8/4
218.	Rozwarzyn	Ślady osadnictwa kultury łużyckiej, okresu rzymskiego i nowożytnego	9/5
219.	Rozwarzyn	Ślady osadnictwa kultury łużyckiej	10/6
220.	Suchary	Ślady osadnictwa okresu nowożytnego	1/1
221.	Suchary	Punkty osadnictwa okresu nowożytnego	2/2
222.	Suchary	Punkty osadnictwa okresu nowożytnego	3/3
223.	Suchary	Punkty osadnictwa okresu nowożytnego	4/4
224.	Suchary	Punkty osadnictwa okresu nowożytnego	5/5

225.	Suchary	Punkty osadnictwa okresu nowożytnego	6/6
226.	Suchary	Punkty osadnictwa okresu nowożytnego	7/7
227.	Suchary	Punkty osadnictwa okresu nowożytnego	8/8
228.	Suchary	Punkty osadnictwa okresu nowożytnego	9/10
229.	Suchary	Punkty osadnictwa okresu nowożytnego	10/11
230.	Suchary	Ślady osadnictwa nowożytnego	11/12
231.	Suchary	Punkty osadnictwa okresu nowożytnego	12/13
232.	Suchary	Punkty osadnictwa okresu nowożytnego	13/14
233.	Suchary	Punkty osadnictwa okresu nowożytnego	14/15
234.	Suchary	Punkty osadnictwa późnośredniowieczne i ślady osadnictwa kultury przeworskiej	15/16
235.	Suchary	Punkty osadnictwa okresu nowożytnego	16/17
236.	Suchary	Ślady osadnictwa kultury przeworskiej i okresy nowożytnego	17/18
237.	Suchary	Punkty osadnictwa późnośredniowiecznego	18/19
238.	Suchary	Punkty osadnictwa okresu nowożytnego	19/20
239.	Suchary	Punkty osadnictwa późnośredniowiecznego	20/21
240.	Suchary	Punkty osadnictwa późnośredniowiecznego	21/22
241.	Suchary	Punkty osadnictwa nowożytnego	22/23
242.	Suchary	Punkty osadnictwa późnośredniowiecznego	23/24
243.	Suchary	Punkty osadnictwa nowożytnego	24/25
244.	Suchary	Punkty osadnictwa późnośredniowiecznego	25/26
245.	Suchary	Ślady osadnictwa późnośredniowiecznego i nowożytnego	26/27
246.	Suchary	Punkty osadnictwa nowożytnego	27/28
247.	Suchary	Punkty osadnictwa nowożytnego	28/33
248.	Suchary	Punkty osadnictwa późnośredniowiecznego	29/34
249.	Suchary	Punkty osadnictwa późnośredniowiecznego i nowożytnego	30/35
250.	Suchary	Punkty osadnictwa późnośredniowiecznego	31/36
251.	Suchary	Osadnictwo kultury przeworskiej	32/37
252.	Suchary	Punkty osadnictwa późnośredniowiecznego i nowożytnego	33/38
253.	Suchary	Punkty osadnictwa nowożytnego	34/39
254.	Suchary	Punkty osadnictwa nowożytnego	35/40
255.	Suchary	Punkty osadnictwa nowożytnego	36/41
256.	Suchary	Punkty osadnictwa nowożytnego	37/42
257.	Suchary	Punkty osadnictwa nowożytnego i ślady kultury pomorskiej	38/43
258.	Suchary	Punkty osadnictwa nowożytnego	39/44
259.	Suchary	Punkty osadnictwa nowożytnego	40/45
260.	Ślesin	Osadnictwo kultury amfor kulistych	36/38
261.	Ślesin	Punkty osadnictwa kultury amfor kulistych	36/70
262.	Ślesin	Ślady osadnictwa epoki kamienia i ślady osadnictwa wczesnośredniowiecznego	37/71
263.	Ślesin	Ślady osadnictwa kultury łużyckiej i punkty osadnictwa późnośredniowiecznego – nowożytnego	38/72
264.	Ślesin	Punkty osadnictwa nowożytnego	39/73
265.	Ślesin	Punkty osadnictwa kultury amfor kulistych	40/74
266.	Ślesin	Ślady osadnictwa kultury pomorskiej i punkty osadnictwa późnośredniowiecznego – nowożytnego	41/75
267.	Ślesin	Punkty kultury pomorskiej	42/76
268.	Ślesin	Punkty osadnictwa późnośredniowiecznego – nowożytnego	43/77
269.	Ślesin	Ślady osadnictwa późnośredniowiecznego – nowożytnego	44/78
270.	Ślesin	Osada późnośredniowieczna	45/79
271.	Ślesin	Ślady osadnictwa epoki kamienia i punkty osadnictwa późnośredniowiecznego	46/80
272.	Ślesin	Punkty osadnictwa wczesnośredniowiecznego i osada późnośredniowieczna - nowożytna	47/81
273.	Ślesin	ślady osadnictwa okresu halsztackiego/ lateńskiego i punkty osadnictwa późnośredniowiecznego - nowożytnego	48/82
274.	Ślesin	Punkty osadnictwa późnośredniowiecznego	49/83
275.	Ślesin	Ślady osadnictwa kultury amfor kulistych i punkty osadnictwa późnośredniowiecznego - nowożytnego	50/84
276.	Ślesin	Punkty osadnictwa kultury pucharów lejkowatych	51/85
277.	Ślesin	Punkty osadnictwa kultury amfor kulistych	52/86
278.	Ślesin	Ślady osadnictwa - mezolit	53/87
279.	Ślesin	Punkty osadnictwa późnośredniowiecznego - nowożytnego	54/88
280.	Ślesin	Punkty osadnictwa nowożytnego	55/89
281.	Ślesin	Ślady osadnictwa - mezolit	56/90
282.	Ślesin	Ślady osadnictwa późnośredniowiecznego	57/91
283.	Ślesin	Punkty osadnictwa nowożytnego	58/92
284.	Ślesin	Punkty osadnictwa późnośredniowiecznego - nowożytnego	59/93
285.	Ślesin	Osada późnośredniowieczna - nowożytna	60/94
286.	Ślesin	Punkty osadnictwa późnośredniowiecznego - nowożytnego	61/95
287.	Ślesin	Punkty osadnictwa nowożytnego	62/96
288.	Ślesin	Punkty osadnictwa późnośredniowiecznego - nowożytnego	63/97
289.	Ślesin	Punkty osadnictwa nowożytnego	64/98
290.	Ślesin	Punkty osadnictwa późnośredniowiecznego - nowożytnego	65/99
291.	Ślesin	Osada późnośredniowieczna - nowożytna	66/100
292.	Ślesin	Punkty osadnictwa nowożytnego	67/101

293.	Ślesin	Osadnictwo kultury amfor kulistych i punkty osadnictwa późnośredniowiecznego - nowożytnego	68/102
294.	Ślesin	Punkty osadnictwa kultury amfor kulistych	69/103
295.	Ślesin	Punkty osadnictwa wczesnośredniowiecznego	70/104
296.	Ślesin	Punkty osadnictwa kultury amfor kulistych i osada wczesnośredniowieczna	71/105
297.	Ślesin	Ślady osadnictwa – schyłkowy neolit/wczesna epoka brązu, punkty osadnictwa wczesnośredniowiecznego	72/106
298.	Ślesin	Ślady osadnictwa okresu halsztackiego/lateńskiego	73/107
299.	Ślesin	Ślady osadnictwa – schyłkowy neolit	74/108
300.	Ślesin	Ślady osadnictwa okresu wpływów rzymskich	75/109
301.	Ślesin	Punkty osadnictwa późnośredniowiecznego - nowożytnego	76/110
302.	Ślesin	Punkty osadnictwa późnośredniowiecznego - nowożytnego	77/111
303.	Ślesin	Punkty osadnictwa nowożytnego	78/112
304.	Ślesin	Punkty osadnictwa późnośredniowiecznego - nowożytnego	79/113
305.	Ślesin	Ślady osadnictwa – mezolit i punkty osadnictwa późnośredniowiecznego	80/114
306.	Ślesin	Ślady osadnictwa - mezolit	81/115
307.	Ślesin	Osada późnośredniowieczna - nowożytna	82/116
308.	Ślesin	Punkty osadnictwa późnośredniowiecznego - nowożytnego	83/117
309.	Ślesin	Punkty osadnictwa okresu halsztackiego/lateńskiego	84/118
310.	Ślesin	Punkty osadnictwa okresu halsztackiego/lateńskiego	85/119
311.	Ślesin	Punkty osadnictwa wczesnośredniowiecznego	86/120
312.	Ślesin	Punkty osadnictwa późnośredniowiecznego - nowożytnego	87/121
313.	Ślesin	Punkty osadnictwa nowożytnego	88/122
314.	Ślesin	Punkty osadnictwa późnośredniowiecznego - nowożytnego	89/123
315.	Ślesin	Punkty osadnictwa nowożytnego	90/124
316.	Ślesin	Punkty osadnictwa nowożytnego	91/125
317.	Ślesin	Ślady osadnictwa –mezolit-neolit	4/1
318.	Ślesin	Punkty osadnictwa okresu nowożytnego (XVI-XVIII w)	5/2
319.	Ślesin	Ślady osadnictwa – neolit, kultury łużyckiej, pomorskiej, późnego średniowiecza i okresu nowożytnego	6/3
320.	Ślesin	Ślady osadnictwa mezolit-neolit, kultury łużyckiej, pomorskiej, okresu nowożytnego	7/4
321.	Ślesin	Ślady osadnictwa wczesnośredniowiecznego i okresu nowożytnego	8/5
322.	Ślesin	Ślady osadnictwa epoki kamienia, wczesna epoka brązu	9/6
323.	Ślesin	Ślady osadnictwa kultury ceramiki sznurowej, kultury łużyckiej i okresu nowożytnego	10/7
324.	Ślesin	Punkty osadnictwa okresu nowożytnego	11/8
325.	Ślesin	Punkty osadnictwa okresu nowożytnego (XVII-XIX w)	12/10
326.	Ślesin	Ślady osadnictwa wczesnośredniowiecznego i okresu nowożytnego	13/11
327.	Ślesin	Cmentarzysko, kultura pomorska	1/9
328.	Ślesin	Skarb - monety	3/12
329.	Ślesin	Ślady osadnictwa mezolit-neolit	14/13
330.	Ślesin	Punkty osadnictwa okresu nowożytnego	15/14
331.	Ślesin	Ślady osadnictwa wczesnośredniowiecznego i okresu nowożytnego	16/15
332.	Ślesin	Ślady osadnictwa późnośredniowiecznego i okresu nowożytnego	17/16
333.	Ślesin	Ślady osadnictwa okresu nowożytnego	18/17
334.	Ślesin	Ślady osadnictwa kultury pucharów lejkowatych	19/18
335.	Ślesin	Ślady osadnictwa epoki kamienia	20/19
336.	Ślesin	Ślady osadnictwa wczesnośredniowiecznego	21/20
337.	Ślesin	Ślady osadnictwa kultury pucharów lejkowatych, amfor kulistych i punktów osadnictwa kultury pomorskiej, okresu rzymskiego, wczesnego średniowiecza i okresu nowożytnego	22/21
338.	Ślesin	ślady osadnictwa -neolit, kultury łużycko-pomorskiej, osadnictwa wczesnośredniowiecznego	23/22
339.	Ślesin	Ślady osadnictwa kultury pucharów lejkowatych, cmentarzysko okresu lateńskiego-rzymskiego, osadnictwo wczesnośredniowieczne, nowożytne	24/23
340.	Ślesin	Ślady osadnictwa epoki kamienia, kultury łużyckiej, pomorskiej	25/24
341.	Ślesin	Punkty osadnictwa kultury łużyckiej-pomorskiej, ślady osadnictwa późnośredniowiecznego	26/25
342.	Ślesin	Ślady osadnictwa kultury pucharów lejkowatych, amfor kulistych i punktów osadnictwa kultury łużyckiej	27/26
343.	Ślesin	Ślady osadnictwa epoki kamienia	28/27
344.	Ślesin	Obozowisko	29/28
345.	Ślesin	Ślady osadnictwa kultury pucharów lejkowatych, okresu nowożytnego	30/29
346.	Ślesin	Ślady osadnictwa pucharków lejkowatych, amfor kulistych i kultury łużyckiej	31/30
347.	Ślesin	Punkty osadnictwa epoki kamienia	32/31
348.	Ślesin	Punkty osadnictwa okresu nowożytnego	33/32

349.	Ślesin	Ślady osadnictwa kultury łużyckiej i okresu nowożytnego	34/33
350.	Ślesin	Ślady osadnictwa nowożytnego	35/34
251.	Trzeciewnica	Punkt osadnictwa późnośredniowiecznego	1/20
252.	Trzeciewnica	Punkt osadnictwa późnośredniowiecznego	2/21
253.	Trzeciewnica	Ślady osadnictwa wczesno i późnośredniowiecznego	3/22
354.	Trzeciewnica	Punkty osadnictwa późnośredniowiecznego	4/23
355.	Trzeciewnica	Punkty osadnictwa późnośredniowiecznego i okresu rzymskiego	5/24
356.	Trzeciewnica	Ślady osadnictwa późnośredniowiecznego – nowożytnego	6/25
357.	Trzeciewnica	Ślady osadnictwa epoki kamienia i osadnictwa późnośredniowiecznego - nowożytnego	7/26
358.	Trzeciewnica	Osadnictwo epoki kamienia, kultury łużyckiej i nowożytne	8/27
359.	Trzeciewnica	Osadnictwo późnośredniowieczne i nowożytne	9/28
360.	Trzeciewnica	Ślady osadnictwa epoki kamienia, kultury łużyckiej oraz osada późnośredniowieczna - nowożytna	10/29
361.	Trzeciewnica	Ślady osadnictwa okresu rzymskiego i późnośredniowiecznego	11/30
362.	Trzeciewnica	Osadnictwo późnośredniowieczne - nowożytne	12/31
363.	Trzeciewnica	Osadnictwo kultury łużyckiej	13/32
364.	Trzeciewnica	Osadnictwo kultury łużyckiej	14/33
365.	Trzeciewnica	Ślady osadnictwa kultury pucharów lejkowatych i amfor kulistych oraz punkty osadnictwa kultury łużyckiej	15/34
366.	Trzeciewnica	Ślady osadnictwa okresu rzymskiego	16/35
367.	Trzeciewnica	Ślady osadnictwa epoki kamienia i kultury łużyckiej	17/36
368.	Trzeciewnica	Ślady osadnictwa kultury łużyckiej	18/37
369.	Wieszki	Ślady osadnictwa okresu rzymskiego	1/15
370.	Wieszki	Punkty osadnictwa kultury pucharów lejkowatych i łużyckiej	2/16
371.	Wieszki	Ślady osadnictwa wczesnośredniowiecznego	3/17
372.	Wieszki	Ślady osadnictwa epoki kamienia	4/18
373.	Wieszki	Ślady osadnictwa wczesnośredniowiecznego	5/19
374.	Wieszki	Ślady osadnictwa wczesnośredniowiecznego	6/20
375.	Wieszki	Ślady osadnictwa wczesnośredniowiecznego	7/21
376.	Wieszki	Osada okresu rzymskiego i punkty osadnictwa późnośredniowiecznego - nowożytnego	8/22
377.	Wieszki	Ślady osadnictwa okresu rzymskiego i późnośredniowiecznego	9/23
378.	Występ	Ślady osadnictwa okresu rzymskiego	1/46
379.	Występ	Ślady osadnictwa okresu rzymskiego	2/47

ZASÓB ZABYTKOWYCH UKŁADÓW PRZESTRZENNYCH

Na obszarze miasta dominuje zabudowa z końca XIX i początku XXw. Wśród zabytkowych obiektów wyróżniają się budynki w stylu neogotyckim. Do ciekawszych obiektów na terenie miasta wpisanych do rejestru zabytków należą: zespół koszar - klasycystyczny budynek z 1 poł. XIX w. przy ul. Sądowej 3 i 9, zespół L.O. im. Bolesława Krzywoustego przy ul. Gimnazjalnej 3 – budynek z 2 poł. XIX w. oraz cmentarz par. ss. Wawrzyńca i Stanisława z lat 1891-1928 położony przy ul. Bohaterów.

Zabudowa mieszkaniowa, stanowiąca większość obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków to przeważnie zabudowa parterowa, murowana z okresu od 2 połowy XIX w. do dwudziestolecia międzywojennego. Wiele z tych obiektów to obiekty ryglowe z murami wypełnionymi cegłą, tynkami gładkimi, raczej bez okładzin kamiennych w podmurówce, z prostymi szczytami, dachami dwuspadowymi symetrycznymi (45-54°) kryte dachówką ceramiczną lub cementową z okapem o niewielkim wysięgu, dominuje niemiecki porządek podziału stolarki okiennej i drzwiowej.

Wśród obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków do cenniejszych obiektów należą: kościół parafialny p.w. Św. Wawrzyńca z 1847 r. zbudowany w stylu neobarokowym, oraz kościół p.w. Św. Stanisława BM, dawniej zbór ewangelicki, zbudowany w 1887r. w stylu neogotyckim. Na uwagę zasługują również: zespół dworca kolejowego z końca XIX w.; budynek banku przy ul. Hallera 3 z 1890r.; domy z przełomu XVIII i XIX w.; zespół cukrowni; spichrze z XIX w.

W Nakle zachowały się również dawne grodziska:

- grodzisko z XIV w. na terenie placu Zamkowego oraz przyległych ulic i zabudowań identyfikowane z castrum antiquissimum, o zatartym kształcie. Na wschód od rzeki Śleski przy jej ujściu do Noteci, od południowego-wschodu i zachodu otoczone podmokłymi, zabagnionymi łąkami, od południa i wschodu rzekami Notecią i Śleską, oddzielone od krawędzi wysoczyznynadnoteckiej widocznym zakłębieniem po fosie, z przylegającym od strony zachodniej podgrodzciem;

- pozostałości po grodzisku wzniesionym w XIII w. na terenie plebanii i grodu przy kościele p.w. Św. Wawrzyńca. Stożkowane z wałem od wsch. Zwróconym łukiem w kierunku grodziska w widłach Noteci i Śleski.

TAB. 19 OBSZARY I OBIEKTY ZABYTKOWE WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW.

lp.	miejsowość	numer rejestru	obiekty
1	Crząstkowo	185/A z 15.06.1985	- zespół dworski i folwarczny, 2 poł. XIX: - dwór, 1886, l. 90 XIX, 1920 - park - zabudowania gospodarcze, XIX/XX: - stodoła - obora, ob. owczarnia - stajnia, ob. magazyn - obora - magazyn zbożowy - wieża ciśień
2	Lubaszcz	A/348/1-3 z 9.01.1993	- zespół pałacowy, 2 poł. XIX: - pałac (dec. dwór), 1864 - ogrodzenie - park, XIX
3	Nakło nad Notecią	A/325/1-3 z 29.05.1992	- cmentarz par. ss. Wawrzyńca i Stanisława, ul. Bohaterów, 1891, 1928, - grobowiec rodziny Biniawskich, 1898, - kaplica, tzw. prochownia, 1891, 1928,
		A/398/1-3 z 10.02.1994	- gimnazjum, ob. LO, ul. Gimnazjalna 3, 1874-1876, - sala gimnastyczna,
		A/317/1 z 29.05.1992	- spichlerz, pl. Konopnickiej 6, szach., 2 poł. XIX,
		A/441/1 z 11.04.1995	- spichrz, ul. Pocztowa 13, szach., 2 poł. XIX,
		118/A z 27.09.1983	- spichrz, ul. Pocztowa 14, szach.,
	A/418/1-3 z 16.08.1994	- zespół koszar, ul. Sadowa 1-3, 9, 1 poł. XIX: - budynek koszar, ob. sad i prokuratura - ujeżdżalnia, ob. magazyn - dom mieszkalny, ok. 1900	
4	Potulice	53/A z 5.10.1970	- kaplica grobowa rodziny Potulickich, ob. kościół par. p.w. Zwiastowania NMP (dec. kaplica cmentarna), ul. Szkolna 22, 1862,
		A/518/1 z 28.12.1998	- cmentarz wojenny (ofiar terroru) z II wojny światowej,
5	Ślesin	319 z 8.06.1955	- kościół par. p.w. św. Mikołaja, drewn., 1779,
		A/327/1 z 29.05.1992	- cmentarz par. p.w. św. Mikołaja, 1926,
6	Trzeciewnica	A/326/1 z 29.05.1992	- cmentarz par. św. Stanisława, 2 poł. XIX,

TAB. 20 OBSZARY I OBIEKTY ZABYTKOWE NA TERENIE MIASTA UJĘTE W GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW

lp.	obiekt zabytkowy
1	ZESPÓŁ KOŚCIOŁA PAR. P.W. ŚW. WAWRZYŃCA - kościół, mur., 1843, rozbud. 1925, arch. Roger Sławski - ogrodzenie z bramą, mur., 2 ćw. XIX, - plebania, mur., pocz. XX.
2	KOŚCIÓŁ EWANGELICKI, ob. rzym.-kat. par. p.w. św. Stanisława BM, mur., 1895-1905
3	KAPLICA CMENTARNA na d. cmentarzu ewangelickim, ul. Bohaterów, mur., XIX
4	WOJSKOWA WIEŻA OBSERWACYJNA, ul. Parkowa, mur., k. XIX.
5	SZKOŁA KATOLICKA, ob. podstawowa nr 1, ul. Dąbrowskiego 54, mur., XIX/XX.
6	SZKOŁA EWANGELICKA, ob. podstawowa nr 4, ul. Piotra Skargi 7, mur., XIX/XX
7	SZKOŁA ŻEŃSKA, ob. podstawowa nr 2, ul. Bydgoska 24, mur., pocz. XX.
8	BANK, ob. NBP, ul. Hallera 3, mur., ok. 1890
9	ZESPÓŁ DWORCA KOLEJOWEGO: - dworzec – budynek I, mur., k. XIX, - dworzec – budynek II, mur., k. XIX, - parowozownia, mur., XIX/XX - magazyn, szach., XIX/XX - wodociągowa wieża ciśień, mur., pocz. XX - wodociągowa wieża ciśień, mur.-drewn., k. XIX, - domy pracownicze, ul. Staszica nr 1 i 3, mur., pocz. XX.
10	POCZTA, ul. Pocztowa 9, mur., k. XIX.
ul. Bolesława Krzywoustego	
11	DOM NR 1, mur., pocz. XX,
12	DOM NR 3, mur., XIX/XX,

13	DOM NR 5 mur., pocz. XX,
14	DOM NR 9 mur., 1899,
15	DOM NR 13 mur., k. XIX,
16	DOM NR 15, mur., k. XIX.
ul. Bydgoska	
17	DOM NR 1, ob. hotel „Zacisze”, mur., pocz. XX,
18	DOM NR 3, mur., XIX/XX,
19	DOM NR 5, mur., XIX/XX,
20	DOM NR 20, mur., pocz. XX,
21	DOM NR 27, mur., pocz. XX,
22	DOM NR 28, mur., 1913,
23	DOM NR 32, mur., 1915,
24	DOM NR 34, mur., 1899,
25	DOM NR 35, mur., 1912,
26	DOM NR 36, mur., ok. 1915-1920,
27	DOM NR 38, mur., pocz. XX,
28	DOM NR 40, mur., pocz. XX,
29	DOM NR 41, mur., ok. 1910-1912,
30	DOM NR 42, mur., k. XIX,
31	DOM NR 44, mur., k. XIX,
32	DOM NR 46, mur., 1 poł. XIX,
33	DOM NR 47, mur., k. XIX,
34	DOM NR 48, mur., ok. 1890,
35	DOM NR 51, mur., pocz. XX,
36	DOM NR 53, mur., ok. 1870.
ul. Dąbrowskiego	
37	DOM NR 1, mur., k. XIX,
38	DOM NR 3, mur., 2 poł. XVIII, przebud.
39	DOM NR 4
40	DOM NR 6, ob. hotel „Polonia”, mur., 1898,
41	DOM NR 7, mur., XVIII/XIX,
42	DOM NR 8, mur., XIX/XX,
43	DOM NR 13, mur., XIX/XX,
44	DOM NR 15, mur., 1869-1871,
45	DOM NR 25, mur., 1870,
46	DOM NR 26, mur., 1879,
47	DOM NR 29, mur., k. XIX,
48	DOM NR 30, mur., pocz. XX,
49	DOM NR 32, mur., 1907,
50	DOM NR 35, mur., XIX/XX
51	DOM NR 36, mur., ok. 1860,
52	DOM NR 37, mur., 1888,
53	DOM NR 38, mur., 4 ćw. XIX,
54	DOM NR 39, mur., XIX/XX,
55	DOM NR 40, mur., k. XIX,
56	DOM NR 41, mur., ok. 1875-1885,
57	DOM NR 44, mur., k. XIX, przebud.,
58	DOM NR 45, mur., ok. 1850,
59	DOM NR 47, mur., 1880,
60	DOM NR 48, mur., 1905-1911,
61	DOM NR 49, mur., k. XIX,
62	DOM NR 51, mur., k. XIX,
63	DOM NR 56, mur., k. XIX.
ul. Długa	
64	DOM NR 4, mur., k. XIX,
65	DOM NR 7, mur., pocz. XX,
66	DOM NR 13, mur., k. XIX,
67	DOM NR 24, mur., k. XIX,
68	DOM NR 26, mur., k. XIX,
69	DOM NR 30, mur., k. XIX,
70	DOM NR 48, mur., pocz. XX.
ul. Dolna	
71	DOM NR 9, mur.-szach., k. XVIII (?)
ul. Dworcowa	
72	DOM NR 2, mur., XIX/XX,
73	DOM NR 6, mur., k. XIX,

74	DOM NR 20, mur., k. XIX,
75	DOM NR 24, mur., XIX/XX.
ul. Gimnazjalna	
76	DOM NR 4, ob. przedszkole, mur., pocz. XX.
ul. Hallera	
77	DOM NR 1, mur., 1 poł. XIX, przebud. k. XIX,
78	DOM NR 7, mur., 1933,
79	DOM NR 13, mur., 1911,
80	DOM NR 19, mur., 1864,
81	DOM NR 30, mur., 1850-1860, przebud.,
82	DOM NR 36, szach., 1847.
ul. Jackowskiego	
83	DOM NR 4, mur., XIX/XX,
84	DOM NR 5, mur., pocz. XX,
86	DOM NR 10, mur., 4 ćw. XIX.
ul. Kilińskiego	
87	DOM NR 21, mur., 4 ćw. XIX.
ul. Konopnickiej	
88	DOM NR 5, mur., 4 ćw. XIX,
89	ZESPÓŁ DOMU NR 6: - dom, mur., 2 poł. XIX, - spichlerz, szach., 2 poł. XIX.
ul. Kościelna	
90	DOM NR 1, mur., 1902,
91	DOM NR 2, mur., ok. 1880,
92	DOM NR 3, mur., 1911,
93	DOM NR 4, mur., ok. 1920.
ul. Mickiewicza	
94	DOM NR 1, mur., k. XIX, przebud.,
95	DOM NR 9, mur., pocz. XX,
96	DOM NR 10, mur., pocz. XX,
97	DOM NR 14, mur., k. XIX,
99	DOM NR 15, mur., k. XIX.
ul. Mrotecka	
100	DOM NR 1, mur., XIX/XX.
ul. Pocztowa	
101	DOM NR 1, mur., XIX/XX,
102	DOM NR 2, mur., XIX/XX,
103	DOM NR 3, mur., k. XIX,
104	DOM NR 4, mur., k. XIX,
105	DOM NR 5, mur., ok. 1870,
106	DOM NR 6, mur., ok. 1920-1925,
107	DOM NR 7, mur., pocz. XX.
ul. Podgórna	
108	DOM NR 3, mur., pocz. XX,
109	DOM NR 4, mur., XIX/XX,
110	DOM NR 5, mur., XIX/XX.
ul. Potulicka	
111	DOM NR 3, mur., XIX/XX,
112	DOM NR 8, mur., pocz. XX,
113	DOM NR 10, mur., pocz. XX,
114	DOM NR 12, mur., pocz., XX,
115	DOM NR 16, mur., XIX/XX,
116	DOM NR 17, mur., 2 poł. XIX,
118	DOM NR 19, mur., pocz. XX.
ul. Powstańców Wielkopolskich	
119	DOM NR 1, mur., pocz. XX,
120	DOM NR 2, mur., ok. poł. XIX,
121	DOM NR 8, mur., 1 poł. XIX,
122	DOM NR 10, mur., ok. 1910,
123	DOM NR 14, mur., ok. poł. XIX, nadbud. 1898,
124	DOM NR 16, mur., ok. 1880-1890,
125	DOM NR 19, mur., k. XIX.
ul. Przecznicza	
126	DOM NR 2/3, mur., pocz. XX.
Rynek	

127	DOM NR 3, mur., ok. 1910, 1
128	DOM NR 4, mur., 1891,1
129	DOM NR 5, mur., ok. poł. XIX,1
130	DOM NR 6, mur., 1867, 1
131	DOM NR 7, mur., 2 ćw. XIX,
132	DOM NR 8, mur., 1903,
133	DOM NR 9, mur., 2 poł. XIX,
134	DOM NR 10, mur., ok. poł. XIX,
135	DOM NR 11, mur., ok. poł. XIX, przebud. 1928,
136	DOM NR 12, mur., 4 ćw. XIX,
137	DOM NR 12a, mur., 4 ćw. XIX.
ul. Sądowa	
138	DOM NR 2, mur., k. XIX,
139	DOM NR 6, mur., XIX/XX,
140	DOM NR 14, mur.-szach., pocz. XX.
ul. Piotra Skargi	
141	DOM NR 1, mur., k. XIX,
142	DOM NR 2, ob. przedszkole, mur., ok. 1910-1915,
143	DOM NR 4, mur., ok. 1915-1925,
144	DOM NR 5, mur., 1891, przebud.,
145	DOM NR 6, ob. przedszkole, mur., pocz. XX,
146	DOM NR 8, mur., ok. 1915-1925,
147	DOM NR 9, ob. przedszkole, mur., 1915-1925,
147	DOM NR 10, mur.-szach., pocz. XX,
149	DOM NR 11, mur., pocz. XX,
150	DOM NR 12, mur.-szach., 1905.
ul. Staszica	
151	DOM NR 8, ob. Klub Nauczyciela, mur., XIX/XX,
152	DOM NR 10, mur., XIX/XX,
153	DOM NR 14, mur., pocz. XX,
154	DOM NR 16, mur., pocz. XX.
Pl. Szkolny	
155	DOM NR 4, mur., k. XIX.
ul. Wąska	
156	DOM NR 3, mur., 1846.
Pl. Zamkowy	
157	DOM NR 3, mur., 1846,
158	DOM NR 4, mur., ok. poł. XIX,
159	DOM NR 5, mur., ok. poł. XIX,
160	DOM NR 7, mur., ok. poł. XIX, przebud.,
161	DOM NR 8, mur., ok. poł. XIX, przebud.
162	ZESPÓŁ CUKROWNI NAKŁO, ul. Rudki, wł. PP Cukrownia w Nakle: - dom, tzw. Belweder, mur., 4 ćw. XIX, - kotłownia z turbinownią, mur., 1929, proj. Biuro Inżynierskie Franciszek Głowacki - suszarnia, mur., 1910, rozbud. 1919, - magazyn cukru, mur., 1929, proj. Biuro Inżynierskie Franciszek Głowacki, - stajnia i owczarnia, mur., ok. poł. XIX, przebud., - dwór, ob. dom mieszkalny, mur., poł. XIX, przebud.
163	GORZELNIA, ul. Bydgoska, wł. AWRSP, mur., pocz. XX.
164	MŁYN, ul. Staszica nr 25, wł. GS, mur., 1913.
165	SPICHLERZ, ul. Długa 1, mur., pocz. XX
166	SPICHLERZ, ul. Gimnazjalna 6, mur.-szach., 2 poł. XIX.
167	SPICHLERZ, ul. Hallera 27, mur. k. XIX.
168	SPICHLERZ, ob. magazyn, ul. Powstańców Wielkopolskich 7, mur., 2 poł. XIX.
169	SPICHLERZ, ob. magazyn artykułów spożywczych, ul. Powstańców Wielkopolskich 27, szach.-mur., 1885.
170	MAGAZYN, ul. Gimnazjalna 11, mur., pocz. XX.
171	MAGAZYN, ob. dom mieszkalny, ul. Hallera nr 21, mur., pocz. XX.

TAB. 21 OBSZARY I OBIEKTY ZABYTKOWE NA TERENIE GMINY UJĘTE W GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW

lp.	miejsowość	obiekt zabytkowy
1	Gabrielin	POZOSTAŁOŚCI ZESPOŁU FOLWARCZNEGO, wł. Fundacja KUL im. hr. Anieli Potulickiej: - ekonomówka, ob. Dom nr 5, mur., 1895, przebud. 1. 80 XX, - obora, ob. Owczarnia, mur., pocz. XX.

2	Gorzeń	DOM NR 23, 1930, DOM nr 32, wł. Nadleśnictwo Bydgoszcz, mur., pocz. XX,
3	Gorzeń	KUŹNIA, ob. Remiza OSP, mur., pocz. XX.
4	Gumnowice	POZOSTAŁOŚCI ZESPOŁU DWORSKIEGO, wł. Karol Pawlak: - owczarnia, mur., 2 poł. XIX, - park, 2 poł. XIX, 2,5 ha.
5	Karnówko	ZESPÓŁ FOLWARCZNY, wł. „CUKROWNIE BYDGOSKIE” Inowrocław: - obora, ob. Chlewnia, mur. 1894, - spichlerz, mur., k. XIX w. - kuźnia, mur., k. XIX, - park, XIX, 3,5 ha
6	Kazin	ZESPÓŁ FOLWARCZNY, wł. Fundacja KUL im. hr. Anieli Potulickiej: - rządcówka, ob. nie użytkowana, mur., k. XIX, - spichlerz, mur., k. XIX, - czworak, ob. dom nr 6, mur., pocz. XX, - pozostałości parku, k. XIX.
7	Minikowo	ZESPÓŁ PAŁACOWY, wł. WOPR: - pałac, mur., 1928, przebud., - park krajobrazowy, XIX, 4,0 ha, - wozownia, ob. garaż, mur., 1865 - stodoła, mur., 1869, - spichlerz, mur., 1865.
8	Olszewka	KABLICA EWANGELICKA, ob. kościół rzym.-kat., fil., p.w. Matki Boskiej Siewnej, mur., pocz. XX, przebud. po 1945.
9	Olszewka	ZESPÓŁ SZKOŁY: - szkoła, mur., 1896, - budynek gospodarczy, mur.-drewn., pocz. XX
10	Olszewka	ZESPÓŁ PAŁACOWY, wł. RSP Olszewka: - pałac, mur., 2 poł. XIX, przebud. XIX/XX, - spichlerz, mur., pocz. XX, - park, XIX, 2,14 ha.
11	Olszewka	STAJNIA FOLWARCZNA, wł. RSP Olszewka, mur., pocz. XX.
12	Paterek	KAPLICA P.W. MATKI BOSKIEJ BOLESNEJ, mur., 1927.
13	Polichno	KOŚCIÓŁ EWANGELICKI, ob. rzym.-kat., fil., p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej, mur., 1905, przebud.
14	Polichno	STODOŁA w zagrodzie nr 11, wł. S. Pipała, drewn. pocz. XX
15	Potulice	ZESPÓŁ PAŁACOWY POTULICKICH: - pałac, ob. dom mieszkalny, wł. Zakład Karny Potulice, mur., 1868, arch. Stanisław Hebanowski, zdewastowany 1914-1918, gruntownie przebudowany 1. 60 XX, - park krajobrazowy, XIX, 8,5 ha, - plebania, ob. dom nr 22, mur., pocz. XX, przebud., - kancelaria i mieszkanie rządcy, ob. dom nr 19, wł. Zakład Karny Potulice, mur., pocz. XX, - ekonomówka, ob. dom nr 26, wł. ZR Ślesin, mur., pocz. XX, - stajnia, wł. ZR Ślesin, mur., pocz. XX, - budynek wagi, wł. ZR Ślesin, mur., k. XIX, - czworak, ob. dom nr 9, wł. Zakład Karny Potulice, mur., pocz. XX, remont.
16	Suchary	SZKOŁA, mur., pocz. XX
17	Suchary	ZESPÓŁ PAŁACOWY, wł. KSIĘŻA PALLOTYNI: - pałac, mur., k. XIX, przebud. XX, - park, XIX, 4,4 ha.
18	Suchary	DOM NR 10, mur., 1913.
19	Suchary	KUŹNIA, ob. remiza strażacka, wł. OSP Suchary, szach., k. XIX.
20	Ślesin	ZESPÓŁ KOŚCIOŁA PAR. P.W. ŚW. MIKOŁAJA: - ogrodzenie, mur., 1888, arch. Wiktor Stabrowski, - plebania, mur., k. XIX.
21	Ślesin	SZKOŁA, ob. dom mieszkalny, ul. Długa nr 6, mur., pocz. XX.
22	Ślesin	ZESPÓŁ ZAJAZDU, ul. Nakielska nr 6, wł. M. Chyła: - zajazd, mur., 4 ćw. XIX, - budynek gospodarczy, mur.-szach., 4 ćw. XIX.
23	Ślesin	ZESPÓŁ DWORSKI, wł. Fundacja KUL im. hr. Anieli Potulickiej: - dwór, mur., 1821, przebud. 1890, 1920 i gruntownie 1970- 1973, - stajnia z oborą, mur., 1921, - stodoła, mur., 1890, - pozostałości parku, XIX.

24	Ślesin	<i>ul. Dworcowa</i>
25	Ślesin	DOM NR 11, wł. A. Jędrzyński, mur., 1918, DOM NR 32, wł. PKP, mur., pocz. XX.
26	Ślesin	<i>ul. Kościelna</i>
27	Ślesin	DOM NR 4, wł. Z. Staniszevska, mur., 1913, przebud., DOM NR 6, ob. poczta, mur., 1913.
28	Ślesin	<i>ul. Nakielska</i>
29	Ślesin	DOM Z KUŹNIĄ NR 19, wł. N. Zadarecki, mur.-szach., k. XIX, przebud.
30	Ślesin	<i>ul. Sportowa</i>
31	Ślesin	DOM NR 2, wł. parafia rzym.-kat., mur., pocz. XX, DOM NR 3, wł. Z. Szpotański, mur., k. XIX.
32	Ślesin	<i>Zabudowa poza ulicami</i>
33	Ślesin	DOM nr 124, wł. PKP, mur., pocz. XX, DOM nr 125, wł. PKP, mur., pocz. XX,
34	Ślesin	OBORA w zagrodzie, ul. Nakielska 7, wł. Z. Kawczyński, mur., 1933.
35	Trzeciewnica	KAPLICZKA na cmentarzu grzebalnym, mur., pocz. XX.
36	Trzeciewnica	SZKOŁA, mur., k. XIX.
37	Trzeciewnica	POZOSTAŁOŚCI ZESPOŁU DWORSKIEGO: - ekonomówka, ob. dom nr 115, mur., 1920, - stajnia, ob. magazyn, mur., k. XIX, - magazyn zbożowy, mur., k. XIX, - pozostałości parku, XIX.
38	Trzeciewnica	DOM NR 21, mur., 1938.

Krajobraz kulturowy gminy stanowi typowy zasób ewidencyjny do ochrony w planach miejscowych oraz szereg zachowanych historycznych układów przestrzennych, których ochrona obszarowa także winna być ustanowiona w planach. Gmina posiada dosyć znaczną liczbę zabudowy pochodzącej z końca XIX w. i początku XX, o cechach regionalnych. Praktycznie cała zachowana od czasów przedwojennych - zabudowa mieszkalna, usługowa, przemysłowa i zagospodarowanie jej otoczenia mogłaby znaleźć się w ewidencji konserwatorskiej. Przedstawiona powyżej Gminna Ewidencja Zabytków nie stanowi zbioru skończonego, niektóre obiekty pominięte mogą być na etapie sporządzania planów do zbioru wprowadzone lub usunięte. Do obiektów w ewidencji konserwatorskiej należy większość obiektów publicznych, wybudowanych przed 1945 r. takich jak: kościoły, dworzec kolejowy, świetlice wiejskie, dawne i obecnie funkcjonujące szkoły, a także zachowana zabudowa zagrodowa i mieszkalna budująca układy przestrzenne wsi i miasta.

Do wartościowych elementów krajobrazowo-kulturowych terenów gminy Nakło nad Notecią należą alejowe obsadzenia dróg łączących poszczególne miejscowości i szpalery drzew zadrzewień śródpolnych, znaczących granice rozłogów poszczególnych majątków.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nakło nad Notecią zatwierdzonego uchwałą Rady Miejskiej w Nakle nad Notecią nr XXXVI/440/2001 z dnia 30 marca 2001 r. ustanowiło na terenie gminy strefy ochrony konserwatorskiej, mające za zadanie chronić najcenniejsze układy urbanistyczne i historyczny krajobraz gminy.

Strefą A pełnej ochrony konserwatorskiej na terenie gminy objęto 3 cmentarze rzymsko-katolickie (w Potulicach, Ślesinie, Trzeciewnicy), 2 kościoły rzymsko-katolickie (w Ślesinie, kaplica przy kościele w Potulicach), 2 zespoły dworsko-parkowe (w Lubaszczu i Minikowie). Na terenie miasta strefą A objęty został zespół kościoła p.w. Św. Wawrzyńca oraz zespół starego miasta w rejonie Placu Zamkowego. Strefa A obejmuje obszary szczególnie wartościowe przeznaczone do bezwzględного zachowania.

Strefa B obejmuje obszary podlegające rygorom w zakresie utrzymania zasadniczych elementów istniejącej substancji o wartościach kulturowych oraz charakteru w skali nowej zabudowy. Strefą B objętych zostało 18 cmentarzy ewangelickich (w 14 miejscowościach), 5 cmentarzy rzymsko-katolickich (w 5 miejscowościach) oraz 1 cmentarz poepidemiczny. Strefą B objęto również zespoły wiejskie większości miejscowości wiejskich. Strefą B objęto zespół centrum miasta, kompleks Cukrowni Nakło, zespół dworca kolejowego oraz zespół młyński w mieście. Ochrona konserwatorską w strefie B chroniony jest również Kanał Bydgoski oraz urządzenia wodne (śluzy) na Noteci.

Strefa C ochrony ekspozycji obejmuje obszar stanowiący zabezpieczenie właściwego eksponowania zespołów zabytkowych, w której wyznaczone są głównie tereny wyłączane

spod zabudowy, lub określone zostały jej nieprzekraczalne gabaryty. Strefa C została wskazana w południowej części miejscowości Potulice.

Strefa K ochrony krajobrazu ma za zadanie ochronę i zachowanie historycznego krajobrazu. Strefa ta została wskazana w południowej części miasta (od wschodniej strony Pl. Zamkowego po nurcie Śleski oraz na zachód od ul. Hallera po północnym brzegu Noteci.

CHARAKTERYSTYKA ZAGROŻEŃ ŚRODOWISKA KULTUROWEGO

Ochrona zabytków położonych we wsiach i założeń ruralistycznych zwartych i rozproszonych oraz towarzyszącej im zieleni zabytkowej – parków, cmentarzy i obsadzeń dróg, jest jedną z najtrudniejszych dziedzin konserwatorskich.

Czynniki, które decydują o możliwościach przetrwania większości zabudowy wiejskiej mają zdecydowanie negatywny charakter. Podstawowym zagrożeniem jest niedostosowanie istniejącego zasobu do dzisiejszych wzorców kulturowych i cywilizacyjno-technicznych. Brak jest ekonomicznego i funkcjonalnego uzasadnienia do eksploatacji wielu obiektów gospodarczych i produkcyjnych. Brak też środków na remonty generalne, a nawet bieżące. Zagrożeniem jest ekspansywny rynek nowoczesnych materiałów i detalu budowlanego, którego użycie dewaloryzuje skromne i jednorodne kompozycje zabudowy oraz może prowadzić do pogorszenia stanu technicznego obiektów. Brak wiedzy i wrażliwości powoduje działania zbędne lub wręcz szkodliwe dla dawnej struktury budowlanej i zagospodarowania siedlisk.

Czynnikami zagrażającymi krajobrazowi wsi są:

- poprzeczne dzielenie działek i siedlisk i zabudowa w drugiej linii,
- odstępstwa od historycznych lokalizacji budynków i lokalnie dominujących linii zabudowy,
- zmiany linii rozgraniczających dróg i ulic, zacieranie charakteru ich przebiegu i przekrojów,
- utrzymywanie pustek po wyburzeniach całych zagród lub pozostawianie pojedynczych obiektów.

Do czynników bezpośrednio zagrażających estetyce zabudowy należą współczesne metody modernizacji i adaptacji polegające na:

- powiększaniu i wymianie okien oraz powiększaniu wrót i wymiana ich stolarki z naruszeniem zasad pierwotnych podziałów i kompozycji elewacji,
- ocieplaniu budynków i związaną z tym likwidacją wystroju ceglanego i tynkowego, a w przypadku konstrukcji szkieletowej przyspieszanie jej destrukcji biologicznej,
- wymianie pokryć dachowych i upraszczaniu geometrii dachów,
- adaptacjach zabudowy gospodarczej, bez profesjonalnych opracowań projektowych,
- fragmentarycznym tynkowaniu i malowaniu elewacji,
- montażu anten satelitarnych na eksponowanych elewacjach,
- likwidacji tradycyjnych (drewnianych, murowanych i kamiennych) ogrodzeń i płotów na rzecz betonowych prefabrykatów czy systemowych rozwiązań metalowych,
- likwidacji brukowanych nawierzchni podwórz i pokrywaniu ich współczesnymi materiałami,
- dostawianie różnych dobudówek, garaży i wiat.

Istotnymi czynnikami niekorzystnych zmian jest brak ekonomicznego uzasadnienia dla funkcjonowania dużych zespołów budynków gospodarczych (stodół, obór, chlewni i stajni) zarówno w gospodarstwach chłopskich jak i podworskich oraz brak środków ekonomicznych i programów wspomagających remonty dużych obiektów rezydencjonalnych i chałup wiejskich wzniesionych w nie stosowanych już technologiach.

Powszechne są także zagrożenia dla zabytkowych kompozycji przestrzennych zespołów folwarcznych i podworskich, polegające na:

- dzieleniu zespołów na mniejsze działki i wprowadzanie kilku właścicieli na teren historycznie należący do jednego właściciela,
- zacieranie przebiegu dojazdów historycznych oraz wprowadzanie nowych dróg gospodarczych,

Ulegają systematycznej degradacji i zagrożone są likwidacją zespoły zabytkowej zieleni. Dla licznych jeszcze obsadzeń dróg nadal zagrożeniem mogą być metody ich modernizacji, choć jako podstawowe zagrożenie należy wskazać brak regularnej pielęgnacji i planowego uzupełniania ubytków.

Wszystkie parki są zaniedbane i pozostawione własnemu losowi, dziczej zatrącając pierwotny charakter mający tworzyć w naturalnym krajobrazie tło kolorystyczne i oparcie przestrzenne dla terenów osadniczych, do ich stanu przyczynia się brak jakiegokolwiek pielęgnacji zieleni parkowej. Podobnie cmentarze zabytkowe, na terenie całej gminy są w złym stanie.

7. OBSZARY I OBIEKTY CHRONIONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA WODNEGO

Strefy oraz obszary ochronne

Strefę ochronną, stanowi obszar, na którym obowiązują zakazy, nakazy i ograniczenia w zakresie użytkowania gruntów oraz korzystania z wody. W celu właściwego zagospodarowania wodami w szczególności ochrony zasobów wodnych główne komunalne ujęcia wody zlokalizowane w gminie Nakło nad Notecią muszą posiadać wydane na podstawie art.37.ust.1art.122 ust.1 ustawy Prawo Wodne (Dz.U. nr 115 poz.1229 z późn. zmianami) pozwolenia wodnoprawne.

Na terenie gminy znajduje się 9 komunalnych, czynnych podziemnych ujęć wody w miejscowościach: Bielawy, Trzeciewnica, Gorzeń, Występ, Ślesin, Polichno, Suchary, Karnowo, Potulice. Studnie wiercone w obrębie ujęć ujmują wodę z utworów czwartorzędowych.

TAB. 22 GMINNE KOMUNALNE UJĘCIA WODY

lp.	lokalizacja	zarządca	głębokość studni wydajność studni	wielkość poboru wody	strefy ochronne
1	ujęcie w Bielawach: Bielawy I; Bielawy II.	Komunalne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Nakle nad Notecią Sp. z o.o.	Bielawy I: Nr 4b 83 m Q=120 m ³ /h Nr 6b 47 m Q=124 m ³ /h Nr 7a 55 m Q=104 m ³ /h Nr 8b 68 m Q=130 m ³ /h Nr 9b 94 m Q=150 m ³ /h Bielawy II: Nr 1 64 m Q=135 m ³ /h Nr 2 70 m Q=140 m ³ /h Nr 3 70 m Q=172 m ³ /h	zatwierdzone wielkości poboru Q _{maxh} =325 m ³ /h Q _{maxd} =5460 m ³ /d Q _{śrd} = 3900 m ³ /d Q _{śr} rok=1423500 m ³ / rok	strefa ochrony bezpośredniej strefy ochrony pośredniej – zewnętrzna i wewnętrzna
2	ujęcie w Trzeciewnicy	Komunalne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Szubinie Sp. z o.o.	Nr 1 76,5 m Q= 50 m ³ /h (studnia zlikwidowana) Nr 2 69 m Q=70 m ³ /h	zatwierdzone wielkości poboru Q _{maxh} =30 m ³ /h Q _{maxd} =337 m ³ /d Q _{śrd} =252 m ³ /d Q _{śr} rok=90000 m ³ / rok	strefa ochrony bezpośredniej
3	ujęcie w Gorzeniu	Komunalne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Szubinie Sp. z o.o.	Nr 1 93,5 m Q=70 m ³ /h Nr 2 93 m Q=70 m ³ /h	zatwierdzone wielkości poboru: Q _{maxh} =55 m ³ /h Q _{maxd} =774 m ³ /d Q _{śrd} = 603 m ³ /d Q _ś roczne=220000 m	strefa ochrony bezpośredniej

				3/rok	
4	ujęcie w Występie	Komunalne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Szubinie Sp. z o.o.	Nr 1 59 m Q=35 m ³ /h Nr 2 70 m Q=60 m ³ /h	zatwierdzone wielkości poboru: Q _{maxh} =40 m ³ /h Q _{maxd} =774 m ³ /d Q _{śrd} = 3612 m ³ /d Q _ś roczne=220000 m ³ /rok	strefa ochrony bezpośredniej
5	ujęcie w Ślesinie	Komunalne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Szubinie Sp. z o.o.	Nr 1 77 m Nr 2 68 m	zatwierdzone wielkości poboru: Q _{maxh} =65 m ³ /h Q _{maxd} =840 m ³ /d Q _{śrd} = 678 m ³ /d	strefa ochrony bezpośredniej
6	ujęcie w Polichnie	Komunalne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Szubinie Sp. z o.o.	Nr 1 36,45 m Nr 2 35 m	zatwierdzone wielkości poboru: Q _{maxh} =35 m ³ /h Q _{maxd} =386 m ³ /d Q _{śrd} = 292 m ³ /d	strefa ochrony bezpośredniej
7	ujęcie w Sucharach	Komunalne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Szubinie Sp. z o.o.	Nr 1 77 m Nr 2 66 m	zatwierdzone wielkości poboru: Q _{maxh} =65 m ³ /h Q _{maxd} =259 m ³ /d Q _{śrd} = 192 m ³ /d	strefa ochrony bezpośredniej
8	ujęcie w Karnowie	Komunalne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Szubinie Sp. z o.o.	Nr 1 68 m Nr 2 63 m	zatwierdzone wielkości poboru: Q _{maxh} =19 m ³ /h Q _{maxd} =270 m ³ /d Q _{śrd} =228 m ³ /d	strefa ochrony bezpośredniej
9	ujęcie w Potulicach	Komunalne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Szubinie Sp. z o.o.	Nr 1A 83,5 m Nr 3A 95,5 m Nr 4 84 m	zatwierdzone wielkości poboru: Q _{maxh} =115 m ³ /h Q _{maxd} =1795 m ³ /d Q _{śrd} =1378 m ³ /d	strefa ochrony bezpośredniej

Strefy ochronne dla ujęć wód podziemnych ustanawiane są wokół studni, a zadaniem ich jest ochrona wody ujmowanej przed przypadkowym lub celowym zanieczyszczeniem. Na terenie ochrony bezpośredniej zabronione jest użytkowanie gruntów do celów niezwiązanych z eksploatacją ujęcia. Celem ustanowienia strefy jest niedopuszczenie do postania emitorów zanieczyszczeń w sąsiedztwie strefy ochrony bezpośredniej oraz likwidacja ewentualnych przypadkowych zanieczyszczeń, które otaczająca strefa powinna zatrzymać w złożu filtracyjnym w czasie wędrówki wody w kierunku studni.

Ochrona przed powodzią

Zgodnie z art. 82.2 ustawy Prawo Wodne (Dz.U. nr 115 poz.1229 ze zm.) dla obszarów nieobwałowanych narażonych na niebezpieczeństwo powodzi dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej sporządza studium określające w szczególności granice obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią, uwzględniające częstotliwość występowania powodzi, ukształtowanie dolin rzecznych i tarasów zalewowych, strefę przepływu wezbrań powodziowych, tereny zagrożone osuwiskami skarp lub zboczy, tereny depresyjne oraz bezodpływowe.

Zgodnie z badaniami prowadzonymi przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu przedstawionymi w 'Studium granic bezpośredniego zagrożenia powodzią dla zlewni Noteci – etap II' w niniejszym studium określono obszar zagrożenia powodzią w strefie A1 (p+1%). Zagrożenie powodziowe dotyczy obszarów związanych z systemem rzeki Noteci. Możliwość zalania obszarów tzw. „wodą stuletnią” występuję w obrębie doliny Noteci na całej długości, przy czym obszary zagrożone są znacznie rozleglejsze powyżej ujścia Kanału Bydgoskiego (Stara Noteć Rynarzewska).

Wskazany w studium obszar należy traktować jako potencjalny a jako obszar bezpośredniego zagrożenia powodzią należy traktować tereny pomiędzy linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano trasę wału przeciwpowodziowego, a także wyspy i przymuliska. Na terenach tych obowiązują ograniczenia w użytkowaniu i zagospodarowaniu zgodnie z ustawą Prawo Wodne.

8. OBSZARY I TERENY CHRONIONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA GÓRNICZEGO, ZŁOŻA KOPALIN, ZASOBY WÓD PODZIEMNYCH

Głównym surowcem mineralnym wydobywanym w gminie są piaski i żwiry. Na terenie gminy znajduje się 12 złóż kruszywa naturalnego i pospolitego, z czego na podstawie ważnych koncesji do eksploatacji dopuszczonych jest obecnie 6 złóż.

Koncesja na poszukiwanie lub rozpoznawanie złóż kopalin, na wydobywanie kopalin ze złóż jest wydawana na podstawie ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Nr 27, poz. 96, z 1996 r. ze zm.).

TAB. 23 ZŁOŻA NA TERENIE GMINY

lp.	nazwa złoża	koncesja
1	złoże Nakło nad Notecią I	-
2	złoże Rozwarzyn	-
3	złoże Rozwarzyn II	-
4	złoże Paterek III	-
5	złoże Paterek VI	-
6	złoże Paterek VI/li	-
7	złoże Paterek IX/1	decyzja 10/W/2006; WWR-7512-14/04/06 z dnia 2006-01-24 wydana przez Starostę Powiatowego - pow. Nakło n. Notecią
8	złoże Paterek IX/2	decyzja 13/W/2007 [WWS.7512-8/07] z dnia 2007-11-21 wydana przez Starostę Powiatowego - pow. Nakło n. Notecią
9	złoże Paterek VI/III	decyzja nr 143/W/05 [WSiR-III/7412/10 z dnia 2005-05-06 wydana przez Wojewodę Kujawsko-Pomorskiego
10	złoże Paterek VII	decyzja nr 7/W/04 [WWR-7512-8/03/04] z dnia 2004-10-15 wydana przez Starostę Powiatowego - pow. Nakło n. Notecią
11	złoże Paterek VIII	decyzja nr 9/W/04/05 [WWR-7512-9/04/0 z dnia 2005-02-08 wydana przez Starostę Powiatowego - pow. Nakło n. Notecią
12	złoże Potulice I	decyzja nr 135/W/03 [WSiR-III/7412/11 z dnia 2003-03-20 wydana przez Wojewodę Kujawsko-Pomorskiego

Na terenie gminy Nakło nad Notecią występują złoża surowców naturalnych. Na obszarze tym rozpoznane jest występowanie następujących surowców: surowce ilaste plejstoceńskie, torfy, piaski i żwiry. Surowce ilaste występują w obszarach wysoczyzny morenowej. Istniejące niewielkie odkrywki nie są eksploatowane. Torfy występują w dolinie rzeki Noteci, ale ze względu na ekologiczny charakter tego terenu również nie są eksploatowane. Ze względów gospodarczych wykorzystywane są na terenie gminy złoża piasków i żwirów. Występują one głównie w południowej części gminy w rejonie Paterka, Rozwarzyna, Gorzenia i Występu. Surowiec wydobywany jest na potrzeby przemysłu budowlanego rynku lokalnego.

9. OBSZARY WYSTĘPOWANIA NATURALNYCH ZAGROZEŃ GEOLOGICZNYCH

Wśród zagrożeń i uciążliwości o charakterze naturalnym na terenie gminy podstawowe znaczenie mają obok zagrożenia powodziowego ruchy masowe. Tereny zagrożone występowaniem ruchów masowych związane są z rejonem krawędziowym wysoczyzny. W północnym obszarze gminy, w części krawędziowej obejmującej północne zbocza pradoliny Noteci na powierzchni ok. 1200 ha użytków rolnych zagrożonych jest erozją wąwozową III stopnia. Podobna sytuacja ma miejsce w sołectwie Wieszki, w części krawędziowej wysoczyzny część użytków rolnych zagrożona jest erozją glebową III stopnia. Erozja III stopnia to erozja średnio nasiloną, może jednak doprowadzić do zupełnego zredukowania poziomu orno-próchnicznego i tworzenia się gleb o typologicznie niewykształconym profilu.

10. TERENY ZAMKNIĘTE

Na podstawie art.4 ust. 2a ustawy z dnia 17 maja 1989r. Prawo Geodezyjne i kartograficzne właściwi ministrowie określają w drodze decyzji tereny zamknięte. Dla tych terenów nie sporządza się miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Decyzja nr 45 Ministra Infrastruktury dnia 17 grudnia 2009 r. w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów zamkniętych (Dz. Urz. MI z dnia 30 grudnia 2009r.) uznaje za tereny zamknięte, zastrzeżone ze względu na obronność i bezpieczeństwo państwa

TAB. 24 TERENY ZAMKNIĘTE NA OBSZARZE GMINY

lp.	sołectwo	nr działki	powierzchnia(ha)
1	Bielawy	1635	0,1400
2	Bielawy	1627	4,5100
3	Karnowo	135/3	0,0601
4	Karnowo	153/1	0,1308
5	Karnówko	157/1	0,0916
6	Karnówko	161	2,8600
7	Paterek	1	0,0100
8	Paterek	2/1	2,0800
9	Paterek	2/2	0,0024
10	Paterek	12	0,1100
11	Paterek	15/4	0,0100
12	Paterek	33	0,0300
13	Paterek	68/1	1,1400
14	Paterek	68/2	0,1863
15	Paterek	69/2	0,8700
16	Paterek	69/3	0,0166
17	Paterek	71/6	0,0023
18	Paterek	71/7	0,0455
19	Paterek	71/8	0,1989
20	Paterek	239/2	1,1410
21	Paterek	240/1	0,0856
22	Paterek	288/1	0,0009
23	Paterek	288/3	2,1800
24	Paterek	288/4	0,4120
25	Paterek	289/1	0,0118
26	Paterek	289/2	0,0544
27	Paterek	301/18	0,0272
28	Rozwarzyn	229/1	0,7000
29	Rozwarzyn	229/2	0,6339
30	Rozwarzyn	1549/1	3,6000
31	Ślesin	105/5	0,6735
32	Ślesin	105/7	19,3020
33	Trzeciewnica	9/3	8,4500
34	Trzeciewnica	9/4	0,3200
35	Trzeciewnica	123	2,6800
36	Trzeciewnica	207/1	1,2000
37	Trzeciewnica	545/1	6,5000
38	Nakło Nad Notecią	24	0,2252
39	Nakło nad Notecią	356	0,1222
40	Nakło nad Notecią	442/4	5,4232
41	Nakło nad Notecią	442/5	0,5559
42	Nakło nad Notecią	442/6	4,4501
43	Nakło nad Notecią	442/8	4,3020
44	Nakło Nad Notecią	632/1	0,2045
45	Nakło Nad Notecią	632/2	0,0140
46	Nakło Nad Notecią	632/3	0,0667
47	Nakło Nad Notecią	632/4	0,0980
48	Nakło Nad Notecią	632/5	0,0054
49	Nakło Nad Notecią	632/6	0,0085
50	Nakło Nad Notecią	632/7	3,1955
51	Nakło Nad Notecią	635	0,4161
52	Nakło Nad Notecią	636	0,0701

53	Nakło nad Notecią	1627a	0,3145
54	Nakło Nad Notecią	1808	0,8153
55	Nakło Nad Notecią	2121/2	0,1079
56	Nakło Nad Notecią	2121/3	0,1501
57	Nakło Nad Notecią	2121/4	0,5538
58	Nakło Nad Notecią	2121/5	0,0574
59	Nakło Nad Notecią	2121/6	3,7712
60	Nakło Nad Notecią	2148	0,1557
61	Nakło Nad Notecią	2149	0,1597
62	Nakło Nad Notecią	2163	0,3013
63	Nakło Nad Notecią	2537/2	1,8858
64	Nakło Nad Notecią	2537/3	1,0176
65	Nakło Nad Notecią	2592	0,0832
66	Nakło Nad Notecią	2593/1	0,9492
67	Nakło Nad Notecią	2593/2	0,0104
68	Nakło Nad Notecią	2627	1,6242
69	Nakło Nad Notecią	3321/1	1,1254

11. DEMOGRAFIA⁵

11.1. Charakterystyka społeczno-gospodarcza gminy

Według danych GUS (2008r.) pod względem liczby mieszkańców (32.146, w tym miasto 19.349) i zajmowanej powierzchni (186,9 km², w tym miasto 10,6 km²), miasto i gmina odgrywa znaczącą rolę w powiecie nakielskim oraz nieco mniejszą w województwie kujawsko-pomorskim. Powiat nakielski składa się tylko z 5 jednostek samorządu terytorialnego i jest silnie zdominowany przez Miasto i Gminę Nakło nad Notecią.

Miasto i Gmina charakteryzuje się wysokimi w porównaniu do skali powiatu, podregionu i województwa wskaźnikami gęstości zaludnienia (172,0 mieszkańców / km² ogółem, w tym 72,6 mieszkańców / km² w gminie oraz 1825,4 mieszkańców / km² w mieście). Analizując wysokość tego wskaźnika Miasto i Gmina Nakło nad Notecią jest na pierwszym miejscu w powiecie nakielskim (75,5 osoby / km²) i znacznie przewyższa gęstość zaludnienia w podregionie bydgoskim (114,0 osób / km²), jak również w województwie kujawsko-pomorskim (115 osób / km²).

W strukturze użytkowania gruntów około 66,8% stanowią użytki rolne, 19,4% lasy i grunty zadrzewione, 6,2% grunty zurbanizowane i zabudowane, 3,2% nieużytki oraz 3,9% wody stojące i płynące. W sumie 25,2% ogólnej powierzchni gminy należy do gruntów Skarbu Państwa, 43,8% do sektora indywidualnego, a 8,4% do spółdzielni. Przeciętna wielkość indywidualnego gospodarstwa rolnego w gminie Nakło nad Notecią wynosiła 11,8 ha (GUS 2006) i jest dużo mniejsza od średniej powiatowej (16,0 ha), jednak nadal niższa od średniej wielkości w UE, wynoszącej 18,0 ha.

Według danych GUS 2008 około 10037 mieszkańców gminy to ludność związana z rolnictwem. Z rolnictwa indywidualnego utrzymuje się około 31,2% ogółu mieszkańców w 608 gospodarstwach indywidualnych oraz w: RSP Olszewka, RSP Kazin, „Ziemioplody” Sp z o.o. oraz ATR Bydgoszcz i RZD Minikowo. Średnia wielkość gospodarstwa to około 11,8 ha, ale jest wiele (181) gospodarstw o powierzchni przekraczającej 15 ha. W powiecie nakielskim średnia wielkość gospodarstwa rolnego wynosiła odpowiednio 16,0 ha, z 74 gospodarstwami o powierzchni powyżej 50 ha. W województwie kujawsko-pomorskim grupa gospodarstw dużych o areale > 10 ha stanowi 39,3% ogólnej liczby gospodarstw, co jest szansą dla rozwoju rolnictwa towarowego, zdolnego do funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej.

Miasto i Gmina Nakło nad Notecią według (GUS 2008) należy do obszarów o wysokim wskaźniku przedsiębiorczości, wynoszącym ilościowo / 3103 ogółem /150 sektor publiczny /2953 sektor prywatny/, a procentowo: w porównaniu do ilość podmiotów gospodarczych województwa kujawsko-pomorskiego według Regon ogółem (188 531 / sektor publiczny 6399 / sektor prywatny 182 132), /ogółem 1,64% / sektor publiczny 2,21% /sektor prywatny 1,62%, ale jednocześnie dużo lepszym w stosunku do powiatu nakielskiego / 6676 / 271 / 6405/ wynoszącym odpowiednio / 47,01% / 8,14%/ 6,52%/. Na terenie Miasta i Gminy Nakło nad Notecią jest 19 podmiotów zarejestrowanych w systemie Regon z udziałem kapitału zagranicznego, w tym w mieście Nakło nad Notecią 5.

⁵ Wg 'Strategii rozwoju miasta i gminy Nakło nad Notecią 2008-2020'

Miasto i Gmina Nakło nad Notecią jest udziałowcem kilku spółek prawa handlowego, do których należy: Komunalne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Nakle nad Notecią, Komunalne Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej z siedzibą w Bydgoszczy, Komunalne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Szubinie, Nakielska Administracja Domów Mieszkalnych w Nakle nad Notecią. Struktura działających na terenie miasta i gminy firm jest następująca: budownictwo (36), instytucje finansowe (19), motoryzacja (11), sklepy (49), transport i spedycja (8), usługi (53), zdrowie (10), hurtownie (16), komputery, Internet (15), media i reklama (12), produkcja (17), sport (5), stacje benzynowe (2) oraz turystyka, baza noclegowa (4). Są to głównie firmy, od jednoosobowych do zatrudniających 100 osób. Dominującym kierunkiem działalności gospodarczej w mieście i gminie jest produkcja, handel i usługi. Najwięcej osób zatrudnionych jest w mieście i gminie w sektorze publicznym w administracji i oświacie.

Miasto i Gmina Nakło nad Notecią zajmuje wiodącą pozycję w powiecie nakielskim pod względem ilości miejsc noclegowych -156 według GUS Bydgoszcz 2008, natomiast stosunkowo niską (1,11%) w stosunku do 14 088 miejsc noclegowych w podregionie bydgoskim i marginalną (0,6%) w stosunku do 26 325 miejsc noclegowych w województwie kujawsko-pomorskim.

Miasto i gmina charakteryzuje się korzystnymi w stosunku do powiatu i województwa, strukturami wieku ludności. Na koniec 2007 roku struktura ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym przedstawiała się następująco: Miasto i Gmina Nakło nad Notecią (22,90%, w tym kobiety 11,44%); (64,68%, w tym kobiety 31,99%); (12,42%, w tym kobiety 8,34%], Powiat Nakielski (23,92%, w tym kobiety 11,76%); (63,84%, w tym kobiety 30,82%); (12,24%, w tym kobiety 8,18%), Podregion Bydgoski (21,00%, w tym kobiety 10,25%); (64,59%, w tym kobiety 31,75%); (14,41%, w tym kobiety 9,70%) oraz Województwo Kujawsko - Pomorskie (21,36%, w tym kobiety 10,43%); (64,27%, w tym kobiety 31,57%); (14,37%, w tym kobiety 9,72%). W Mieście i Gminie Nakło nad Notecią nieco wyższy jest udział grupy młodszej, a niższy starszej (mniej zaawansowane są procesy starzenia ludności), co jest zjawiskiem korzystnym. Wniosek ten potwierdza również wielkość wskaźnika osób nieprodukcyjnych na 100 osób produkcyjnych, który przedstawia się następująco: Miasto i Gmina Nakło nad Notecią (55), Powiat Nakielski (57), Subregion Bydgoski (55) oraz Województwo Kujawsko Pomorskie (56).

TAB. 25 POWIERZCHNIA I LUDNOŚĆ W 2007 WG GUS

jednostka	ogółem	mężczyźni	kobiety	kobiety na 100 mężczyzn
gmina	32049	15415	16634	107,9
miasto	19290	9111	10179	111,7

Na terenie miasta i gminy znajduje się 64,7% ludności w wieku produkcyjnym, według danych GUS 2008. Przeważa zatrudnienie w branży: rolno-spożywczej, sferze budżetowej (edukacja, administracja), produkcji, handlu, budownictwie i transporcie. Miasto i gmina notuje niższe od przeciętnych wskaźniki bezrobocia. Według GUS 2008 w Mieście i Gminie Nakło nad Notecią było 2836 osób bez pracy, co stanowiło – 13,6% ogólnej liczby osób w wieku produkcyjnym (20 779), a liczba bezrobotnych przypadająca na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym wynosiła 1 365 w 2007 roku. W powiecie nakielskim wskaźnik bezrobocia rejestrowanego wynosił dla porównania 31,5%, w podregionie bydgoskim 20,9%, a w województwie kujawsko-pomorskim 22,3% w roku 2007.

11.2. Uwarunkowania demograficzne

Pod względem liczby mieszkańców (32 049, w tym miasto 19 290/ 2007 r) i zajmowanej powierzchni (186,9 km², w tym miasto 10,6 km²), miasto i gmina odgrywają znaczącą rolę pod względem demograficznym w powiecie nakielskim oraz nieco mniejszą w województwie kujawsko-pomorskim.

Miasto Nakło liczy 19 290 mieszkańców, co stanowi 60,2% ogółu mieszkańców gminy oraz 22,8% ogółu mieszkańców powiatu nakielskiego. Miasto i gmina charakteryzuje się wysokimi w porównaniu do skali powiatu, podregionu i województwa wskaźnikami gęstości zaludnienia (171 mieszkańców/km² ogółem, w tym 1816 mieszkańców / km² w mieście). Analizując wysokość tego wskaźnika Miasto i Gmina Nakło nad Notecią jest na pierwszym

miejsu w powiecie nakielskim (76 osób/km²) i znacznie przewyższa gęstość zaludnienia w województwie kujawsko-pomorskim (115 osób/km²).

TAB.26 LUDNOŚĆ MIASTA I GMINY NAKŁO NAD NOTECIĄ, 2004-2007

liczebność	2004	2005	2006	2007
ludność ogółem	32,152	32,125	32,135	32,049
mężczyźni	16,604	16,634	16,639	16,634
kobiety	15,548	15,491	15,496	15,415

Miasto i gmina charakteryzuje się korzystnymi, niż przeciętnie w powiecie, podregionie i w województwie, strukturami wieku ludności. Na koniec 2007 roku struktura ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym przedstawiała się następująco:

- Miasto i Gmina Nakło nad Notecią (22,90%, w tym kobiety 11,44%), (64,68%, w tym kobiety 31,99%); (12,42%, w tym kobiety 8,34%)],
- Powiat Nakielski (23,92%, w tym kobiety 11,76%); (63,84%, w tym kobiety 30,82%); (12,24%, w tym kobiety 8,18%)],
- Podregion Bydgoski (21,00%, w tym kobiety 10,25%); (64,59%, w tym kobiety 31,75%); (14,41%, w tym kobiety 9,70%)] oraz
- Województwo Kujawsko – Pomorskie (21,36%, w tym kobiety 10,43%); (64,27%, w tym kobiety 31,57%); (14,37%, w tym kobiety 9,72%).

TAB. 27 STRUKTURA LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM W 2007 WG GUS

jednostka	ogółem	w wieku					
		przedprodukcyjnym		produkcyjnym		poprodukcyjnym	
		razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety
gmina	32049	6944	3470	20907	10286	4198	2878
miasto	19290	3898	1940	12406	6169	2986	2070

W Mieście i Gminie Nakło nad Notecią nieco wyższy jest udział grupy młodszej, a niższy starszej (mniej zaawansowane są procesy starzenia ludności), co jest zjawiskiem korzystnym. Wniosek ten potwierdza również wielkość wskaźnika osób nieprodukcyjnych na 100 osób produkcyjnych, który przedstawia się następująco:

- Miasto i Gmina Nakło nad Notecią (55),
- Powiat Nakielski (57),
- Województwo Kujawsko Pomorskie (56).

Miasto i gmina cechuje się minimalną zmianą z tendencją malejącą liczby mieszkańców - w ostatnich latach zmiany są bardzo niewielkie, w stosunku do 2004 roku liczba ludności jest niższa o 0,17%, w tym kobiet o 0,23% oraz mężczyzn o 0,1% . Wzrost ten jest nieco niższy do notowanego na obszarach miejsko wiejskich całego powiatu.

Korzystna jest wysokość wskaźnika feminizacji w grupach wiekowych w największym stopniu odpowiedzialnych za odnowę pokoleń i przyrost naturalny. Porównując ilość kobiet w grupie przedprodukcyjnej Miasta i Gminy Nakło nad Notecią (11,44%) do ilości kobiet w tej grupie w powiecie nakielskim (11,76%) oraz województwie kujawsko-pomorskim (10,43%) można stwierdzić, że nadwyżka liczby kobiet w Mieście i Gminie Nakło nad Notecią może skutkować wolniejszym starzeniem się gminnej społeczności.

Miasto i Gmina Nakło nad Notecią podobnie jak powiat nakielski według danych GUS Bydgoszcz 2008 cechuje się trwale korzystnym (minimalnie dodatnim) saldem migracji wewnętrznej i zagranicznej na 1000 mieszkańców, który wynosi 0,5%. Sytuacja w tym zakresie w województwie kujawsko-pomorskim (-1,00) była dużo bardziej niekorzystna.

Sieć osadnicza miasta i gminy nie jest rozdrobniona, co wpływa pozytywnie na możliwości obsługi mieszkańców i nie ogranicza działania na rzecz poprawy jakości ich życia. Miasto i gmina cechuje się regularnym kształtem, z podziałem administracyjnym na 19

sołectw oraz 11 obwodów miejskich, a siedziba Urzędu Miasta i Gminy jest łatwo dostępna dla pozostałych miejscowości.

Według danych GUS 2008 około 10037 mieszkańców gminy to ludność związana z rolnictwem. Z rolnictwa indywidualnego utrzymuje się około 31,2% ogółu mieszkańców w 608 gospodarstwach indywidualnych oraz w: Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej Olszewka, Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej Kazin, „Ziemiopłody” Sp z o.o. oraz Akademii Techniczno Rolniczej Bydgoszcz i Rolniczym Zakładzie Doświadczalnym Minikowo. Znaczna część użytkowników gospodarstw indywidualnych, to ludność w wieku od 19 do 59 lat, która stanowi około 86,5,0%, natomiast użytkownicy gospodarstw rolnych w wieku 19 – 49 stanowią 74,6% ogółu ludności tego sektora działalności, pozostali 13,5% są w wieku poprodukcyjnym. Ludność w wieku 40 – 49 lat (2115 osób) stanowi najliczniejszą grupę użytkowników gospodarstw rolnych. Większa część ludności rolniczej około 89,7% - 9001 osób posiada wykształcenie podstawowe, zawodowe i średnie. Przeważa jednak wśród ludności rolniczej wykształcenie podstawowe i zawodowe (6787 osoby / 67,6% ogółu osób z tego sektora).

Prognoza demograficzna GUS zakłada, że zaludnienie województwa kujawsko-pomorskiego, jak również powiatu nakielskiego oraz Miasta i Gminy Nakło nad Notecią w zasadzie się nie zmieni, w 2015 r. będzie ono minimalnie większe – 101,1% stanu z 2000 r. a w 2030 r. będzie minimalnie mniejsze – 98,6% stanu z 2000 r.

W najbliższej dekadzie utrzymywać się będzie tendencja spadku udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym i w 2015 r. ludności tej będzie 19,5%. Przejściowo, do 2010 r. będzie zwiększał się udział ludności w wieku produkcyjnym, ale już w 2015 r. ma być on podobny do dzisiejszego – 64,7%. Prognoza zakłada wyraźny wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym, która w 2015 r. z udziałem nawet do 18,3%. Zarówno obecna sytuacja demograficzna jak i prognozowane jej zmiany pozwalają przypuszczać, iż podaż pracy w regionie kujawsko-pomorskim, w powiecie nakielskim oraz w Mieście i Gminie Nakło nad Notecią jeszcze przez kilkanaście lat będzie bardzo wysoka.

TAB. 28 PROGNOZA DEMOGRAFICZNA MIASTA I GMINY NAKŁO NAD NOTECIĄ 2006 - 2015

ludność	rok					
	2006			2015		
	ogółem	kobiety	mężczyźni	ogółem	kobiety	mężczyźni
ogółem , w tym w wieku	32.124			32.371		
przedprodukcyjnym:	7.355	3.675	3.680	6.553	3.274	3.279
miasto	4.125	2.056	2.069	3.675	1832	1.843
gmina	3.230	1.619	1.611	2.878	1.442	1.436
produkcyjnym:	20.779	10.278	10.501	21.672	10.720	10.952
miasto	12.510	6.272	6.238	13.048	6.542	6.506
gmina	8.269	4.006	4.263	8.624	4.178	4.446
poprodukcyjnym:	3.990	2.680	1.310	4.146	2.785	1.361
miasto	2.821	1.917	904	2.931	1.992	939
gmina	1.169	763	406	1.215	793	422

Osiągnięcie w założeniu przez gminę Nakło nad Notecią powyższych wskaźników struktury ludności w 2015 roku oznaczałoby:

- spadek liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w wysokości 1,9% ogółem, w tym kobiet i mężczyzn do 2015 roku,
- wzrost liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym w wysokości 4,3% ogółem, w tym kobiet i mężczyzn do roku 2015,
- wzrost liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w wysokości 3,9%, w tym kobiet i mężczyzn do 2015 roku. Powyższe prognozy pozwalają przypuszczać, iż w perspektywie taka struktura

prowadzić będzie do szybszego niż przeciętnie starzenia się społeczeństwa – większa grupa osób w wieku produkcyjnym zasili grupę osób w wieku poprodukcyjnym. Z drugiej strony stosunkowo większa grupa ludzi w wieku przedprodukcyjnym będzie zasilać szybciej niż w powiecie nakielskim i w województwie kujawsko-pomorskim, grupę osób w wieku produkcyjnym. W perspektywie wolniejsze niż przeciętne starzenie się społeczeństwa Miasta i Gminy Nakło nad Notecią może mieć z kolei pozytywny wpływ na kondycję finansową mieszkańców i ich możliwości rozwoju.

11.3. Jakość życia mieszkańców

W roku 2007 w mieście i Gminie Nakło nad Notecią w zasobach znajdowało się ogółem 871 mieszkań komunalnych o ogólnej powierzchni 37851 m² oraz 643 ha gruntów komunalnych. Mieszkania te są systematycznie modernizowane i sprzedawane. Dużym problemem dla Miasta i Gminy Nakło nad Notecią jest zły stan techniczny budynków komunalnych, który jest wynikiem wieloletnich zaniedbań remontowych. Zgodnie z polityką mieszkaniową państwa, w roku 2005, wskaźnik pokrycia kosztów eksploatacji budynków komunalnych, przez wpływy z czynszów miał wzrosnąć do 100%, co spowodowałoby uwolnienie czynszów na rynku nieruchomości i urealnienie kosztów. Wprowadzona nowelizacja odpowiedniej ustawy nie zmieniła w takim stopniu wielkości wskaźnika pokrycia kosztów eksploatacji budynków komunalnych przez wpływy z czynszów, jak to wcześniej planowano. Prowadzona w mieście i gminie polityka mieszkaniowa ma na celu sprzedaż dotychczasowym użytkownikom całego zasobu mieszkań komunalnych. Jest to jednak uzależnione od poprawy sytuacji ekonomicznej miasta i gminy, a szczególnie jej mieszkańców. O znacznej poprawie sytuacji w gminie świadczy ilość wydanych pozwoleń na budowę ogółem, która w okresie od 2003 do 2008 roku wzrosła o 150%.

W 2006 roku na terenie Miasta i Gminy Nakło nad Notecią dokonano 191 kradzieży oraz 175 kradzieży z włamaniem, odnotowano również wykroczenia przeciw ładu i porządkowi publicznemu w ilości 168, znaczną ilość wykroczeń drogowych w ilości 2 555 oraz podejmowanych interwencji domowych w ilości 541. Ogólnie oznacza to spadek bezwzględnej ilości przestępstw na 1000 mieszkańców w okresie 2004-2006 o 32,6%. W okresie 2004 - 2006 wzrosła natomiast o 50% ilość przypadków znęcania się nad rodziną oraz wielokrotnie ilość wykroczeń drogowych o 25,9%.

Bezpieczeństwo przeciwpożarowe realizowane jest na terenie miasta i gminy przez 7 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w miejscowości: Nakło nad Notecią, Potulice, Ślesin, które znajdują się w Krajowym Systemie Ratownictwa Gaśniczego. Ochotnicze Straże Pożarne w miejscowościach: Paterek, Polichno, Suchary są poza systemem Krajowym Systemie Ratownictwa Gaśniczego, a Ochotnicza Straż Pożarna Cukrownia jest jednostką zakładową.

Na jakość życia mieszkańców gminy wpływa poziom życia kulturalnego. Koordynacją życia kulturalnego na terenie miasta i gminy zajmuje się Nakielski Ośrodek Kultury w Nakle nad Notecią, Wiejskie Domy Kultury w Paterku i Potulicach oraz Muzeum Ziemi Krajeńskiej w Nakle Nad Notecią. Instytucje te są nie tylko organizatorem wielu imprez kulturalnych, ale także kadrowo wspierają animatorów życia kulturalnego, amatorskie zespoły artystyczne oraz działalność świetlic wiejskich funkcjonujących w obiektach sołectw gminy Nakło nad Notecią, które w większości stanowią własność komunalną. Na terenie gminy organizowanych jest szereg imprez kulturalnych i sportowych. Jedną z najważniejszych i o największym zasięgu imprez Nakła nad Notecią jest „Flis Notecki”, w trakcie, którego jednostki pływające pod polską i niemiecką banderą przebywają drogę wodną Notecią od Kostrzyna poprzez Santok, Drezdenko, Krzyż, Wieleń, Czarnków do Nakła. Następnie w Bydgoszczy łączą się z innymi flotyllami, aby przez Grudziądz i Malbork dopłynąć do Gdańska. Równoległe ze spływem odbywa się Festiwal Muzyki Pozytywnej B-Arka. Społeczeństwo Nakła wykazuje dosyć dużą aktywność, która jest niezwykle atutem gminy również podczas konstruowania produktów turystycznych. Przychylność i dynamiczne działanie mieszkańców odgrywa w procesie obsługi turystów bardzo istotną rolę. Organizacje społeczne na terenie gminy to: Nakielskie Bractwo Kurkowe p.w. św. Jerzego, Koło Pszczelarzy, Klub Sportowy „Czarni”.

Gmina Nakło nad Notecią posiada trzy miasta partnerskie: Seymour (USA) od 1998 r., Elsterwerda (Niemcy) od 1999 r., Naklo (Słowenia) od 2000 r. Obszary współpracy to przede wszystkim: wymiana młodzieży, organizowanie wypoczynku dla dzieci w ramach obozów integracyjnych, wymiana doświadczeń pomiędzy samorządami.

Standard życia w Mieście i Gminie Nakło nad Notecią zależy głównie od stanu infrastruktury, zasobów ludzkich, stanu gospodarki lokalnej, środowiska, dostępności do oświaty i kultury, służby zdrowia i opieki społecznej. Dziedziny te charakteryzują się podobnie jak w innych miastach i gminach zróżnicowanym standardem (nie tylko ogólnym, ale także wewnętrznym dotyczącym poszczególnych sołectw i obwodów miejskich) i wymagają różnych wspomagających przedsięwzięć (finansowanych ze źródeł wewnętrznych i zewnętrznych) w celu rozwiązania bieżących problemów. Inwestycje infrastrukturalne jakie

do tej pory zostały przeprowadzone w mieście i gminie Nakło nad Notecią prowadzone były z myślą o poprawie jakości życia mieszkańców i w celu zaspokojenia ich potrzeb (oczyszczalnie ścieków, sieć wodociągowa i kanalizacyjna, całkowita elektryfikacja i telefonizacja, nieograniczony dostęp do sieci telefonii komórkowej, sieć dróg, budowy i remonty szkół, placówek służby zdrowia, kultury, opieki społecznej, biblioteki itd..

Stan infrastruktury technicznej na terenie Miasta i Gminy Nakło nad Notecią jest zróżnicowany. Konieczna jest budowa sieci gazowej, modernizacja oczyszczalni ścieków w miejscowościach Bielawy, Potulice w przypadku dowożenia ścieków surowych z terenu gminy, alternatywna budowa oczyszczalni na terenie gminy oraz przyzagrodowych oczyszczalni na obszarach o rozproszonej zabudowie, dalsza rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w mieście oraz realizacja koncepcji budowa takiej sieci w gminie lub dowożenia ścieków sanitarnych do oczyszczalni już istniejących, dalsza modernizacja oświetlenia i sieci energetycznej (z wykorzystaniem alternatywnych źródeł energii), modernizacja sieci ciepłowniczej (kotłowni z termomodernizacją budynków oraz z wykorzystaniem biomasy, a docelowo zasobów wód geotermalnych), modernizacja i budowa dróg. Za najpilniejsze inwestycje infrastrukturalne jakie gmina powinna ponieść w celu podniesienia jakości życia mieszkańców należy uznać rozbudowę sieci kanalizacyjnej oraz zamknięcie i rekultywację składowiska odpadów w Rozwarzynie i prowadzenie gospodarki odpadami w oparciu o Regionalny Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych „Pałuki” w Wawrzynkach.

Zabezpieczenie mieszkańców gminy pod względem opieki medycznej, opieki społecznej oraz edukacji należy uznać za wystarczające. Na terenie miasta i gminy ochroną zdrowia zajmują się: „Nowy Szpital w Nakle nad Notecią i Szubinie” w skład, której wchodzi następujące organizacyjne placówki: Szpital oraz pracownie diagnostyczne, Pogotowie Ratunkowe, Poradnia POZ, Poradnie Specjalistyczne (Alergologiczna, Ogólnej, Onkologicznej, Urazowo-Ortopedycznej, Chorób Wewnętrznych, Diabetologiczna, Gastroenterologiczna, Ginekologiczno-Położnicza, Kardiologiczna, Medycyny Pracy, Neurologiczna, Neurologii Dziecięcej, Okulistyczna, Laryngologiczna, Psychologiczna, Rehabilitacyjna, Reumatologiczna, Terapii Uzależnień od Alkoholu, Urologiczna). Opiekę zdrowotną realizuje również Zakład Opieki Zdrowotnej Zakładu Karnego w Potulicach, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Medicus Spółka z o.o. w Nakle nad Notecią, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej STOMED Spółka z o.o. w Nakle nad Notecią oraz Powiatowa Stacja Sanitarно Epidemiologiczna w Nakle nad Notecią. Poza wyżej wymienionymi jednostkami zagadnieniami ochrony zdrowia na terenie miasta i gminy zajmuje się wiele prywatnych gabinetów i pracowni.

Na terenie miasta i gminy opieką społeczną zajmują się: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nakle nad Notecią, który realizuje ustawowo zadania własne i zlecone oraz Dom Pomocy Społecznej w Nakle nad Notecią dla osób przewlekle somatycznie chorych, który jest instytucją powołaną przez Radę Powiatu. W mieście i gminie brak jest mieszkań socjalnych, zlikwidowana została funkcjonująca w Paterku noclegownia (30 miejsc) dla bezdomnych mężczyzn.

Na terenie miasta i gminy działają powiatowe i miejsko gminne placówki oświatowo – wychowawcze: Liceum Ogólnokształcące im. Bolesława Krzywoustego wraz z Internatem, Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Stanisława Staszica, Zespół Szkół Żeglugi Śródlądowej w Nakle nad Notecią oraz Zespół Szkół Specjalnych w Karnowie. Obsługą w/w placówek zajmuje się Wydział Edukacji Starostwa Powiatowego w Nakle nad Notecią. Zespół Obsługi Oświaty i Rekreacji w Nakle nad Notecią zajmuje się natomiast miejsko-gminnymi placówkami oświatowo – wychowawczymi do których należy: dziewięć szkół podstawowych oraz sześć szkół gimnazjalnych: w Nakle nad Notecią (Szkoła Podstawowa nr 2 przy ul. Bydgoskiej, Szkoła Podstawowa oraz Gimnazjum nr 3 przy ul. Mroteckiej, Gimnazjum. nr 4 na Os. Wł. Łokietka), Szkoła Podstawowa w Trzeciewnicy przy ul. Powst. Wielkopolskich, Szkoła Podstawowa w Olszewce, Szkoła Podstawowa w Paterku przy ul. Wyzwolenia oraz Gimnazjum. nr 1 przy ul. Kcyńskiej, Zespół Szkół (Szkoła Podstawowa i Gimnazjum nr 2.) w Potulicach przy ul. Szkolnej, Zespół Szkół (Szkoła Podstawowa i Gimnazjum. nr 5) w Ślesinie przy ul. Dworcowej oraz Zespół Szkół (Szkoła Podstawowa i Gimnazjum. nr 6) w Występie przy ul. Wiejskiej, pięć przedszkoli publicznych w mieście i gminie: w Nakle nad Notecią nr 2 przy ul. Powst. Wielkopolskich, nr 3 na os. Wł.Łokietka, w Ślesinie przy ul. Kazińskiej, w Paterku przy ul. Spacerowej oraz w Potulicach przy ul. Szkolnej. W mieście Nakło nad Notecią działają poza tym niepubliczne placówki wychowawcze do których należą następujące przedszkola: „Donald” przy ul. Ks.P.Skargi

,Katolickie przy Parafii św. Wawrzyńca, ul Kościelna oraz Społeczne Towarzystwo Oświaty Przedszkolnej Przedszkole „Wesoła Piątka” przy ul. Bydgoskiej, przedszkole „Słoneczko” Bazę dydaktyczną szkół na terenie miasta i gminy stanowi 10 budynków szkolnych, w tym 3 dla Zespołów Szkół Podstawowych i Gimnazjalnych oraz 2 dla Szkół Podstawowych i Gimnazjalnych mieszczących się w tych samych obiektach (w Nakle nad Notecią, Potulicach, Ślesinie i Występie) oraz 5 budynków szkolnych dla: Szkoła Podstawowa w Nakle nad Notecią, Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Trzeciewnicy, Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Olszewce, Szkoła Podstawowa w Paterku oraz gimnazjum w Paterku. Bazę przedszkoli publicznych na terenie miasta i gminy stanowią 5 budynków: w Ślesinie, Paterku, Potulicach oraz dwa w Nakle nad Notecią. Szkoły podstawowe na terenie miasta i gminy są w sumie wyposażone w 27, a gimnazja w 8 pracowni przedmiotowych w tym informatyczne z dostępem do internetu. W każdej ze szkół nauczany jest język obcy. Zespół Szkół w Ślesinie oraz Szkoła Podstawowa w Paterku i Trzeciewnicy nie dysponują salami gimnastycznymi, natomiast w pozostałych obiektach szkolnych jest ich w sumie siedem. Na terenie miasta i gminy nie ma również sal gimnastycznych w Gimnazjum nr 3 w Nakle oraz w Gimnazjum nr 1 w Paterku. W roku szkolnym 2006/2007 około 12,4% w sumie 318 z ogólnej liczby 2573 uczniów) objętych było dowozem do szkół podstawowych, a do szkół gimnazjalnych około 21% w sumie 255 z ogólnej liczby 1176 uczniów). W szkołach i przedszkolach na terenie miasta i gminy prowadzi się zajęcia z edukacji ekologicznej, a uczniowie i przedszkolaki mają możliwość korzystania z różnych form dożywiania, częściowo płatnych z budżetu lokalnego.

12 ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH

Cele publiczne określone zostały w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. Nr 281, poz. 2603 z 2004 r. z późn. zmianami). Zgodnie z art. 44 ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 roku ustalenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa wprowadza się do planu miejscowego po uprzednim uzgodnieniu terminu realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym i warunków wprowadzenia ich do planu miejscowego. Studium jest dokumentem planistycznym wyrażającym politykę przestrzenną gminy i jednocześnie ustalenia studium są wiążące przy sporządzaniu planów miejscowych. Zgodnie z art. 9 ust. 2 przy sporządzaniu studium uwzględnia się ustalenia planu zagospodarowania województwa. Toteż studium jest opracowaniem, w którym należy bezwzględnie umieścić zadania samorządowe o charakterze lokalnym i ponadlokalnym.

W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się uwarunkowania, cele i kierunki polityki przestrzennej, oraz określa obszary przewidywane do realizacji zadań i programów wynikających z polityki przestrzennej państwa, regionu, powiatu i gminy z ich wewnętrznymi relacjami i powiązaniem.

12.1. Zadania wynikające z Koncepcji Polityki Przestrzennej Zagospodarowania Kraju, które odnoszą się także do województwa kujawsko-pomorskiego a w tym gminy Nakło nad Notecią:

- Budowa drogi S10;
- Modernizacja drogi wodnej Odry i jej powiązanie z siecią wodną Niemiec i Polski (Łaba – Odra – Warta – Noteć – Wisła);
- Rozwój małej retencji i energetyki wodnej;
- Budowa linii 400 kV Piła – Grudziądz;
- Modernizacja gospodarki rolnej związana z edukacją młodzieży wiejskiej;
- Wzrost udziału lasów;
- Rozwój turystyki w powiązaniu z ochroną środowiska przyrodniczego;

12.2. Zadania wynikające z Planu Zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego (uchwała nr XI/135/03 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 czerwca 2003r. Dz. U. nr 97 poz. 1437 z dnia 18.09.2003r.):

- zadanie nr 9: budowa drogi ekspresowej S-10,
- zadanie nr 21: modernizacja linii kolejowej nr 18,

- zadanie nr 23: modernizacja dróg wodnych,
- zadanie nr 39: opracowanie programu ochrony środowiska wraz z planem Gospodarki odpadami dla obszaru kujawsko-pomorskiego,
- zadanie nr 40: realizacja programu zwiększania lesistości i zadrzewień województwa kujawsko-pomorskiego,
- zadanie nr 46: opracowanie i ustanowienie planów ochrony dla wszystkich rezerwatów przyrody,
- zadanie nr 47: zachowanie korytarzy ekologicznych zapewniających ciągłość między obszarami prawnie chronionymi, w tym w dolinie Wisły i w dolinie Noteci,
- zadanie nr 50: likwidacja składowisk odpadów stwarzających zagrożenie dla środowiska i rekultywacja nieczynnych składowisk odpadów. W programie ochrony środowiska z planem gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego istniejące składowisko odpadów w Sulnówku przewidziane jest do przekształcenia w oparciu o składowisko w Osnowie w Międzygminny kompleks unieszkodliwiania odpadów Osnowo-Sulnówko,
- zadanie nr 51: likwidacja wszystkich nieczynnych mogiłników niespełniających wymogów ochrony środowiska,
- zadanie nr 82: przebudowa drogi wojewódzkiej nr 246,
- zadanie nr 84: przebudowa drogi wojewódzkiej nr 241,
- zadanie nr 170: budowa linii 110kV relacji GPZ Nakło – GPZ Paterek,
- zadanie nr 177: budowa gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Nakło-Mrocza-Sępólno Krajeńskie.

12.3. Zadania wynikające ze Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Nakło nad Notecią

Strategia rozwoju miasta i gminy Nakło nad Notecią formułuje misję Nakielskiej Wspólnoty Samorządowej, którą jest stworzenie środowiska przyjaznego dla swoich mieszkańców, w tym podniesienie poziomu życia do przeciętnych standardów Unii Europejskiej, poprzez zapewnienie stałego zrównoważonego rozwoju opartego na silnej bazie gospodarczej i wykorzystaniu walorów przyrodniczych. Strategia wyznaczyła główne cele, których realizacja ma służyć misji gminy:

- aktywizacja gospodarcza - rozwój przedsiębiorczości oraz tworzenie nowych miejsc pracy, między innymi poprzez różnicowanie źródeł utrzymania ludności,
- rozwój infrastruktury technicznej, jako instrumentu poprawy stanu środowiska,
- poprawa jakości życia mieszkańców oraz poprawę atrakcyjności inwestycyjnej,
- poprawa stanu wykształcenia i kwalifikacji mieszkańców poprzez rozwój bazy oświatowej i zwiększenie oferty edukacyjnej i sportowej, jako podstawowy sposób osiągnięcia mobilności na rynku pracy, ograniczania bezrobocia i poprawy sytuacji materialnej ludności,
- wzrost efektywności rolnictwa,
- rozwój turystyki i rekreacji rozumiany jako szansa wykorzystania zasobów miasta i gminy w zakresie wzrostu dochodów uzyskiwanych z turystyki poprzez zróżnicowanie oferty turystycznej i rekreacyjnej,
- zwiększenie oferty i działań w zakresie służby zdrowia i opieki społecznej, w tym na rzecz bezpieczeństwa socjalnego poprzez między innymi budowę mieszkań socjalnych.

Szczegółowe kierunki działań zgodnie ze Strategią, zmierzających do realizacji celu nadrzędnego i celów głównych, powinny obejmować następujące zadania:

I. Rozwój nowoczesnej gospodarki, w tym rolnictwa, przedsiębiorczości oraz turystyki w zgodzie z zasadami ekologii. Zadania realizacji: 1.

Wspieranie rozwoju rolnictwa i przedsiębiorczości:

- Wsparcie dla rozwoju ekologicznej produkcji rolnej i przetwórstwa rolno spożywczego;
- Wsparcie dla wdrożenia programu różnorodności produkcji w gospodarstwach

- rolnych;
  - Współpraca w zakresie usprawnienia systemu doradztwa rolniczego;
  - Wsparcie dla programu edukacji rolników z uwzględnieniem wymogów Wspólnej Polityki Rolnej UE;
  - Wsparcie tworzenia systemu organizacji grup producentów rolnych;
  - Wsparcie dla programu szkoleń i praktyk rolników;
  - Wsparcie działalności funduszy doręzeniowych;
  - Wsparcie programu szkoleń dla młodych przedsiębiorców;
  - Wsparcie uczestnictwa MSP w programach UE.
- 2. Wspieranie rozwoju turystyki i rekreacji:**
- Przygotowanie strategii rozwoju turystyki i rekreacji miasta i gminy z inwentaryzacją zasobów;
  - Zagospodarowanie terenów turystyczno-rekreacyjnych;
  - Wsparcie dla rozbudowy bazy hotelowej i usług gastronomicznych;
  - Wsparcie dla rozwoju turystyki i agroturystyki;
  - Budowa placów zabaw dla dzieci i boisk sportowych;
  - Budowa systemu promocji i informacji turystycznej podstawowych produktów;
- 3. Tworzenie przyjaznych dla mieszkańców i inwestorów warunków dla ich rozwoju:**
- Wsparcie organizacji lokalnego centrum wspierania rolnictwa i przedsiębiorczości;
  - Przygotowanie miejsko-gminnego zasobu terenów inwestycyjnych;
  - Przygotowanie systemu preferencji dla inwestorów i firm tworzących nowe miejsca pracy;
  - Identyfikacja podstawowych barier i problemów we współpracy firm z instytucjami publicznymi oraz podjęcie działań na rzecz ich usunięcia;
  - Przygotowanie systemu promocji opartego na preferencjach inwestycyjnych;
  - Budowa, modernizacja, remonty obiektów dla potrzeb społeczności lokalnej.

II. Rozwój zasobów ludzkich, w tym infrastruktury edukacyjnej, społecznej, zdrowotnej i kulturowej realizowany poprzez wspieranie rozwoju podmiotowości indywidualnej i wspólnotowej miasta i gminy. Zadania do realizacji:

- 1. Wspieranie budowy społeczeństwa opartego na wiedzy oraz integracji społeczno-zawodowej i bezpieczeństwie mieszkańców:**
- Zagospodarowanie wolnego czasu w dziedzinie kultury, oświaty i sportu;
  - Organizacja Gminnego Centrum Edukacji Europejskiej;
  - Zwiększenie konkurencyjności edukacji i wychowania;
  - Tworzenie warunków dla kontraktowania usług publicznych;
  - Zorganizowanie poradni planowania kariery zawodowej uczniów;
  - Wsparcie projektu stypendiów dla dzieci i młodzieży;
  - Budowa pozytywnego wizerunku miasta i gminy w świadomości młodzieży;
  - Rozwijanie budownictwa mieszkaniowego w mieście i gminie;
  - Wsparcie budowy zintegrowanego systemu bezpieczeństwa;
- 2. Wspieranie budowy kapitału społecznego**
- Wspieranie i upowszechnianie idei samorządowej wśród mieszkańców;
  - Wsparcie dla programu polityki prorodzinnej w mieście i gminie;
  - Wsparcie dla projektu zachowania gminnego dziedzictwa kulturowego;
  - Wsparcie wdrożenia menadżerskiego systemu zarządzania kulturą;
  - Wdrożenie zintegrowanego systemu obsługi bibliotek;
  - Zapewnienie szerszego dostępu do Internetu na terenie miasta i gminy;
  - Rozbudowa i remonty obiektów infrastruktury kulturalnej i społecznej w mieście i gminie;
  - Zwiększenie oferty w zakresie opieki społecznej i kryzysowej w mieście i gminie;
- 3. Wspieranie promocji i profilaktyki zdrowia**
- Wspieranie promocji aktywnych form wypoczynku dla młodzieży i dorosłych;

- Pomoc w zwiększeniu dostępności usług zdrowotnych;
- Prowadzenie zdrowotnych programów profilaktycznych dla dzieci, młodzieży i dorosłych.

III. Poprawa standardów życia mieszkańców, w tym infrastruktury technicznej realizowany poprzez rozbudowę infrastruktury technicznej dla zapewnienia wysokiej jakości życia mieszkańców. Zadania do zrealizowania:

1. Realizacja inwestycji publicznych w mieście i gminie:

- Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni przydomowych;
- Modernizacja sieci wodociągowej i systemu poboru wody;
- Rozbudowa sieci gazowej;
- Budowa, przebudowa i remonty sieci dróg w mieście i gminie;
- Budowa i modernizacja sieci ciepłowniczej oraz termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej;
- Rozbudowa i modernizacja systemu oświetlenia drogowego i ulicznego;
- Przygotowanie koncepcji utylizacji i zagospodarowania odpadów stałych w mieście i gminie;
- Rozbudowa i modernizacja systemu energetycznego w mieście i gminie.

2. Tworzenie warunków dla poprawy jakości życia mieszkańców:

- Informatyzacja usług Urzędu Miasta i Gminy Nakło nad Notecią